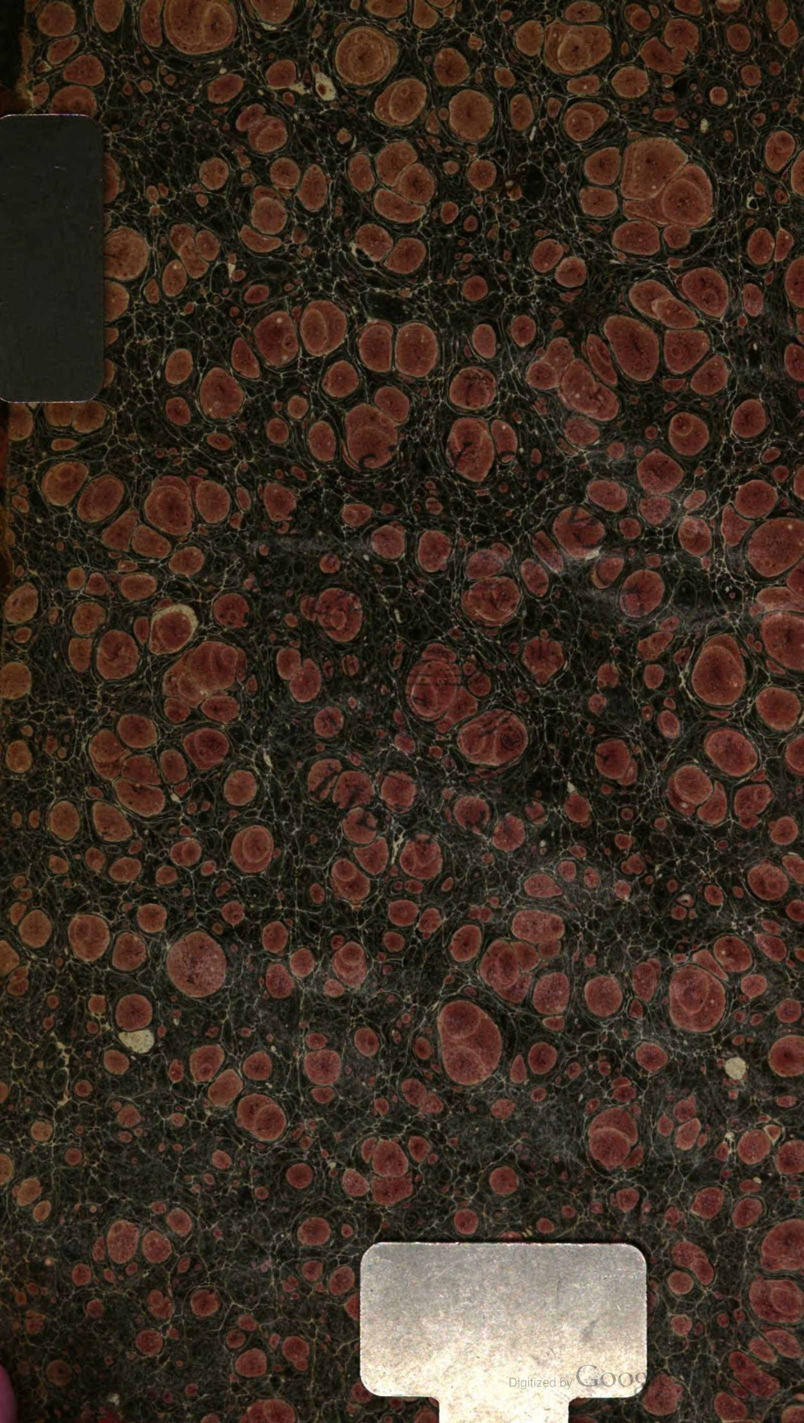
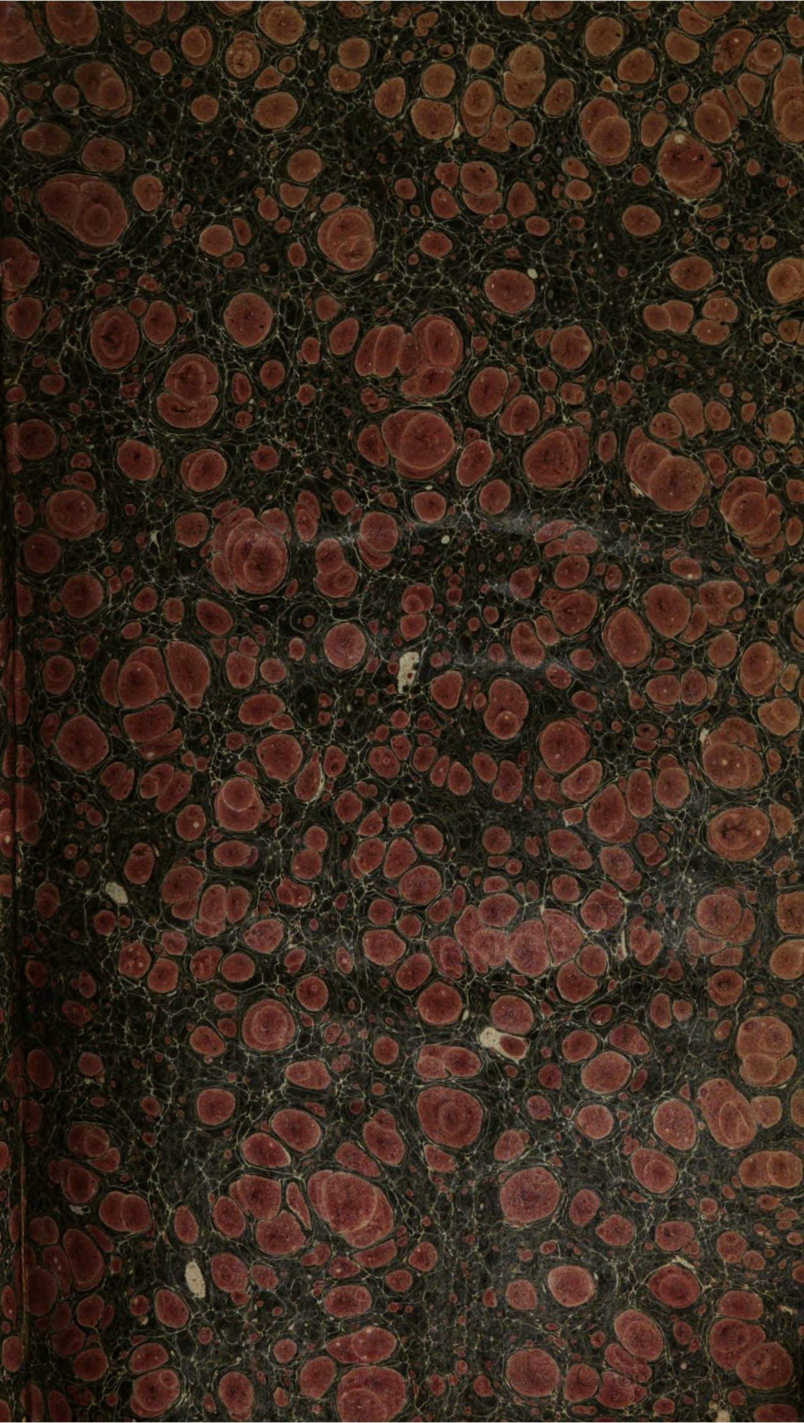




Hamarot klerakanutiun = gaghghiakan

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Աւանդեալ ՛ի Հայ բարբառ հանդերձ տաճ-
կական թարգմանութեամբ.

Աշխատասիրութեամբ աշակերտաց Մխիթարայ
Տեառն Աբբայի.

Տպագրեալ հրամանաւ Ամենապատուի Տ̃Ն Տ̃Ն Աճատրոյ
Վարդապետի Բաբիկեանց, Արքեպիսկոպոսի ս̃բյ Էջմիած-
նի, և Աբբայի Մխիթարեան Միաբանութեան.

Արդեամբք Ազնուաշուք Տ̃Ն Միրզայեանց Մանուկ Պէյ
Իշխանի՝ Ներքին և Ներգործական Խորհրդականի, և
Խաչակիր Ասպետի երրորդ կարգի սրբոյն Վլադի-
միրայ Ռուսաց կայսերութեան.

248p.

Ի ՎԵՆՆԱ.

1816. ամի.

Ի Տպարանի Հարց Մխիթարեանց:

ՆԱԽԵՐԳԱՆՔ։

[illegible]

[illegible]

Յորդորմամբ կանանց և առաքինութեանց՝ այր ուրեք համայնայն գրոցն էին դեռադեռ հեղինակ, սերմանութեանց՝ անխնդիր Արդեւեցաւ նոցին. իսկ յորս անհամայնային պետանէին՝ դհեր գնացաւ երեւեցեալն. և Եղեռամ անգամ եւս կէնդանի ընդհանրագիրացն հայրապետեաց, որոց օժանդակութեան կարգեցաւ և դհնչմամբ գաղղիական Բարեկից հայկական գրոց՝ ըստ կարի յերկարեալ զայնս ըստ Եւան իսկ առաքինութե երեւելի մասին Գաղղիոյ, և Մերոյս պատուոյ ըստ իւրականն հնչմանց: Իսկ եթէ դեռեւ ուրեք Եսա իմն մոռ դաւանդեառաքինանեալ, և այլ ուրեք այլով, զայնս դիրմամբ եղան՝ առ ցուցանելոյ, եթէ երկուսին եղանակօք եւս մարթ է զայն արտաբերել. Ի Եաց առեալ զայարնի սխալանս, եթէ ուրեք երբեք ընդդէմ վերամս յօժարութեան աղերսեալ իցեն, որոց ձեռն՝ յանցամս՝ եթէ ոչ ընդ Մեղադրանօք արկցէ զնել ներողամիտ ընթերցասէրն, յորոց յառաջիկան դիւրութեան և ձայնեղանի նուիրեմ զայս դրուագաւոր ձեռագիրս:

ՑԱՆԿ.

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ:

Երես:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Երես.

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ։

Ի ՎԵՐԱՅ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ։

Քերականութիւն (Grammaire կրամմէր) գաղղիական լեզուի, է արհեստ ուղիղ և անսխալ խօսելոյ և գրելոյ 'ի նմին լեզուի։ Եւ 'ի խօսել և գրել՝ հարկաւոր են բառք։ Իսկ բառք բաղկանան 'ի գրոց կամ 'ի տառից։ Այս՝

Ի վերայ Գրոց կամ Տառից գաղղիական լեզուի։

Գիրք կամ Տառք գաղղիական լեզուի են քսան և հինգ, զորս և գրեն և արտասանեն այսպէս, Aa ա, Bb պէօ, Cc սէօ, Dd տէօ, Ee է, Ff ֆէօ, Gg ժէօ, Hh հէօ, Ii ի, Jj ժէօ, Kk քէօ, Ll լէօ, Mm մէօ, Nn նէօ, Oo ó, Pp փէօ, Qq քէօ, Rr ռէօ, Ss սէօ, Tt թէօ, Uu իւ, Vv վէօ, Xx քսէօ, Yy իէօ, Zz զէօ։

'Ի սոցէ վեցն, այս՝ a, e, i, o, u, y, կոչին ձայնաւորք (Voyelles վուայէլ), վասն զի ինքնին առանձինն տան զձայն։ Իսկ մնացեալ նին և տասն կոչին բաղաձայնք (Consonnes քօնսօն), վասն զի ինքնին առանձինն ոչ ինչ ձայն կամ հնչումն տան, այլ միայն միաւորելով ընդ ձայնաւորս, որպէս ba պա, bé պէ, di տի, ևն։

Եւ Գաղղիացիս բազումք 'ի գրոց կամ 'ի տառից սաստի ոչ հնչեն ամ ուրեք ըստ ձևի այնպէս, որպէս և գրին, այլ՝ այլազգ գրին, և այլազգ հնչին, և երբեմն բնաւ իսկ ոչ հնչին։ Եւ այժմ զառաւել գործածականս համառօտիւ դիցուք առաջի։ Այս՝

A

ai հնչի՝ է, որպ՝

aisé էզէ, դիւրին, քօլայ.

maison մէզօն, տուն, էվ.

palais փալէ, պալատ, սարայ.

portrait փօռթրէ, կենդանագիր, թասվիր:

ail և aille հնչին՝ այլ, որպ՝

travail թռավայլ, աշխատութիւն, զահմէթ.

bétail պէթայլ, անդեայ, սիւրիւ.

caille քայլ, լոր, պըլտըրճըն.

bataille պաթայլ, մարտ, ճէնկ:

ay հնչի էի յերկուս վանկս, որպ՝

pays փէի, քաղաք, շէհիր.

payer փէիէ, վճարել, էօտէմէք.

frayeur ֆրէիէօր, արհաւիրք, պէօյիւք քօրքու:

au և eau հնչին՝ օ, որպ՝

baudet պօտէ, էշ, էշէկ.

faubourg ֆօպուռ, արուարձան, վարօշ.

sauf սօֆ, զերծ, ազատ.

veau վօ, որթ, տանա:

c յառաջոյ ձայնաւորայս a, o, u, և յառաջոյ ամ բաղաձայնից, և 'ի վերջս վանկից՝ հնչի՝ ք, որպ՝

cap քափ, գլուխ, պաշ.

contre քօնթռ, ընդդէմ, քարշը.

clair քլէր, պայծառ, ըիւշան.

trictrac թռիքթռաք, նարտ, թավլու:

c յառաջոյ ձայնաւորացս e, i, y, ևս և յառաջոյ ձայնաւորացս՝ a, o, u, այլ յայնժամ պարտի ունել 'ի ներքոյ զնշան ինչ այսպիսի (,), որ կոչի cédille սէտիյլը, հնչի՝ ս, որպ՝

ceci սըսի, այս, պու.

cyprès սիփրէ, նոճի, սէլվի.

ça սա, սա, պուրայա.

façon ֆասօն, եղանակ, թարզ.

reçu ըըսիւ, ընկալեալ, ալընմըշ:

ch հնչի՝ շ, որպ՝

charbon շառպօն, ածուխ, քէօմիւր.

chef շէֆ, գլուխ, պաշ.

chien շիէն, շուն, քէօփէկ.

chou շու, կաղամբ, լահանա.
chute շիւթ, անկումն, տիւշիւշ:
e միով 'ի նշանացս (' ` ^ ¨) միշտ հնչի՝ է, ոպ՝
vérité վէրիթէ, ճշմարտութիւն, կէրչէքլիք.
règne րէնեը, թագաւորութիւն, փատիշահլըք.
bête պէթ, անասուն, հայվան.
poëte փօէթ, բանաստեղծ, շայիր:
e առանց ինչ նշանի՝ հասարակօրէն կամ բնաւ ոչ հնչի, և կամ իբրև ը հնչի, և կոչի e անձայն կամ համր. իսկ երբեմն իբրև է, ոպ՝
monde մօնտ, աշխարհ, տիւնեա.
arbre արպր, ծառ, աղաճ.
hameçon ամսօն, կարթ, օլթա.
je ժը, ես, պէն,
cerise սըրիզ, կեռաս, քիրազ.
aimer էմէ, սիրել, սէվմէք.
naturel նաթիւրէլ, բնութիւն, թապիէթ:
eil և eille հնչին՝ էյլ, ոպ՝
soleil սօլէյլ, արեգակն, կիւնէշ.
conseil քօնսէյլ, խորհուրդ, էօյիւթ.
bouteille պութէյլ, շիշ, պութիլիա:
em և en հնչին՝ ան ը ունչն, ոպ՝
emplir անփլիր, լնուլ, տօլտուրմաք.
rempart րանփար, պատնէշ, մէթերիզ.
fendre ֆանտր, հերձանել, պէօլմէք.
tendre թանտր, կակուղ, եումուշաք:
ien հնչի՝ իեն ը ունչն 'ի մի վանկ, ոպ՝
bien պիէն, բարւոք, էյի.
lien լիէն, կապ, պաղ.
mien միէն, իմ, պէնիմ.
rien րիէն, ոչինչ, հիչ:
eu և oeu հնչին՝ էօ 'ի մի վանկ ոպ 'ի տաճկական բառս, ոպ՝
feu ֆէօ, հուր, աթէշ.
peu փէօ, սակաւ, ազ.
neuf նէօֆ, նոր, եէնի.
coeur քէօր, սիրտ, եիւրէք.
soeur սէօր, քոյր, քըզգարտաշ:

eu յանցեալ ժամանակս avoir ունելու ունենալ՝ բային միայն, և յայլ սակաւ բառս հնչի՝ իւ, որպէս
j'eus ժ' իւ, ստացայ, վար օլտու պէնիմ.
eu իւ, ստացեալ, վար օլմուշ.
gageure կաժիւր, գրաւ, պէհիս:

g յառաջոյ ձայնաւորացս a, o, u, և յառաջոյ ամ բաղաձայնից հնչի՝ կ, որպէս
Gabriel Կապրիէլ, Գաբրիէլ, Ճ'էպրիէլ.
gobet կօպէ, պատառ, լօքմա.
aigu էկիւ, սուր, քեսկին.
aigle էկլ, արծուի, քարթալ.
grêle կրէլ, կարկուտ, տօլու:

g յառաջոյ ձայնաւորացս e, i, y, հնչի՝ ժ, որպէս
gêne ժէն, տանջանք, իսկէնճէ.
agir աժիր, առնել, էթմէք.
gymnase ժիմնազ, ուսումնարան, մէտրէսէ:

gn 'ի մէջն կամ յաւարտ բառից հնչի հասարակօրէն մեղմ, և իբրև թէ նախ հնչի ն, և ապա ե, որպէս
agneau անեօ, գառն, քուզու.
compagnie քօնփանեի, ընկերութիւն, եօլտաշլըք.
ignorant ինեօռան, տգէտ, իլիմսիզ.
pologne փօլօնեը, Պօղոնիա, Լէհ: Օտարս ը չէ պարտ հնչեցուցանել:

gu և qu յառաջոյ ձայնաւորացս a, e, i, o, y, հնչեն իբրև սոսկ կ և ք, և ոչ կու, քու, որպէս
il vogua իլ վօկա, թիավարեաց, քիւրէկ չէքտի.
guérir կէռիր, բժշկել, սաղալթմաք.
guide կիտ, առաջնորդ, քլավուզ.
nous vaguons, նու վակօն, թափառիմք, ավարա կէզէրիզ.
quatre քաթր, չորս, տէօրտ.
quérir քէռիր, խնդրել, արամաք.
quiet քիէ, հանդարտ, րահաթ.
quotidien քօթիտիէն, հանապազորդ, հէրկիւնլիւք:

h երբեմն հնչի իբրև նուազ հ, և կոչի հաղադային, որպէս
haine հէն, ատելութիւն, տիւշմանլըք.
haleine հալէն, շունչ, նէֆէս.

haut հօ, բարձր, իւքսէկ։

Եւ երբեմն բնաւ ոչ հնչի, և կոչի անձայն, որպէս՝

habit ապի, հանդերձ, ռուպա։

honneur օնէօր, պատիւ, իզզէթ։

histoire իսթուար, պատմութիւն, հիքեայէթ։

im և in հնչին էն ընդ ունչն, որպէս՝

simple սէնփլ, պարզ, սատէ։

imprudent էնփրիւտան, անխոհեմ, աքըլսըզ։

prince փրէնս, իշխան, պէյ։

vin վէն, գինի, շարապ։

Իսկ եթէ կրկնեսցի m, կամ n տառս, յայնժամ պահէ զիւր հասարակ ձայն, որպէս՝

immobile իմմօպիլ, անշարժ, թէփրէնմէզ։

immortel իմմօրթէլ, անմահ, էօլիւմսիւզ։

innocent իննօսան, անմեղ, սուչսուզ։

innombrable իննօնպրապլ, անթիւ, հիսապսըզ։

oi երբեմն հնչի ուա, որպէս՝

voir վուար, տեսանել, կէօրմէք։

pouvoir փուվուար, կարօղ լինել, քատըր օլմաք։

moi մուա, ես, պէն։

voilà վուալա, ահա, իշտէ։

oi երբեմն հնչի բաց է, որպէս՝

je parlois ժը փարլէ, խօսէի, սէօյլէր իտիմ։

il rioit իլ րիէ, ծիծաղէր, կիւլէր իտի։

foible ֆէպլ, տկար, զայիֆ։

Anglois Անկլէ, Անգղիացի, Ինկիլիզ։

oy հնչի ուա և յ ձայնաւոր իբր յերկուս վանկս, որպէս՝

moyen մուայեն, միջին, օրթա։

citoyen սիթուայէն, քաղաքացի, շէհիրլի։

voyage վուայաժ, ճանապարհ, եօլ։

royaume րուայօմ, թագաւորութիւն, փատիշահլըք։

ou հնչի ու, որպէս՝

fou ֆու, յիմար, տէլի։

hibou հիպու, բու, պայղուշ։

jour ժուր, օր, կիւն։

amour ամուր, սէր, մուհապպէթ։

Բաղաձայնքս d, g, p, s, t, ds, gs, ps, ts, x, z, ՚ի վերջս բառից ամենևին ոչ հնչին, որպէս՝

grand կռան, մեծ, պէօյիւք.
long լօն, երկայն, ուզուն.
loup լու, գայլ, քուրտ.
palais փալէ, պալատ, սարայ.
petit փըթի, փոքր, քիւչիւք.
grands կռան, մեծք, պէօյիւքլէր.
longs լօն, երկայնք, ուզունլար.
loups լու, գայլք, քուրտլար.
petits փըթի, փոքունք, քիւչիւքլէր.
faux ֆօ, յիմարք, ահմըքլէր;
nez նէ, ունչ, պուրուն։

Իսկ եթէ զկնի նց առանց միջահատութեան կէտին ինչ զհետ եկեսցէ բառ ինչ սկսեալ ձայնաւորաւ, յայնժամ ձայն վերջին բաղաձայնին այնորիկ յարտասանելն լսի իբր յարեալ 'ի վերայ զհետ եկեալ բառին, որպէս, Nous étions aimés; Trop avare; Prêt à vous obéir; արտասանի զայս օրինակ, Նու զէթիօն զէմէ, մեք սիրեցեալ էաք, պիզ սէվիլմիշ իտիք։ Թռօ փավառ, կարի ագահ, փէք թամահքեար։ Փրէ Թա վու զօպէիր, պատրաստ հնազանդիլ ձեզ, հազըր միւթիւ օլմաղա սիզէ։

Այսչափ ինչ շատ լիցի առ այժմ, զի զիւրաքանչիւր գրոց այբուբենի միասնդամ ունիմք խօսել ընդարձակագոյնս յերկրորդ մասին քերականութեան։ Այսմ օգուտ լիցի յոյժ և միտ դնել 'ի հնչմունս գաղղիական բառից հայկական գրով եղեալս։

Ի վերայ նշանագրութեանց։

Աստանօր հարկաւոր համարեցաք ասել ինչ նաև 'ի վերայ նշանագրութեանց գաղղիական լեզուի, որք յաճախ 'ի գործածին առ որոշելոյ զհնչմունս ձայնաւորաց, որպէս տեսցի յընթացս քերականութեան, զորս և պարտ է բարւոք 'ի միտ առնուլ։

Զորք են առ Գաղղիացիս նշանագրութիք, որպէս շեշտ (´) accent aigu աքսան էկիւ. բութ (`) accent grave աքսան կռավ. պարոյկ (^) accent circonflexe աքսան սիրգօնֆլէքս. և նշան տրոհութեան (¨) diérèse տիէրէզ.

Շեշտն դնի 'ի վերայ փակ e տառիս, և ցուցանէ, թէ պարտ է արտասանել զայն սեղմեալ բերանով, որպէս

état էթա, վիճակ, հալ.
défaut տէֆօ, պակասութիւն, էքսիքլիք.
vérité վէրիթէ, ճշմարտութիւն, կերչէքլիք.
fortuné ֆօրթիւնէ, բարեբաղդ, թալէհլի։

Սուրբն դնի 'ի վր̅ բաց e տառին, և ցուցանէ, թէ պարտ է արտասանել զայն ընդարձակ բերանով որ զմերս հասարակ է, ո՛պ՝

succès սիւքսէ, պատահումն, էհվալ.
colère քօլէր, բարկութիւն, տարկընլըք.
père բէր, հայր, պապա.
règne ռէնյը, թագաւորութիւն, փատիշահլըք։

Այս նշան դնի ևս 'ի վր̅ à տառ յօդի՝ առ 'ի զանազանել 'ի a տառէ բայէն, 'ի վր̅ là տեղ՝ մակբայի առ զանազանութիւն la յօդի, և 'ի վր̅ où ուր՝ մակբայի՝ առ զանազանութիւն ou կամ շաղկապի, ևն։

Պարզիկն ցուցանէ, թէ զձայնաւորն, յորոյ վերայ եդեալ է, պարտ է արտասանել բաց և երկայն իբր թէ կրկին իցէ, ո՛պ՝

châtiment շաթիման, պատիժ, քաղէպ.
tempête թանբէթ, ալէկոծութիւն, ֆուրթունա.
dépôt տէբօ, աւանդ, էմանէթ.
île իլ, կղզի, ատա.
flûte ֆլիւթ, սրինգ, կիրիֆ։

Աշանն տրոհութեն ցուցանէ, թէ զձայնաւորն զայն, յորոյ վր̅ եդեալ կայ, պարտ է արտասանել խըրով ձայնիւ յառաջնմին վանկ՝ զանազանեալ յայլմէ ընթերակայ ձայնաւորէ, ո՛պ՝

noël նօէլ, ծնունդ, մէվլուտ.
païen բայէն, հեթանոս, փութփէրէսդ.
Saül Սաիւլ, Սաւուղ, Սաուլ։

Արդ՝ գիտել պարտ է, զի նշանքս այսոքիկ, որ առ-տանեսդ, ոչ ցուցանեն զշեշտումն վանկին, յորոյ վերայ դնանին, այլ միայն զլինելն ձայնաւորին բաց, կամ փակ, և կամ երկայն, ևն։ Քանզի 'ի գաղղիական լեզուամ բառք շեշտին 'ի վերջին վանկն, որ և 'ի մեզ։ Աւստի և առ չշփոթելոյ զընթերցօղն 'ի յաւելուլ մեր հայկական տառիւք զհնչմունսն՝ ոչ եդաք զշեշտսն, բայց միայն 'ի վր̅ պարզկաւորաց՝ առ ցուցանելոյ զերկայնութիւն, և ոչ

զշեշտումն ։ Իսկ ուր ուրեք տեսանես զշեշտ 'ի վերջին վանկս, այն է վասն շեշտելոյ զայնս ։

Նոյն նշանս մարթ է դասել և զԱպաթարցն (') Apostrophe ափօսթրօֆ, որ դնի 'ի վր գրոյ կամ բառի, և ցուցանէ, թէ յապաւեալ է անտի մի 'ի ձայնաւորացս՝ a, e, i, որպ՝

l'épée լ՛ էփէ, սուր, քըլըճ.
l'intention լ՛ էնթանսիօն, դիտաւորութիւն, նիյէթ.
l'ami լ՛ամի, բարեկամ, տօստ.
j'honore ժ՛օնօռ, պատուեմ, իզզէթ իտէրիմ.
s'il arrive ս՛ իլ առիվ, եթէ հասցէ, էյէր եէ-թիշիրսէ.

փոխանակ ասելոյ la épée, la intention, le ami, je honore, si il arrive ։

Այլ զայսմանէ միւսանգամ ունիմք խօսել 'ի վախճան երկրորդ մասին ։

Ի վերայ Բառից ։

Ինն ազգ են Բառից 'ի գաղղիական լեզու, որք և ասին մասունք բանի, իբրզի յայնց իբր 'ի մասանց բաղկանայ բանն. և են սոքա,

Յօդ, l'Article լ'Արթիքլ.
Անուն, le Nom լը Նօն.
Դերանուն, le Pronom լը Փրօնօն.
Բայ, le Verbe լը Վէրպ.
Ընդունելութիւն, le Participe լը Փարթիսիփ,
Մակբայ, l'Adverbe լ'Ատվէրպ.
Նախադրութիւն, la Préposition լա Փրէփօզիսիօն.
Շաղկապ, la Conjonction լա Գօնժօնքսիօն.
Միջարկութիւն, l'Interjection լ'Էնթէրժէքսիօն ։

Յինունց աստի հինգն են հոլովելի, որպ Յօդ, Անուն, Դերանուն, Բայ, Ընդունելութիւն. Իսկ մնացեալ չորքն են անհոլով, և են՝ Մակբայ, Նախադրութիւն, Շաղկապ, և Միջարկութիւն ։

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ.

'Ի վերայ ուղղախօսութեան և գործածութեան մա-սանց բանի։

ԳԼՈՒԽ Ա.

'Ի վերայ Յօդի։

Յօդն է մասնիկ ինչ, որ դնի յառաջոյ անուանց՝ առ 'ի ցուցանել զսեռս, զթիւս, և զհոլովս նց։

Սեռքն են երկու՝ արական և իգական։

Թիւքն ևս են երկու՝ եզակի և յոգնակի։

Իսկ հոլովքն են վեց՝ ուղղական, սեռական, տրական, հայցական՝, կոչական, և բացառական։

Յօդքն 'ի գաղղիական լեզու են երեք, արական, իգական, և անորոշ։ Արականն է, որ դնի յառաջոյ արական անուանց։ Իգականն է, որ դնի յառաջոյ իգական անուանց։ Իսկ անորոշն է, որ դնի հասարակօրէն յառաջոյ յատուկ անուանց, թէ արական իցեն, և թէ իգական։

Հոլովումն յօդից։

Եզակի։

	Արական.	Իգական.	Անորոշ։
Ուղղ.	le լը.	la լա.	
Սեռ.	du տիւ.	de la տը լա.	de տը.
Տրակ.	au օ.	à la ա լա.	à ա.
Հայց.	le լը.	la լա.	
Կոչ.	ô օ.	ô օ.	ô օ.
Բաց.	du տիւ.	de la տը լա.	de տը.

Յոգնակի։

Արական և իգական։

Ուղղ.	les	լէ.
Սեռ.	des	տէ.
Տր.	aux	օ.
Հայց.	les	լէ.
Կոչ.	ô	օ.
Բաց.	des	տէ։

Այլ գիտել պարտ է նախ, զի յեզականն յորժամ դասին յառաջոյ այնպիսի բառից, որք սկսանին ձայնաւորաւ, և կամ անձայն h տառիւ, յայնժամ 'ի բաց ձգեն յարականն և յանորոշն զտառն e, և յիգականն զտառն a, և 'ի տեղի տառիցս այսոցիկ դնի ապաթարց, որպէս տեսցես յօրինակսն, որ զկնի։

Գիտել պարտ է երկրորդ՝ զի որպէս տեսանես, առ Գաղղիացիս հայցականն է նոյն ըստ ձևի ընդ ուղղականին, և բացառականն ընդ սեռականին, զորս և յայն սակս յօրինակացն մարթ էր 'ի բաց բառնալ, սակայն վասն նշանակութեան միայն՝ առ դիւրըմբռնելի գործելոյ եդաք։

Գիտել պարտ է երրորդ՝ զի 'ի յոգնակին՝ ձայն s տառիս ամենևին ոչ հնչի՝ յորժամ անունն սկսանի բաղաձայնիւ. իսկ յորժամ սկսանի ձայնաւորաւ, կամ անձայն h տառիւ, յայնժամ հնչի իբրև զ, որպէս տեսցես յօրինակսն։

Օրինակք հոլովմանց յօդից ընդ անուանց։

Արականք։

Օրինակ առաջին։

Եզակի։

Ու.	le Roi լը Ռուա,	Արքայ,	փատիշահ.
Ս.	du Roi տիւ Ռուա,	Արքայի,	փատիշահին.
Տ.	au Roi օ Ռուա,	ցԱրքայ,	փատիշահա.
Հ.	le Roi լը Ռուա,	զԱրքայ,	փատիշահը.
Կ.	ô Roi օ Ռուա,	ով Արքայ,	եա փատիշահ.
Բ.	du Roi տիւ Ռուա,	յԱրքայէ,	փատիշահտան.

Յոգնակի։

Ո. les Rois լէ Ռուա,	Արքայք,		փատիշահլար.
Ս. des Rois տէ Ռուա,	Արքայից,		փատիշահլարըն.
Տ. aux Rois օ Ռուա,	ցԱրքայս,		փատիշահլարա.
Հ. les Rois լէ Ռուա,	զԱրքայս,		փատիշահլարը.
Կ. ô Rois օ Ռուա,	ով Արքայք,	եա	փատիշահլար.
Բ. des Rois տէ Ռուա.	յԱրքայից,		փատիշահլարտան։

Օրինակ երկրորդ։

Եզակի։

Ո. l'Ami լ'Ամի,	Բարեկամ,		Տօստ.
Ս. de l'Ami տը լ'Ամի,	Բարեկամի,		Տօստուն.
Տ. à l'Ami ա լ'Ամի,	առ Բարեկամ,		Տօստա.
Հ. l'Ami լ'Ամի,	զԲարեկամ,		Տօստու.
Կ. ô Ami օ Ամի,	ով Բարեկամ,	եա	Տօստ.
Բ. de l'Ami տը լ'Ամի,	՚ի Բարեկամէ,		Տօստտան։

Յոգնակի։

Ո. les Amis լէզ Ամի,	Բարեկամք,		Տօստլար.
Ս. des Amis տէզ Ամի,	Բարեկամաց,		Տօստլարըն.
Տ. aux Amis օզ Ամի,	առ Բարեկամս,		Տօստլարա.
Հ. les Amis լէզ Ամի,	զԲարեկամս,		Տօստլարը.
Կ. ô Amis օ Ամի,	ով Բարեկամք,	եա	Տօստլար.
Բ. des Amis տէզ Ամի,	՚ի Բարեկամաց,		Տօստլարտան.

Իգականք։

Օրինակ առաջին։

Եզակի.

Ո. la Reine լա Ռէն,	Թագուհի,		Սուլթան.
Ս. de la Reine տը լա Ռէն,	Թագուհւոյ,		Սուլթանըն.
Տ. à la Reine ա լա Ռէն,	առ Թագուհի,		Սուլթանա.
Հ. la Reine լա Ռէն,	զԹագուհի,		Սուլթանը.
Կ. ô Reine օ Ռէն,	ով Թագուհի,	եա	Սուլթան.
Բ. de la Reine տը լա Ռէն,	՚ի Թագուհւոյ,		Սուլթանտան։

Յոգնակի :

Ո. les Reines լէ Ռէյն, Թագուհիք, Սուլթանլար.
Ս. des Reines տէ Ռէյն, Թագուհեաց, Սուլթանլարըն.
Տ. aux Reines օ Ռէյն, առ Թագուհիս, Սուլթանլարա.
Հ. les Reines լէ Ռէյն, զԹագուհիս, Սուլթանլարը.
Կ. ô Reines օ Ռէյն, ով Թագուհիք, էյ Սուլթանլար.
Բ. des Reines տէ Ռէյն, 'ի Թագուհեաց, Սուլթանլարտան.

Օրինակ երկրորդ :

Եզակի :

Ո. l'Ame լ'Ամ, Հոգի, Ճան.
Ս. de l'Ame տիւ լ'Ամ, Հոգւոյ, Ճանըն.
Տ. à l'Ame ա լ'Ամ, առ Հոգի, Ճանա.
Հ. l'Ame լ'Ամ, զՀոգի, Ճանը.
Կ. ô Ame օ Ամ, ով Հոգի, էյ Ճան.
Բ. de l'Ame տիւ լ'Ամ, 'ի Հոգւոյ, Ճանտան.

Յոգնակի :

Ո les Ames լէզ Ամ, Հոգիք, Ճանլար.
Ս. des Ames տէզ Ամ, Հոգւոց, Ճանլարըն.
Տ. aux Ames օզ Ամ, 'ի Հոգիս, Ճանլարա.
Հ. les Ames լէզ Ամ, զՀոգիս, Ճանլարը.
Կ. ô Ames օ Ամ, ով Հոգիք, էյ Ճանլար.
Բ. des Ames տէզ Ամ, 'ի Հոգւոց, Ճանլարտան.

Անորոշ արական :

Օրինակ առաջին :

Ո. Dieu Տիէօ, Աստուած, Ալլահ.
Ս. de Dieu տիւ Տիէօ, Աստուծոյ, Ալլահըն.
Տ. à Dieu ա Տիէօ, առ Աստուած, Ալլահա.
Հ. Dieu Տիէօ, զԱստուած, Ալլահը.
Կ. ô Dieu օ Տիէօ, ով Աստուած, էյ Ալլահ.
Բ. de Dieu տիւ Տիէօ, յԱստուծոյ, Ալլահտան :

Օրինակ երկրորդ:

Ո.	Antoine Անթուան,	Անտոնիոս,	Անտօն.
Ս.	d'Antoine փ'Անթուան,	Անտոնիոսի,	Անտօնըն.
Տ.	à Antoine ա Անթուան,	ցԱնտոնիոս,	Անտօնա.
Հ.	Antoine Անթուան,	զԱնտոնիոս,	Անտօնը.
Կ.	ô Antoine օ Անթուան,	ո՛վ Անտոնիոս,	եա՛ Անտօն.
Բ.	d'Antoine փ'Անթուան,	յԱնտոնիոսէ,	Անտօնտան.

Անորոշ իգական:

Օրինակ առաջին:

Ո.	Rome Ռօմ,	Հռոմ,	Ռօմա.
Ս.	de Rome փը Ռօմ;	Հռոմայ,	Ռօմանըն.
Տ.	à Rome ա Ռօմ,	'ի Հռոմ	Ռօմայա.
Հ.	Rome Ռօմ,	զՀռոմ,	Ռօմայը.
Կ.	ô Rome օ Ռօմ,	ո՛վ Հռոմ,	եա՛ Ռօմա.
Բ.	de Rome փը Ռօմ,	'ի Հռոմայ,	Ռօմատան:

Օրինակ երկրորդ:

Ո.	Anne Ան,	Աննա,	Աննա.
Ս.	d'Anne փ'Ան,	Աննայի,	Աննանըն.
Տ.	à Anne ա Ան,	առ Աննա,	Աննայա.
Հ.	Anne Ան,	զԱննա,	Աննայը.
Կ.	ô Anne օ Ան,	ո՛վ Աննա,	եա՛ Աննա.
Բ.	d'Anne փ'Ան,	յԱննայէ,	Աննատան:

Գիտել պարտ է, զի զանորոշ յօդն մարթ է 'ի գործ ածել երբեմն ընդ առեղւոյն նաեւ ընդ հասարակ անուանս՝ մնալով նոյն եթէ յեզականն եւ եթէ 'ի յոգնականն, եթէ յարականն, եւ եթէ յիգականն:

Ահա յօդս կարգի առ Գաղղիացիս եւ բառս un էօն, մի, պիր, որ երբեմն ընդ օրինակի յօդից յարի յանուանս, որպէս՝

Արականն:

Եզակի:

Ո.	un Monsieur, էօն Մէօսիէօ.	մին Տէր,	պիր Աղա.
Ս.	d'un Monsieur, փ'էօն Մէօսիէօ.	միոյ Տեառն,	պիր Աղանըն.

Տ. à un Monsieur, առ ումն Տէր, պիր Աղայա.
ա էօն Մէօսիէօ.
Հ. un Monsieur, զումն Տէր, պիր Աղայը.
էօն Մէօսիէօ.
Բ. d'un Monsieur, յումեմնէ Տեառնէ, պիր Աղատան.
տ'էօն Մէօսիէօ.

Յոգնական.

Ու. des Messieurs, ոմանք 'ի Տեարց, պազը Աղալար.
տէ Մէսիէօ.
Ս. de Messieurs, ոմանց 'ի Տեարց, պազը Աղալարըն.
տը Մէսիէօ.
Տ. à des Messieurs, առ ոմանս 'ի Տեարց, պազը Աղալարա.
ա տէ Մէսիէօ.
Հ. des Messieurs, զոմանս 'ի Տեարց, պազը Աղալարը.
տէ Մէսիէօ.
Բ. de Messieurs, յոմանց 'ի Տեարց, պազը Աղալարտան:
տը Մէսիէօ.

Իգական:

Եզակի:

Ու. une Dame իւն Տամ, ումն Տիկին. պիր Հանըմ.
Ս. d'une Dame տ'իւն Տամ, ուրումն Տիկնոջ, պիր Հանըմըն.
Տ. à une Dame ա իւն Տամ; ցումն Տիկին, պիր Հանըմա.
Հ. une Dame իւն Տամ, զումն Տիկին, պիր Հանըմը.
Բ. d'une Dame, յումեմնէ Տիկնոջէ, պիր Հանըմտան.
տ' իւն Տամ,

Յոգնական:

Ու. des Dames, ոմանք 'ի Տիկնանց, պազը Հանըմլար.
տէ Տամ.
Ս. de Dames, ոմանց 'ի Տիկնանց, պազը Հանըմլարըն.
տը Տամ..
Տ. à des Dames, ցոմանս 'ի Տիկնանց, պազը Հանըմլարա.
ա տէ Տամ.
Հ. des Dames, զոմանս 'ի Տիկնանց, պազը Հանըմլարը.
տէ Տամ.
Բ. de Dames, յոմանց 'ի Տիկնանց, պազը Հանըմլարտան.
տը Տամ.

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ի վերայ Անուան:

Յօդուած Ա.

Թէ զի՛նչ, և քանիպատիկ իցէ անունն:

Անունն է այնպիսի բառ, որով իր ինչ անուանի, կամ յորջորջի: Նա է կրկին, գոյական՝ substantif սիւպսթանթիֆ, և ածական՝ adjectif ատժէքթիֆ:

Գոյականն է, որ յատկապէս զիրն կամ զանձն նշանակէ, վ՟յ և կարէ կալ ինքնին 'ի բանի: Իսկ ածականն է, որ զորպիսութիւն իրին կամ անձին նշանակէ. վ՟յ և ինքնին առանձինն ոչ կարէ կալ 'ի բանի, այլ միշտ յեցեալ 'ի գոյականն: Օրինակ յայսմիկ՝ Chose agréable շօզ ագրէապլ, իր հաճոյական, հօշ շէյ. Bon père պօն փէր, բարի հայր, էյի պէտէր. Homme savant օմ սավան, մարդ իմաստուն, ալըմը ատամ Իրն, հայրն, մարդն, ցուցանեն զիրն, վ՟յ են գոյական: Իսկ հաճոյականն, բարին, իմաստունն՝ ցուցանեն զորպիսութիւն իրին, հօր, և մարդոյն. վ՟յ և են ածական: Արժ է ածականին չունել երբեմն ներգործութիւն զգոյականն, բայց զօրութիւն միշտ իմացեալ լինի. զորօրինակ յասելն սոսկապէս՝ savant սավան, իմաստուն, ալըմը. զօրութիւն իմացեալ լինի homme օմ, մարդ, ատամ:

Գոյական անունն դարձեալ է կրկին, հասարակ և յատուկ:

Հասարակն է, որով անուանին բազում իրք կամ անձինք, որք են նման միմեանց. ո՟պ homme օմ, մարդ, ատամ. cheval շըվալ, ձի, աթ. maison մէզօն, տուն, էվ:

Յատուկն է, որով անուանի մի միայն իր կամ անձն որոշեալ յայլոց իրաց կամ անձանց. ո՟պ՝ Jean Ժան, Յովհաննէս, Հաննա. Vienne Վիէն, Վիեննա, Պէչ. Danube տանիւպ, Դանուբ, Թունա:

Յօդուած Ը։

Ի վերայ աստիճանաց նշանակութեան ածական անուանց։

Երեք են աստիճանք նշանակութեան ածականաց. այսինքն՝ դրական, բաղդատական, և գերադրական։

Դրականն է պարզապէս նոյն իսկ ածականն, որպէս՝

riche ռիշ, փարթամ, զէնկին.
sage սաժ, իմաստուն, աքըլլը.
habile աբիլ, յաջողակ, քատըր։

Բաղդատականն ևս է նոյն ածականն, որ բաղդատելով զմի իր ընդ այլում երբ ցուցանէ զնա առաւելեալ, կամ նուազեալ, և կամ հաւասարեալ ընդ միւսոյն։ Աստի և բաղդատականք ՚ի գաղղիական լեզու լինին երրակի ՚ի ձեռն երից մասնկանցս՝ plus փլիւ, առաւել, զիատէ. moins մուէն, նուազ, ազ. aussi օսսի, կամ autant օթան, կամ si սի, որպ, կիպի։ Իսկ մասնիկս que քը, քան, շաղկապէ զերկուս ծայրս բաղդատութեան։

Plus փլիւ, ցուցանէ զմին առաւելեալ քան զմիւսն, որպէս՝

Il est plus habile que vous. — Նա առաւել յաջողակ է քան զքեզ.
Իլ է փլիւզ աբիլ քը վու. — Օ սէնտէն զիատէ քատըր տըր։

Moins մուէն, ցուցանէ զմին նուազեալ քան զմիւսն, ո[illegible]

Il est moins habile que vous, — Նա է նուազ յաջողակ քան զքեզ.
Իլ է մուէնզ աբիլ քը վու. — Օ սէնտէն ազ քատըր տըր։

Aussi, Autant, Si, Օսսի, Օթան, Սի, ցուցանեն զմին հաւասար միւսոյն, որպ՝

Il est autant habile que vous. Յաջողակ է նա որպ զքեզ.
Իլ էթ օթանթ աբիլ քը վու. Սէնին կիպի քատըր տըր օ։

Իսկ երեքին բառքս՝ Meilleur մէյլէօռ, լաւագոյն, տահա էյի. Moindre մուէնտր, փոքրագոյն, տահա քիւ-

չիւք. Pire փիր, վատթարագոյն, տաւհա փէնա. յիմ-քեանս ունին զբաղդատական մասնիկս և նշանակուխս:

Գերադրականն է, որ ցուցանէ զմին յոյժ առաւելեալ, կամ յոյժ նուազեալ քան զմիւսն՝ ՚ի ձեռն կրկին մասնկանցս՝ très թրէ, երիցս՝ ամէն, չոք՝ փէք, և le plus, la plus, լը փլիւ, լա փլիւ, ամէն, էն:

Très թրէ, ցուցանէ զկրն բացարձակապէս գերազանցեալ քան զայլս, ուստի և կոչի բացարձակ գերադրական, ոպ՝

Vienne est une très belle ville. | Վիեննա է ամենագեղեցիկ քաղաք.
Վիէնն էթ իւն թրէ պէլ վիլ: | Պէչ պիր փէք կիւզէլ շէհիր տիր:

Le plus, la plus, լը փլիւ, լա փլիւ, ցուցանէ զկրն բաղդատեալ այլոց՝ գերազանցեալ քան զամենեսին, ուստի և կոչի վերաբերական, ոպ՝.

Vienne est la plus belle des villes. | Վիեննա է ամենագեղեցիկն ՚ի մէջ քաղաքաց.
Վիէնն է լա փլիւ պէլ տէ վիլ: | Պէչ շէհիրլէրին էն կիւզէլի տիր:

Յօդուած Գ:

՚Ի վերայ սեռից անուանց:

Սեռք անուանց են երկու, արական՝ Masculin մասքիւլէն, և իգական՝ Féminin ֆէմինէն:

Ըստ Գաղղիացւոց ոչ գոյ չէզոքական սեռ, այլ այնպիսի անուանք, որք առ մեզ են չէզոքական, զի ոչ զարու նշանակեն, և ոչ զէգ, առ նոսա ՚ի սովորութենէ եղեալ է լինել կամ արական և կամ իգական:

Նշանքն, որք ցուցանեն զսեռս անուանց՝ են յօդքն, ոպ ասացաք. le լը՝ ցուցանէ զարական, la լա՝ ցուցանէ զիգական: Իսկ թէ զիարդ՝ գլխաւորաբար ածական անուանք՝ յարականէ լինին իգական՝ փոփոխութեամբ վերջաւորութեանցն, աւանդի կանոնս այս:

Արական անուանք լինին իգական՝ ընդունելով ՚ի վերջս իւրեանց զհամր e տառս, ոպ՝

Արական:— Իգական:

marchand, վաճառական, պազիրկեան. մարշան. — marchande, մարշանտ.
étranger, օտարական, եապանճը. էթրանժէ. — étrangère, էթրանժէր.
petit փըթի, փոքր, քիւչիւկ. — petite փըթիթ.
ami ամի, բարեկամ, տոստ. — amie ամի.
forcené ֆօռսընէ, խելացնոր, չըլկըն. — forcenée, ֆօռսընէ:

'Ի հասարակ կանոնէ ստոր 'ի բաց առնուլ պարտ է զորս զկնի:

Նախ՝ ածականք, որք միանգամ ի իւրեանց յանգին 'ի e համր, մի և նոյն ձայնիւ 'ի գործ ածին եթէ արականօրէն, և եթէ իգականօրէն, որպ՝

Արական և Իգական:

tranquille թռանքիլ, հանդարտ, բահաթ.
aveugle ավէօկլ, կոյր, քէօռ.
sale սալ, աղտեղի, մուրտար:

Երկրորդ՝ որք միանգամ յանգին 'ի as, el, eil, et, ien, on, լինին իգական՝ կրկնելով զվերջին բաղաձայն տառն, և յաւելլով 'ի վերջ և զհամր e տառն, որպ՝

Արական: — Իգական:

bas պա, ստորին, ալչաք. — basse պաս.
mortel, մահկանացու, էօլիւմլիւ. մօռթէլ. — mortelle մօռթէլ.
pareil փառէյլ, նման, պէնզէր. — pareille փառէյլ.
net նէ, մաքուր, փաք. — nette նէթ.
ancien անսիէն, վաղեմի, էսկի. — ancienne անսիէն.
bon պօն, բարի, էյի. — bonne պօն:

Իսկ արականքս Beau պօ, գեղեցիկ, կիւզէլ. և Nouveau նուվօ, նոր, եէնի. լինին իգական՝ Belle պէլ, և Nouvelle նուվէլ: Այնզի՝ յարականին ևս՝ յորժամ յառաջոյ դասին բառից, որք սկսանին ձայնաւորաւ, և կամ համր h տառիւ, փոխեն զ eau, 'ի el, որպ՝ bel oiseau պէլ ուազօ, գեղեցիկ թռչուն, կիւզէլ քուշ. bel homme պէլ օմ, գեղեցիկ մարդ, կիւզէլ ադամ. ևն:

Երրորդ՝ որք յանգին 'ի ef, euf, if, լինին իգական՝ փոխելով զ f, 'ի ve, որպ՝

Արական։	Իգական։
bref պռէֆ, կարճ, քըսա.	brève պռէվ.
veuf վէօֆ, այրի այր, տուլ էր.	veuve վէօվ, այրի կին, տուլ քարը.
naïf նայիֆ, պարզ, սաֆի.	naïve նայիվ.
vif վիֆ, կենդանի, սաղ.	vive վիվ։

Չորրորդ՝ որք յանգին 'ի eur, և 'ի eux, լինին յիգականն՝ euse, որպ՝

Արական։	Իգական.
trompeur, խաբօղ, ալտատըճը. թռօմփէօռ.	trompeuse, թռօմփէօզ.
gracieux, շնորհալի, շէօհրէթլի. կռասիէօ.	gracieuse, կռասիէօզ։

Հինգերորդ՝ որք յանգին 'ի anc՝ լինին յիգականն anche, որպ՝

Արական։	Իգական։
blanc պլան, սպիտակ, պէյազ.	blanche պլանշ.
franc ֆռան, ազատ, էզատ.	franche ֆռանշ։

Վեցերորդ՝ որք յանգին 'ի ou՝ լինին յիգականն՝ olle, որպ.

Արական։	Իգական։
fou ֆու, յիմար, տէլի.	folle ֆօլ.
mou մու, թացեալ, ըսլաք.	molle մօլ։

Fou արականն՝ յորժամ նախադասի արական անուան, որ սկսանի ձայնաւորաւ, լինի՝ Fol ֆօլ, որպ՝ Fol amour, ֆօլ ամուռ, յիմար սէր, տէլի մուհապպէթ։

Եօթներորդ՝ հետևեալ բառքս լինին իգական ըստ օրինակին, զոր տեսանես.

Արական։	Իգական։
benin պէնէն, բարեգութ, մուրվէթլի.	benigne պէնինյը.
malin մալէն, չարասէր, քէմ.	maligne մալինյը.

nul նիւլ, ոչինչ, հիչ պիր. nulle նիւլլ.
gros կռօ, ստուար, քալըն. grosse կռօս.
sot սօ, անմիտ, ահմագ. sotte սօթ.
pécheur, մեղաւոր, կիւնահքեար. բէշէօռ, pécheresse, բէշըռէս.
acteur աքթէօռ, դերասան. ցյունձու. actrice աքթռիս.
protecteur, պաշտպան, հիմայէթճի. փռօթէքթէօռ, protectrice, փռօթէքթռիս.
roux ռու, հարեալ'ի կարմիր, քըրզըլճա. rousse ռուս.
verd վէռ, կանաչ, եէշիլ. verte վէռթ.
vieux վիէօ, ծեր, էհտիար. vieille վիէյլ, պառաւ, քօճաքարը.
sec սէք, չոր, քուրու. seche սէշ.
grec կռէք, յոյն, ուրում. grecque կռէք.
public փիւպլիք, հասարակ, ալէնէմիյէ. publique փիւպլիք.
turc թիւռք, տածիկ, օսմանլը. turque թիւռք.
caduc քատիւք, հին, էսքի. caducque քատիւք.
long լօն, երկայն, ուզուն. longue լօնկ.
gentil ժանթի, ազնուական, ասըլզատէ. gentille ժանթիյլ.
frais ֆռէ, զովացին, սէրին. fraiche ֆռէշ.
épais էփէ, հաստ, քապա. épaisse էփէս.
doux տու, քաղցր, թաթլը. douce տուս.
jaloux ժալու, նախանձոտ, քըսքանճ. jalouse ժալուզ:

Այն այլ ես ինչ ինչ բացառութիք, զորս յաւէտ ուսցիս վարժութեամբ, և 'ի բառարանի դեգերելով, քան կանոնօք:

Նոյն դիցուք և ես զանուանս ինչ արժանապատուութեան, աստիճանի, ևն, որք ամենևին զարտուղին, որպ՝

Արական: Իգական:

Dieu, Աստուած, Ալլահ. Տիէօ. Déesse, աստուածուհի. Տէէս.
Empereur, կայսր, իմփէ- Անփըռէօռ. ռաթօռ. Impératrice, կայսրուհի, Էնփէռաթռիս, սուլթան.
Roi, թագաւոր, փատիշահ. Ռուա. Reine, թագուհի, Ռէն. սուլթան.
Prince, իշխան, պէյ. Փռէնս. Princesse, իշխանուհի. Փռէնսէս.

Duc, դուքս, պէյլէրպէյի. Տիւք.

Duchesse, դքսուհի. Տիւշէս.

Ambassadeur, դեսպան, Անպասատէօր. էլչի.

Ambassadrice, դեսպանուհի. Անպասատրիս.

Baron, սեպուհ, պէյզատէ. Պարօն.

Baronne, պարոնուհի. Պարօն.

Comte, կոմս, սանճաք պէյի. Գօնթ.

Comtesse, կոմսուհի. Գօնթէս.

Gouverneur, կառավար. Գուվէռնէօռ. քայըրըճը.

Couvernante, Գուվէռնանթ.

Abbé, աբբայ ; բուհպան պաշը. Ապպէ.

Abbesse, աբբայուհի, Ապպէս.

Prêtre, քահանայ, րահիպ. Փրէթր.

Prêtresse, քահանայուհի. Փրէթրէս.

Fils, ուստր, էրքէք էվլատ. Ֆիս.

Fille, դուստր. քըզ էվլատ. Ֆիյլ.

Neveu, թոռն, թոռուն. Նըվէօ.

Nièce Նիէս.

Maître, ճարտար, ուստա. Մէթր.

Maîtresse Մէթրէս.

Serviteur, ծառայ, հըզմէթքեար. Սէռվիթէօռ.

Servante, աղախին, հալայըք։ Սէռվանթ.

Յօդուած Է։

Ի վերայ Թուոց անուանց։

Թիւք անուանց են երկու. եզական՝ singulier սէնկիւլիէ. և յոգնական՝ pluriel փլիւրիէլ։

Անուանք առ հասարակ լինին յոգնակի՝ յաւելլով ՚ի վերջոյ եզականաց զտառս՝ s, ույ՝.

Եզական։	Յոգնական։
chien, շուն, քէօփէք. Շիէն.	chiens, շունք, քէօփէքլէր. Շիէն.
table, տախտակ, թահտա. Թապլ.	tables, տախտակք, թահտալար. Թապլ.

Bon պօն, բարի, էյի.	Bons պօն, բարիք, էյիլէր.
Blanc, սպիտակ, պէյազ. պլան.	Blancs, սպիտակք, պէյազլար. պլան.

՚Ի բաց առեալ լինին յընդհանուր կանոնէ սոսի՝ նախ՝ անուանքն, որոց եզակին յանգի ՚ի s, x, և z, որք նոյնօրինակ մնան և ՚ի յոգնակին, ոպ՝

Եզականք:	Յոգնականք:
fils ֆիս, զաւակ, էվլատ.	fils ֆիս, զաւակք, էվլատլար.
noix, ընկոյզ, ճէվիզ. նուա.	noix, ընկոյզք, ճէվիզլէր. նուա.
nez, ունչ, պուրուն. նէ.	nez, ունչք, պուրունլար: նէ.

Երկրորդ՝ անուանք՝ որք յանգին ՚ի au, eu, ou, լինին յոգնակի՝ յաւելլով ՚ի վերջոյ զգիրս՝ x, ոպ՝

Եզականք:	Յոգնականք:
chapeau, բեղղյր, շափքա. շափօ՛.	chapeaux, բեղղյրք, շափքալար. շափօ՛.
jeu ժէօ, խաղ, օյուն.	jeux ժէօ, խաղք, օյունլար.
genou, ծունկ, տիզ. ժընու.	genoux, ծունկք, տիզլէր. ժընու.

Երրորդ՝ են մեծի մասին անուանք, որք յեզակին յանգին ՚ի al, և ՚ի ail, ՚ի յոգնակին լինին aux, ոպ՝

Եզականք:	Յոգնականք:
animal, կենդանի, հայվան. անիմալ.	animaux, կենդանիք, հայվանլար. անիմօ՛.
travail, աշխատութի՛, զահմէթ. թրավայլ.	travaux, աշխատութիք, զահմէթլէր: թրավօ՛.

Իսկ հետևեալքս բոլորովին զարտուղին:

Եզականք:	Յոգնականք:
aïeul, հաւ, տէտէ. այէօլ.	aïeux, հաւք, տէտէլէր. այէօ.

ciel, երկին, կէօյ. cieux, երկինք, կէօյլէր.
սիէլ. սիէօ.
oeil էօյլ, ակն, կէօզ. yeux եէօ, ակունք, կէօզլէր.

Զայլ ևս զարտուղութիս ուսցիս յաւէտ վարժութիւ, և գրոց մտադիր ընթերցմամբ, քան կանոնօք:

Յօդուած Ի.

Ի վերայ Թուական անուանց:

Թուական անուանք հինգ տեսակք են, այս՝ ընդարձակք, դասականք, զատականք, կրկնականք, և մասնականք:

Ընդարձակք են, որք նշանակեն զթիւն բացարձակապէս, որպ՝

Un էօն,	մի,	պիր.
Deux տէօ,	երկու,	իքի.
Trois թռուա,	երեք,	իւչ.
Quatre քաթր,	չորս,	տէօրտ.
Cinq սէնք,	հինգ,	պէշ.
Six սիզ,	վեց,	ալթը.
Sept սէթ,	եօթն,	եէտի.
Huit իւիթ,	ութն,	սէքիզ.
Neuf նէօֆ,	ինն,	տօքուզ.
Dix տիզ,	տասն,	օն.
Onze օնզ,	մետասան,	օն պիր.
Douze տուզ,	երկոտասան,	օն իքի.
Treize թրէզ,	երեքտասան,	օն իւչ.
Quatorze քաթօրզ,	չորեքտասան,	օն տէօրտ.
Quinze քէնզ,	հնգետասան,	օն պէշ.
Seize սէզ,	վեշտասան,	օն ալթը.
Dix-sept տիս-սէթ.	եօթն և տասն,	օն եէտի.
Dix-huit տիզ-իւիթ,	ութ և տասն,	օն սէքիզ.
Dix-neuf տիզ-նէօֆ,	ինն և տասն,	օն տօքուզ.
Vingt վէն,	քսան,	եիկիրմի.
Vingt un վէնթէօն,	քսան և մի,	եիկիրմի պիր.

Trente թռանթ,	երեսուն,	օթուզ.
Quarante գառանթ,	քառասուն,	քըրք.
Cinquante սէնգանթ;	յիսուն;	էլլի.
Soixante սուասանթ,	վաթսուն,	ալթմըշ,
Soixante et dix, սուասանթ է տիս.	եօթանասուն,	եէթմիշ.
Quatre vingt գաթր վէն,	ութսուն,	սէքսէն.
Quatre vingt-dix, գաթր վէն տիս.	իննսուն,	տօքսան.
Quatre vingt-onze, գաթր վէն օնզ,	իննսուն և մի,	տօքսան պիր.
Cent սան.	հարիւր,	եիւզ.
Cent-vingt սան վէն,	հարիւր և քսան,	եիւզ եիկիրմի.
Deux cents տէօ սան,	երկերիւր,	իքի եիւզ.
Mille միլ,	հազար,	պին.
Onze cents օնզ սան,	հազար հարիւր,	պին եիւզ.
Deux mille տէօ միլ,	երկու հազար,	իքի պին.
Un milion էօն միլիօն,	միլիոն մի, կամ հազարիցս հազար.	պիր միլիօն, կամ պին քէրրէ պին:

'Ի սոսա՝ գիտելի է, զի vingt և cent, յորժամ յառաջոյ իւրեանց ունին զթուական անուն, և զկնի զգոյական ինչ, յայնժամ ընդունին 'ի վերջ իւրեանց զ s տառ, որպէս՝

Quatre vingts ans, գաթր վէնզ ան.	ութսուն ամ,	սէքսէն եըլ.
Trois cents hommes, թռուա սանզ օմ.	երեք հարիւր մարդ.	իւչ եիւզ ատամ:

Կարգականք են, որք կարգաւ ինչ ցուցանեն ընթացեալն, որպէս՝

Premier փռէմիէ,	առաջին,	պիրինճի.
Second սըկօն	երկրորդ,	իքինճի.
Troisième թռուազիէմ,	երրորդ,	իւչիւնճիւ.
Quatrième գաթռիէմ,	չորրորդ,	տէօրտիւնճիւ.
Cinquième սէնքիէմ,	հինգերորդ,	պէշինճի.
Sixième սիզիէմ,	վեցերորդ,	ալթընճը.
Septième սէթիէմ,	եօթներորդ,	եէտինճի.
Huitième ուիթիէմ,	ութերորդ,	սէքիզինճի.

Neuvième նէօվիէմ, իններորդ, տօքուզունճու.
Dixième տիզիէմ, տասներորդ, օնունճու.
Vingtième վէնթիէմ, քսաներորդ, եիրմինճի.
Centième սանթիէմ, հարիւրերորդ, եիւզինճիւ.
Millième միլիէմ, հազարերորդ, պինինճի:

Օստականք են, որք նշանակեն զքանակ ինչ թուեալ, ո՛պ
Dixaine տիզէն, տասնեակ, օնլուք, կամ օն թանէ.
Vingtaine վէնթէն, քսանեակ; եիրմիլիք, կմ՛ եիրմի թանէ.
Trentaine թռանթէն, երեսնեակ, օթուզլուք, կմ՛ օթուզ թանէ.
Quarantaine քառանթէն, քառասնեակ, քըրքլըք, կամ քըրք թանէ.
Cinquantaine սէնքանթէն, յիսնեակ. էլլիլիք, կամ էլլի թանէ.
Centaine սանթէն, հարիւրեակ, եիւզլիւք, կամ եիւզ թանէ.
Millier միլիէ, հազարեակ, պինլիք, կամ պին թանէ:

Կրկնականք են, որք ցուցանեն զկրկնումն թուոյ, ո՛պ
le Double լը Տուպլ, կրկին, իքի քաթ.
le Triple լը Թռիփլ, եռապատիկ, իւչ քաթ:

Մասնականք են, որք ցուցանեն զմասն ինչ միոյ թուոյ, ո՛պ
la Moitié լա Մուաթիէ, կէս, եարըմ.
le Tiers լը Թիէռ, երրորդ մասն, իւչիւնճիւ փայ.
le Quart լը Քառ, քառորդ, տէօրտիւնճիւ փայ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ.

Ի վերայ դերանուան:

Դերանունն է մասն բանի, որ փոխանակ անուան դնի: Եւ է քառապատիկ՝ անձնական, ստացական, ցուցական, և յարաբերական:

Յօդուած ա:

Ի վերայ անձնական դերանուանց:

Անձնական դերանունք են, որք ուղղակի ցուցանեն զդէմս: Երեք են դէմքն. առաջինն է այն, որ խօսի. երկրորդն է այն, առ որ խօսի. իսկ երրորդն է այն, զորմէ խօսի:

Հոլովումն դերանուանց առաջին դիմաց:

Եզակի:

Ո. Je, Moi, ժը, Մուա, Ես, Պէն.
Ս. de Moi, դը Մուա, Իմ, Պէնիմ.
Տ. à Moi, Me, ա Մուա, Մը, առ իս, ինձ, Պանա.
Հ. Moi, Me, Մուա, Մը, զիս, Պէնի.
Բ. de Moi, դը Մուա, յինէն, Պէնտէն.

Յոգնակի:

Ո. Nous, Նու, Մեք, Պիզ.
Ս. de Nous, դը Նու, Մեր, Պիզիմ.
Տ. à Nous, Nous, ա Նու, Նու, Մեզ, առ Մեզ, Պիզէ.
Հ. Nous, Նու, զՄեզ, Պիզի.
Բ. de Nous, դը Նու, ի Մէնջ, Պիզտէն.

Հոլովումն դերանուանց երկրորդ դիմաց:

Եզակի:

Ո. Tu, Toi, Թիւ, Թուա, Դու, Սէն.
Ս. de Toi, դը Թուա, Քո, Սէնին.
Տ. à Toi, Te, ա Թուա, Թը, Քեզ, Սանա.
Հ. Toi, Te, Թուա, Թը, զՔեզ, Սէնի.
Կ. ô Toi, օ Թուա, ով Դու, եա Սէն.
Բ. de Toi, դը Թուա, ի Քէն, Սէնտէն:

Յոգնակի:

Ո. Vous, Վու, Դուք, Սիզ.
Ս. de Vous, դը Վու, Ձեր, Սիզին.

Տ. à Vous, Vous, ա Վու, Վու, առ Ձեզ, Սիզէ.
Հ. Vous, Վու, զՁեզ, Սիզի.
Կ. ô Vous, օ Վու, ով Դուք, եւ Սիզ.
Բ. de Vous, տը Վու, ՚ի Ձէնջ, Սիզտէն.

Գիտելի է, զի առ Գաղղիացիս մէ քաղաքավարութեան յերկրորդ դէմն գրեթէ միշտ ՚ի գործ ածի յոգնակի. ուստի փոխանակ ասելոյ՝ tu Թիւ, դու, սէն, ասի՝ vous Վու, դուք, սիզ. են:

Հոլովումն դերանուանց երրորդ դիմաց:

Սոքա են կրկին՝ արական, և իգական: Արական դնի՝ յորժամ երրորդն այն՝ զորմէ են բանքն, է արական. իգական դնի՝ յորժամ է իգական:

Արական:

Եզական:

Ո. Il, Lui, Իլ, Լիւի, Նա, Օ.
Ս. de Lui, տը Լիւի, Նորա. Օնուն.
Տ. à Lui, Lui, ա Լիւի, Լիւի, առ Նա, Նմա, Օնա.
Հ. Lui, Le, Լիւի. Լը, զՆա, Օնու.
Բ. de Lui, տը Լիւի, ՚ի Նմանէ, Օնտան.

Յոգնակի:

Ո. Ils, eux, Իլ Էօ, Նոքա, Օնլար.
Ս. d'Eux, տ՚Էօ, Նոցա, Օնլարըն.
Տ. à Eux, Leur, ա Էօ, Լէօռ. ցՆոսա, Օնլարա.
Հ. Eux, Les, Էօ, Լէ, զՆոսա, Օնլարը.
Բ. d'Eux, տ՚Էօ, ՚ի Նոցանէ, Օնլարտան.

Իգական:

Եզական:

Ո. Elle, Էլ, Նա, Օ.
Ս. d'Elle, տ՚Էլ, Նորա, Օնուն.
Տ. à Elle, Lui, ա Էլ, Լիւի, ցՆա, Նմա, Օնա.
Հ. Elle, La, Էլ, Լա, զՆա, Օնու.
Բ. d'Elle, տ՚Էլ, ՚ի Նմանէ, Օնտան.

Յոգնակի։

Ու.	Elles, Էլլ,	Նոքա,	Օնլար.
Ս.	d'Elles, տ'Էլլ,	Նոցա,	Օնլարըն.
Տ.	à Elles, Leur, ա Էլլ, Լէօռ,	առ Նոսա,	Օնլարա.
Հ.	Elles, Les, Էլլ, Լէ,	զՆոսա,	Օնլարը.
Բ.	d'Elles, տ'Էլլ,	'ի Նոցանէ,	Օնլարտան։

Իսկ դերանունս՝ soi սուա, է երկոցունց սեռից, և թուոց, որպ.

Ս.	de Soi, դը Սուա.	Ինքեան, Ինքեանց.	Քէնտինին, Քէնտիլէրինին.
Տ.	à Soi, Se, ա Սուա, Սը.	առ Ինքն, առ Ինքեանս.	Քէնտինէ, Քէնտիլէրինէ.
Հ.	Soi, Se, Սուա Սը.	զԻնքն, զԻնքեանս.	Քէնտինի, Քէնտիլէրինի.
Բ.	de Soi, դը Սուա.	յԻնքենէ, յԻնքեանց.	Քէնտինտէն, Քէնտիլէրինտէն։

Այն առ Գաղղիացիս և ևս երկու մասնիկք, որք 'ի կիր առեալ լինին 'ի տեղի դերանուանց երրորդ դիմաց, և յառաջ բերեն զայն, զորմէ 'ի նմին բանի եղեալ է յիշատակ։

Առաջինն En ան, որ նոյնօրինակ միայ յամ սեռս, թիւս, և հոլովս, և նշանակէ՝ Այնր, Օնուն. Այնմ, Օնա. զԱյն, Օնու. յԱյնմանէ, Օնտան. Այնց, Օնլարըն. ևն. որպ՝

Ce pain est bon, donnez m'en.	Բարուոք է այս հաց, տուր ինձ զայն։
Սը փէն է պօն, տօնէ՛ մ'ան.	Էյի տիր շու էքմէք, վէր պանա օնու։

Երկրորդն y ի ձայնաւորս, որ նշանակէ յամ սեռս՝ Այսմ, Պունա. Այսոցիկ, Պունլարա. որպ՝

C'est une affaire importante, pensez y bien.	Մեծ է այս գործ, միտ դիր այնմ բարւոք։
Սէ'թ իւն աֆֆէռ էնփօռթանթ, բանսէ'զ ի պիէն.	Պու պիր պէօյիւք մասլահաթ տըր, էյի տիւշիւն օնա։

Գիտելի է, զի դերանուանքս՝ Je ժը, ես, պէն. tu թիւ, դու, սէն. il իլ նա, օ. եւ և՝ me մը, ինձ, զիս. պանա, պէնի. nous նու, մեզ, զմեզ. պիզէ, պիզի. vous վու, ձեզ, զձեզ. սիզէ, սիզի. ils իլ նոքա, օնլար. lui լիւի, նմա, օնա. leur լէօր, նոցա, օնլարա. le, la, լը, լա, զնա, օնու. les լէ, զնոսա, օնլարը. se սը, ինքեան, զինքն, ինքեանց, զինքեանս. քէնտինէ, քէնտինի, քէնտիլէրինէ, քէնտիլէրինի. և մասնիկքս՝ en և y՝ միշտ պահանջեն յարիլ 'ի բայս. վոյ՝ օրինակի աղագաւ՝ 'ի հարցանել qui frappe? քի ֆրապ, ո՞ բաղխեաց, քիմ վուրտու. չէ մարթ ասել՝ Je, կամ c'est je, ժը, կամ սէ ժը. այլ moi, կամ c'est moi, մուա, կամ ս՚ է մուա. ես, կամ ես եմ այն. պէն, կամ՝ օ պէն իմ.

Յօդուած Բ։

'Ի վերայ ստացական դերանուանց։

Ստացական դերանուանք են, որք ցուցանեն զստացումն ինչ կամ զվերաբերութի՛ առ մին յերից դիմաց. և են երկեակ՝ բացարձակ, և առնչական։

Բացարձակքն միշտ յարին 'ի գոյականս, և ոչ ընդունին զյօդ. և են սոքա՝.

Եզակիք։

Արական։		Իգական։			
Mon	Մօն,	Ma	Մա,	Իմ,	Պէնիմ.
Ton	Թօն,	Ta	Թա,	Քոյ,	Սէնին.
Son	Սօն,	Sa	Սա,	Իւր,	Քէնտինին.
Notre	Նօթր,	Notre	Նօթր,	Մեր,	Պիզիմ.
Votre	Վօթր,	Votre	Վօթր,	Ձեր,	Սիզին.
Leur	Լէօր,	Leur	Լէօր,	Նոցայ,	Քէնտիլէրին.

Յոգնակիք։

Արական և Իգական։			
Mes	Մէ,	Իմք,	Պէնիմլէր.
Tes	Թէ,	Քոյք,	Սէնինլէր.
Ses	Սէ,	Իւրք,	Քէնտինինլէր.
Nos	Նօ,	Մերք,	Պիզիմլէր.
Vos	Վօ,	Ձերք,	Սիզինլէր.
Leurs	Լէօր,	Նոցայք,	Քէնտիլէրինլէր։

Գիտելի է, զի ըստ իգական անուանս, որք սկսանին ձայնաւորաւ, կամ անձայն h տառիւ, 'ի գործ ածին ստացական դերանուանքս՝ mon, ton, son, փոխանակ իգականաց ma, ta, sa. ուստի և ասի՝ mon épée մոն էփէ, սուր իմ, պէնիմ քըլըճըմ. ton histoire թոն իսթուար, պատմութիւն քո, սէնին հիքեայէթին, ևն, փոխանակ ասելոյ՝ ma épée մա էփէ, ta histoire թա իսթուար, ևն:

Անջատական ստացականքն ոչ յարին 'ի գոյականս, այլ եդեալ 'ի բանի առանձինն՝ զօրութեամբ իմացուցանեն զյիշեալն 'ի վերագոյն. և են սոքա,

Եզակի:

Արական. Իգական:

le Mien, la Mienne, Իմային, Պէնիմքի.
լը Միէն, լա Միէն,
le Tien, la Tienne, Քոյային, Սէնինքի.
լը Թիէն, լա Թիէն,
le Sien, la Sienne, Իւրային, Քէնտինինքի.
լը Սիէն, լա Սիէն,
le Nôtre, la Nôtre, Մերային, Պիզիմքի.
լը Նօթր, լա Նօթր,
le Vôtre, la Vôtre, Ձերային, Սիզինքի.
լը Վօթր, լա Վօթր,
le Leur, la Leur, Իւրեանցային, Քէնտիլէրինքի:
լը Լէօր, լա Լէօր,

Յոգնակի:

Արական: Իգական:

les Miens, les Miennes, Իմայինք, Պէնիմքիլէր.
լէ Միէն, լէ Միէն.
les Tiens, les Tiennes, Քոյայինք, Սէնինքիլէր.
լէ Թիէն, լէ Թիէն.
les Siens, les Siennes, Իւրայինք, Քէնտինինքիլէր.
լէ Սիէն, լէ Սիէն.
les Nôtres, les Nôtres, Մերայինք, Պիզիմքիլէր.
լէ Նօթր, լէ Նօթր.

les Vôtres, les Vôtres, Ձերայինք, Միւսեղինքեայք.
լէ Վօթռ, լէ Վօթռ.
les Leurs, les Leurs, Իւրեանցայինք, Պ.Էնտիկէրինքի-
լէ Լէօռ, լէ Լէօռ. կէր:

Յ օ դ ո ւ ա ծ Է:

Ի վերայ ցուցական դերանուանց:

Ցուցական դերանուանքն են, որք իբր մատամբ ցուցանեն զիրն ներկայ կամ բացակայ. և են սոքա,

Եզակիք:

Արական:	Իգական:		
Cé, cet, Սը, սէթ,	Cette, Սէթ,	Այս,	Պու.
Celui, Սըլիւի,	Celle, Սէլ,	Այն,	Օ.
Celui-ci, Սըլիւի-սի,	Celle-ci, Սէլ-սի,	Այդ,	Շու.
Celui-là, Սըլիւի-լա,	Celle-là, Սէլ-լա,	Այն,	Օ.
Ceci, Սըսի,		Սա,	Շու.
Cela, Սըլա,		Նա,	Օ.

Յոգնակիք:

Արական:	Իգական:		
Ces, Սէ.	Ces, Սէ,	Այսք,	Պունլար.
Ceux, Սէօ.	Celles, Սէլ,	Այնք,	Օնլար.
Ceux-ci, Սէօ-սի,	Celles-ci, Սէլ-սի,	Այդք,	Շունլար.
Ceux-là, Սէօ-լա,	Celles-là, Սէլ-լա,	Այնք,	Օնլար.
Ceci, Սըսի,		Սոքա,	Շունլար.
Cela, Սըլա,		Նոքա,	Օնլար:

Գիտելի է, զի դերանունն՝ cet սէթ, այս, պու՝ ՚ի կիր առեալ լինի միայն յորժամ արական անուանն սկսանի ձայնաւորաւ, կամ անձայն h տառիւ, ո՛պ՝

cet honneur, սէթ օնէօռ, այս պատիւ, պու իզզէթ.
cet oiseau, սէթ ուազօ, այս թռչուն, պու քուշ:

Դարձեալ՝ Գաղղիացիք ՚ի ցուցանել զիրն յաւէտ կմ՛ նուազ մերձաւոր՝ յարեն ՚ի վերջս անուանց, յորոց վերայ եդեալ են ցուցական դերանուանքն, զմասնիկս ci սի, կամ là լա, ըստ օրինակի դիմորոշական տառից մերոց. ո՛պ՝

ce pays-ci, սը փէյի-սի, գաւառս այս, պու վիլայէթ.
cette ville-ci, սէթ վիլ-սի, քաղաքս այս, պու շէհիր.
cet appartement-là, դստիկոնն այն, օ քաթ.
սէթ ափարթըման լա.
cette chambre-là, սէթ շամպր-լա, սենեակն այն, օ օտա:

Յուցական դերանուանքն առ հասարակ հոլովին անո-րոշ յօդիւ. որպ՝
Ce palais սը փալէ, այս պալատ, պու սարայ,
de Ce Palais տը սը փալէ, այսր պալատի, պու սարայըն, եւն:

Յօդուած Դ:

Ի վերայ յարաբերական դերանուանց:

Յարաբերական դերանուն ասի այն, որ յառաջ բերէ զայն, զորմէ յառաջագոյն եղեալ է բան. և է բառս այս qui քի, որ, քի. և հոլովի օրինակ զայս:

Եզակի:

Արական:

Ու. Qui, le Quel, քի, լը քէլ, Որ, քի.
Ս. Dont, de Qui, du Quel, Որոյ, օնուն քի.
Տօն, տը քի, տիւ քէլ,
Տ. à Qui, au Quel, ա քի, օ քէլ, առ Որ, օնա քի.
Հ. Qui, Que, le Quel, զՈր, օնու քի.
քի, քը, լը քէլ,
Բ. Dont, de Qui, du Quel, յՈրմէ, օնտան քի.
Տօն, տը քի, տիւ քէլ.

Իգական.

Ու. Qui, la Quelle, քի, լա քէլ, Որ, քի.
Ս. Dont, de Qui, de la quelle, Որոյ, օնուն քի.
Տօն, տը քի, տը լա քէլ,
Տ. à Qui, à la Quelle, առ Որ, օնա քի.
ա քի, ա լա քէլ,
Հ. Qui, Que, la Quelle, զՈր, օնու քի.
քի, քը, լա քէլ,
Բ. Dont, de Qui, de la Quelle, յՈրմէ, օնտան քի.
Տօն, տը քի, տը լա քէլ.

Յոգնակի։

Արական և Իգական։

Ո. Qui, les Quelles, Որք, օնլար Քի.
Քի, լէ Քէլ,
Ս. Dont, de Qui, des Quelles, Որոց, օնլարըն Քի.
Տօն, տը Քի, տէ Քէլ,
Տ. à Qui, aux Quelles, առ Որս, օնլարա Քի.
ա Քի, օ Քէլ,
Հ. Qui, Que, les Quelles, զՈրս, օնլարը Քի.
Քի, Քը, լէ Քէլ,
Բ. Dont, de Qui, des Quelles, յՈրոց, օնլարտան Քի։
Տօն, տը Քի, տէ Քէլ,

Qui քի, յայլ հոլովս՝ բաց յուղղականէն, միայն 'ի յարաբերելն զմարդ 'ի գործ ածի, ոպ՝

Il y a un Roi dans le Ciel, à *qui* կմ *au quel* tous les Rois de la terre doivent rendre compte de leurs actions.

Կայ թագաւոր մի յերկինս, որում ամ թագաւորք երկրի պարտին տալ զհամար գործոց իւրեանց։

Իլ իյ ա էօն Րուա տան լը Սիէլ, ա քի կմ օ քէլ թու լէ Րուա տը լա թէր տուավ րանտր քօնթ տը լէօրզ աքսիօն։

Կէօյտէ պիր փատիշահ վարտըր, քի օնա հէփի տիւնեա փատիշահլարը քէնտի հէրէքէթլէրինին հիսապընը վէրէճէքլէր։

Le quel, la quelle, լը քէլ, լա քէլ, 'ի գործ ածի յուղղականն՝ առ բառնալոյ զհոմանունութիւն միայն, ոպ՝

J'ai acheté le palais de la Baronne, *le quel* attire l'admiration de tout le monde.

Գնեցի զպալատն պարոնուհւոյ, որ (այ՝ պալատն) յինքն ձգէ զզարմանս ամենեցուն։

Ժ'է աշթէ լը փալէ տը լա Պարօն, լը քէլ աթիր լ'ատմիրասիօն տը թու լը մօնտ։

Հանըմըն գօնաղընը սաթըն ալտըմ, քի (այ՝ գօնաք) հէփսինի հայրան էթտիրիր։

Նաւանիկ՝ եթէ փոխանակ դնելոյ le quel լը քէլ, դնէր qui քի, հոմ լինէր բանն. քանզի ոչ յայտնէր, թէ արդեօք անդամոր դերանունս qui քի՝ յարաբերի զպալատն, թէ զպարոնուհի. ուր դնելով le quel լը քէլ որ է արական, ցուցանէ յարաբերել le Palais լը փալէ՝ որ և ս է արական, և ոչ la Baronne լա պառօն՝ որ է իգական։

Հարցական դերանուանք չէ հարկ մասնաւորապէս խօսել, վասզի է նոյն իսկ յարաբերականն՝ եղեալ միայն՚ի ձև հարցման՝ առանց ենթադրելոյ զանուն ինչ յառաջագոյն յիշատակեալ։

Յ օ դ ու ա ծ Ե։

Ի վերայ անորոշ դերանուանց։

Անորոշ անուանք կամ դերանուանք են քառատեսակ։

Նախ՝ այնոքիկ, որք կան 'ի բանի առանձինն, և ոչ յարին յանուն ինչ. և են սոքա՝

quiconque քիւքօնք, ո՛ր ոք և, քիմ քի.
quelqu'un, quelqû'une, ոմն, պիր քիշի.
քէլքէօն, քէլքիւն.
chacun, chacune, իւրաքանչիւր ոք, հէրքէշ.
շաքէօն, շաքիւն,
autrui օթրիւի, այլ ոք, քայրըըր.
personne փէրսօն, ոչ ոք, հիչ քիմսէ.
rien րիէն, ոչինչ, հիչ պիր շէյ։

Օրինակ։

Quelqu'un vous appelle,	Ոմն կոչէ զքեզ։
Քէլքէօն վու զափէլ.	Պիրի չաղըրըյօր սէնի։
La fierté ne convient à personne.	Հպարտութիւնն ոչ ումեք պատշաճի։
Լա ֆիէրթէ նը քօնվիէնթ ա փէրսօն.	Մաղրուրլուք քիմսէյէ եաքըշմազ։

Երկրորդ՝ այնոքիկ, որք միշտ յարին յանուն ինչ. և են՝

quelque քէլք, ոմն, պաղը, պիր.
chaque շաք, իւրաքանչիւր, հէր պիր.
quelconque քէլքօնք, ո՛ և, քիմ քի.
certain սէրթէն, ոմն, պիր քիշի, պաղը։

Օրինակ։

c'est l'opinion de quelques philosophes. Այս է կարծիք ոմանց իմաստասիրաց։
Սէ լ'օփինիօն տը քէլք ֆիլօզօֆ։ Պէօյլէ զանն էտէրլէր պազը ֆէյլէսօֆլար։

Chaque Pays a ses coutumes. Իւրաքանչիւր քաղաք ունի զիւր սովորութիւն։
Շագ փէյի ա սէ գուդիւմ. Հէր պիր շէհիրին քէնտի ատէթի վար։

Երրորդ՝ այնոքիկ, որք երբեմն առանձինն կան 'ի բանի, և երբեմն յարելով յանուանս. և են՝

Nul նիւլ, Nulle նիւլ,
Pas un բա զէօն, Pas une բա զիւն, } ոչ ոք, հիչ պիր.
Aucun օգէօն, Aucune օգիւն,

Autre օթր, այլ, ղայրը.
L'un, կմ l'une l'autre, մին և միւսն, պիրի օ պիրի տէ.
լէօն, կմ լիւն լօթր,
Même մէմ, նոյն, օլ.
Tel թէլ, Telle թէլ, այնպիսի, այն որ. էօյլէ, ֆիլան.
Plusieurs փլիւզիէօռ, բազումք, չօք.
Tout, toute, թու, թութ, ամ, հէփ, հէր շէյ։

Օրինակ։

Nul homme est infaillible. Ոչ ոք մարդ է անսխալ։
Նիւլ օմ էթ էնֆայլիպլ. Հիչ պիր քիմսէ եանըլըշսըզ տէյիլ։

Dieu sait tout, et prévoit tout. Ած գիտէ զամ, և նախախնամէ զամ։
Տիէօ սէ թու, է փրէվուա թու։ Ալլահ պիլիր հէր շէյի, վէ քայըրըր հէր շէյի.

Չորրորդ՝ այնոքիկ, որոց զկնի դնի մասնիկս՝ que քը, և են սոքա՝

qui que ce soit քի քը սը սուա, ո և իցէ, քիմ քի օլսա.
quoi que ce soit քուա քը սը սուա, զինչ և իցէ, նէ քի օլսա.
quel que, quelle que ով ոք և, որ ինչ և,
քէլ քը, քէլ քը, հէր քիմ քի, հէր նէ քի.

Յօդուած Ա:

Ի վերայ անձնական դերանուանց:

Անձնական դերանունք են, որք ուղղակի ցուցանեն զդէմս: Երեք են դէմքն. առաջինն է այն, որ խօսի. երկրորդն է այն, առ որ խօսի. իսկ երրորդն է այն, զորմէ խօսի:

Հոլովումն դերանուանց առաջին դիմաց:

Եզակի:

Ո. Je, Moi,	ժը, Մուա,	Ես,	Պէն.
Ս. de Moi,	տը Մուա,	Իմ,	Պէնիմ.
Տ. à Moi, Me,	ա Մուա, Մը,	առ իս, ինձ,	Պանա.
Հ. Moi, Me,	Մուա, Մը,	զիս,	Պէնի.
Բ. de Moi,	տը Մուա,	յինէն,	Պէնտէն.

Յոգնակի:

Ո. Nous,	Նու,	Մեք,	Պիզ.
Ս. de Nous,	տը Նու,	Մեր,	Պիզիմ.
Տ. à Nous, Nous,	ա Նու, Նու,	Մեզ, առ Մեզ,	Պիզէ.
Հ. Nous,	Նու,	զՄեզ,	Պիզի.
Բ. de Nous,	տը Նու,	ի Մէնջ,	Պիզտէն.

Հոլովումն դերանուանց երկրորդ դիմաց:

Եզակի:

Ո. Tu, Toi,	Թիւ, Թուա,	Դու,	Սէն.
Ս. de Toi,	տը Թուա,	Քո,	Սէնին.
Տ. à Toi, Te,	ա Թուա, Թը,	Քեզ,	Սանա.
Հ. Toi, Te,	Թուա, Թը,	զՔեզ,	Սէնի.
Կ. ô Toi,	օ Թուա,	ով Դու,	էյ Սէն.
Բ. de Toi,	տը Թուա,	ի Քէն,	Սէնտէն:

Յոգնակի:

Ո. Vous,	Վու,	Դուք,	Սիզ.
Ս. de Vous,	տը Վու,	Ձեր,	Սիզին.

Տ. à Vous, Vous, ա Վու, Վու, առ Ձեզ, Սիզէ.
Հ. Vous, Վու, զՁեզ, Սիզի.
Կ. ô Vous, օ Վու, ով Դուք, էյ Սիզ.
Բ. de Vous, տը Վու, 'ի Ձէնջ, Սիզտէն.

Գիտելի է, զի առ Գաղղիացիս վն քաղաքավարութե յերկրորդ դէմն գրեթէ միշտ 'ի գործ ածի յոգնակի. ուստի փոխանակ ասելոյ tu Թիւ, դու, սէն, ասի vous Վու, դուք, 'սիզ. ևն:

Հոլովումն դերանուանց երրորդ դիմաց:

Սոքա են կրկին՝ արական, և իգական: Արական դնի՝ յորժամ երրորդն այն, զորմէ են բանքն, է արական. իգական դնի՝ յորժամ է իգական:

Արական:

Եզակի:

Ո. Il, Lui, Իլ, Լիւի, Նա, Օ.
Ս. de Lui, տը Լիւի, Նորա. Օնուն.
Տ. à Lui, Lui, ա Լիւի, Լիւի, առ Նա, Նմա, Օնա.
Հ. Lui, Le, Լիւի. Լը, զՆա, Օնու.
Բ. de Lui, տը Լիւի, 'ի Նմանէ, Օնտան.

Յոգնակի:

Ո. Ils, eux, Իլ Էօ, Նոքա, Օնլար.
Ս. d'Eux, տ' Էօ, Նոցա, Օնլարըն.
Տ. à Eux, Leur, ա Էօ, Լէօռ. ցՆոսա, Օնլարա.
Հ. Eux, Les, Էօ, Լէ, զՆոսա, Օնլարը.
Բ. d'Eux, տ'Էօ, 'ի Նոցանէ, Օնլարտան.

Իգական:

Եզակի:

Ո. Elle, Էլ, Նա, Օ.
Ս. d'Elle, տ'Էլ, Նորա, Օնուն.
Տ. à Elle, Lui, ա Էլ, Լիւի, ցՆա, Նմա, Օնա.
Հ. Elle, La, Էլ, Լա, զՆա, Օնու.
Բ. d'Elle, տ'Էլ, 'ի Նմանէ. Օնտան.

Յոգնակի:

Ո. Elles, Էլլ, Նոքա, Օնլար.
Ս. d'Elles, տ'Էլլ, Նոցա, Օնլարըն.
Տ. à Elles, Leur, ա Էլլ, Լէօռ, առ Նոսա, Օնլարա.
Հ. Elles, Les, Էլլ, Լէ, զՆոսա, Օնլարը.
Բ. d'Elles, տ'Էլլ, 'ի Նոցանէ, Օնլարտան:

Իսկ դերանունս՝ soi սուա, է երկոցունց սեռից, և թուոց, որպ.

Ս. de Soi, Ինքեան, Քէնտինին,
տը Սուա. Ինքեանց. Քէնտիլէրինին.
Տ. à Soi, Se, առ Ինքն, Քէնտինէ,
ա Սուա, Սը. առ Ինքեանս. Քէնտիլէրինէ.
Հ. Soi, Se, զԻնքն, Քէնտինի,
Սուա Սը. զԻնքեանս. Քէնտիլէրինի.
Բ. de Soi, յԻնքենէ, Քէնտինտէն,
տը Սուա. յԻնքեանց. Քէնտիլէրինտէն:

Են առ Գաղղիացիս և ևս երկու մասնիկք, որք 'ի կիր առեալ լինին 'ի տեղի դերանուանց երրորդ դիմաց, և յառաջ բերեն զայն, զորմէ 'ի նմին բանի եղեալ է յիշատակ:

Առաջինն En ան, որ նոյնօրինակ մնայ յամ սեռս, թիւս, և հոլովս, և նշանակէ՝ Այնր, Օնուն. Այնմ, Օնա. զԱյն, Օնու. յԱյնմանէ, Օնտան. Այնց, Օնլարըն. ևն. որպ՝

Ce pain est bon, donnez m'en. — Բարւոք է այս հաց, տուր ինձ զայն:
Սը փէն է պօն, տօնէ՛ մ'ան. — Իյի տիր շու էքմէք, վէր պանա օնու:

Երկրորդն y է ձայնաւորս, որ նշանակէ յամ սեռս՝ Այսմ, Պունա. Այսոցիկ, Պունլարա. որպ՝

C'est une affaire importante, pensez y bien. — Մեծ է այս գործ, միտ դիր այնմ բարւոք:
Սէ՛թ իւն աֆֆէռ էնփօռթանթ, փանսէ՛զ ի պիէն. — Պու պիր պէօյիւք մասլահաթ տըր, էյի տիւշիւն օնա:

Գիտելի է, զի դերանուանքս՝ Je ժը, ես, պէն. tu թիւ, դու, սէն. il իլ նա, օ. եւս և՝ me մը, ինձ, զիս. պանա, պէնի. nous նու, մեզ, զմեզ. պիզէ, պիզի. vous վու, ձեզ, զձեզ. սիզէ, սիզի. ils իլ նոքա, օնլար. lui լիւի, նմա, օնա. leur լէօռ, նոցա, օնլարա. le, la, լը, լա, զնա, օնու. les լէ, զնոսա, օնլարը. se սը, ինքեան, զինքն, ինքեանց, զինքեանս. քէնտինէ, քէնտինի, քէնտիլէրինէ, քէնտիլէրինի. և մասնիկքս՝ en և y՝ միշտ պահանջեն յարիլ 'ի բայս. վոյ՝ օրինակի աղագաւ՝ 'ի հարցանել qui frappe? քի ֆռափ, ո՞ բաղխեաց, քիմ վուրտու. չէ մարթ ասել՝ Je, կամ c'est je, ժը, կամ ո՞ւէ ժը. այլ՝ moi, կամ c'est moi, մուա, կամ ո՛ւ է մուա. ես, կամ ես եմ այն. պէն, կամ՝ օ պէն իմ.

Յօդուած Բ:

'Ի վերայ ստացական դերանուանց:

Ստացական դերանուանք են, որք ցուցանեն զստացումն ինչ կամ զվերաբերութիւն առ մին յերից դիմաց. և են երկեակ՝ բացարձակ, և առնչական:

Բացարձակքն միշտ յարին 'ի գոյականս, և ոչ ընդունին զյօդ. և են սոքա՝

Եզակին:

Արական:		Իգական:			
Mon	Մօն,	Ma	Մա,	Իմ,	Պէնիմ.
Ton	Թօն,	Ta	Թա,	Քոյ,	Սէնին.
Son	Սօն,	Sa	Սա,	Իւր,	Քէնտինին.
Notre	Նօթր,	Notre	Նօթր,	Մեր,	Պիզիմ.
Votre	Վօթր,	Votre	Վօթր,	Ձեր,	Սիզին.
Leur	Լէօռ,	Leur	Լէօռ,	Նոցայ,	Քէնտիլէրին.

Յոգնականն:

Արական և Իգական:			
Mes	Մէ,	Իմք,	Պէնիմլէր.
Tes	Թէ,	Քոյք,	Սէնինլէր.
Ses	Սէ,	Իւրք,	Քէնտինինլէր.
Nos	Նօ,	Մերք,	Պիզիմլէր.
Vos	Վօ,	Ձերք,	Սիզինլէր.
Leurs	Լէօռ,	Նոցայք,	Քէնտիլէրինլէր:

Գիտելի է, զի ընդ իգական անուանս, որք սկսանին ձայնաւորաւ, կամ անձայն h տառիւ, ՚ի գործ ածին ստացական դերանուանքս՝ mon, ton, son, փոխանակ իգականաց ma, ta, sa. ուստի և ասի՝ mon épée Մօն էփէ, սուր իմ, պէնիմ քըլըճըմ. ton histoire Թօն իսթուար, պատմութիւն քո, սէնին հիքեայէթին, ևն, փոխանակ ասելոյ՝ ma épée Մա էփէ, ta histoire Թա իսթուար, ևն:

Անջական ստացականքն ոչ յարին ՚ի գոյականս, այլ եդեալ ՚ի բանի առանձինն՝ զօրութիւն իմացուցանեն զյիշեալն ՚ի վերագոյնն. և են սոքա,

Եզակի:

Արական: Իգական:

le Mien, la Mienne, Իմային, Պէնիմքի.
լը Միէն, լա Միէն,
le Tien, la Tienne, Քոյային, Սէնինքի.
լը Թիէն, լա Թիէն,
le Sien, la Sienne, Իւրային, Քէնտինինքի.
լը Սիէն, լա Սիէն,
le Nôtre, la Nôtre, Մերային, Պիզիմքի.
լը Նօթր, լա Նօթր,
le Vôtre, la Vôtre, Ձերային, Սիզինքի.
լը Վօթր, լա Վօթր,
le Leur, la Leur, Իւրեանցային, Քէնտիլերինքի:
լը Լէօր, լա Լէօր,

Յոգնակի:

Արական: Իգական:

les Miens, les Miennes, Իմայինք, Պէնիմքիլեր.
լէ Միէն, լէ Միէն.
les Tiens, les Tiennes, Քոյայինք, Սէնինքիլեր.
լէ Թիէն, լէ Թիէն.
les Siens, les Siennes, Իւրայինք, Քէնտինինքիլեր.
լէ Սիէն, լէ Սիէն.
les Nôtres, les Nôtres, Մերայինք, Պիզիմքիլեր.
լէ Նօթր, լէ Նօթր.

lesVôtres, les Vôtres, Ձերայինք, Սիզինքիլէր.
լէ Վօթր, լէ Վօթր.

les Leurs, les Leurs, Իւրեանցայինք, Քէնտիլէրինքի-
լէ Լէօռ, լէ Լէօռ. լէր:

Յ օ դ ո ւ ա ծ Գ:

'Ի վերայ ցուցական դերանուանց:

Ցուցական դերանուանքն են, որք իբր մատամբ ցուցանեն զիրն ներկայ կամ բացակայ. և են սոքա,

Եզականք:

Արականք:	Իգականք:		
Cé, cet, Սը, սէթ,	Cette, Սէթ,	Այս,	Բու.
Celui, Սըլիւի,	Celle, Սէլ,	Այն,	Օ.
Celui-ci, Սըլիւի-սի,	Celle-ci, Սէլ-սի,	Այդ,	Շու.
Celui-là, Սըլիւի-լա,	Celle-là, Սէլ-լա,	Այն,	Օ.
Ceci, Սըսի,		Դա,	Շու.
Cela, Սըլա,		Նա,	Օ.

Յոգնականք:

Արականք:	Իգականք:		
Ces, Սէ.	Ces, Սէ,	Այսք,	Բունլար.
Ceux, Սէօ.	Celles, Սէլ,	Այնք,	Օնլար.
Ceux-ci, Սէօ-սի,	Celles-ci, Սէլ-սի,	Այդք,	Շունլար.
Ceux-là, Սէօ-լա,	Celles-là, Սէլ-լա,	Այնք,	Օնլար.
Ceci, Սըսի,		Դոքա,	Շունլար,
Cela, Սըլա,		Նոքա,	Օնլար:

Գիտելի է, զի դերանունն՝ cet սէթ, այս, բու՝ 'ի կիր առեալ լինի միայն յորժամ արական անունն սկսանի ձայնաւորաւ, կամ անձայն h տառիւ, ոպ՝

cet honneur, սէթ օնէօր, այս պատիւ, բու իզզէթ.
cet oiseau, սէթ ուազօ, այս թռչուն, բու քուշ:

Դարձեալ Գաղղիացիք 'ի ցուցանել զիրն յաւէտ կմ նուազ մերձաւոր՝ յարեն 'ի վերջս անուանց, յորոց վերայ եդեալ են ցուցական դերանուանքն, զմասնիկս ci սի, կամ là լա, ըստ օրինակի դիմորոշական տառից մերոց. ոպ՝

ce pays-ci, սը փէյի-սի, գաւառս այս, պու վիլայէթ.
cette ville-ci, սէթ վիլ-սի, քաղաքս այս, պու շէհիր.
cet appartement-là, գաւիթոնն այն, օ քաթ.
սէթ ափարթըման լա.
cette chambre-là, սէթ շամպր-լա, սենեակն այն, օ օտա։

Ցուցական դերանուանքն առ հասարակ հոլովին անո-
րոշ յօդիւ. ռռ՝
Ce palais սը փալէ, այս պալատ, պու սարայ,
de Ce Palais տը սը փալէ, այսր պալատի, պու սարայըն, են։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Դ։

Ի վերայ յարաբերական դերանուանց։

Յարաբերական դերանուն ասի այն, որ յառաջ բերէ զայն, զորմէ յառաջագոյն եղեալ է բան. և է բառս այս qui քի, որ, քի. և հոլովի օրինակ զայս։

Եզակի։

Արական։

Ո. Qui, le Quel, քի, լը քէլ, Որ, կի.
Ս. Dont, de Qui, du Quel, Որոյ, օնուն կի.
Տօն, տը քի, տիւ քէլ,
Տ. à Qui, au Quel, ա քի, օ քէլ, առ Որ, օնա կի.
Հ. Qui, Que, le Quel, զՈր, օնու կի.
քի, քը, լը քէլ,
Բ. Dont, de Qui, du Quel, յՈրմէ, օնտան կի.
Տօն, տը քի, տիւ քէլ.

Իգական.

Ո. Qui, la Quelle, քի, լա քէլ, Որ, կի.
Ս. Dont, de Qui, de la quelle, Որոյ, օնուն կի.
Տօն, տը քի, տը լա քէլ,
Տ. à Qui, à la Quelle, առ Որ, օնա կի.
ա քի, ա լա քէլ,
Հ. Qui, Que, la Quelle, զՈր, օնու կի.
քի, քը, լա քէլ,
Բ. Dont, de Qui, de la Quelle, յՈրմէ, օնտան կի.
Տօն, տը քի, տը լա քէլ.

Յօդնակի :

Արական և իգական :

Ո. Qui, les Quelles, Որք, օնլար կի .
Քի, լէ Քէլ,
Ս. Dont, de Qui, des Quelles, Որոց, օնլարըն կի .
Տօն, տը Քի, տէ Քէլ,
Տ. à Qui, aux Quelles, առ Որս, օնլարա կի .
ա Քի, օ Քէլ,
Հ. Qui, Que, les Quelles, զՈրս, օնլարը կի .
Քի, Քը, լէ Քէլ,
Բ. Dont, de Qui, des Quelles, յՈրոց, օնլարտան կի :
Տօն, տը Քի, տէ Քէլ,

Qui չէ, այլ հոլովս՝ բաց յուղղականէն, միայն 'ի յարաբերելն զմարդ 'ի գործ ածի, որպէս՝

Il y a un Roi dans le Ciel, à *qui* կմ *au quel* tous les Rois de la terre doivent rendre compte de leurs actions.
Կայ թագաւոր մի յերկինս, որում ամ(ենայն) թագաւորք երկրի պարտին տալ զհամար գործոց իւրեանց :

Իլ յէ ա էօն Ռուա տան լը Սիէլ, ա քի կմ օ քէլ Թու լէ Ռուա տը լա Թէռ տուավ ռանտր քօնթ տը լէօռ աքսիօն :
Կէօյտէ պիր փատիշահ վարտըր, քի օնա հէփ տիւնեա փատիշահլարը քէնտի հէրաքէթլէրին հիսապընը վէրմէճէքլէր :

Le quel, la quelle, լը քէլ, լա քէլ, 'ի գործ ածի յուղղականն՝ առ բառնալոյ զհամանունութիւն միայն, որպէս՝

J'ai acheté le palais de la Baronne, *le quel* attire l'admiration de tout le monde.
Գնեցի զպալատն պարոնուհւոյ, որ (այն պալատն) յինքն ձգէ զզարմանս ամենեցուն :

Ժ'է աշթէ լը փալէ տը լա Պառօն, լը քէլ աթիռ լ'ատմիռասիօն տը թու լը մօնտ :
Խանըմըն քօնաղընը սաթըն ալտըմ, քի (այն քօնաք) հէփսինի հայրան էթտիրիր :

Նմանիկ՝ եթէ փոխանակ դնելոյ le quel լը քէլ, դնէր qui քի, հում լինէր բանն. քանզի ոչ յայտնէր, թէ արդեօք անդամօր դերանունս qui քի՝ յարաբերէ զպալատն, թէ զպարոնուհի. ուր դնելով le quel լը քէլ, որ է արական, ցուցանէ յարաբերել le Palais լը փալէ՝ որ եւս է արական, եւ ոչ la Baronne լա պարօն՝ որ է իգական։

Օհարցական դերանուանէ չէ հարկ մանաւանդ խօսել, վասնզի է նոյն իսկ յարաբերականն՝ եղեալ միայն 'ի ձև հարցման՝ առանց ենթադրելոյ զանուն ինչ յառաջագոյն յիշատակեալ։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Ե.

Ի վերայ անորոշ դերանուանց։

Անորոշ անուանք կամ դերանուանք են քառատեսակ։

Նախ՝ այնոքիկ, որք կան 'ի բանի առանձինն, և ոչ յարին յանուն ինչ. և են սոքա՝

quiconque քիքօնք,	ով որ և,	քիմ քի.
quelqu'un, quelqû'une, քէլքէօն, քէլք'իւն.	ոմն,	պիր քիշի.
chacun, chacune, շաքէօն, շաքիւն,	իւրաքանչիւր ոք,	հէրքէշ.
autrui օդրուի,	այլ ոք,	պաշգալար.
personne փէրսօն,	ոչ ոք,	հիչ քիմսէ.
rien րիէն,	ոչինչ,	հիչ պիր շէյ։

Օրինակ։

Quelqu'un vous appelle,	Ոմն կոչէ զքեզ։
Քէլքէօն վու զափէլ.	Պիրի չաղըրըյօր սէնի։
La fierté ne convient à personne.	Հպարտութիւնն ոչ ումեք պատշաճի։
Լա ֆիէրթէ նը քօնվիէնթ ա փէրսօն.	Աղըրլըգ քիմսէյէ եաքըշմազ։

Երկրորդ՝ այնոքիկ, որք միշտ յարին յանուն ինչ. և են՝

quelque քէլք,	ոմն,	պազը, պիր.
chaque շաք,	իւրաքանչիւր,	հէր պիր.
quelconque քէլքօնք,	ո և,	քիմ քի.
certain սէրթէն,	ոմն,	պիր քիշի, պազը։

Օրինակ։

c'est l'opinion de quelques philosophes. — Այս է կարծիքըսմանց իմաստասիրաց։
Ս'է լ'օփինիօն տը քէլք ֆիլօզօֆ։ — Պէօյլէ զաննն էտէրլէր պազը ֆէյլէսուֆլար։
Chaque Pays a ses coutumes. — Իւրաքանչիւր քաղաք ունի զիւր սովորութիւն։
Շաք փէյի ա սէ քուդիւմ. — Հէր պիր շէհիրին քէնտի ատէթի վար։

Երրորդ՝ այնոքիկ, որք երբեմն առանձինն կան 'ի բանի, և երբեմն յարելով յանուանս. և են՝

Nul նիւլ, Nulle նիւլ,
Pas un փա զէօն, Pas une փա զիւն, } ոչ ոք, հիչ պիր.
Aucun օքէօն, Aucune օքիւն,

Autre օթր, այլ, քայրը.
L'un, կամ l'une l'autre, մին և միւսն, պիրի օ պիրի տէ.
լէօն, կամ լիւն լօթր,
Même մէմ, նոյն, օլ.
Tel թէլ, Telle թէլ, այնպիսի, այն ոք. էօյլէ, ֆիլան.
Plusieurs փլիւզիէօր, բազումք, չօք.
Tout, toute, թու, թութ, ամ, հէփ, հէր շէյ։

Օրինակ։

Nul homme est infaillible. — Ոչ ոք մարդ է անսխալ։
Նիւլ օմ է թ'էնֆայլիպլ. — Հիչ պիր քիմսէ եանըլըշսըզ տէյիլ։
Dieu sait tout, et prévoit tout. — Աստուած գիտէ զամ, և նախատեսանէ զամ։
Տիէօ սէ թու, է փրէվուա թու։ — Ալլահ պիլիր հէր շէյի, վէ քայըրըր հէր շէյի.

Չորրորդ՝ այնոքիկ, որոց զկնի դնի մասնիկս՝ que քը, և են սոքա՝

qui que ce soit քի քը սը սուա, ո և իցէ, քիմ քի օլսա.
quoi que ce soit քուա քը սը սուա, զինչ և իցէ, նէ քի օլսա.
quel que, quelle que — ով ոք և, որ ինչ և,
քէլ քը, քէլ քը, — հէր քիմ քի, հէր նէ քի։

quoi que, քուա քը, զինչ և, հէր նէ քի.
quelque -- que, քէլք -- քը, որ ինչ և, թէպէտ և, հէրնէքի, կէրչի.
tout -- que, թու -- քը, որ ինչ և, որչափ և, թէպէտ և, հէր նէ քի, նէ քատարքի, կէրչի:

Օրինակ:

Je n'envie pas la fortune de qui que ce soit.	Ես ոչ նախանձիմ ը՛ ոյր և իցէ բաղդաւորութի:
Ժը ն'անվի պա լա ֆօրթիւն տը քի քը սը սուա.	Պէն հիչ քըսքանմամ քիմինքի օլսա թալէհինէ:
Quelque que soit votre intention.	Զինչ և իցէ քո դիտաւորութի:
Քէլքը քը սուա վօթր էնթանսիօն.	Հէր նէ քի օլսա սէնին նիյէթին:

ԳԼՈՒԽ Գ:

Ի վերայ բայի:

Յօդուած Ա:

Թէ զի՞նչ է բայն, և որպէս բաժանի:

Բայն է այնպիսի բառ, որ նշանակէ զգոլ կամ զգործել իրի, որպ՝
Je suis, ժը սուի, ես եմ, պէն իմ.
je lis, ժը լի, ես ընթեռնում, պէն օքուրում:

Բայն, որ նշանակէ զգոլ՝ է մի միայն առ Գաղղիացիս. և է այս՝
être, էթր, գոլ, կամ լինել՝ օլմաք:

Իսկ այլոց բայից հինգ են ցեղք. որ՝
Ներգործական actif ակթիֆ.
Կրաւորական passif բասիֆ.
Չեզոքական neutre նէօթր.
Չայնեկրկն կամ փոխադարձ réciproque ռէսիփրօք.
Դիմազուրկ impersonnel էնփէրսօնէլ.

Բայն փոփոխի ըստ թուոց, ըստ դիմաց, ըստ ժամանակաց, և ըստ եղանակաց:

Թիւք բայից են երկու, եզակի՝ j'aime, ժ'էմ, սիրեմ, սէվէրիմ. և յոգնակի՝ nous aimons, նուզ էմօն, սիրեմք, սէվէրիզ:

Դէմք բայից են երեք՝ որպ զգերանուանց: Առաջինն, je finis, ժը ֆինի, nous finissons, նու ֆինիսօն. ես աւարտեմ, մեք աւարտեմք. պէն պիթիրիրիմ, պիզ պիթիրիրիզ: Երկրորդն, tu finis, Թիւ ֆինի, vous finissez, վու ֆինիսէ. դու աւարտես, դուք աւարտէք. սէն պիթիրիրսին, սիզ պիթիրիրսինիզ: Երրորդն, il finit, ի ֆինի, ils finissent, ի ֆինիս. նա աւարտէ, նոքա աւարտեն. օ պիթիրիր, օնլար պիթիրիրլէր:

Ժամանակք բայից գլխաւորաբար են երեք, այսինքն՝ ներկայ, անցեալ, և ապառնի: Անցեալն առ Գաղղիացիս է հնգեակ, այսինքն՝ անցեալ անկատար, անցեալ կատարեալ, անցեալ յարակատար, անցեալ յառաջագոյն, և անցեալ գերակատար: Իսկ ապառնին է կրկին, այսինքն՝ պարզ ապառնի, և անցեալ ապառնի:

Եղանակք բայից առ Գաղղիացիս են հինգ, այսինքն՝ սահմանական, թէական, հրամայական, ստորադասական, և աներևոյթ: Սահմանականն ունի զամենայն վերոյգրեալ ութն ժամանակս. իսկ թէականն զերկուս միայն, այսինքն՝ զներկայ, և զանցեալ. Հրամայականն՝ զմի միայն, այսինքն՝ զներկայ կամ ապառնի. ստորադասականն՝ զչորս, այսինքն՝ զներկայ զապառնի, զանկատար, զկատարեալ, և զգերակատարն. աներևոյթն զերկուս միայն, այսինքն՝ զներկայ, և զանցեալ:

Այլ գիտել պարտ է, զի որոշմեան անցեալ յառաջագոյն ժամանակն սահմանականին ՚ի թարգմանութեն համեմատի ընդ մերումս կատարեալ ժամանակի, և անցեալ ապառնին՝ ընդ մերումս պարզ ապառնւոյն, և թէական ներկայն՝ ընդ անկատարի սահմանականին, և թէական անցեալն՝ ընդ գերակատարի սահմանականին, և ևս՝ անկատարն, և գերակատարն ստորադասականին՝ ընդ անկատարի, և գերակատարի սահմանականին, ըստ այնմ եղաք և մեք ՚ի կարգելն մեր զլծորդութիւնս բայից:

Արդ՝ փոփոխութիւն բայից ըստ այսոցիկ պարագայիցս, այսինքն՝ ըստ թուոց, ըստ դիմաց, ըստ ժամանակաց, և ըստ եղանա-

կայ, կոչի Լծորդութիւն Conjugaison քօնժիւկէզօն, որ առ Գաղղիացիս ևս է քառապատիկ՝ ըստ քառեակ վերջաւորութեց աներևութիցն բայից՝ er, ir, oir, re, որպէս՝

Առաջինն՝ aimer էմէ, սիրել, սէվմէք.
Երկրորդն՝ finir ֆինիր, աւարտել, պիթիրմէք.
Երրորդն՝ recevoir ռըսըվուար, ընդունել, ալմաք.
Չորրորդն՝ rendre ռանտր, հատուցանել, կէրի վէրմէք։

Այն բայք, որք լծորդին անսայթաքիւր ըստ միոյ 'ի չորից լծորդութեանցս՝ ասին կանոնաւորք՝ régulier ռէկիւլիէ, իսկ որք ի՛նչ ինչ շեղին՝ ասին անկանոն՝ irrégulier իռռէկիւլիէ։ Առաւել նախ դիցուք զկանոնաւոր բայից լծորդութիւնս, և ապա զանկանոն բայից։

Այլ յառաջ քան զամենեսին՝ դիցուք առաջի զլծորդութիւնս երկուց բայից, որք կոչին՝ օժանդակ՝ auxiliaire օքսիլիէռ, վասն զի օժանդակեն, կամ օգնեն լծորդութեանց այլ ամ բայից։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Բ։

Խոնարհմունք օժանդակ բայից։

Առաջին օժանդակ բայ՝

Avoir ավուար։

Սահմանական եղանակ։

Ներկայ։

եզ. J'ai, ժէ, ես ունիմ, պէնիմ վար.
tu as, դիւ ա, դու ունիս, սէնին վար,
il, կամ elle a, իլ, կամ էլլ ա, նա ունի, օնուն վար.
յոգ. nous avons, նուզ ավօն, մեք ունիմք, պիզիմ վար,
vous avez, վուզ ավէ, դուք ունիք, սիզին վար,
ils, կամ elles ont, իլ, կամ էլլ զօն, նոքա ունին, օնլարըն վար։

Անցեալ անկատար։

j'avois, ժ'ավէ, ունէի, պէնիմ վար իտի,
tu avois, դիւ ավէ, ունէիր, սէնին վար իտի.
il avoit, իլ ավէ, ունէր, օնուն վար իտի.

nous avions, նուզ աւիօն, ունէինք, պիզիմ վար իտի,
vous aviez, վուզ աւիէ, ունէիք, սիզին վար իտի,
ils avoient, իլզ աւէ, ունէին, օնլարըն վար իտի.

preterit défini

Անցեալ կատարեալ:

j'eus, Ժ'իւ, ստացայ, պէնիմ վար օլտու,
tu eus, Թիւ իւ, ստացար, սէնին վար օլտու,
il eut, իլ իւ, ստացաւ, օնուն վար օլտու.
nous eûmes, նուզ իւմ, ստացանք, պիզիմ վար օլտու,
vous eûtes, վուզ իւթ, ստացայք, սիզին վար օլտու,
ils eurent, իլզ իւր, ստացան, օնլարըն վար օլտու.

preterit indéfini

Յարակատար:

j'ai eu, Ժ'է իւ, ստացեալ եմ, պէնիմ վար օլմուշ,
tu as eu, Թիւ ազ իւ, ստացեալ ես, սէնին վար օլմուշ,
Il a eu, իլ ա իւ, ստացեալ է, օնուն վար օլմուշ.
nous avons eu, նուզ աւօնզ իւ, ստացեալ եմք, պիզիմ վար օլմուշ,
vous avez eu, վուզ աւէզ իւ, ստացեալ էք, սիզին վար օլմուշ,
ils ont eu, իլզ օնթ իւ, ստացեալ են, օնլարըն վար օլմուշ:

preterit anterieur

Անցեալ յառաջընթացին.

j'eus eu, Ժ'իւզ իւ, ստացայ, պէնիմ վար օլմուշ օլտու,
tu eus eu, Թիւ իւզ իւ, ստացար, սէնին վար օլմուշ օլտու,
il eut eu, իլ իւթ իւ, ստացաւ, օնուն վար օլմուշ օլտու.
nous eûmes eu, նուզ իւմզ իւ, ստացանք, պիզիմ վար օլմուշ օլտու,
vous eûtes eu, վուզ իւթզ իւ, ստացայք, սիզին վար օլմուշ օլտու,
ils eurent eu, իլզ իւրթ իւ, ստացան, օնլարըն վար օլմուշ օլտու.

plus que parfait

Անցեալ գերակատար:

j'avois eu, Ժ'աւէզ իւ, ստացեալ էի, պէնիմ վար օլմուշ իտի,

tu avois eu,	ստացեալ էիր ;	
Թիւ ավէօ իւ ,	սէնին վար օլմուշ իտին ,	
il avoit eu,	ստացեալ էր .	
իլ ավէօթ իւ ,	օնուն վար օլմուշ իտի ,	
nous avions eu,	ստացեալ էաք ,	
նուզ ավիօնզ իւ ,	պիզիմ վար օլմուշ իտի ,	
vous aviez eu,	ստացեալ էիք ,	
վուզ ավիէզ իւ ,	սիզին վար օլմուշ իտի ,	
ils avoient eu,	ստացեալ էին ,	
իլզ ավէօթ իւ ,	օնլարըն վար օլմուշ իտի :	

futur

Ապառնի [illegible]

j'aurai, Ժ'օռէ ,	ստացայց ,	պէնիմ վար օլաճագ .
tu auras, Թիւ օռա ,	ստասցիս ,	սէնին վար օլաճագ ,
il aura, իլ օռա ,	ստասցի ,	օնուն վար օլաճագ .
nous aurons,	ստասցուք ,	պիզիմ վար օլաճագ .
նուզ օռօն ,		
vous aurez,	ստասջիք ,	սիզին վար օլաճագ .
վուզ օռէ ,		
ils auront,	ստասցին ,	օնլարըն վար օլաճագ :
իլզ օռօն ,		

futur passé

Ապառնի անցեալ :

j'aurai eu,	ստացայց ,
Ժ'օռէ իւ ,	պէնիմ վար օլմուշ օլաճագ .
tu auras eu,	ստասցիս ,
Թիւ օռա իւ ,	սէնին վար օլմուշ օլաճագ ,
il aura eu,	ստասցի ,
իլ օռա իւ ,	օնուն վար օլմուշ օլաճագ .
nous aurons eu,	ստասցուք ,
նուզ օռօնզ իւ ,	պիզիմ վար օլմուշ օլաճագ ,
vous aurez eu,	ստասջիք ,
վուզ օռէզ իւ ,	սիզին վար օլմուշ օլաճագ ,
ils auront eu,	ստասցին ,
իլզ օռօնթ իւ ,	օնլարըն վար օլմուշ օլաճագ :

conditionnel présent

Ենթակայ եղանակ .

Ներկայ :

j'aurois, Ժ'օռէ ,	ունէի ,	պէնիմ վար օլայ իտի .

tu aurois, Թիւ օռէ, ունէիր, սէնին վար օլսայ ըտը,
il auroit, Իլ օռէ, ունէր, օնուն վար օլսայ ըտը.
nous aurions, Նու օռիօն, ունէաք, բիզիմ վար օլսայ ըտը.
vous auriez, Վու օռիէ, ունէիք, սիզին վար օլսայ ըտը,
ils auroient, Իլ օռէ, ունէին, օնլարըն վար օլսայ ըտը:

passé

Անցեալ:

j'aurois eu, ստացեալ էի,
Ժ'օռէզ իւ, պէնիմ վար օլմուշ օլսայ ըտը,
tu aurois eu, ստացեալ էիր,
Թիւ օռէզ իւ, սէնին վար օլմուշ օլսայ ըտը,
il auroit eu, ստացեալ էր,
Իլ օռէթ իւ, օնուն վար օլմուշ օլսայ ըտը.
nous aurions eu, ստացեալ էաք,
Նու օռիօնզ իւ, բիզիմ վար օլմուշ օլսայ ըտը,
vous auriez eu, ստացեալ էիք,
Վու օռիէզ իւ, սիզին վար օլմուշ օլսայ ըտը,
ils auroient eu, ստացեալ էին,
Իլ օռէթ իւ, օնլարըն վար օլմուշ օլսայ ըտը:

Հրամայական եղանակ:

impératif

Ներկայ կամ ապառնի:

aie, է, …, ունիցիս, վար օլսուն սէնին,
qu'il ait, Քիլ է, ունիցի, վար օլսուն օնուն.
ayons, Էյօն, ունիցիմք, վար օլսուն բիզիմ,
ayez, Էյէ, ունիցիք, վար օլսուն սիզին,
qu'ils aient, Քիլ է, ունիցին, վար օլսուն օնլարըն:

Subjonctif présent ou futur

Ստորադասական եղանակ.

Ներկայ, կամ ապառնի:

que j'aie, Քը Ժ'է, զի ունիցիմ, քի պէնիմ վար օլսուն,
que tu aies, Քը Թիւ է, զի ունիցիս, քի սէնին վար օլսուն,
qu'il ait, Քիլ է, զի ունիցի, քի օնուն վար օլսուն.
que nous ayons, զի ունիցիմք, քի բիզիմ վար օլսուն,
Քը Նու էյօն,

que vous ayez, զի ունիցիք, քի սիզին վար օլասըն,
քը վուզ էյէ,
qu'ils aient, զի ունիցին, քի օնլարըն վար օլսուն:
քʼիլ զէ:

imparfait Ըղձական անկատար:

que j'eusse, քը ժʼիւս, զի ունէի,
քի պէնիմ վար օլայ ըտը,
que tu eusses, քը թիւ իւս, զի ունէիր,
քի սէնին վար օլայ ըտը, ևն.
qu'il eût, քʼիլ իւ, զի ունէր.
que nous eussions, քը նուզ իւսիօն, զի ունէաք,
que vous eussiez, քը վուզ իւսիէ, զի ունէիք,
qu'ils eussent, քʼիլ իւս, զի ունէին:

prétérit Ըղձական կատարեալ:

que j'aie eu, քը ժʼէ իւ, զի ստացեալ իցեմ,
քի պէնիմ վար օլմուշ օլասըն,
que tu aies eu, քը թիւ էզ իւ, զի ստացեալ իցես,
քի սէնին վար օլմուշ օլասըն, ևն.
qu'il ait eu, քʼիլ էթ իւ, զի ստացեալ իցէ,
que nous ayons eu, քը նուզ էյօնզ իւ, զի ստացեալ իցեմք,
que vous ayez eu, քը վուզ էյէզ իւ, զի ստացեալ իցէք,
qu'ils aient eu, քʼիլ զէթ իւ, զի ստացեալ իցեն:

plus que parf Ըղձական գերակատար:

que j'eusse eu, զի ստացեալ էի,
քը ժʼիւս իւ, քի պէնիմ վար օլմուշ օլայ ըտը,
que tu eusses eu, զի ստացեալ էիր,
քը թիւ իւս իւ, քի սէնին վար օլմուշ օլայ ըտը, ևն.
qu'il eût eu, քʼիլ իւթ իւ, զի ստացեալ էր.
que nous eussions eu, զի ստացեալ էաք.
քը նուզ իւսիօնզ իւ,
que vous eussiez eu, զի ստացեալ էիք.
քը վուզ իւսիէզ իւ,
qu'ils eussent eu, զի ստացեալ էին:
քʼիլ զիւսթ իւ,

infinitif present

Աներեւոյթ եղանակ։

Ներկայ։

Avoir, ավուառ, ունել, վար օլմագ։

prétérit

Անցեալ։

Avoir eu, ավուառ իւ, ստացեալ զօլ, վար օլմուշ օլմագ։

participes présent

Ընդունելութիւն։

Ներկայ։

Ayant, էյան, ունօղ, վար օլան։

passé

Անցեալ։

Eu, իւ, ստացեալ, վար օլմուշ,

---

indicatif présent

Երկրորդ օժանդակ բայ
être էթռ։

Սահմանական։
Ներկայ։

Je suis, ժը սիւի, ես եմ, պէն իմ,
tu es, թիւ է, դու ես, սէն սին,
il est, իլ է, նա է, օ տուր.
nous sommes, նու սոմ, մեք եմք, պիզ իզ,
vous étes, վուզ էթ, դուք էք, սիզ սինիզ,
ils sont, իլ սոն, նոքա են, օնլար տըրլար։

imparf.

Անկատար։

j'étois, ժէթէ, էի, պէն իտիմ,
tu étois, թիւ էթէ, էիր, սէն իտին,
il étoit, իլ էթէ, էր, օ իտի.
nous étions, նուզ էթիօն, էաք, պիզ իտիք,
vous étiez, վուզ էթիէ, էիք, սիզ իտինիզ,
ils étoient, իլզ էթէ, էին, օնլար իտիլար։

Կատարեալ։

Je fus, ժը ֆիւ, եղէ, օլտում,
tu fus, թիւ ֆիւ, եղեր, օլտուն,
il fut, իլ ֆիւ, եղև, օլտու.
nous fûmes, նու ֆիւմ, եղաք, օլտուք,

vous fûtes, վու ֆիւթ, եղէք, օլտունըզ։
ils furent, իլ ֆիւր, եղեն, օլտուլար։

Յարակատար։

J'ai été, Ժ' է էթէ, եղեալ եմ, օլմուշ ում,
tu as été, թիւ ազ էթէ, եղեալ ես, օլմուշ սուն,
il a été, իլ ա էթէ, եղեալ է, օլմուշ տըր։
nous avons été, նուզ ավօնզ էթէ, եղեալ եմք, օլմուշ ուզ,
vous avez été, վուզ ավէզ էթէ, եղեալ էք, օլմուշ սունուզ,
ils ont été, իլզ օնթ էթէ, եղեալ են, օլմուշ տըրլար։

Անցեալ յառաջագոյն։

j'eus été, Ժ'իւզ էթէ, եղէ, օլմուշ օլտում,
tu eus été, թիւ իւզ էթէ, եղեր, օլմուշ օլտուն,
il eut été, իլ իւթ էթէ, եղև,
nous eûmes été, նուզ իւմզ էթէ, եղեաք,
vous eûtes été, վուզ իւթզ էթէ, եղէք,
ils eurent été, իլզ իւր էթէ, եղեն։

Գերակատար։

j'avois été, Ժ'ավէզ էթէ, եղեալ էի, օլմուշ ուտում,
tu avois été, թիւ ավէզ էթէ, եղեալ էիր, օլմուշ ուտուն, են,
il avoit été, իլ ավէթ էթէ, եղեալ էր,
nous avions été, նուզ ավիօնզ էթէ, եղեալ էաք,
vous aviez été, վուզ ավիէզ էթէ, եղեալ էիք,
ils avoient été, իլ ավէթ էթէ, եղեալ էին։

Ապառնի։

je serai, Ժը սըրէ, եղէց, օլաճաղըմ,
tu seras, թիւ սըրա, եղիցիս, օլաճագսըն,
il sera, իլ սըրա, եղիցի, օլաճագ։
nous serons, նու սըրօն, եղիցուք, օլաճաղըզ,
vous serez, վու սըրէ, եղիջիք, օլաճագսընըզ,
ils seront, իլ սըրօն, եղիցին, օլաճագլար։

Անցեալ ապառնի։

j'aurai été, Ժ'օրէ էթէ, եղէց, օլմուշ օլաճաղըմ։

tu auras été, եղիցիս, օլմուշ օլաճաքսըն, եւն.
թիւ օռա էթէ,
il aura été, եղիցի,
իլ օռա էթէ,
nous aurons été, նուզ օռօնզ էթէ, եղիցուք,
vous aurez été, վուզ օռէզ էթէ, եղիջիք,
ils auront été, իլզ օռօնթ էթէ, եղիցին.

Ըղձական.

Ներկայ.

je serois, ժը սըռէ, լինէի, օլսայ ըտըմ,
tu serois, թիւ սըռէ, լինէիր, օլսայ ըտըն, եւն.
il seroit, է սըռէ, լինէր,
nous serions, նու սըռիօն, լինէաք,
vous seriez, վու սըռիէ, լինէիք,
ils seroient, է սըռէ, լինէին,

Անցեալ.

j'aurois été, եղեալ էի, օլմուշ օլսայ ըտըմ,
ժ'օռէզ էթէ,
tu aurois été, եղեալ էիր, օլմուշ օլսայ ըտըն, եւն.
թիւ օռէզ էթէ,
il aurait été, իլ օռէթ էթէ, եղեալ էր.
nous aurions été, նուզ օռիօնզ էթէ, եղեալ էաք,
vous auriez été, վուզ օռիէզ էթէ, եղեալ էիք.
ils auroient été, իլզ օռէթ էթէ, եղեալ էին.

Հրամայական.

Sois, սուա, լեր, օլ,
qu'il soit, ք'է սուա, լիցի, օլսուն.
soyons, սուայիօն, լիցուք, օլալըմ,
soyez, սուայիէ, լերուք, օլուն,
qu'ils soient, ք'է սուա, լիցին, օլսունլար.

Ստորադասական.

Ներկայ կամ ապառնի.

Que je sois, քը ժը սուա, զի լիցիմ, քի օլայըմ.

que tu sois, քը թիւ սուա, զի իցես, քի օլասըն,
qu'il soit, քի՛լ սուա, զի իցէ, քի օլասը.
que nous soyons, քը նու սուայէօն, զի իցեմք, քի օլալըմ,
que vous soyez, քը վու սուայէ, զի իցէք, քի օլասընըզ,
qu'ils soient, քի՛լ սուա, զի իցեն, քի օլասըլար:

Անկատար:

Que je fusse, քը ժը ֆիւս, զի էի, քի օլայ ըտըմ,
que tu fusses, քը թիւ ֆիւս, զի էիր, քի օլայ ըտըն,
qu'il fût, քի՛լ ֆիւ, զի էր, քի օլայ ըտը.
que nous fussions, զի էաք, քի օլայ ըտըգ,
քը նու ֆիւսիօն,
que vous fussiez, զի էիք, քի օլայ ըտընըզ,
քը վու ֆիւսիէ,
qu'ils fussent, քի՛լ ֆիւս, զի էին, քի օլայ ըտըլար:

Կատարեալ:

Que j'aie été, զի եղեալ իցեմ, քի օլմուշ օլայըմ,
քը ժ'է էթէ,
que tu aies été, զի եղեալ իցես, քի օլմուշ օլասըն, ևն.
քը թիւ էզ_էթէ,
qu'il ait été, քի՛լ_էթ էթէ, զի եղեալ իցէ.
que nous ayons été, քը նուզ_էյօնզ_էթէ, զի եղեալ իցեմք,
que vous ayez été, քը վուզ_էյէզ_էթէ, զի եղեալ իցէք,
qu'ils aient été, քի՛լզ_էթ էթէ, զի եղեալ իցեն:

Գերակատար:

Que j'eusse été, զի եղեալ էի, քի օլմուշ օլայ ըտըմ,
քը ժ'իւս էթէ,
que tu eusses été, զի եղեալ էիր, քի օլմուշ օլայ ըտըն, ևն.
քը թիւ իւսզ_էթէ,
qu'il eût été, քի՛լ_իւթ էթէ, զի եղեալ էր.
que nous eussions été, զի եղեալ էաք,
քը նուզ_իւսսիօնզ_էթէ,
que vous eussiez été, զի եղեալ էիք,
քը վուզ_իւսսիէզ_էթէ,
qu'ils eussent été, զի եղեալ էին.
քի՛լզ_իւսթ էթէ,

Աներևոյթ։

Ներկայ։

Etre, էթռ, *լինել*, *եղանիլ*, *էլ*, *գոլ*. *օլմագ*։

Անցեալ։

Avoir été, ավուառ էթէ, *լեալ գոլ*, *օլմուշ օլմագ*։

Ընդունելութիւն։

Ներկայ։

Etant, էթան, *գոյող*, *օլան*։

Անցեալ։

Eté, էթէ, *լեալ*, *օլմուշ*։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Է.

Խոնարհմունք չորից լծորդութեանց։

Օրինակ առաջին լծորդութեան 'ի er։

Սահմանական։

Ներկայ։

J'aime, Ժ'էմ,	*սիրեմ*,	*սէվէրիմ*,
tu aimes, Թիւ էմ,	*սիրես*,	*սէվէրսին*,
il aime, Իլ էմ,	*սիրէ*,	*սէվէր*.
nous aimons, Նուզ էմօն,	*սիրեմք*,	*սէվէրիզ*,
vous aimez, Վուզ էմէ,	*սիրէք*,	*սէվէրսինիզ*,
ils aiment, Իլզ էմ,	*սիրեն*,	*սէվէրլէր*։

Անկատար։

J'aimois, Ժ'էմէ,	*սիրէի*,	*սէվէրիտիմ*,
tu aimois, Թիւ էմէ,	*սիրէիր*,	*սէվէրիտին*,
il aimoit, Իլ էմէ,	*սիրէր*,	*սէվէրիտի*.
nous aimions, Նուզ էմիօն,	*սիրէաք*,	*սէվէրիտիք*,
vous aimiez, Վուզ էմիէ,	*սիրէիք*,	*սէվէրիտինիզ*,
ils aimoient, Իլզ էմէ,	*սիրէին*,	*սէվէրիտիլէր*։

Անորոշեալ։

J'aimai, Ժ'էմէ, սիրեցի, սէվտիմ,
tu aimas, Թիւ էմա; սիրեցեր, սէվտին,
il aima, իլ էմա, սիրեաց, սէվտի.
nous aimâmes, նուզ էմամ, սիրեցաք, սէվտիք,
vous aimâtes, վուզ էմաթ, սիրեցիք, սէվտինիզ,
ils aimèrent, իլզ էմէր, սիրեցին, սէվտիլէր։

Յարակատար։

J'ai aimé, Ժ'է էմէ, սիրեալ եմ, սէվմիշ իմ,
tu as aimé, Թիւ ազ էմէ, սիրեալ ես, սէվմիշ սին,
il a aimé, իլ ա էմէ, սիրեալ է, սէվմիշ տիր.
nous avons aimé, սիրեալ եմք, սէվմիշ իզ,
 նուզ ավօնզ էմէ,
vous avez aimé, սիրեալ էք, սէվմիշ սինիզ,
 վուզ ավէզ էմէ,
ils ont aimé, իլզ օնթ էմէ, սիրեալ են, սէվմիշ տիրլէր։

Անցեալ յառաջագոյն։

J'eus aimé, Ժ'իւզ էմէ, սիրեցի, սէվմիշ օլտում,
tu eus aimé, Թիւ իւզ էմէ, սիրեցեր, սէվմիշ օլտուն,
il eut aimé, իլ իւթ էմէ, սիրեաց, սէվմիշ օլտու.
nous eûmes aimé, սիրեցաք, սէվմիշ օլտու[illegible]
 նուզ իւմզ էմէ,
vous eûtes aimé, սիրեցիք, սէվմիշ օլտունուզ,
 վուզ իւթզ էմէ,
ils eurent aimé, սիրեցին, սէվմիշ օլտուլար։
 իլզ իւրթ էմէ,

Գերակատար։

J'avois aimé, սիրեալ էի,
 Ժ'ավէզ էմէ, սէվմիշ իտիմ,
tu avois aimé, սիրեալ էիր,
 Թիւ ավէզ էմէ, սէվմիշ իտին,
il avoit aimé, սիրեալ էր,
 իլ ավէթ էմէ, սէվմիշ իտի.
nous avions aimé, սիրեալ էաք,
 նուզ ավիօնզ էմէ, սէվմիշ իտիք,

vous aviez aimé, սիրեալ էիք,
վու զավիէզ էմէ, սէվմիշ իտինիզ,
ils avoient aimé, սիրեալ էին,
իլզ ավէթ էմէ, սէվմիշ իտիլէր:

Ապառնի:

J'aimerai, ժ'էմրէ, սիրեցից, սէվէճէյիմ,
tu aimeras, թիւ էմրա, սիրեսցես, սէվէճէքսին,
il aimera, իլ էմրա, սիրեսցէ, սէվէճէք.
nous aimerons, սիրեսցուք, սէվէճէյիզ,
նու էմրօն,
vous aimerez, սիրեսջիք, սէվէճէքսինիզ,
վու էմրէ,
ils aimeront, իլ էմրօն, սիրեսցեն, սէվէճէքլէր:

Ապառնի անցեալ:

J'aurai aimé, սիրեցից,
ժ'օրէ էմէ, սէվմիշ օլաճաղըմ,
tu auras aimé, սիրեսցես,
թիւ օրա էմէ, սէվմիշ օլաճաքսըն,
il aura aimé, սիրեսցէ,
իլ օրա էմէ, սէվմիշ օլաճաք.
nous aurons aimé, սիրեսցուք,
նու զօրօն էմէ, սէվմիշ օլաճաղըզ,
vous aurez aimé, սիրեսջիք,
վու զօրէ էմէ, սէվմիշ օլաճաքսընըզ,
ils auront aimé, սիրեսցեն,
իլ զօրօն էմէ, սէվմիշ օլաճաքլար:

Ըղձական:

Ներկայ:

J'aimerois, ժ'էմրէ, սիրէի, սէվսէ իտիմ,
tu aimerois, թիւ էմրէ, սիրէիր, սէվսէ իտին,
il aimeroit, իլ էմրէ, սիրէր. սէվսէ իտի.
nous aimerions, սիրէաք, սէվսէ իտիք,
նու էմրիօն,

D

vous aimeriez, սիրէիք, սէվ[illegible]ինիզ.
 վու էմըռիէ,
ils aimeroient, սիրէին, սէվէր իտիլէր.
 իլ էմըռէ,

Անցեալ.

J'aurois aimé, սիրեալ էի,
 ժ'օռէզ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտըմ,
tu aurois aimé, սիրեալ էիր,
 թիւ օռէզ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտըն,
il auroit aimé, սիրեալ էր,
 իլ օռէթ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտը.
nous aurions aimé, սիրեալ էաք,
 նու օռիօնզ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտըք,
vous auriez aimé, սիրեալ էիք,
 վու օռիէզ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտընըզ.
ils auroient aimé, սիրեալ էին,
 իլ օռէթ էմէ, սէվմիշ օլսայ իտըլար:

impératif Հրամայական:

Aime, էմ, սիրեա՛, սէվ.
qu'il aime, քիլ էմ, սիրեսցէ. սէվսին.
aimons, էմօն, սիրեսցուք, սէվէլիմ,
aimez, էմէ, սիրեցէք կամ սիրեսջիք, սէվին,
qu'ils aiment, քիլ էմ, սիրեսցեն, սէվսինլէր:

Subj

Ստորադասական:

Ներկայ կամ ապառնի:

Que j'aime, քը ժ'էմ. զի սիրեցեմ, քի սէվէյիմ.
que tu aimes, քը թիւ էմ, զի սիրեցես, քի սէվէսին,
qu'il aime, քիլ էմ. զի սիրեցէ, քի սէվսին.
que nous aimions, զի սիրեցեմք, քի սէվէլիմ,
 քը նու էմիօն,
que vous aimiez, զի սիրեցէք, քի սէվէսինիզ,
 քը վու էմիէ,
qu'ils aiment, քիլ էմ., զի սիրեցեն, քի սէվսինլէր:

Անկատար:

que j'aimasse, զի սիրէի, քի սէվէ իտիմ,
քը ժ'էմաս,
que tu aimasses, զի սիրէիր, քի սէվէ իտին,
քը թիւ էմաս,
qu'il aimât, գ'իլ էմա, զի սիրէր, քի սէվէ իտի.
que nous aimassions, զի սիրէաք, քի սէվէ իտիք,
քը նուզ էմասիօն,
que vous aimassiez, զի սիրէիք, քի սէվէ իտինիզ,
քը վուզ էմասիէ,
qu'ils aimassent, զի սիրէին, քի սէվէ իտիլէր:
գ'իլզ էմաս,

Սպառեալ:

que j'aie aimé, զի սիրեալ իցեմ,
քը ժ'է էմէ, քի սէվմիշ օլայըմ.
que tu aies aimé, զի սիրեալ իցես,
քը թիւ էզ էմէ, քի սէվմիշ օլասըն,
qu'il ait aimé, զի սիրեալ իցէ,
գ'իլ էթ էմէ, քի սէվմիշ օլսուն.
que nous ayons aimé, զի սիրեալ իցեմք,
քը նուզ էյօնզ էմէ, քի սէվմիշ օլալըմ,
que vous ayez aimé, զի սիրեալ իցէք,
քը վուզ էյէզ էմէ, քի սէվմիշ օլասընըզ,
qu'ils aient aimé, զի սիրեալ իցեն,
գ'իլզ էթ էմէ, քի սէվմիշ օլսունլար:

Գերակատար:

que j'eusse aimé, զի սիրեալ էի,
քը ժ'իւս էմէ, քի սէվմիշ օլայ ըտըմ,
que tu eusses aimé, զի սիրեալ էիր,
քը թիւ իւսզ էմէ, քի սէվմիշ օլայ ըտըն,
qu'il eût aimé, զի սիրեալ էր,
գ'իլ իւթ էմէ, քի սէվմիշ օլայ ըտը.
que nous eussions aimé, զի սիրեալ էաք,
քը նուզ իւսիօնզ էմէ, քի սէվմիշ օլայ ըտըք.
que vous eussiez aimé, զի սիրեալ էիք,
քը վուզ իւսիէզ էմէ, քի սէվմիշ օլայ ըտընըզ.

qu'ils eussent aimé, զի սիրեալ էին,
գ'իլզ ըսըն էմէ, քի սէվմիշ օլայ իտիլէր:

Աներեւոյթ:

Ներկայ:

Aimer, էմէ, սիրել, սէվմէք:

Անցեալ:

Avoir aimé, ավուար էմէ, սիրեալ գոլ, սէվմիշ օլմաք:

Ընդունելութիւն:

Ներկայ:

Aimant, էման, սիրող, սէվէն:

Անցեալ:

Aimé, էմէ, սիրեալ, սէվմիշ:

Ըստ սմին օրինակի լծորդին գրեթէ ամ բայք գաղղիականք՝ յանգեալք 'ի er, յորոց սակի են

Chanter, շանթէ, երգել, ըռլամաք·
Danser, դանսէ, կաքաւել, հօռօյ թէփմէք·
Manger, մանժէ, ուտել, եէմէք·
Appeller, աբբէլէ, կոչել, չաղըրմաք·

Երկրորդ լծորդութիւն 'ի ir:

Սահմանական:

Ներկայ:

Je finis, ժը ֆինի, աւարտեմ, պիթիրիրիմ,
tu finis, թիւ ֆինի, աւարտես, պիթիրիրսին,
il finit, իլ ֆինի, աւարտէ, պիթիրիր·
nous finissons, նու ֆինիսօն, աւարտեմք, պիթիրիրիզ,
vous finissez, վու ֆինիսէ, աւարտէք, պիթիրիրսինիզ,
ils finissent, իլ ֆինիս, աւարտեն, պիթիրիրլէր·

Անկատար ։

Je finissois, ժը ֆինիսուէ, աւարտէի, պիթիրիրտիմ,
tu finissois, թիւ ֆինիսուէ, աւարտէիր, պիթիրիրտին,
il finissoit, ի ֆինիսուէ, աւարտէր, պիթիրիրտի.
nous finissions, աւարտէաք, պիթիրիրտիք,
նու ֆինիսիօն,
vous finissiez, աւարտէիք, պիթիրիրտինիզ,
վու ֆինիսիէ,
ils finissoient, ի ֆինիսուէ, աւարտէին, պիթիրիրտիլէր ։

Կատարեալ.

Je finis, ժը ֆինի, աւարտեցի, պիթիրտիմ,
tu finis, թիւ ֆինի, աւարտեցեր, պիթիրտին,
il finit, ի ֆինի, աւարտեաց, պիթիրտի.
nous finîmes, նու ֆինիմ, աւարտեցաք, պիթիրտիք,
vous finîtes, վու ֆինիթ, աւարտեցիք, պիթիրտինիզ,
ils finirent, ի ֆինիր, աւարտեցին, պիթիրտիլէր ։

Յարակատար ։

J'ai fini, ժ'է ֆինի, աւարտեալ եմ, պիթիրմիշ իմ,
tu as fini, թիւ ա ֆինի, ,, ես, ,, սին,
il a fini, իլ ա ֆինի, ,, է, ,, տիր.
nous avons fini, ,, եմք, ,, իզ.
նուզ ավօն ֆինի,
vous avez fini, ,, էք, ,, սինիզ,
վուզ ավէ ֆինի,
ils ont fini, իլզ օն ֆինի, ,, են, ,, տիրլէր ։

Անցեալ յառաջագոյն ։

J'eus fini, աւարտեցի, պիթիրմիշ օլտում,
ժ'իւ ֆինի,
tu eus fini, աւարտեցեր, ,, օլտուն,
թիւ իւ ֆինի,
il eut fini, աւարտեաց, ,, օլտու.
իլ իւ ֆինի,
nous eúmes fini, աւարտեցաք, ,, օլտուք,
նուզ իւմ ֆինի,

vous eûtes fini, աւարտեցիք, պիթիրմիշ, ըլտունուզ,
վուզ իւթ ֆինի,
ils eurent fini, աւարտեցին, ,, ըլտուլար։
իլզ իւռ ֆինի,

Գերակատար։

J'avois fini, աւարտեալ էի, պիթիրմիշ իտիմ,
ժ'ավէ ֆինի,
tu avois fini, ,, էիր, ,, իտին,
թիւ ավէ ֆինի,
il avoit fini, ,, էր, ,, իտի.
իլ ավէ ֆինի,
nous avions fini, ,, էաք, ,, իտիք,
նուզ ավիօն ֆինի,
vous aviez fini, ,, էիք, ,, իտինիզ,
վուզ ավիէ ֆինի,
ils avoient fini, ,, էին, ,, իտիլէր։
իլզ ավէ ֆինի։

Ապառնի։

Je finirai, ժը ֆինիրէ, աւարտեցից, պիթիրէճէյիմ,
tu finiras, թիւ ֆինիրա, աւարտեսցես, պիթիրէճէքսին,
il finira, է ֆինիրա, աւարտեսցէ, պիթիրէճէք.
nous finirons, աւարտեսցուք, պիթիրէճէյիզ,
նու ֆինիրօն,
vous finirez, աւարտեսջիք, պիթիրէճէքսինիզ,
վու ֆինիրէ,
ils finiront, աւարտեսցեն, պիթիրէճէքլէր։
է ֆինիրօն,

Ապառնի անցեալ։

J'aurai fini, աւարտեսցից, պիթիրմիշ օլաճաղըմ,
ժ'օրէ ֆինի,
tu auras fini, աւարտեսցես, ,, օլաճաքսըն,
թիւ օրա ֆինի,
il aura fini, աւարտեսցէ, ,, օլաճաք.
իլ օրա ֆինի,
nous aurons fini, աւարտեսցուք, ,, օլաճաղըզ,
նուզ օրօն ֆինի,

vous aurez fini, աւարտեսջիք, պիթիրմիշ օլաճաքսընըզ.
վուզ օրէ ֆինի,
ils auront fini, աւարտեսցեն, ,, օլաճագլար.
իլզ օրօն ֆինի,

Ըղձական.

Ներկայ.

Je finirois, ժը ֆինիրէ, աւարտէի, պիթիրսէ ըտըմ.
tu finirois, թիւ ֆինիրէ, աւարտէիր, ,, ըտըն.
il finiroit, իլ ֆինիրէ, աւարտէր, ,, ըտը.
nous finirions, աւարտէաք, ,, ըտըք.
նու ֆինիրիօն,
vous finiriez, աւարտէիք, ,, ըտընըզ.
վու ֆինիրիէ,
ils finiroient, աւարտէին, ,, ըտըլէր.
իլ ֆինիրէ.

Անցեալ.

J'aurais fini, աւարտեալ էի,
ժ'օրէ ֆինի, պիթիրմիշ օլսայ ըտըմ,
tu aurois fini, աւարտեալ էիր,
թիւ օրէ ֆինի, պիթիրմիշ օլսայ ըտըն,
il auroit fini, աւարտեալ էր,
իլ օրէ ֆինի, պիթիրմիշ օլսայ ըտը.
nous aurions fini, աւարտեալ էաք,
նուզ օրիօն ֆինի, պիթիրմիշ օլսայ ըտըք,
vous auriez fini, աւարտեալ էիք.
վուզ օրիէ ֆինի, պիթիրմիշ օլսայ ըտընըզ.
ils auroient fini, աւարտեալ էին.
իլզ օրէ ֆինի. պիթիրմիշ օլսայ ըտըլար.

Հրամայական.

Finis, ֆինի, աւարտեա, պիթիր.
qu'il finisse, ք'իլ ֆինիս, աւարտեսցէ; պիթիրսին.
finissons, ֆինիսօն, աւարտեսցուք, պիթիրէլիմ.
finissez, ֆինիսէ, աւարտեցէք, պիթիրին.
qu'ils finissent, ք'իլ ֆինիս, աւարտեսցեն, պիթիրսինլէր.

Ստորադասական։

Ներկայ կամ ապառնի։

Que je finisse,	զի աւարտիցեմ,
կը ժը ֆինիս,	քի պիթիրէյիմ,
que tu finisses,	զի աւարտիցես,
կը տիւ ֆինիս,	քի պիթիրէսին,
qu'il finisse,	զի աւարտիցէ,
կ'իլ ֆինիս,	քի պիթիրսին.
que nous finissions,	զի աւարտիցեմք,
կը նու ֆինիսիօն,	քի պիթիրէլիմ,
que vous finissiez,	զի աւարտիցէք,
կը վու ֆինիսիէ,	քի պիթիրէսինիզ,
qu'ils finissent,	զի աւարտիցեն,
կ'իլ ֆինիս,	քի պիթիրսինլէր։

Անցեալ։

que je finisse,	զի աւարտէի,	քի պիթիրէ	իտիմ,
կը ժը ֆինիս,			
que tu finisses,	զի աւարտէիր,	„	իտին,
կը տիւ ֆինիս,			
qu'il finît,	զի աւարտէր,	„	իտի.
կ'իլ ֆինի,			
que nous finissions,	զի աւարտէաք,	„	իտիք,
կը նու ֆինիսիօն,			
que vous finissiez,	զի աւարտէիք,	„	իտինիզ,
կը վու ֆինիսիէ,			
qu'ils finissent,	զի աւարտէին,	„	իտիլէր։
կ'իլ ֆինիս,			

Կատարեալ։

que j'aie fini,	զի աւարտեալ իցեմ,
կը ժ'է ֆինի,	քի պիթիրմիշ օլայըմ,
que tu aies fini,	զի աւարտեալ իցես,
կը տիւ է ֆինի,	քի պիթիրմիշ օլասըն,
qu'il ait fini,	զի աւարտեալ իցէ,
կ'իլ է ֆինի.	քի պիթիրմիշ օլսուն.

que nous ayons fini, — զի աւարտեալ իցեմք,
քը նու էյօն ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլալըմ,
que vous ayez fini, — զի աւարտեալ իցէք,
քը վու էյէ ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլասընըզ,
qu'ils aient fini, — զի աւարտեալ իցեն,
քիլ է ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլսունլար։

Գերակատար։

que j'eusse fini, — զի աւարտեալ էի,
քը ժ'իւս ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլայ իտիմ,
que tu eusses fini, — զի աւարտեալ էիր,
քը թիւ իւս ֆինի; — քի պիթիրմիշ օլայ իտին,
qu'il eût fini, — զի աւարտեալ էր,
քիլ իւ ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլայ իտի.
que nous eussions fini, — զի աւարտեալ էաք,
քը նու իւսիօն ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլայ իտիք,
que vous eussiez fini, — զի աւարտեալ էիք,
քը վու իւսիէ ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլայ իտինիզ։
qu'ils eussent fini, — զի աւարտեալ էին,
քիլ իւս ֆինի, — քի պիթիրմիշ օլայ իտիլար։

Աներևոյթ։

Ներկայ։

Finir, ֆինիր, աւարտել, պիթիրմէք։

Անցեալ։

Avoir fini, աւարտեալ գոլ. պիթիրմիշ օլմաք, ավուար ֆինի.

Ընդունելութիւն։

Ներկայ։

Finissant, ֆինիսան, աւարտօղ, պիթիրէն։

Անցեալ։

Fini, ֆինի. աւարտեալ, պիթիրմիշ։

Ըստ սմին օրինակի ընթերցին և այլ բայքն որոց յանգերանքն է ir, որպ

Avertir, ավէրթիր, ազդ առնել, հապէր վէրմէք ․
Guérir, կէրիր, առողջացուցանել, սաղալթմագ ․
Ensévelir, անսէվըլիր, թաղել, կէօմմէք ․

Երրորդ լծորդութիւն 'ի oir ․

Սահմանական ․

Ներկայ ․

Je reçois, ժը ռըսուա,	ընդունիմ,	ալըրըմ,
tu reçois, թիւ ռըսուա,	ընդունիս,	ալըրսըն,
il reçoit, իլ ռըսուա,	ընդունի,	ալըր ․
nous recevons, նու ռըսըվօն,	ընդունիմք,	ալըրըզ ․
vous recevez, վու ռըսըվէ,	ընդունիք,	ալըրսընըզ ․
ils reçoivent, իլ ռըսուավ ․	ընդունին,	ալըրլար ․

Անկատար ․

Je recevois, ժը ռըսըվէ,	ընդունէի,	ալըրտըմ,
tu recevois, թիւ ռըսըվէ,	ընդունէիր,	ալըրտըն,
il recevoit, իլ ռըսըվէ,	ընդունէր,	ալըրտը ․
nous recevions, նու ռըսըվիօն,	ընդունէաք,	ալըրտըգ,
vous receviez, վու ռըսըվիէ,	ընդունէիք,	ալըրտընըզ,
ils recevoient, իլ ռըսըվէ,	ընդունէին,	ալըրլարտը ։

Անցեալ ․

Je reçus, ժը ռըսիւ,	ընկալայ,	ալտըմ,
tu reçus, թիւ ռըսիւ,	ընկալար,	ալտըն,
il reçut, իլ ռըսիւ,	ընկալաւ,	ալտը ․
nous reçûmes, նու ռըսիւմ,	ընկալաք,	ալտըգ,
vous reçûtes, վու ռըսիւթ,	ընկալայք,	ալտընըզ,
il reçurent, իլ ռըսիւռ,	ընկալան,	ալտըլար ։

Յարակատար ․

J'ai reçu, ժ'է ռըսիւ,	ընկալեալ եմ,	ալմըշըմ,
tu as reçu, թիւ ա ռըսիւ,	” ես,	” սըն ․
il a reçu, իլ ա ռըսիւ,	” է ․	” ալմըշ ․

nous avons reçu, ընկալեալ եմք, ալմըշ ըզ.
 նու զավօն ռըսիւ,
vous avez reçu, „ էք, „ ալմըշսըզ.
 վու զավէ ռըսիւ,
ils ont reçu, „ են, „ ալմըշլար.
 իլ զօն ռըսիւ,

Անցեալ յառաջագոյն:

J'eus reçu, ժ'իւ ռըսիւ, ընկալայ, ալմըշ օլտում.
tu eus reçu, թիւ իւ ռըսիւ, ընկալար, „ օլտուն,
il eut reçu, իլ իւ ռըսիւ, ընկալաւ, „ օլտու.
nous eûmes reçu, ընկալաք, „ օլտուգ,
 նու զիւմ ռըսիւ,
vous eûtes reçu, ընկալայք, „ օլտունըզ,
 վու զիւթ ռըսիւ,
ils eurent reçu, ընկալան, „ օլտուլար.
 իլ զիւռ ռըսիւ,

Գերակատար:

J'avois reçu, ընկալեալ էի, ալմըշ իդիմ.
 ժ'ավէ ռըսիւ,
tu avois reçu, „ էիր, „ իդին.
 թիւ ավէ ռըսիւ,
il avoit reçu, „ էր, „ իդի.
 իլ ավէ ռըսիւ,
nous avions reçu, „ էաք, „ իդիգ.
 նու զավիօն ռըսիւ,
vous aviez reçu, „ էիք, „ իդինիզ.
 վու զավիէ ռըսիւ,
ils avoient reçu, „ էին, „ իդիլեր.
 իլ զավէ ռըսիւ,

Ապառնի:

Je recevrai, ընկալայց, ալաճաղըմ.
 ժը ռըսըվրէ,
tu recevras, ընկալցիս, ալաճագսըն.
 թիւ ռըսըվրա,
il recevra, ընկալցի, ալաճագ.
 իլ ռըսըվրա,

nous reeevrons, ընկալցուք, ալաճաղըզ,
նու ռըսըվռօն,
vous recevrez, ընկալջիք, ալաճաքսընըզ,
վու ռըսըվռէ,
ils recevront, ընկալցին, ալաճագլար։
իլ ռըսըվռօն,

Ապառնի անցեալ։

J'aurai reçu, ընկալայց, ալմըշ օլաճաղըմ,
Ժ'օռէ ռըսիւ,
tu auras reçu, ընկալցիս, „ օլաճաքսըն,
Տիւ օռա ռըսիւ,
il aura reçu, ընկալցի, „ օլաճագ.
իլ օռա ռըսիւ,
nous aurons reçu, ընկալցուք, „ օլաճաղըզ,
նուզ օռօն ռըսիւ,
vous aurez reçu, ընկալջիք, „ օլաճաքսընըզ,
վուզ օռէ ռըսիւ,
ils auront reçu, ընկալցին, „ օլաճագլար։
իլզ օռօն ռըսիւ,

Ըղձական։

Ներկայ։

Je recevrois, ընդունէի, ալսայ ըտըմ,
Ժը ռըսըվռէ,
tu recevrois, ընդունէիր, ալսայ ըտըն,
Տիւ ռըսըվռէ,
il recevroit, ընդունէր, ալսայ ըտը.
իլ ռըսըվռէ,
nous recevrions, ընդունէաք, ալսայ ըտըք,
նու ռըսըվռիօն,
vous recevriez, ընդունէիք, ալսայ ըտընըզ,
վու ռըսըվռիէ,
ilsrecevroient, ընդունէին, ալսայ ըտըլար։
իլ ռըսըվռէ,

Ըղձական.

J'aurois reçu, ընկալեալ էի, ալմըշ օլայ իտիմ,
ժ'օռէ ռըսիւ,
tu aurois reçu, „ էիր, „ „ իտին,
Թիւ օռէ ռըսիւ,
il auroit reçu, „ էր, „ „ իտի.
Իլ օռէ ռըսիւ,
nous aurions reçu, „ էաք, „ „ իտիք,
Նուզ օռիօն ռըսիւ,
vous auriez reçu, „ էիք, „ „ իտինիզ,
Վուզ օռիէ ռըսիւ,
ils auroient reçu, „ էին, „ „ իտիլար.
Իլ օռէ ռըսիւ,

Հրամայական.

Reçois, ռըսուա, ընկա՛լ, ա՛լ,
qu'il reçoive, Քի՛լ ռըսուավ, ընկալցի, ալսըն.
recevons, ռըսըվօն, ընկալցո՛ւք, ալալը՛մ,
recevez, ռըսըվէ, ընկալարո՛ւք, ա՛լըն,
qu'ils reçoivent, Քի՛լ ռըսուավ, ընկալցին, ալսընլա՛ր.

Ստորադասական.

Ներկայ կամ ապառնի.

Que je reçoive, զի ընդունիցիմ, քի ալայըմ,
Քը ժը ռըսուավ,
que tu reçoives, զի ընդունիցիս, քի ալասըն,
Քը Թիւ ռըսուավ,
qu'il reçoive, զի ընդունիցի, քի ալսըն.
Քի՛լ ռըսուավ,
que nous recevions, զի ընդունիցիմք, քի ալալըմ,
Քը Նու ռըսըվիօն,
que vous receviez, զի ընդունիցիք, քի ալասընըզ,
Քը Վու ռըսըվիէ,
qu'ils reçoivent, զի ընդունիցին, քի ալսընլար.
Քի՛լ ռըսուավ,

Անկատար :

que je reçusse, զի ընդունէի, քի ալայ ըտըմ,
քը ժը ռըսիւս,
que tu reçusses, զի ընդունէիր, քի ալայ ըտըն,
քը թիւ ռըսիւս,
qu'il reçut, զի ընդունէր, քի ալայ ըտը.
ք'իլ ռըսիւ,
que nous reçussions, զի ընդունէաք, քի ալայ ըտըք,
քը նու ռըսիւսիօն,
que vous reçussiez, զի ընդունէիք, քի ալայ ըտընըզ,
քը վու ռըսիւսիէ,
qu'ils reçussent, զի ընդունէին, քի ալայ ըտըլար:
ք'իլ ռըսիւս,

Կատարեալ :

que j'aie reçu, զի ընկալեալ իցեմ, քի ալմըշ օլայըմ,
քը ժ'է ռըսիւ,
que tu aies reçu, „ իցես, „ օլասըն,
քը թիւ է ռըսիւ,
qu'il ait reçu, „ իցէ, „ օլսուն.
ք'իլ է ռըսիւ,
que nous ayons reçu, „ իցեմք, „ օլալըմ.
քը նուզ էյօն ռըսիւ,
que vous ayez reçu, „ իցէք, „ օլասընըզ.
քը վուզ էյէ ռըսիւ,
qu'ils aient reçu, „ իցեն, „ օլսունլար:
ք'իլզ է ռըսիւ,

Գերակատար :

que j'eusse reçu, զի ընկալեալ էի,
քը ժ'իւս ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ ըտըմ,
que tu eusses reçu, զի ընկալեալ էիր,
քը թիւ իւս ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ ըտըն,
qu'il eût reçu, զի ընկալեալ էր,
ք'իլ իւ ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ ըտը.
que nous eussions reçu, զի ընկալեալ էաք,
քը նուզ իւսիօն ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ ըտըք,

que vous eussiez reçu, զի ընկալեալ էիք,
քը վուզ իւսիէ ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ իտինիզ,
qu'ils eussent reçu, զի ընկալեալ էին,
քիլ իւս ռըսիւ, քի ալմըշ օլայ իտիլէր։

Աներևոյթ։

Ներկայ։

Recevoir, ռըսըվուար, ընդունել, ալմագ։

Անցեալ։

Avoir reçu, ավուար ռըսիւ, ընկալեալ գոլ, ալմըշ օլմագ։

Ընդունելութիւն։

Ներկայ։

Recevant, ռըսըվան, ընդունօղ, ալան։

Անցեալ։

Reçu, ռըսիւ, ընկալեալ, ալմըշ։

Ըստ այսմ օրինակի լծորդին և այլ բազում բայք յանգեալք 'ի oir, որպ՝

Apercevoir, ափըրսըվուար, տեսանել, կէօրմէք.
Concevoir, քօնսըվուար, յղանալ, համիլէ օլմագ.
Surseoir, սիւրսուար, յապաղել, կէճիքտիրմէք.

Չորրորդ լծորդութիւն 'ի re։

Սահմանական։

Ներկայ։

Je rends, ժը ռան, հատուցանեմ, կէրի վէրիրիմ,
tu rends, թիւ ռան, հատուցանես, կէրի վէրիրսին,
il rend, իլ ռան, հատուցանէ, կէրի վէրիր.
nous rendons, հատուցանեմք, կէրի վէրիրիզ,
նու ռանտօն,

vous rendez, Հատուցանէք, կէրի վէրիրսինիզ,
վու ռանտէ,
ils rendent, իլ ռանտ, Հատուցանեն, կէրի վէրիրլէր:

Անկատար:

Je rendois, Ժը ռանտէ, Հատուցանէի, կէրի վէրիրտիմ,
tu rendois, Թիւ ռանտէ, Հատուցանէիր, „ վէրիրտին,
il rendoit, իլ ռանտէ, Հատուցանէր, „ վէրիրտի.
nous rendions, Հատուցանէաք, „ վէրիրտիք,
նու ռանտիօն,
vous rendiez, Հատուցանէիք, „ վէրիրտինիզ,
վու ռանտիէ,
ils rendoient, իլ ռանտէ, Հատուցանէին, „ վէրիրտիլէր:

Կատարեալ:

Je rendis, Ժը ռանտի, Հատուցի, կէրի վէրտիմ,
tu rendis, Թիւ ռանտի, Հատուցեր, „ վէրտին,
il rendit, իլ ռանտի, Հատոյց, „ վէրտի.
nous rendîmes, Հատուցաք, „ վէրտիք,
նու ռանտիմ,
vous rendîtes, Հատուցէք, „ վէրտինիզ,
վու ռանտիթ,
ils rendirent, Հատուցին, „ վէրտիլէր:
իլ ռանտիր,

Յարակատար:

J'ai rendu, Հատուցեալ եմ, կէրի վէրմիշ իմ,
Ժ'է ռանտիւ,
tu as rendu, „ ես, „ „ սին,
Թիւ ա ռանտիւ,
il a rendu, „ է, „ „ տիր.
Իլ ա ռանտիւ,
nous avons rendu, „ եմք, „ „ իզ,
նուզ ավօն ռանտիւ,
vous avez rendu, „ էք, „ „ սինիզ,
վուզ ավէ ռանտիւ,
ils ont rendu, „ են, „ „ տիրլէր:
Իլզ օն ռանտիւ,

Անցեալ յառաջանցեալ.

J'eus rendu, Հատուցի, կերպ [illegible] [illegible],
[illegible],
tu eus rendu, Հատուցեր, „ „ [illegible],
[illegible],
il eut rendu, Հատոյց, „ „ [illegible].
[illegible],
nous eûmes rendu, Հատուցաք, „ „ [illegible],
[illegible],
vous eûtes rendu, Հատուցէք, „ „ [illegible],
[illegible],
ils eurent rendu, Հատուցին, „ „ [illegible]:
[illegible],

Գերակատար.

J'avois rendu, Հատուցեալ էի, [illegible],
[illegible],
tu avois rendu, „ էիր, „ „ [illegible],
[illegible],
il avoit rendu, „ էր, „ „ [illegible].
[illegible],
nous avions rendu, „ էաք, „ „ [illegible],
[illegible],
vous aviez rendu, „ էիք, „ „ [illegible],
[illegible],
ils avoient rendu, „ էին, „ „ [illegible]:
[illegible],

Ապառնի.

Je rendrai, Հատուցից, կերպ [illegible],
[illegible],
tu rendras, Հատուսցես, „ [illegible],
[illegible],
il rendra, Հատուսցէ, „ [illegible].
[illegible],
nous rendrons, Հատուսցուք, „ [illegible].
[illegible],

vous rendrez, Հատուսջիք, [illegible]
վու ռանդրէ,
ils rendront, Հատուսցեն, [illegible]
իլ ռանդրօն,

Ապառնի անցեալ:

J'aurai rendu, Հատուցից,
ժ'օրէ ռանդիւ, կերպ [illegible]
tu auras rendu, Հատուսցես,
թիւ օրա ռանդիւ, կերպ [illegible]
il aura rendu, Հատուսցէ,
իլ օրա ռանդիւ, կերպ [illegible]
nous aurons rendu, Հատուսցուք,
նու զօրօն ռանդիւ, կերպ [illegible]
vous aurez rendu, Հատուսջիք,
վու զօրէ ռանդիւ, կերպ [illegible]
ils auront rendu, Հատուսցեն,
իլ զօրօն ռանդիւ, կերպ [illegible]

Թէական:

Ներկայ:

Je rendrois, Հատուցանէի,
ժը ռանդրուէ, կերպ [illegible]
tu rendrois, Հատուցանէիր,
թիւ ռանդրուէ, կերպ [illegible]
il rendroit, Հատուցանէր,
իլ ռանդրուէ, կերպ [illegible]
nous rendrions, Հատուցանէաք,
նու ռանդրիօն, կերպ [illegible]
vous rendriez, Հատուցանէիք,
վու ռանդրիէ, կերպ [illegible]
ils rendroient, Հատուցանէին,
իլ ռանդրուէ, կերպ [illegible]

Անցեալ:

J'aurois rendu, Հատուցեալ էի,
ժ'օրէ ռանդիւ, կերպ [illegible]

tu aurois rendu,	Հատուցեալ էիր,
Թիւ օռէ ռանտիւ;	կերի վերմիշ օլսայ ըտըն,
il auroit rendu,	Հատուցեալ էր,
Իլ օռէ ռանտիւ,	կերի վերմիշ օլսայ ըտը.
nous aurions rendu,	Հատուցեալ էաք;
Նուզ օռիօն ռանտիւ,	կերի վերմիշ օլսայ ըտըք,
vous auriez rendu,	Հատուցեալ էիք,
Վուզ օռիէ ռանտիւ;	կերի վերմիշ օլսայ ըտընըզ,
ils auroient rendu,	Հատուցեալ էին,
Իլզ օռէ ռանտիւ,	կերի վերմիշ օլսայ ըտըլար:

Հրամայական:

Rends, ռան,	Հատո՛,	կերի վեր,
qu'il rende, քիլ ռանտ,	Հատուսցէ;	կերի վերսին.
rendons, ռանտօն,	Հատուսցուք;	կերի վերէլիմ;
rendez, ռանտէ,	Հատուսջիք,	կերի վերին,
qu'ils rendent, քիլ ռանտ,	Հատուսցեն,	կերի վերսինլեր:

Ստորադասական:

Ներկայ կամ ապառնի:

Que je rende,	զի հատուցանիցեմ,
քը ժը ռանտ,	քի կերի վերէյիմ,
que tu rendes,	զի հատուցանիցես,
քը Թիւ ռանտ,	քի կերի վերեսին,
qu'il rende,	զի հատուցանիցէ,
քիլ ռանտ,	քի կերի վերսին.
que nous rendions,	զի հատուցանիցեմք,
քը նու ռանտիօն,	քի կերի վերէլիմ,
que vous rendiez,	զի հատուցանիցէք,
քը վու ռանտիէ,	քի կերի վերեսինիզ.
qu'ils rendent,	զի հատուցանիցեն,
քիլ ռանտ,	քի կերի վերսինլեր:

Անկատար.

que je rendisse,	զի հատուցանէի,
քը ժը ռանտիս,	քի կերի վերէ իտիմ;
que tu rendisses,	զի հատուցանէիր,
քը Թիւ ռանտիս,	քի կերի վերէ իտին;

qu'il rendît, — զի հատուցանէր,
ք'իլ ռանտի, — քի կերի վերէ իտի.
que nous rendissions, — զի հատուցանէաք,
քը նու ռանտիսիօն, — քի կերի վերէ իտիք,
que vous rendissiez, — զի հատուցանէիք,
քը վու ռանտիսիէ, — քի կերի վերէ իտինիզ.
qu'ils rendissent, — զի հատուցանէին,
ք'իլ ռանտիս, — քի կերի վերէ իտիլէր:

Կատարեալ:

que j'aie rendu, — զի հատուցեալ իցեմ,
քը ժ'է ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայըմ.
que tu aies rendu, — զի հատուցեալ իցես,
քը թիւ է ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլասըն,
qu'ils ait rendu, — զի հատուցեալ իցէ,
ք'իլ է ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլասը,
que nous ayons rendu, — զի հատուցեալ իցեմք,
քը նուզ էյօն ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլալըմ,
que vous ayez rendu, — զի հատուցեալ իցէք,
քը վուզ էյէ ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլասընըզ,
qu'ils aient rendu, — զի հատուցեալ իցեն,
ք'իլզ է ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլասըլար:

Գերակատար:

que j'eusse rendu, — զի հատուցեալ էի,
քը ժ'իւս ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտիմ,
que tu eusses rendu, — զի հատուցեալ էիր,
քը թիւ իւս ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտին,
qu'il eût rendu, — զի հատուցեալ էր,
ք'իլ իւ ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտի.
que nous eussions rendu, — զի հատուցեալ էաք,
քը նուզ իւսիօն ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտիք,
que vous eussiez rendu, — զի հատուցեալ էիք,
քը վուզ իւսիէ ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտինիզ.
qu'ils eussent rendu, — զի հատուցեալ էին,
ք'իլզ իւս ռանտիւ, — քի կերի վերմիշ օլայ իտիլէր:

Աներեւոյթ.

Ներկայ.

Rendre, ռանտրը, հատուցանել, կերպ վերջինք։

Անցեալ։

Avoir rendu, հատուցեալ զոլ,
ավուար ռանտիւ, կերպ վերջնոյ օրինաց։

Ընդունելութիւն.

Ներկայ։

Rendant, ռանտանտ, հատուցանող, կերպ վերջին.

Անցեալ։

Rendu, ռանտիւ, հատուցեալ, կերպ վերջնոյ.

Ըստ այսմ օրինակի խոնարհին և այլ բայքն բայք յանգեալք 'ի re, որպ՝

Attendre, ատտանտրը, սպասել, սպասելեաց.
Entendre, անտանտրը, իմանալ, լսեմք,
Répondre, րեփօնտրը, պատասխանել, ճառ-դառն վերջինք.
Vendre, վանտրը, վաճառել, առաքեմք.

Յ օ դ ո ւ ա ծ Է։

Ի վերայ պարզենոտից և ընդհանրական կանոնաւոր բայից,
որք են 'ի վերայ նախանական ժամանակաց բայից։

Թէպէտ ամ կանոնաւոր բայք ըստ վերջաւորութեան աներեւութից իւրեանց անկանին է մտաց 'ի վերայկար-գեալ չորից ընթերցութեանց, սակայն ոչ ամենեքին ը անի գծեալ երթան խոնարհմանց նոցին։ Իբր այս առաջադրութի ծագի 'ի նա 'ի առաջադրութէ նախնական ժամանակաց նոցին։

Նախնական ժամանակք առնին նոցին, յորոց երբ յաղեբրաց անձինքս բայխին, կի՛ ծագին այլ ժամանակք։ Օրասա դնեմք եօթն. և են՝ աներեւութի ներկայն,

սահմանականի ներկայն, կատարեալն, և ապառնին, ստորադասականի ներկայն, և ընդունելութեան ներկայն, և անցեալն։

ե. Յանկերևութի ներկայէն բղխի ամ փոփոխութիւն բայի, քանզի նա որոշէ թէ ո՛ր ոճով լծորդութիւն անկանի բայն. զորօրինակ՝ յանգեալն 'ի er՝ է առաջին լծորդութիւն, յանգեալն 'ի ir՝ է երկրորդ լծորդութիւն, ևն։

զ. 'Ի սահմանականի ներկայէն յառաջ գայ հրամայականն՝ 'ի բաց ձգեալ միայն զդերանունս je, ժը, ես, պէն. որպէս՝

Սահմանականի ներկայ։		Հրամայական։	
J'aime,	սիրեմ,	Aime,	սիրեա,
ժ'էմ,	սէվէրիմ.	էմ,	սէվ.
Je finis,	աւարտեմ,	Finis,	աւարտեա,
ժը ֆինի,	պիթիրիրիմ.	ֆինի,	պիթիր.
Je reçois,	ընդունիմ,	Reçois,	ընկալ,
ժը ռըսուա,	ալըրըմ.	ռըսուա,	ալ.
Je rends,	հատուցանեմ,	Rends,	հատո,
ժը ռան,	կերի վէրիրիմ.	ռան,	կերի վէր։

'Ի բաց առեալ լինին 'ի կանոնէ աստի չորեքին բայքս՝

Սահմանականի ներկայ։		Հրամայական։	
Je suis,	ես եմ,	Sois,	լեր,
ժը սուի,	պէն իմ.	սուա,	օլ.
J'ai,	ունիմ,	Aie,	կալ,
ժ'է,	պէնիմ վար.	է,	վար օլսուն սէնին.
Je vais,	երթամ,	Va,	երթ,
ժը վէ,	կիտէրիմ.	վա,	կիտ.
Je sais,	գիտեմ,	Sache,	գիտեա,
ժը սէ,	պիլիրիմ.	սաշ,	պիլ։

է. 'Ի կատարելոյ սահմանականին յառաջ գայ անկատարն ստորադասականի՝ փոխելով յառաջնում լծորդութեան զգիրս ai 'ի asse. իսկ յայլ երիս լծորդութիւնս՝ յաւելլով միայն 'ի վերջ զգիրս se, որպէս՝

Անցեալ կատարեալ սահմանականի. Ըղձականի անցեալ կատարեալն.

J'aimai, սիրեցի, que j'aimasse, զի սիրէի,
ժ'էմէ, սէվտիմ. քը ժ'էմաս, քի սէվէ իտիմ.
je finis, աւարտեցի, que je finisse, զի աւարտէի,
ժը ֆինի, պիթիրտիմ. քը ժը ֆինիս, քի պիթիրսէ իտիմ.
je reçus, ընկալայ, que je reçusse, զի ընդունէի,
ժը ռըսիւ, ալտըմ. քը ժը ռըսիւս, քի ալսայ իտըմ.
je rendis, հատուցի, que je rendisse, զի հատուցանէի,
ժը ռանտի, կէրի վէրտիմ. քը ժը ռանտիս, կէրի վէրսէ իտիմ.

Զ. Յապառնւոյ սահմանականին յառաջ գայ ներկայն ըղձականի՝ փոխելով զգիրս rai 'ի rois, որպ

Ապառնի սահմանական. Ներկայ ըղձական.

J'aimerai, սիրեցից, J'aimerois, սիրէի,
ժ'էմըրէ, սէվէճէյիմ. ժ'էմըրէ, սէվէր իտիմ.
Je finirai, աւարտեցից, Je finirois, աւարտէի,
ժը ֆինիրէ, պիթիրէճէյիմ. ժը ֆինիրէ, պիթիրիր իտիմ.
Je recevrai, ընկալայց, Je recevrois, ընդունէի,
ժը ռըսըվրէ, ալաճաղըմ. ժը ռըսըվրէ, ալըր իտըմ.
Je rendrai, հատուցից, Je rendrois, հատուցանէի,
ժը ռանտրէ, կէրի վէրէճէյիմ. ժը ռանտրէ, կէրի վէրիր իտիմ.

Է. Ի ստորադասականի ներկայէն յառաջ գայ եղանակ երրորդ դէմ հրամայականի, որպ

Ստորադասական ներկայ.

Que j'aime, զի սիրեցեմ, քի սէվէյիմ.
քը ժ'էմ,
que je finisse, զի աւարտեցեմ, քի պիթիրէյիմ.
քը ժը ֆինիս,
que je reçoive, զի ընդունիցիմ, քի ալայըմ.
քը ժը ռըսուավ,
que je rende, զի հատուցանիցեմ, քի կէրի վէրէյիմ.
քը ժը ռանտ,

Հրամայական երրորդ դէմ.

Qu'il aime, քիլ էմ, սիրեսցէ, սէվսին.

qu'il finisse, Ին ֆինիս, աւարտեսցէ, վախճանեսցէ.
qu'il reçoive, Ին րըսուավ, ընկալցի, առցէ.
qu'il rende, Ին ռանտ, հատուսցէ, ետ դարձցէ:

Դ. Ընդունելութիւն ներկայէ յառաջ գալ

Ընկալեալ անկատարն սահմանականին՝ փոխելով զվերջ ant, ՚ի ois, այսպէս՝

Ներկայ ընդունելութիւն:	Անկատար սահմանականն:
Aimant, սիրող,	J'aimois, սիրէի,
էմանդ, սէրելն.	Ժէմէ, սէրերանիմ.
finissant, աւարտող,	je finissois, աւարտէի,
ֆինիսանդ, վախճանելն.	Ժը ֆինիսէ, վախճանէրանիմ.
recevant, ընդունող,	je recevois, ընդունէի,
րըսըվանդ, առնելն.	Ժը րըսըվուէ, առնէրանիմ.
rendant, հատուցանող,	je rendois, հատուցանէի,
ռանդանդ, ետ դարձելն.	Ժը ռանդէ, ետ դարձերանիմ.

՚Ի բաց առեալ լինին ՚ի կանոնէ աստի երկուքն բայքս՝

Ներկայ ընդունելութիւն:	Անկատար սահմանականն:
Ayant, ունող,	j'avois, ունէի,
էյանդ, վար ունել.	Ժ'ավէ, ունէի վար ըսել.
Sachant, գիտող,	je savois, գիտէի,
սաշանդ, գիտէլն.	Ժը սավէ, գիտէրանիմ:

Երկրորդ՝ յառաջ գան յոգնակի առաջին, երկրորդ, և երրորդ դէմքն սահմանականի ներկային՝ փոխելով զնոյն զվերջ ant, ՚ի ons, ՚ի ez, և ՚ի ent, այսպէս՝
Nous aimons, vous aimez, ils aiment, սիրեմք, ևն.
նուզ էմոն, վուզ էմէ, իլզ էմ, սէրեմիք, ևն.
Nous finissons, vous finissez, ils finissent,
նու ֆինիսոն, վու ֆինիսէ, իլ ֆինիս,
Nous rendons, vous rendez, ils rendent,
նու ռանդոն, վու ռանդէ, իլ ռանդ,

՚Ի բաց առեալ լինին ՚ի կանոնէ աստի հետևեալքս, յորոց ոմանք յառաջին, ոմանք յերկրորդ, և ոմանք յերրորդ դէմս զարտուղին. այսպէս՝

Ներկայ ընդունելութիւն :

Étant, էթան, գոյող, օլան.
ayant, էյան, ունող, վար օլան.
sachant, սաշան, գիտող, պիլէն.
faisant, ֆըզան, արարող, էտէն.
disant, տիզան, ասացող, տէյէն.
recevant, ռըսըվան, ընդունող, ալան.
voulant, վուլան, կամեցող, իսթէյէն.
pouvant, բուվան, կարող, քատիր օլան.
obtenant, օպթընան, 'ի ձեռս բերող, էլէ կէթիրէն.
venant, վընան, եկող, կէլէն.
allant, ալան, գնացող, կիտէն:

Սահմանականի ներկայ յոգնակի :

Nous sommes, vous êtes, ils sont, մեք եմք, ևն.
նու սօմ, վուզ էթ, իլ սօն, պիզ իզ, ևն.
Nous avons, vous avez, ils ont, մեք ունիմք, ևն.
նուզ ավօն, վուզ ավէ, իլզ օն, պիզիմ վար, ևն.
Nous savons, vous savez, ils savent, գիտեմք, ևն.
նու սավօն, վու սավէ, իլ սավ, պիլիրիզ, ևն.
Nous faisons, vous faites, ils font, առնեմք, ևն.
նու ֆըզօն, վու ֆէթ, իլ ֆօն, էտէրիզ, ևն.
Nous disons, vous dites, ils disent, ասեմք, ևն.
նու տիզօն, վու տիթ, իլ տիզ, տէրիզ, ևն.
Nous recevons, vous recevez, ils reçoivent,
նու ռըսըվօն, վու ռըսըվէ, իլ ռըսուավ,
Nous voulons, vous voulez, ils veulent, կամիմք, ևն.
նու վուլօն, վու վուլէ, իլ վէօլ, իսթէրիզ, ևն.
Nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent, կարեմք, ևն.
նու բուվօն, վու բուվէ, իլ բէօվ, քատիր իզ, ևն.
Nous obtenons, vous obtenez, ils obtiennent, 'ի ձեռս
նուզ օպթընօն, վուզ օպթընէ, իլզ օպթիէն, բերեմք. ևն.
Nous venons, vous venez, ils viennent, գամք, ևն.
նու վընօն, վու վընէ, իլ վիէն, կէլիրիզ, ևն.
Nous allons, vous allez, ils vont, երթամք, ևն.
նուզ ալօն, վուզ ալէ, իլ վօն, կիտէրիզ, ևն.

Օայլ են սակաւ բայատրութիւն թէ յայամ, և թէ

յայլոց կանոնաց՝ ուսցին. վարժութեամբ, և գրոց ընթերցմամբ։

Է։ Յանցեալ ընդունելութենէ յառաջ գան այն ամ ժամանակք, որք են բաղադրեալ յօժանդակ բայիցս avoir, կամ être. զի է՝ ի բաղադրելն ընդ սահմանականի ներկայէն օժանդակ բայիցս՝ լինի յարակատար սահմանականի, ընդ կատարելոյ՝ անցեալ յառաջագոյն, ընդ անկատարի՝ գերակատար, ընդ պարզ ապառնւոյ՝ անցեալ ապառնի, ընդ ներկայի Թէականին՝ անցեալ Թէականն, ընդ ներկայի ստորադասականին՝ կատարեալ ստորադասականն, ընդ անկատարի՝ գերակատար, և ընդ ներկայի աներևութի՝ անցեալ աներևոյթ։ Օրինակս տեսցես ի բաղադրելոցն ընդ avoir բայի տեսեր ապաքէն ՚ի վերոյկարգեալ լծորդութիւնս, իսկ ի բաղադրելոցն ընդ être բայիս՝ տեսցես ՚ի լծորդութեան չէզոքական բայից։

Նաև գիտել պարտ է, զի առ հասարակ հինգ նախնական ժամանակք միայն նշանակին. վասն զի պարզ ապառնին յառաջ գայ՝ յաներևութի ներկայէ՝ փոխելով զr, կամ զre ՚ի rai, որպէս՝

Աներևոյթ ներկայ։		Սահմանական ապառնի։	
aimer,	սիրել,	j'aimerai,	սիրեցից,
էմէ,	սէվմէք.	ժ'էմրէ,	սէվէճէյիմ.
rendre,	հատուցանել,	je rendrai,	հատուցից,
ռանտրը,	կէրի վէրմէք.	ժը ռանտրէ,	կէրի վէրէճէյիմ։

Եւ ներկայն ստորադասականին՝ ՚ի ներկայէ ընդունելութեան՝ փոխելով զant ՚ի e, որպէս՝

Ընդունելութիւն ներկայ։		Ստորադասական ներկայ։	
aimant,	սիրող,	que j'aime,	զի սիրեցեմ,
էման,	սէվէն.	քը ժ'էմ,	քի սէվէյիմ.
finissant,	աւարտող,	que je finisse,	զի աւարտեցեմ,
ֆինիսան,	պիթիրէն.	քը ժը ֆինիս,	քի պիթիրէյիմ։

Բայց քանզի այս երկու կանոնք ներքոյ անկանին բազում բացառութեանց, որք յաւէտ շփոթեն զմիտս քան ուսուցանեն, յայն սակս մեք ՚ի ցուցակիդ եղաք եօթն, և զկանոնաց ևս ըստ այնմ ուղղեցաք։

Մատանօր ասացուք լինչ ևս համառօտիւ 'ի վր վեր-ջաւորութեանց, կամ վերջին տառից, որ սեփական իւրաքանչիւր դիմացն բայից, առ առաւել դիւրութիւն 'ի ճանաչել զնոյն որ 'ի ցուցակին:

Վերջին տառք սեփականք եզակի առաջին դիմաց առ Գուշակացելոյ, են այսք, e, i, s, x. որպ՝ j'aime, j'aimerai, je finis, je veux.

Վերջին տառն եզակի երկրորդ դիմի է միշտ և յանախ գիրս s, կամ x, սակայն երբէ առաջին դէմն ևս յանգի 'ի s կամ 'ի x, երկրորդ դէմն միայ մի և նոյն է առաջին դիմին, որպ՝ tu finis, tu veux.

Իսկ եթէ վերջին տառն առաջին դիմի իցէ e, յերկրորդ դէմն յաւելեալ լինի 'ի վերայ գիրս s, որպ՝ tu aimes. այլ եթէ իցէ i, փոխեալ լինի այն 'ի s, որպ՝ tu aimeras.

Վերջին տառքն երրորդ դիմի են a, e, c, d, t.

A յանգի յերրորդ դէմն, յորժամ առաջին դէմն յանգի 'ի ai, որպ՝

J'aimai, il aima,

E յանգի յերրորդ դէմն, յորժամ առաջին դէմն յան-գի 'ի e, որպ՝

J'aime, il aime,

C կամ d յանգի յերրորդ դէմն, միայն յորժամ առա-ջին դէմն յանգի 'ի cs, կամ 'ի ds, որպ՝

Je rends, il rend,
Je convaincs, il convainc.

Յայլ ամ բայս, յորս s կամ x յանգի առաջին դէմն, երրորդ դէմն յանգի միշտ t, որպ՝

Je viens, je veux, je combats,
il vient, il veut, il combat.

Իսկ 'ի յոգնակին վերջաւորութիւնք սահմանականի կատարելոյ յամ բայս են՝ mes, tes, rent, որպ՝ nous aimâmes, vous aimâtes, ils aimèrent.

Վերջաւորութիւնք ապառնւոյ են՝ ons, ez, ont. որպ՝ nous aimerons, vous aimerez, ils aimeront.

Իսկ այլ ամ ժամանակաց յոգնակի վերջաւորութիւնքն են՝ ons, ez, ent, զորոց զօրինակս տես 'ի վերջակար-գեալ ճոխութիւն բայից:

Նախնական ժամանակք

Աներևոյթ Ներկայ.	Աշխատական.	Ընդունելութիւն Ներկայ.	Անցեալ.
			Առաջին
ա. Aimer,	Սիրել,	aimant,	aimé,
[illegible],	[illegible].	[illegible],	[illegible],
			Երկրորդ
ա. Finir,	Աւարտել,	finissant,	fini,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
բ. Sentir,	Զգալ,	sentant,	senti,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
գ. Ouvrir,	Բանալ,	ouvrant,	ouvert,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
դ. Tenir,	Ունել,	tenant,	tenu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
			Երրորդ
ա. Recevoir,	Ընդունել,	recevant,	reçu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
			Չորրորդ
ա. Rendre,	Հատուցանել,	rendant,	rendu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
բ. Plaire,	Հաճոյանալ,	plaisant,	plu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
գ. Paroître,	Երևել,	paroissant,	paru,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
դ. Réduire,	Վերածել,	réduisant,	réduit,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
ե. Craindre,	Երկնչել,	craignant,	craint,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],

կանոնաւոր բայից։

Սահմանական։			Ստորադասականն.
Ներկայ։	Կատարեալ.	Ապառնի։	Ներկայ։

Լծորդութիւն։

j'aime,	j'aimai,	j'aimerai,	que j'aime,
ժ'էմ,	ժ'էմէ,	ժ'էմըրէ,	քը ժ'էմ։

Լծորդութիւն։

je finis,	je finis,	je finirai,	que je finisse,
ժը ֆինի,	ժը ֆինի,	ժը ֆինիրէ,	քը ժը ֆինիս.
je sens,	je sentis,	je sentirai,	que je sente.
ժը սան,	ժը սանթի,	ժը սանթիրէ,	քը ժը սանթ,
j'ouvre,	j'ouvris,	j'ouvrirai,	que j'ouvre
ժ'ուվր,	ժ'ուվրի,	ժ'ուվրիրէ,	քը ժ'ուվր
je tiens,	je tins,	je tiendrai,	que je tienne,
ժը թիէն,	ժը թէն,	ժը թիէնտրէ,	քը ժը թիէն։

Լծորդութիւն։

je reçois,	je reçus,	je recevrai,	que je reçoive,
ժը ռըսուա,	ժը ռըսիւ,	ժը ռըսըվրէ,	քը ժը ռըսուավ։

Լծորդութիւն։

je rends,	je rendis,	je rendrai,	que je rende,
ժը ռան,	ժը ռանտի,	ժը ռանտրէ,	քը ժը ռանտ.
je plais,	je plus,	je plairai,	que je plaise,
ժը պլէ,	ժը պլիւ,	ժը պլէրէ,	քը ժը պլէզ.
je parois,	je parus,	je paroitrai,	que je paroisse,
ժը փառէ,	ժը փառիւ,	ժը փառէթրէ,	քը ժը փառէս.
je réduis,	je réduisis,	je reduirai,	que je réduise,
ժը ռէտիւի,	ժը ռէտիւիզի,	ժը ռէտիւիրէ,	քը ժը ռէտիւիզ.
je crains,	je craignis,	je craindrai,	que je craigne
ժը քրէն,	ժը քրէնիի,	ժը քրէնտրէ,	քը ժը քրէնյը։

Արդ՝ ի այսմ ցուցակիս՝ ամ կանոնաւոր բայք անկեալք ի առաջին և ի երրորդ լծորդութիւնք՝ խոնարհին ըստ ամի ի վերոյկարգեալ օրինակացդ՝ aimer էմէ, և recevoir ռըսըվուառ բայից։ Իսկ որք միանգամ անկանին ի երկրորդ, և ի չորրորդ լծորդութիւնք՝ խոնարհին ըստ պէսպէս օրինակացդ, զորս տեսանես։

Յերկրորդ լծորդութեան՝ ըստ առաջին օրինակին խոնարհին բայքդ՝

bâtir,	պադիր,	շինել,	եափմագ.
bénir,	պէնիր,	օրհնել,	մուպարէքլէմէք.
choisir,	շուազիր,	ընտրել,	սէչմէք.
embellir,	անպէլլիր,	գեղեցկացուցանել,	կիւզէլլէթմէք.
réjouir,	ռէժուիր,	ուրախացուցանել,	շադ էթմէք.

և այլ սոցին նմանք։

Ըստ երկրորդ օրինակին խոնարհին՝

dormir,	տօռմիր,	ննջել,	ույումագ.
partir,	փառդիր,	մեկնիլ,	կիթմէք.
servir,	սէռվիր,	ծառայել,	հիզմէթ էթմէք.

և այլ սոցին նմանք։

Ըստ երրորդ օրինակին խոնարհին՝

couvrir,	գուվռիր,	ծածկել,	էօրթմէք.
offrir,	օֆռիր,	մատուցանել,	արզ էթմէք.

և այլ սոցին նմանք։

Ըստ չորրորդ օրինակին խոնարհին՝

maintenir,	մէնդընիր,	պահել,	սագլամագ.
obtenir,	օպդընիր,	'ի ձեռս բերել,	էլէ կէթիրմէք.
venir,	վընիր,	գալ,	կէլմէք.
subvenir,	սիւպվընիր,	օգնել,	եարտըմ էթմէք.

և այլ բաղադրեալք 'ի tenir, և 'ի venir, բայից։

Ի չորրորդ լծորդութեան՝ ըստ առաջին օրինակի խոնարհին բայքս՝

attendre,	աթանտռ,	սպասել,	պէքլէմէք.
perdre,	փէռտռ,	կորուսանել,	գայպ էթմէք.
répondre,	ռէբօնտռ,	պատասխանել,	ճէվապ վէրմէք.

և այլ սոցին նմանք։

Ըստ երկրորդ օրինակին խոնարհին՝
complaire, քօնփլէր, հաճոյ լինել, հօշ օլմագ.
taire, թէր, լռել, սուս օլմագ.
և այլ սոցին նմանք:

Ըստ երրորդ օրինակին խոնարհին՝
connoître, քօնէթր, ճանաչել, թանըմագ.
croître, քռուաթր, աճել, պէօյիւմէք.
և այլ սոցին նմանք:

Ըստ չորրորդ օրինակին խոնարհին՝
cuire, քիւիր, եփել, փիշիրմէք.
instruire, էնսթռիւիր, հրահանգել, էօյրէթմէք.
և այլ սոցին նմանք:

Ըստ հինգերորդ օրինակին խոնարհին՝
plaindre, փլէնտր, ցաւիլ, աճըմագ.
ceindre, սէնտր, գօտի ՚ի մէջ ածել, գուշանմագ.
joindre, ժուէնտր, կցել, գավուշդուրմագ.
և այլ սոցին նմանք:

Բազմաւոր [illegible] գտանին, [illegible] զանազան ՚ի բայից [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] ժամանակացն, և [illegible] այսց [illegible] այլ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Յօդուած Է.

՚Ի վերայ [illegible] անկանոն Բայից:

Յանկանոն բայից ոմանք զարտուղին ՚ի ժամանակս իւրեանց ՚ի դէմս, իսկ այլք թերի պակասին ՚ի նոսին և կամ ոչ են ՚ի գործածութեան:

Օգտակար դնեմք առաջի ՚ի հետագայ ցուցակին ըստ կարգի ընթերցողութեանցն ըստ նախնական ժամանակաց իւրեանց, յորոց այլ ժամանակքն իւրեանց բղխեն ըստ վերոյիշեալ կանոնաց: Այս յայտ է, զի որք միանգամ պակասին ՚ի նախնական ժամանակս յայսոսիկ, պակասին և ՚ի ժամանակս բղխեալս ՚ի նոցանէ:

Նախնական ժամանակք

Աներևոյթ Ներկայ։	Նշանակութ։	Ընդունելութիւն Ներկայ.	Անցեալ։
			Առաջին
Aller,	Գնալ,	allant,	allé,
Ալէ,	Կիթմէք,	ալլան,	ալլէ,
Envoyer,	Ուղարկել,	envoyant,	envoyé,
Անվուայէ,	Կէօնտէրմէք,	անվուայեան,	անվուայէ,
Puer,	Հոտիլ,	puant,	pué,
Փիւէ,	Գօգմագ,	փիւան,	փիւէ,
Tisser,	Ոստայնել զոստայն,	tissant,	tissu,
Թիսէ,	Տօգումագ,	թիսան,	թիսիւ,
			Երկրորդ
Bouillir,	Եռալ,	bouillant,	bouilli,
Պուույիր,	Գայնամագ,	պուույեան,	պուույի,
Courir,	Ընթանալ,	courant,	couru,
Քուրիր,	Սէկիրթմէք,	քուրան,	քուրիւ,
Cueillir,	Քաղել,	cueillant,	cueilli,
Քէօյիյիր,	Տէվշիրմէք,	քէօյիյան,	քէօյիյի,
Faillir,	Սխալել,	faillant,	failli,
Ֆայյիր,	Եանըլմագ,	ֆայյան,	ֆայյի,
Fuir,	Փախչիլ,	fuyant,	fui,
Ֆիւիր,	Գաչմագ,	ֆիւյան,	ֆիւի,
Haïr,	Ատել,	haïssant,	haï,
Հաիր,	Գուզզիթմէք,	հաիսան,	հաի,
Mourir,	Մեռանիլ,	mourant,	mort,
Մուրիր,	Էօլմէք,	մուրան,	մօռ,
Ouir,	Լսել,	. . .	ouï,
Ուիր,	Իշիթմէք,	. . .	ուի,
Quérir,	Յուզել,	. . .	. . .
Քերիր,	Արամագ,	. . .	. . .
Requérir,	Խնդրել,	requérant,	requis,
Ռըքերիր,	Տիլէմէք,	ռըքերան,	ռըքի,

անկանոն բայից :

Սահմանական			Ստորադասական
Ներկայ.	Անցեալ.	Ապառնի :	Ներկայ :

Լծորդութիւն :

je vais,	j'allai,	j'irai,	que j'aille,
ժը վէ,	ժ'ալլէ,	ժ'իրէ,	քը ժ'այլ :
j'envoie,	j'envoyai,	j'enverrai,	que j'envoye,
ժ'անվուա,	ժ'անվուայէէ,	ժ'անվէրրէ,	քը ժ'անվուայէը.
je pus,	je puai,	je puerai,	que je pue,
ժը բիւ,	ժը բիւէ,	ժը բիւըրէ,	քը ժը բիւ.
je tisse,	je tissai,	je tisserai,	que je tisse,
ժը թիս,	ժը թիսսէ,	ժը թիսսըրէ,	քը ժը թիս :

Լծորդութիւն :

je bous,	je bouillis,	je bouillirai,	que je bouille,
ժը պու,	ժը պույլի,	ժը պույլիրէ,	քը ժը պույլ.
je cours,	je courus,	je courrai,	que je courre,
ժը քուր,	ժը քուրիւ,	ժը քուրրէ,	քը ժը քուր.
je cueille,	je cueillis,	je cueillerai,	que je cueille,
ժը քէօյլ,	ժը քէօյլի,	ժը քէօյլըրէ,	քը ժը քէօյլ.
je faux,	je faillis,	je faudrai կամ je faillirai,	
ժը ֆօ,	ժը ֆայլի,	ժը ֆօտրէ կամ ժը ֆայլիրէ.	
je fuis,	je fuis,	je fuirai,	que je fuie,
ժը ֆիւի,	ժը ֆիւի,	ժը ֆիւիրէ,	քը ժը ֆիւի.
je haïs,	je haïs,	je haïrai,	que je haïsse,
ժը հէ,	ժը հաի,	ժը հաիրէ,	քը ժը հաիս.
je meurs,	je mourus,	je mourrai,	que je meure,
ժը մէօր,	ժը մուրիւ,	ժը մուրրէ,	քը ժը մէօր.
. . .	j'ouïs,	. . .	. . .
. . .	ժ'ուի.	. . .	. . .
. . .	. . .	. . .	. . .
. . .	. . .	. . .	. . .
je requiers,	je requis,	je requerrai,	que je requière,
ժը րըքիէր,	ժը րըքի,	ժը րըքէրրէ,	քը ժը րըքիէր.

Աներևոյթ Եղանակ:	Աշխարհական:	Ընդունելութիւն Ներկայ.	Անցեալ.
		saillant,	
Saillir,	Ցայտել ՚ի վեր,	սայյեան,	sailli,
Սայյիր,	Փիւսքիւրմէք,	saillissant,	սայյի,
		սայյիսան,	
Tressaillir,	Սասանուլ,	tressaillant,	tressailli,
Թրէսայյիր,	Սըչրամագ,	Թրէսայյեան,	Թրէսայյի,
Vêtir,	Զգենուլ,	vêtant,	vêtu,
Վէթիր,	Կիյմէք,	վէթան,	վէթիւ,
			Երրորդ
Choir,	Ընկանիլ,	. . .	chu,
Շուառ,	Տիւշմէք,	. . .	շիւ,
Déchoir,	Ընկանիլ,	. . .	déchu,
Տէշուառ,	Տիւշմէք,	. . .	տէշիւ,
Echoir,	Վիճակիլ,	échéant,	échu,
Էշուառ,	Բաշա կէլմէք,	էշէան,	էշիւ,
Falloir,	Պիտոյ լինել,	. . .	fallu,
Ֆալուառ,	Լազըմ օլմագ,	. . .	ֆալիւ,
Mouvoir,	Շարժել,	mouvant,	mu,
Մուվուառ,	Քըմըլտաթմագ,	մուվան,	միւ,
Pleuvoir,	Անձրևել,	pleuvant,	plu,
Փլըվուառ,	Եաղմուր եաղմագ,	փլըվան,	փլիւ,
Pouvoir,	Կարել,	pouvant,	pu,
Փուվուառ,	Գադիր օլմագ,	փուվան,	փիւ,
Savoir,	Գիտել,	sachant,	su,
Սավուառ,	Պիլմէք,	սաշան,	սիւ,
Seoir,	Յարմարիլ,	séant,	sis,
Սուառ,	Եարաշմագ,	սէան,	սի,
S'asseoir,	Նստիլ,	s'asseyant,	assis,
Ս'ասսուառ,	Օթուրմագ,	ս'ասսէյեան,	ասսի,
Surseoir,	Յապաղել,	sursoyant,	sursis,
Սիւրսուառ,	Ուզաթմագ,	սիւրսուայեան,	սիւրսի,
Valoir,	Արժել,	valant,	valu,
Վալուառ,	Գադրի օլմագ,	վալան,	վալիւ,
Voir,	Տեսանել,	voyant,	vu,
Վուառ,	Կէօրմէք,	վուայեան,	վիւ,

Սահմանական			Ստորադասական
Ներկայ.	Կատարեալ.	Ապառնի.	Ներկայ.
il saille,		il saillira,	
ի սայլ,	il saillit,	ի սայլիրա,	qu'il saille,
il saillit,	ի սայլի,	il saillera,	քի սայլ.
ի սայլի,		ի սայլըրա,	
je tressaille,	je tressaillis,	je tressaillerai,	que je tressaille,
ժը թրէսայլ,	ժը թրէսայլի,	ժը թրէսայլըրէ,	քը ժը թրէսայլ:
je vêts,	je vêtis,	je vêtirai,	que je vête,
ժը վէ,	ժը վէթի,	ժը վէթիրէ,	քը ժը վէթ.

Լծորդութիւն:

. . . .

. . . .

je déchois,	je déchus,	je décherrai,	que je déchoie,
ժը դէշուա,	ժը դէշիւ,	ժը դէշըրրէ,	քը ժը դէշուա.
il échoit,	il échut,	il écherra,	qu'il échoie,
իլ էշուա,	իլ էշիւ,	իլ էշըրրա,	քիլ էշուա.
il faut,	il fallut,	il faudra,	qu'il faille,
ի ֆօ,	ի ֆալիւ,	ի ֆօտրա,	քի ֆայլ.
je meux,	je mus,	je mouvrai,	que je meuve,
ժը մէօ,	ժը միւ,	ժը մուվրէ,	քը ժը մէօվ.
il pleut,	il plut,	il pleuvra,	qu'il pleuve,
ի պլէօ,	ի պլիւ,	ի պլէօվրա,	քի պլէօվ.
je puis (peux)	je pus,	je pourrai,	que je puisse,
ժը պիւի (պէօ),	ժը պիւ,	ժը պուրրէ,	քը ժը պիւիս.
je sais,	je sus,	je saurai,	que je sache,
ժը սէ,	ժը սիւ,	ժը սօրէ,	քը ժը սաշ.
il sied,	. . .	il siéra,	qu'il siée,
ի սիէ,	. . .	ի սիէրա,	քի սիէ.
je m'assieds,	je m'assis,	je m'asseyrai,	que je m'asseye
ժը մ'ասիէ,	ժը մ'ասի,	ժը մ'ասէյրէ,	քը ժը մ'ասէյը.
je sursois,	je sursis,	je surseoirai,	que je sursoye,
ժը սիւրսուա,	ժը սիւրսի,	ժը սիւրսուարէ,	քը ժը սիւրսուայը.
je vaux,	je valus,	je vaudrai,	que je vaille,
ժը վօ,	ժը վալիւ,	ժը վօտրէ,	քը ժը վայլ.
je vois,	je vis,	je verrai,	que je voie,
ժը վուա,	ժը վի,	ժը վէրրէ,	քը ժը վուա.

Աներևոյթ Եղանակ։	[illegible]	Ընդունելութիւն Ներկայ։	Անցեալ։
Pourvoir,	Հոգալ,	pourvoyant,	pourvu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Vouloir,	Կամել,	voulant,	voulu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
			Չորրորդ
Battre,	Հարկանել,	battant,	battu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Boire,	Ըմպել,	buvant,	bu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Braire,	[illegible],		. . . .
[illegible],	[illegible],	. . .	. . . .
Bruire,	Շառաչել,	bruant,	. . .
[illegible],	[illegible],	[illegible],	. . .
Circoncire,	Թլփատել,	. . .	circoncis,
[illegible],	[illegible],	. . .	[illegible],
Clorre,	Փակել,	. . .	clos,
[illegible],	[illegible],	. . .	[illegible],
Conclurre,	[illegible],	concluant,	conclu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Exclure,	[illegible],	excluant,	exclus,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Confire,	[illegible],	confisant,	confit,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Coudre,	Կարել,	cousant,	cousu,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Croire,	Հաւատալ,	croyant,	cru,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Dire,	Ասել,	disant,	dit,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Maudire,	Անիծել,	maudissant,	maudit,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Ecrire,	Գրել,	écrivant,	écrit,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],
Faire,	Առնել,	faisant,	fait,
[illegible],	[illegible],	[illegible],	[illegible],

Սահմանական			Ստորադասական
Ներկայ.	Կատարեալ.	Ապառնի.	Ներկայ.
je pourvois,	je pourvus,	je pourvoirai,	que je pourvoie
ժը փուրվուա,	ժը փուրվիւ,	ժը փուրվուարէ,	քը ժը փուրվուա.
je veux,	je voulus,	je voudrai,	que je veuille,
ժը վէօ,	ժը վուլիւ,	ժը վուտրէ,	քը ժը վէօյլ.

Չորրորդութիւն:

je bats,	je battis,	je battrai,	que je batte,
ժը պա,	ժը պաթի,	ժը պաթրէ,	քը ժը պաթ.
je bois,	je bus,	je boirai,	que je boive,
ժը պուա,	ժը պիւ,	ժը պուարէ,	քը ժը պուավ.
il brait,	. . .	il braira,	. . . .
է պրէ,	. . .	է պրէրա,	. . . .
. . .	. . .		. . . .
. . .	. . .	. . .	. . . .
je circoncis,	je circoncis,	je circoncirai,	que je circoncise,
ժը սիրքոնսի,	ժը սիրքոնսի,	ժը սիրքոնսիրէ,	քը ժը սիրքոնսիզ.
je clos,	. . .	je clorai,	que je close,
ժը քլօ,	. . .	ժը քլօրէ,	քը ժը քլօզ.
je conclus,	je conclus,	je conclurai,	que je conclue,
ժը քոնքլիւ,	ժը քոնքլիւ,	ժը քոնքլիւրէ,	քը ժը քոնքլիւ.
j'exclus,	j'exclus,	j'exclurai,	que j'exclue,
ժ'էքսքլիւ,	ժ'էքսքլիւ,	ժ'էքսքլիւրէ,	քը ժ'էքսքլիւ.
je confis,	je confis,	je confirai,	que je confise,
ժը քոնֆի,	ժը քոնֆի,	ժը քոնֆիրէ,	քը ժը քոնֆիզ,
je couds,	je cousus,	je coudrai,	que je couse,
ժը քու,	ժը քուզիւ,	ժը քուտրէ,	քը ժը քուզ.
je crois,	je crus,	je croirai,	que je croie,
ժը քրուա,	ժը քրիւ,	ժը քրուարէ,	քը ժը քրուա.
je dis,	je dis,	je dirai,	que je dise,
ժը տի,	ժը տի,	ժը տիրէ,	քը ժը տիզ.
je maudis,	je maudis,	je maudirai,	que je maudisse
ժը մօտի,	ժը մօտի,	ժը մօտիրէ,	քը ժը մօտիս.
j'écris,	j'écrivis,	j'écrirai,	que j'écrive,
ժ'էքրի,	ժ'էքրիվի,	ժ'էքրիրէ,	քը ժ'էքրիվ.
je fais,	je fis,	je fairai,	que je fasse,
ժը ֆէ,	ժը ֆի,	ժը ֆէրէ,	քը ժը ֆաս.

Աներևոյթ Եղանակ.	Նշանակութիւն.	Ընդունելութիւն Ներկայ.	Անցեալ.
Frire,	Տապակել,	. . .	frit,
Ֆռիռ,	Թավա էթմէք	. . .	ֆռի,
Lire,	Ընթեռնուլ,	lisant,	lu,
Լիռ,	Օքումաք,	լիզան,	լիւ,
Luire,	Փայլել,	luisant,	lui,
Լիւիռ,	Փարլամաք,	լիւիզան,	լիւի,
Mettre,	Դնել,	mettant,	mis,
Մէթռ,	Գօյմաք,	մէթթան,	մի,
Moudre,	Աղալ,	moulant,	moulu,
Մուտռ,	Էօյիւթմէք,	մուլան,	մուլիւ,
Naître,	Ծնանիլ,	naissant,	né,
Նէթռ,	Տօղմաք,	նէսան,	նէ,
Nuire,	Վնասել,	nuisant,	nui,
Նիւիռ,	Զարար վէրմէք,	նիւիզան,	նիւի,
Prendre,	Առնուլ,	prenant,	pris,
Փռանտռ,	Ալմաք,	փռընան,	փռի,
Rire,	Ծիծաղիլ,	riant,	ri,
Ռիռ,	Կիւլմէք,	ռիան,	ռի,
Rompre,	Բեկանել,	rompant,	rompu,
Ռօնփռ,	Գըրմաք,	ռօմփան,	ռօմփիւ,
Absoudre,	Արձակել,	absolvant,	absous,
Աբսուտռ,	Խալաս էթմէք,	ապսօլվան,	ապսու,
Résoudre,	Լուծանել,	résolvant,	résous կամ résolu,
Ռէզուտռ,	Եչիրթմէք,	ռէզօլվան,	ռէզու կամ ռէզօլիւ
Suffire,	Շատ լինել,	suffisant,	suffi,
Սիւֆիռ,	Եէթէր օլմաք,	սիւֆիզան,	սիւֆի,
Suivre,	Զհետ երթալ	suivant,	suivi,
Սիւիվռ,	Արդընդան կիթմէք,	սիւիվան,	սիւիվի,
Traire,	Կթել,	trayant,	trait,
Թռէռ,	Սաղմաք,	թռէյեան,	թռէ,
Vaincre,	Յաղթել,	vainquant,	vaincu,
Վէնքռ,	Եէնմէք,	վէնքան,	վէնքիւ,
Vivre,	Կեալ,	vivant,	vécu,
Վիվռ,	Եաշամաք,	վիվան,	վէքիւ,

Սահմանական			Ստորադասական
Ներկայ.	Անցեալ.	Ապառնի.	Ներկայ.
je fris,	. . .	je frirai,	. . .
ժը ֆրի,	. . .	ժը ֆրիրէ,	. . .
je lis,	je lus,	je lirai,	que je lise,
ժը լի,	ժը լիւ,	ժը լիրէ,	քը ժը լիզ.
je luis,	. . .	je luirai,	que je luise,
ժը լիւի,	. . .	ժը լիւիրէ,	քը ժը լիւիզ.
je mets,	je mis,	je mettrai,	que je mette,
ժը մէ,	ժը մի,	ժը մէթրէ,	քը ժը մէթ.
je mouds,	je moulus,	je moudrai,	que je moule,
ժը մու,	ժը մուլիւ,	ժը մուտրէ,	քը ժը մուլ.
je nais,	je naquis,	je naitrai,	que je naisse,
ժը նէ,	ժը նաքի,	ժը նէթրէ,	քը ժը նէս,
je nuis,	je nuisis,	je nuirai,	que je nuise,
ժը նիւի,	ժը նիւիզի,	ժը նիւիրէ,	քը ժը նիւիզ.
je prends,	je pris,	je prendrai,	que je prenne,
ժը փրան,	ժը փրի,	ժը փրանտրէ,	քը ժը փրէն.
je ris,	je ris,	je rirai,	que je rie,
ժը րի,	ժը րի,	ժը րիրէ,	քը ժը րի.
je romps,	je rompis,	je romprai,	que je rompe,
ժը րօն,	ժը րօնփի,	ժը րօնփրէ,	քը ժը րօնփ.
j'absous,	. . .	j'absoudrai,	que j'absolve
ժ'ապսու,	. . .	ժ'ապսուտրէ,	քը ժ'ապսօլվ.
je résous,	je résolus,	je résoudrai,	que je résolve
ժը րէզու.	ժը րէզօլիւ.	ժը րէզուտրէ,	քը ժը րէզօլվ.
je suffis,	je suffis,	je suffirai,	que je suffise,
ժը սիւֆի.	ժը սիւֆի.	ժը սիւֆիրէ,	քը ժը սիւֆիզ.
je suis,	je suivis,	je suivrai,	que je suive,
ժը սիւի,	ժը սիւիվի,	ժը սիւիվրէ,	քը ժը սիւիվ.
je trais,	. . .	je trairai,	que je traie,
ժը թրէ,	. . .	ժը թրէրէ,	քը ժը թրէ.
je vaincs,	je vainquis,	je vaincrai,	que je vainque,
ժը վէն,	ժը վէնքի.	ժը վէնքրէ,	քը ժը վէնք.
je vis,	je vécus,	je vivrai,	que je vive,
ժը վի,	ժը վէքիւ,	ժը վիվրէ,	քը ժը վիվ.

Ի բաց թողումք զբայս բաղադրեալս 'ի կարգելոյդ 'ի ցուցակիս, մի զի զհետ երթան ըն ամի պարզից իւրեանց, և կամ այնց բաղադրելոց՝ որք եդեալ են 'ի ցուցակին. Օրինակ բայքս՝

promettre, փռօմէթռ, խոստանալ, սէօզ վէրմէք.
admettre, ատմէթռ, ընդունել, գապուլ էթմէք.
remettre, ռըմէթռ, վերստին դնել, թէքրար գօյմագ.

զհետ երթան ըն ամի պարզի իւրեանց, որ է բայս mettre մէթռ.

Այնպէս և բայքս՝

Acquérir, աքէրիր, ստանալ, էլէ կէթիրմէք.
Conquérir, քօնքէրիր, ստանալ զինուք, զափթ էթմէք.

զհետ երթան ըն ամի միւս այլ բաղադրելոյ 'ի quérir բայէ, այն ինքն է բայս requérir ռըքէրիր՝ նշանակեալ 'ի ցուցակիդ. Ըստ այսմ և այլք.

Արդ՝ 'ի միտ առեալ միանգամ զվերասկարգեալ ցուցակդ՝ եթէ կանոնաւոր, և եթէ անկանոն բայից. և յուշ ածեալ զկանոնս՝ որ 'ի մեր ծագմանն ժամանակաց 'ի նախընթաց յօդուածիդ. չմնայ քեզ բայ, զոր չկարես կարօղ լծորդել.

Յօդուած Դ.

Ի վերայ ոճոյ ցեղից բայից, և ի վերայ լծորդութեան որ անփոփոխ կերպարանաց է.

Նախ՝ Ի վերայ ներգործական, և կրաւորական բայից.

Բայք ըստ նշանակութեան իւրեանց բաժանին 'ի ներգործական, 'ի կրաւորական, 'ի չէզոքական, 'ի փոխադարձ, և 'ի դիմազուրկ.

Ներգործական բայն է՝ որ նշանակէ զանցանել իրիք ներգործութեան 'ի գործողէ 'ի կրօղն, թէ ներքին իցէ այս ներգործութիւն, և թէ արտաքին, որպէս՝

Le Roi *aime* les bons sujets.	Թագաւորն սիրէ զբարի հպատակս.
Լը Ռուա էմ լէ պօն սուժէ.	փատիշահ սէվէր էյի րայէլերի.

Ի վեր ընդունելութեն ներգործական բայից չէք ինչ մասնաւոր գիտելի, զի որք միանգամ կանոնաւորք են՝ ըստ կանոնաւոր բայից խոնարհին, իսկ որք անկանոնք են՝ ըստ ցուցակի անկանոն բայից ընդունին։

Կրաւորական բայն է, որ նշանակէ զընդունել կրողին զներգործութիւն 'ի գործողէ. որպ՝

Les bons sujets *sont aimés* par le Roi. — Բարի հպատակք սիրին 'ի թագաւորէ.

Լէ պօն սիւժէ սօնթ էմէ փառ լը Ռուա։ — Իյի բայէլէր սէվիլիրլէր փատիշահտան։

Արդ Գաղղիացիք չէք յատուկ ձայն կրաւորական բայի. այլ լինի կրաւորական բայ՝ յարելով զամ ժամանակս եւ զեղանակս էական կամ օժանդակ բայիս être էթր՝ յանցեալ ընդունելութիւն ներգործական բային, զոր կամին փոխել 'ի կրաւորական. Յորմէ ունիս իմանալ, զի մի միայն է ընդունելութի կրաւորական բայի, այն է՝ նոյն իսկ ընդունելի էական բայիս être էթր՝ ունելով 'ի վեր իւր զանցեալ ընդունելութի ներգործական բային՝ համաձայն անուան բայի, կամ ենթակայի կրելուն՝ թուով եւ սեռիւ, թէպէտ մեք յամ ժամանակս ոչ կրկնեսցուք զէականն։ Առնեկ քեզ օրինակ։

Խոնարհումն կրաւորական բային։

Սահմանական.

Ներկայ.

Je suis aimé կամ aimée, — սիրիմ,
Ժը սուի էմէ, կամ էմէ, — սէվիլիրիմ,
tu es aimé կամ aimée, — սիրիս,
Թիւ է էմէ, կամ էմէ, — սէվիլիրսին,
il est aimé կամ elle est aimée, — սիրի,
Իլ էթ էմէ, կամ էլ էթ էմէ, — սէվիլիր.
nous sommes aimés կամ aimées, — սիրիմք,
Նու սոմ էմէ, կամ էմէ, — սէվիլիրիզ.
vous êtes aimés կամ aimées, — սիրիք,
Վուզ էթ էմէ, կամ էմէ, — սէվիլիրսինիզ.
ils sont aimés կամ elles sont aimées, — սիրին,
Իլ սոնթ էմէ, կամ էլ սոնթ էմէ, — սէվիլիրլէր.

Անկատար:

J'étois aimé,	սիրէի,
Ժ'էթուէ էմէ,	սէվիլիրտիմ,
tu étois aimé,	սիրէիր,
Թիւ էթուէ էմէ,	սէվիլիրտին,
il étoit aimé,	սիրէր,
Իլ էթուէթ էմէ,	սէվիլիրտի,
nous étions aimés,	սիրէաք,
Նուզ էթիօնզ էմէ,	սէվիլիրտիք,
vous étiez aimés,	սիրէիք,
Վուզ էթիէզ էմէ,	սէվիլիրտինիզ,
ils étoient aimés,	սիրէին,
Իլզ էթուէթ էմէ,	սէվիլիրլէրտի:

Կատարեալ:

Je fus aimé,	սիրեցայ,
Ժը ֆիւզ էմէ,	սէվիլտիմ,
tu fus aimé,	սիրեցար,
Թիւ ֆիւզ էմէ,	սէվիլտին,
il fut aimé,	սիրեցաւ,
Իլ ֆիւթ էմէ,	սէվիլտի,
nous fûmes aimés,	սիրեցաք,
Նու ֆիւմզ էմէ,	սէվիլտիք,
vous fûtes aimes,	սիրեցայք,
Վու ֆիւթզ էմէ,	սէվիլտինիզ,
ils furent aimés,	սիրեցան,
Իլ ֆիւռթ էմէ,	սէվիլտիլէր:

Յարակատար:

J'ai été aimé,	սիրեալ եմ,
Ժ'է էթէ էմէ,	սէվիլմիշ իմ,
tu as été aimé,	սիրեալ ես,
Թիւ ազ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ սին,
il a été aimé,	սիրեալ է,
Իլ ա էթէ էմէ,	սէվիլմիշ տիր.
nous avons été aimés,	սիրեալ եմք,
Նուզ ավօնզ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ իզ,

vous avez été aimés, սիրեալ էք,
 վուզ ավէզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ սինիզ,
ils ont été aimés, սիրեալ են,
 իլզ օնթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ տիրլէր:

Անցեալ յառաջագոյն:

J'eus été aimé, սիրեցայ,
 Ժ'իւ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտում,
tu eus été aimé, սիրեցար,
 Թիւ իւզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտուն,
il eut été aimé, սիրեցաւ,
 իլ իւթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտու,
nous eûmes été aimés, սիրեցաք,
 նուզ իւմզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտուք,
vous eûtes été aimés, սիրեցայք,
 վուզ իւթզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտունուզ,
ils eurent été aimés, սիրեցան,
 իլ իւռթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլտուլար:

Գերակատար:

J'avois été aimés, սիրեալ էի,
 Ժ'ավէ էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտիմ,
tu avois été aimé, սիրեալ էիր,
 Թիւ ավէ էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտին,
il avoit été aimé, սիրեալ էր,
 իլ ավէթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտի,
nous avions été aimés, սիրեալ էաք,
 նուզ ավիօն էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտիք,
vous aviez été aimés, սիրեալ էիք,
 վուզ ավիէզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտինիզ,
ils avoient été aimés, սիրեալ էին,
 իլ ավէթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ իտիլէր:

Ապառնի:

Je serai aimé, սիրեցայց,
 Ժը սըռէ էմէ, սէվիլէճէյիմ,
tu seras aimé, սիրեսցիս,
 Թիւ սըռա էմէ, սէվիլէճէքսին,

il sera aimé,	սիրեսցի,
է սըրա էմէ,	սէվիլէճէք,
nous serons aimés,	սիրեսցուք,
նու սըրօնզ էմէ,	սէվիլէճէյիզ,
vous serez aimés,	սիրեսջիք,
վու սըրէզ էմէ,	սէվիլէճէքսինիզ,
il seront aimés,	սիրեսցին,
է սըրօնթ էմէ,	սէվիլէճէքլէր:

Անցեալ ապառնի:

J'aurai été aimé,	սիրեալ եղէց,
ժ'օռէ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճաղըմ:
tu auras été aimé,	սիրեալ եղիցիս,
թիւ օռազ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճագսըն,
il aura été aimé,	սիրեալ եղիցի,
իլ օռա էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճագ:
nous aurons été aimés,	սիրեալ եղիցուք,
նուզ օռօնզ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճաղըզ:
vous aurez été aimés,	սիրեալ եղիջիք,
վուզ օռէզ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճագսընըզ:
ils auront été aimés,	սիրեալ եղիցին,
իլ օռօնթ էթէ էմէ,	սէվիլմիշ օլաճագլար:

Ըղձական:

Ներկայ:

Je serois aimé,	սիրէի,
ժը սըրուէզ էմէ,	սէվիլիւր իտիմ,
tu serois aimé,	սիրէիր,
թիւ սըրուէզ էմէ,	սէվիլիւր իտին,
il seroit aimé,	սիրէր,
է սըրուէթ էմէ,	սէվիլիւր իտի:
nous serions aimés,	սիրէաք,
նու սըրիօնզ էմէ,	սէվիլիւր իտիք,
vous seriez aimés,	սիրէիք,
վու սըրիէզ էմէ,	սէվիլիւր իտինիզ,
ils seroient aimés,	սիրէին,
է սըրուէթ էմէ,	սէվիլիւր իտիլէր:

Ըղձական.

J'aurois été aimé, սիրեալ էի,
ժ'օռէ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտըմ,
tu aurois été aimé, սիրեալ էիր,
թիւ օռէ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտըն,
il auroit été aimé, սիրեալ էր,
իլ օռէթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտը.
nous aurions été aimés, սիրեալ էաք,
նուզ օռիօնզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտըգ,
vous auriez été aimés, սիրեալ էիք,
վուզ օռիէզ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտընըզ,
ils auroient été aimés, սիրեալ էին,
իլզ օռէթ էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլսայ ըտըլար։

Հրամայական։

Sois aimé, սուա էմէ, սիրեաց, սէվիլ,
qu'il soit aimé, քի'լ սուաթ էմէ, սիրեսցի, սէվիլսին.
soyons aimés, սուայէօնզ էմէ, սիրեսցուք, սէվիլէլիմ,
soyez aimés, սուայէզ էմէ, սիրեցարուք, սէվիլին,
qu'ils soient aimés, սիրեսցին, սէվիլսինլէր։
քի'լ սուաթ էմէ,

Ստորադասական։

Ներկայ կամ ապառնի.

Que je sois aimé, զի սիրիցիմ,
քը ժը սուա էմէ, քի սէվիլէյիմ,
que tu sois aimé, զի սիրիցիս,
քը թիւ սուա էմէ, քի սէվիլէսին,
qu'il soit aimé, զի սիրիցի,
քի'լ սուաթ էմէ, քի սէվիլսին.
que nous soyons aimés, զի սիրիցիմք,
քը նու սուայէօնզ էմէ, քի սէվիլէլիմ,
que vous soyez aimés, զի սիրիցիք,
քը վու սուայէզ էմէ, քի սէվիլէսինիզ,
qu'ils soient aimés, զի սիրիցին,
քի'լ սուաթ էմէ, քի սէվիլսինլէր.

Անկատար :

Que je fusse aimé, — զի սիրէի ,
գը ժը ֆիւս էմէ , — քի սէվիլէ իտիմ ;
que tu fusses aimé, — զի սիրէիր ,
գը թիւ ֆիւս էմէ , — քի սէվիլէ իտին ,
qu'il fût aimé, — զի սիրէր ,
գ'իլ ֆիւթ էմէ , — քի սէվիլէ իտի .
que nous fûssions aimés, — զի սիրէաք ,
գը նու ֆիւսիօնզ էմէ , — քի սէվիլէ իտիք ;
que vous fûssiez aimés, — զի սիրէիք ,
գը վու ֆիւսիէզ էմէ , — քի սէվիլէ իտինիզ ,
qu'ils fussent aimés, — զի սիրէին ,
գ'իլ ֆիւս էմէ , — քի սէվիլէ իտիլէր .

Կատարեալ :

Que j'aie été aimé, — զի սիրեցեալ իցեմ ,
գը ժ'է էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլայըմ ,
que tu aies été aimé, — զի սիրեցեալ իցես ,
գը թիւ է էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլասըն ,
qu'il ait été aimé, — զի սիրեցեալ իցէ ,
գ'իլ էթ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլսուն .
que nous ayons été aimés, — զի սիրեցեալ իցեմք ,
գը նուզ էյօնզ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլալըմ ,
que vous ayez été aimés, — զի սիրեցեալ իցէք ,
գը վուզ էյէզ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլասընըզ ,
qu'ils aient été aimés, — զի սիրեցեալ իցեն ,
գ'իլ զէթ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլսունլար :

Գերակատար :

Que j'eusse été aimé, — զի սիրեցեալ էի ,
գը ժ'իւս էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլայ ըտըմ ,
que tu eusses été aimé, — զի սիրեցեալ էիր ,
գը թիւ իւս էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլայ-ըտըն ,
qu'il eût été aimé, — զի սիրեցեալ էր ,
գ'իլ իւթ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլայ ըտը .
que nous eussions été aimés, — զի սիրեցեալ էաք ,
գը նուզ իւսիօնզ էթէ էմէ , — քի սէվիլմիշ օլայ ըտըք .

que vous eussiez été aimés, զի սիրեալ էիք,
քը վուս էուսիէզ էթէ էմէ, քի սէվիլմիշ օլայ իտինիզ,
qu'ils eussent été aimés, զի սիրեալ էին,
քիլ էուս էթէ էմէ, քի սէվիլմիշ օլայ իտիլէր:

Աներեւոյթ:

Ներկայ:

Etre aimé, էթռ էմէ, սիրիլ, սէվիլմէք:

Անցեալ:

Avoir été aimé, սիրեալ գոլ,
աւուար էթէ էմէ, սէվիլմիշ օլմագ:

Ընդունելութիւն:

Անցեալ:

Eté aimé, էթէ էմէ, սիրեալ, կամ սիրեցեալ, սէվիլմիշ:

. Ըստ օրինակիս և այսմիկ կարօղ ես խոնարհել զամ՝ կրաւորական բայս:

Յ օ դ ու ա ծ Է:

Ի վերայ չէզոքական բայից:

Չէզոքական բայն է՝ որ զներգործութիւն գործողին յինքեան 'ի գործողն նշանակէ. որպէս՝ aller, ալլէ, գնալ, կիթմէք. dormir, տօռմիր, ննջել, ույումագ:

Չէզոքական բայք ի մեծի մասին լծորդին ընդ ներգործականս ի միոյսկարգեալ լծորդութեանց՝ օժանդակ բայիւ avoir աւուար 'ի բաղադրեալ ժամանակս. որպէս՝
Je dors, ժը տօռ, ննջեմ, ույուրում.
J'ai dormi, ժ'է տօռմի, ննջեալ եմ, ույումուշում.
J'avois dormi, ժ'աւվէ տօռմի, ննջեալ էի, ույումուշ իտիմ:

Սակայն են և չէզոքականք, որք խոնարհին 'ի բաղադրեալ ժամկս յայնոսիկ՝ օժանդակ բայիւ être էթռ, յորց

օրինակ դիցուք առաջին զամբողջ խոնարհումն մի։ Ն.Բ. գիտելի է, զի՝ որպ 'ի կրաւորական բայս՝ յայնոսիկ ժամանակս, յորս դնի օժանդակ բայն être, անշեղաբար ընդունելութիւն պարտի համաձայնիլ ընդ անուան կամ ընդ դերանուան՝ թուով, և սեռիւ. Թէպէտ մեք աստ չդժուարացուցանելոյ զծորդութիւն՝ ոչ կրկնեսցուք յամ դէմս, և 'ի ժամանակս։

Խոնարհումն չէզոքական բայի

օժանդակաւ բայիւն՝ être էլեալ։

Սահմանական։

Ներկայ։

Je tombe,	ժը թօմպ,	անկանիմ,	տիւշէրիմ,
tu tombes,	թիւ թօմպ,	անկանիս,	տիւշէրսին,
il tombe,	իլ թօմպ,	անկանի,	տիւշէր.
nous tombons,	նու թօմպօն,	անկանիմք,	տիւշէրիզ,
vous tombez,	վու թօմպէ,	անկանիք,	տիւշէրսինիզ.
ils tombent,	իլ թօմպ,	անկանին,	տիւշէրլէր։

Անկատար։

Je tombois,	ժը թօմպէ,	անկանէի,	տիւշէրիտիմ,
tu tombois,	թիւ թօմպէ,	անկանէիր,	տիւշէրիտին,
il tomboit,	իլ թօմպէ,	անկանէր,	տիւշէրիտի.
nous tombions,	նու թօմպիօն,	անկանէաք,	տիւշէրիտիք,
vous tombiez,	վու թօմպիէ,	անկանէիք,	տիւշէրիտինիզ.
ils tomboient,	իլ թօմպէ,	անկանէին,	տիւշէրիտիլէր.

Սպառողեալ։

Je tombai,	ժը թօմպէ,	անկայ,	տիւշտիւմ,
tu tombas,	թիւ թօմպա,	անկար,	տիւշտիւն,
il tomba,	իլ թօմպա,	անկաւ,	տիւշտիւ.
nous tombâmes,	նու թօմպամ,	անկաք,	տիւշտիւք,
vous tombâtes,	վու թօմպաթ,	անկայք,	տիւշտիւնիւզ.
ils tombèrent,	իլ թօմպէր,	անկան,	տիւշտիւլէր։

Յարակատար:

Je suis tombé, կմ tombée, — անկեալ եմ,
Ժըը սուի թօմպէ, կմ թօմպէ, — տիւշմիւշ իւմ,
tu es tombé, — անկեալ ես,
թիւ է թօմպէ, — տիւշմիւշ սիւն,
il est tombé, — անկեալ է,
իլ է թօմպէ, — տիւշմիւշ տիւր.
nous sommes tombés, կմ tombées, — անկեալ եմք,
նու սօմ թօմպէ, կմ թօմպէ, — տիւշմիւշ իւզ,
vous êtes tombés, — անկեալ էք,
վուզ էթ թօմպէ, — տիւշմիւշ սիւնիւզ,
ils sont tombés, — անկեալ են,
իլ սօն թօմպէ, — տիւշմիւշ տիւրլէր:

Անցեալ յառաջադրական:

Je fus tombé, Ժըը ֆիւ թօմպէ, անկայ, տիւշմիւշ օլտում,
tu fus tombé, թիւ ֆիւ թօմպէ, անկար, տիւշմիւշ օլտուն,
il fut tombé, իլ ֆիւ թօմպէ, անկաւ, տիւշմիւշ օլտու.
nous fûmes tombés, անկաք, տիւշմիւշ օլտուգ,
նու ֆիւմ թօմպէ,
vous fûtes tombés, անկայք, տիւշմիւշ օլտունուզ,
վու ֆիւթ թօմպէ,
ils furent tombés, անկան, տիւշմիւշ օլտուլար:
իլ ֆիւր թօմպէ,

Գերակատար:

J'étois tombé, — անկեալ էի,
Ժ'էթէ թօմպէ, — տիւշմիւշ իտիմ,
tu étois tombé, — անկեալ էիր,
թիւ էթէ թօմպէ, — տիւշմիւշ իտին,
il étoit tombé, — անկեալ էր,
իլ էթէ թօմպէ, — տիւշմիւշ իտի.
nous étions tombés, — անկեալ էաք,
նուզ էթիօն թօմպէ, — տիւշմիւշ իտիք,
vous étiez tombés, — անկեալ էիք,
վուզ էթիէ թօմպէ, — տիւշմիւշ իտինիզ,
ils étoient tombés, — անկեալ էին,
իլզ էթէ թօմպէ, — տիւշմիւշ իտիլէր:

Ապառնի։

Je tomberai, Ժը թօմպըրէ, անկայց, տիւշէճէյիմ,
tu tomberas, Թիւ թօմպըրա, անկցիս, տիւշէճէքսին,
il tombera, Ի թօմպըրա, անկցի, տիւշէճէք․
nous tomberons, Նու թօմպըրօն, անկցուք, տիւշէճէյիզ,
vous tomberez, Վու թօմպըրէ, անկջիք, տիւշէճէքսինիզ,
ils tomberont, Ի թօմպըրօն, անկցին, տիւշէճէքլէր։

Անցեալ ապառնի։

Je serai tombé, անկեալ եղէց,
Ժը սըրէ թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճաղըմ,
tu seras tombé, անկեալ եղիցիս,
Թիւ սըրա թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճաքսըն,
il sera tombé, անկեալ եղիցի,
Ի սըրա թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճագ․
nous serons tombés, անկեալ եղիցուք,
Նու սըրօն թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճաղըզ,
vous serez tombés, անկեալ եղիջիք,
Վու սըրէ թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճաքսընըզ,
ils seront tombés, անկեալ եղիցին,
Ի սըրօն թօմպէ, տիւշմիւշ օլաճաքլար։

Ըղձական

Ներկայ։

Je tomberois, Ժը թօմպըրէ, անկանէի, տիւշէր իտիմ,
tu tomberois, Թիւ թօմպըրէ, անկանէիր, ,, իտին,
il tomberoit, Ի թօմպըրէ, անկանէր, ,, իտի․
nous tomberions, անկանէաք, ,, իտիք,
Նու թօմպըրիօն,
vous tomberiez, անկանէիք, ,, իտինիզ,
Վու թօմպըրիէ,
ils tomberoient, անկանէին, ,, իտիլէր։
Ի թօմպըրէ,

Անցեալ։

Je serois tombé, անկեալ էի,
Ժը սըրէ թօմպէ, տիւշմիւշ օլայ ըտըմ,

tu serois tombé, — անկեալ էիր,
 թիւ սըրէ թօմպէ, — տիւշմիւշ օլմայ ըտըն,
il seroit tombé, — անկեալ էր,
 իլ սըրէ թօմպէ, — տիւշմիւշ օլմայ ըտը.
nous serions tombés, — անկեալ էաք,
 նու սըրիօն թօմպէ, — տիւշմիւշ օլմայ ըտըք,
vous seriez tombés, — անկեալ էիք,
 վու սըրիէ թօմպէ, — տիւշմիւշ օլմայ ըտընըզ,
ils seroient tombés, — անկեալ էին,
 իլ սըրէ թօմպէ, — տիւշմիւշ օլմայ ըտըլար:

Հրամայական:

Tombe, թօմպ,	անկիր,	տիւշ,
qu'il tombe, գ'իլ թօմպ,	անկցի,	տիւշսիւն.
tombons, թօմպօն,	անկցուք,	տիւշէլիմ,
tombez, թօմպէ,	անկերուք,	տիւշիւն,
qu'ils tombent, գ'իլ թօմպ,	անկցին,	տիւշսիւնլէր:

Ստորադասական.

Ներկայ կամ Ապառնի:

Que je tombe, — զի անկանիցիմ,
 գը ժը թօմպ, — քի տիւշէիմ,
que tu tombes, — զի անկանիցիս.
 գը թիւ թօմպ, — քի տիւշէսին,
qu'il tombe, — զի անկանիցի,
 գ'իլ թօմպ, — քի տիւշսիւն.
que nous tombions, — զի անկանիցիմք,
 գը նու թօմպիօն, — քի տիւշէլիմ,
que vous tombiez, — զի անկանիցիք,
 գը վու թօմպիէ, — քի տիւշէսինիզ,
qu'ils tombent, — զի անկանիցին,
 գ'իլ թօմպ, — քի տիւշսիւնլէր:

Անկատար:

Que je tombasse, — զի անկանէի,
 գը ժը թօմպաս, — քի տիւշէ իտիմ,
que tu tombasses, — զի անկանէիր,
 գը թիւ թօմպաս, — քի տիւշէ իտին,

qu'il tombât,	զի անկանէր,
ք'իլ թօմպա,	քի տիւշէ իտի·
que nous tombassions,	զի անկանէաք,
քը նու թօմպասիօն,	քի տիւշէ իտիք,
que vous tombassiez,	զի անկանէիք,
քը վու թօմպասիէ,	քի տիւշէ իտինիզ,
qu'ils tombassent,	զի անկանէին,
ք'իլ թօմպաս,	քի տիւշէ իտիլէր:

Կատարեալ:

Que je sois tombé,	զի անկեալ իցեմ,
քը ժը սուա թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայըմ,
que tu sois tombé,	զի անկեալ իցես,
քը թիւ սուա թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլասըն,
qu'il soit tombé,	զի անկեալ իցէ,
ք'իլ սուա թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլասըն·
que nous soyons tombés,	զի անկեալ իցեմք,
քը նու սուայիօն թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլալըմ,
que vous soyez tombés,	զի անկեալ իցէք,
քը վու սուայիէ թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլասընըզ,
qu'ils soient tombés,	զի անկեալ իցեն,
ք'իլ սուա թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլսունլար:

Գերակատար:

Que je fusse tombé,	զի անկեալ էի,
քը ժը ֆիւս թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտըմ,
que tu fusses tombé,	զի անկեալ էիր,
քը թիւ ֆիւս թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտըն,
qu'il fût tombé,	զի անկեալ էր,
ք'իլ ֆիւ թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտը·
que nous fussions tombés,	զի անկեալ էաք,
քը նու ֆիւսիօն թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտըք,
que vous fussiez tombés,	զի անկեալ էիք,
քը վու ֆիւսիէ թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտընըզ,
qu'ils fussent tombés,	զի անկեալ էին,
ք'իլ ֆիւս թօմպէ,	քի տիւշմիւշ օլայ ըտըլար:

Աներեւոյթ

Ներկայ։

Tomber, թօմպէ, անկանիլ, տիւշմէք։

Անցեալ։

Etre tombé, էթռ թօմպէ, անկեալ գոլ, տիւշմիւշ օլմագ։

Ընդունելութիւն

Ներկայ։

Tombant, թօմպան, անկանող, տիւշէն։

Անցեալ։

Tombé, թօմպէ, անկեալ, տիւշմիւշ։

Ըստ սմին օրինակի, ընդ օժանդակ բայիւս être էթռ, լծորդին և բայքս՝

Aller, ալէ, գնալ, կիթմէք.
Entrer, անթռէ, մտանել, կիրմէք.
Sortir, սօռթիռ, ելանել, չըքմագ.
Naître, նէթռ, ծնանիլ, տօղմագ.
Rester, ռէսթէ, մնալ, գալմագ.
Passer, փասէ, անցանել, կէչմէք.
Venir, վընիռ, գալ, կէլմէք.
և այլ բազումք։

Այսպէս են և չէզոքականք, որք անխտիր երբեմն avoir, և երբեմն être օժանդակ բայիւ լծորդին՝ պահելով զնոյն նշանակութիւն. որպիսի են՝ օրինակի աղագաւ՝ բայքս՝

Accourir, ագուռիռ, դիմել, սէյիրթմէք.
Croître, քռուաթռ, աճիլ, պէօյիւմէք.
Périr, փէռիռ, կորնչիլ, գայպ օլմագ.
Rester, ռէսթէ, մնալ, գալմագ.
և այլ սակաւք։

Ասացաք՝ պահելով զնոյն նշանակութիւն. քանզի են և չէզոքականք, որք ՚ի փոխել զօժանդակ բայս, փոխեն և զնշանակութիւն. զոր օրինակ՝

Օժանդակ բայիւ avoir ։

Convenir, քօնվընիր, պատշաճիլ, եարըշմաք.
Echapper, էշափէ, զերծանիլ, քուրթուլմաք.
Demeurer, տըմէօրէ, բնակել, սաքին օլմաք։

Օժանդակ բայիւ être ։

Convenir, քօնվընիր, դաշնակցիլ, քավըլլաշմաք.
Echapper, էշափէ, փախչել, քաչմաք.
Demeurer, տըմէօրէ, մնալ, տուրմաք.
և այլ սակաւք ։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Ը ։

Ի վերայ փոխադարձ բայից .

Փոխադարձ բայքն են նոքին, որք ցուցանեն զներգործութիւն գործողին մնալ կամ անդրադառնալ 'ի գործօղն. ուստի և խոնարհին միշտ 'ի ձեռն կրկին դերանուան մի և նոյն դիմի, որոց մին լինի տէր գործողութեան, և միւսն իբր ենթակայ. և վն այսր կրկին դերանուան՝ յոմանց կոչին եւս Դերանուանաւոր, Pronominel, բրօնօմինէլ ։

Սոքա եւս լծորդին ըստ միոյ 'ի լծորդութեանց՝ ըստ վերջաւորութեան աներեւոյթ ներկայի իւրեանց, այլ 'ի բաղադրեալ ժամանակսն միշտ օժանդակ բայիւ՝ être ։ Նասանօրդի-ցուք օրինակ մի, այլ բաց 'ի ներկայէն՝ յայլ ժամանակ-սըն ըստ առաջին դիմաց եւեթ ։

Խոնարհումն փոխադարձ բայիս՝ se Repentir սը րըփանթիր ։

Սահմանական

Ներկայ ։

Je me repens, զղջամ,
ժը մը րըփան, փիշման ըմ,
tu te repens, զղջաս,
թիւ թը րըփան, փիշման սըն,
il se repent, զղջայ.
իլ սը րըփան, փիշման տըր.

nous nous repentons, զղջամք,
նու նու ռըբանթօն, փիւշման ըզ,
vous vous repentez, զղջայք,
վու վու ռըբանթէ, փիւշման սընըզ,
ils se repentent, զղջան,
իլ սը ռըբանթ, փիւշման տըրլար,

Անկատար:

Je me repentois, ևն. զղջայի,
ժը մը ռըբանթէ, փիւշման ըտըմ.
Nous nous repentions, ևն. զղջայաք,
նու նու ռըբանթիէօն, փիւշման ըտըք:

Կատարեալ:

Je me repentis, ևն. զղջացայ,
ժը մը ռըբանթի, փիւշման օլտում.
Nous nous repentîmes, ևն. զղջացաք,
նու նու ռըբանթիմ, փիւշման օլտուք:

Յարակատար:

Je me suis repenti, ևն. զղջացեալ եմ,
ժը մը սիւի ռըբանթի, փիւշման օլմուշ ում.
Nous nous sommes repentis, ևն. զղջացեալ եմք,
նու նու սօմ ռըբանթի, փիւշման օլմուշ ուզ:

Անցեալ յառաջագոյն:

Je me fus repenti, ևն. զղջացայ,
ժը մը ֆիւ ռըբանթի, փիւշման օլմուշ օլտում.
Nous nous fûmes repentis, ևն. զղջացաք,
նու նու ֆիւմ ռըբանթի. փիւշման օլմուշ օլտուք:

Գերակատար.

Je m'étois repenti, ևն. զղջացեալ էի,
ժը մ'էթէ ռըբանթի, փիւշման օլմուշ ուտում.
Nous nous étions repentis, ևն. զղջացեալ էաք,
նու նուզ էթիօն ռըբանթի, փիւշման օլմուշ ուտուք:

Ապառնի ։

Je me repentirai, Լն. զղջացայց,
ժը մը ռըբանթիրէ, փիւշման օլաճաղըմ.
Nous nous repentirons, Լն. զղջասցուք,
նու նու ռըբանթիրօն, փիւշման օլաճաղըզ ։

Ապառնի անցեալ ։

Je me serai repenti, Լն. զղջացեալ եղէց,
ժը մը սըրէ ռըբանթի, փիւշման օլմուշ օլաճաղըմ.
Nous nous serons repentis, Լն. զղջացեալ եղիցուք,
նու նու սըրօն ռըբանթի, փիւշման օլմուշ օլաճաղըզ ։

Ըղձական

Ներկայ ։

Je me repentirois, Լն. զղջայի,
ժը մը ռըբանթիրէ, փիւշման օլսայ ըտըմ.
Nous nous repentirions, Լն. զղջայաք,
նու նու ռըբանթիրիօն, փիւշման օլսայ ըտըք ։

Անցեալ ։

Je me serois repenti, Լն. զղջացեալ էի,
ժը մը սըրէ ռըբանթի, փիւշման օլմուշ օլսայ ըտըմ.
Nous nous serions repentis, Լն. զղջացեալ էաք.
նու նու սըրիօն ռըբանթի, փիւշման օլմուշ օլսայ ըտըք.

Հրամայական ։

Repens toi, զղջացի՛ր, փիւշման օլ,
ռըբան թուա,
qu'il se repente, զղջասցի, փիւշման օլսուն.
քիլ սը ռըբանթ,
repentons - nous, զղջասցուք, փիւշման օլալըմ,
ռըբանթօն - նու,
repentez - vous, զղջացարուք, փիւշման օլուն,
ռըբանթէ - վու,
qu'ils se repentent, զղջասցին, փիւշման օլսունլար.
քիլ սը ռըբանթ,

Ստորադասական

Ներկայ կամ ապառնի:

Que je me repente, ևն. — զի զղջայցեմ,
քը ժը մը ռըբանթ, — քի փիշման օլայըմ,
que nous nous repentions, ևն. — զի զղջայցեմք,
քը նու նու ռըբանթիօն, — քի փիշման օլալըմ:

Անկատար:

Que je me repentisse, ևն. — զի զղջայի,
քը ժը մը ռըբանթիս, — քի փիշման օլայ իտիմ,
que nous nous repentissions, ևն. — զի զղջայաք,
քը նու նու ռըբանթիսիօն, — քի փիշման օլայ իտիք:

Կատարեալ:

Que je me sois repenti, ևն. — զի զղջացեալ իցեմ,
քը ժը մը սուա ռըբանթի, — քի փիշման օլմուշ օլայըմ,
que nous nous soyons repentis, ևն. — զի զղջացեալ իցեմք,
քը նու նու սուայիօն ռըբանթի, — քի փիշման օլմուշ օլալըմ.

Գերակատար:

Que je me fusse repenti, ևն. — զի զղջացեալ էի,
քը ժը մը ֆիւս ռըբանթի, — քի փիշման օլմուշ օլայըտըմ.
que nous nous fussions repentis, ևն. — զի զղջացեալ էաք,
քը նու նու ֆիւսիօն ռըբանթի, — քի փիշման օլմուշ օլայըտըք.

Աներևոյթ

Ներկայ:

Se repentir, սը ռըբանթիր, զղջալ, փիշման օլմագ:

Անցեալ:

S'être repenti, — զղջացեալ գոլ,
սէթր ռըբանթի, — փիշման օլմուշ օլմագ:

Ընդունելութիւն

Ներկայ:

Se repentant, սը ռըբանթան, զղջացող, փիշման օլան:

Անցեալ:

Repenti, ռըբանթի, զղջացեալ, փիշման օլմուշ:

Յօդուած Թ.

Ի վերայ դիմազուրկ բայից.

Դիմազուրկ բայ ասի այն՝ որ յերրորդ դէմս եզականի միայն խոնարհի յամ ժամանակս:

Սակաւ են 'ի գաղղիական լեզու դիմազուրկ բայք. և յորոց ենն՝ բազում այնք են, որոց դիմաւոր գոլով 'ի կիր առեալ լինին բազում անգամ յերրորդ դէմս մասնկամբք ինչ իբր դիմազուրկս:

Մասնիկքն՝ որք դնին 'ի վր դիմազուրկ բայից՝ են երկոքին սք, il իլ, և on օն: Մասնիկս il իլ՝ յայնժամ միայն ցուցանէ զբայն լինել դիմազուրկ, յորժամ դնի 'ի վերայ բային՝ ոչ իբր դերանուն փոխանակ անուան ինչ, այլ միայն իբր Թարմատար. ոպ՝

Il paraît, que, ևն.	Թուի, Թէ, ևն.
իլ փառէ, քը,	Կէօրինիւր, քի:

Մասնիկս on օն՝ դնի 'ի վր եզակի երրորդ դիմի զինչ և իցէ ժամանակի, և եղանակի բային, և առնէ զնա դիմազուրկ՝ տալով նմա միանգամայն զկրաւորական ինչ նշանակութի, ոպ՝

On dit, օն տի,	ասի,	տէնիլիր.
On apprendra,	լսելի եղիցի,	իշիտիլէճէք:
օն աբբռանտռա,		

Են և մասնիկք ինչ, որք հանդերձ միով 'ի վերոյ-գրեալ մասնկանց յարին բազում անգամ 'ի դիմազուրկ բայս իբր Թարմատար. և են սք՝ en ան, se սը, y ի. յորոց միջի մասնիկս se սը՝ տայ բային և զկրաւորական նշանակութի: Օրինակս տեսցես ստորև:

Արդ՝ դիցուք աստանօր գրեթէ զամ դիմազուրկ բայս գաղղիական լեզուի՝ հանդերձ միով միով օրինակաւ առ ցուցանելոյ զնշանակութիւն ըստ դիմազուրկ գոլոյ նոցին:

Agir, աժիր:

Il s'agit d'une affaire importante.	Կարևոր ինչ գործոյ է խօսս:
Իլ սաժի տ'իւն աֆֆէռ էմբօռթանթ:	Բիր պէօյիւք մասլահաթ իւզէրինէ սէօյլէշիլէր:

Aller, ալլէ:

Il en va de cette affaire-ci comme de l'autre.	Սոյնպէս պատահի այսմ գործոյ, որպէս միւսումն.
Իլ ան վա տը սէթ աֆէռ-սի քօմ տը լ'օթռ:	Նօյլէ զուհուր էտէր պու իշէ, նէշէքի օ պիրինէ:
Il y alloit de mon honneur.	Կորնչէր պատիւն իմ.
Իլ ի ալուա տը մօն օնէօռ:	Իրզըմ կիտէր իտի:

Arriver, առիվէ:

Il arrive souvent, que...	Յոլովակի հանդիպի, զի...
Իլ առիվ սուվան, քը....	Չօք տէֆա զուհուր էտէր, քի...

Y Avoir, ի ավուառ:

Il y a long tems, que je vous cherche.	Բազում ժամ է, զի որոնեմ զքեզ.
Իլ ի ա լօն թան, քը ժը վու շէռշ:	Չօք զամանտըր, քի սէնի արայօրում:

Convenir, քօնվընիռ:

Il convient, que...,	Պարտ է, զի,
Իլ քօնվիէն, քը...	Լազըմ տըր, քի:

Eclairer, էքլէռէ:

Il éclaire avant que de tonner.	Յառաջ քան զորոտալ փայլատակէ:
Իլ էքլէռ ավան քը տը թօնէ:	Կէօյ կիւրլէմէտէն էվէլ եըլտըրըմլար:

Ennuyer, աննուիյէ:

Il m'ennuye d'attendre.	Ձանձրոյթ է ինձ սպասել.
Իլ մ'աննուի տ'աթանտռ:	Պէքլէմէտէն ուսանըյօրըմ

S'ensuivre, ս'անսուիվռ:

De tout ce que nous avons rapporté, il s'en suit que...	Յայնմ ամէ՝ զոր յառաջ բերաք՝ հետեւի, զի...
Տը թու սը քը նու ավօն ռափօռթէ, իլ ս'անսուի քը...	Պիւթիւն օ տէտիքլէրիմիզտէն անլաշըլըյօր, քի...

Être, էթրը։

Il est tems, que...	Ժամ է, զի...
Իլ է թան, քը...	Վագըթ տըր, քի...

Faire, ֆէր։

Il fait froid aujourd'hui.	Ցուրտ է այսօր.
Իլ ֆէ ֆրուա օժուրտ'հիւի.	Բուգիւն սօգուգ տուր։

Falloir, ֆալուար։

Il faut aimer Dieu par dessus toutes choses.	Պարտ է սիրել զԱ՟ծ ՚ի վեր քան զամ.
Իլ ֆօ էմէ Տիէօ փար տըսիւ թուտ շօզ.	Հէր շէյտէն զիատէ Ալլահը լազըմ տըր սէվմէք։

Geler, ժըլէ։

Il gèle. Իլ ժէլ.	Սառնէ. Տօնուր։

Grêler, կրէլէ։

Il a grêlé.	Կարկտեաց.
Իլ ա կրէլէ.	Տօլու էնտի։

Importer, էնփօրթէ։

Il m'importe fort de trouver un ami sincère.	Կարեւոր է ինձ յոյժ գտանել զանկեղծ բարեկամ ոք.
Իլ մ'էնփօրթ ֆօր տը թրուվէ էօն ամի սէնսէր.	Փէք իսթէրիմ տըր պանա պիր սատըգ տօստ պուլմագ։

Neiger, նէժէ։

Il neige encore.	Տակաւին ձիւնէ.
Իլ նէժ անգօր.	Տահա գար էնտիյօր։

Paraître, փարէթր։

Il me paraît, que...	Թուի ինձ, եթէ...
Իլ մը փարէ, քը...	Պանա կէօրիւնիւր, քի...

Pouvoir, փուվուար։

Il se peut, que...	Հնար է, զի...
Իլ սը փէօ, քը...	Օլա պիլիր, քի...

Plaire, փլէր։

Il plaît à tout le monde.	Հաճոյ է ամենեցուն.
Իլ փլէթ ա թու լը մօնտ.	Հէփսինէ հօշ տուր։

Pleuvoir, փլէօվուար:

Il pleut. Իլ փլէօ. Անձրեւէ. Եաղմուր եաղար:

Sembler, սանպլէ:

Il semble à beaucoup de gens, que... Բազմաց երեւի, թէ...
Իլ սանպլ ա պօգու տը ժան, գը... Չօղունա կէօրիւնիւր, քի...

Suffire, սիւֆիր:

Il suffit, qu'il me l'ordonne. Բաւական է, զի նա հրամայեսցէ ինձ զայն.
Իլ սիւֆի, գ'իլ մը լ'օրտօն. Եէթիշիր, քի օ պույուրսուն պանա օնու:

Tenir, թընիր:

Il ne tient pas à moi, que.. Ոչ է 'ի յետս իմ, զի...
Իլ նը թիէն փա ա մուա, գը.. Պէնիմ էլիմտէ տէյիլ, քի..

Tonner, թօնէ:

Il tonne. Իլ թօն, Որոտայ, Կէօյ կիւրլէյօր:

Valoir, վալուար:

Il vaut mieux obéir à Dieu, qu'aux hommes. Լաւագոյն է հնազանդել Աստուծոյ քան մարդկան:
Իլ վօ միէօ օպէիր ա Տիէօ, գ'օ զօմ. Տահա էյի տիր Ալլահա մուտի օլմագ, նէճէ քի ինսանլարա:

Ապաքէն քաջայայտ են լծորդութիւնք սոցա, իբր զի խոնարհին յամ ժամանակս յեզակի երրորդ դէմս իւրեանց ըստ լծորդութեն՝ Ը. որով անկանին, զոր կարօղ ես ճանաչել յաներեւոյթ եղանակէ նոցին: Այլ սակայն դիցուք և զխոնարհմունս ինչ յառաւել դիւրութի:

Խոնարհումն դժուարին բային՝ Falloir, ֆալուար:

Սահմանական

Ներկայ:

Il faut, Իլ ֆօ, պարտ է, լազըմ տըր:

Անկատար։

Il falloit, ի ֆալէ, պարտ էր, լազըմ ըտը։

Կատարեալ։

Il fallut, ի ֆալիւ, պարտ եղև, լազըմ օլտու։

Յարակատար։

Il a fallu, էլ ա ֆալիւ, պարտ եղեալ է, լազըմ օլմուշ տուր։

Անցեալ յառաջընթացին։

Il eut fallu, էլ իւ ֆալիւ, պարտ եղև, լազըմ օլմուշ օլտու։

Գերակատար։

Il avoit fallu, էլ ավէ ֆալիւ, պարտ եղեալ էր, լազըմ օլմուշ ըտու։

Ապառնի։

Il faudra, ի ֆօտրա, պարտ եղիցի, լազըմ օլաճագ։

Ապառնի անցեալ։

Il aura fallu, էլ օռա ֆալիւ, պարտ եղեալ լիցի, լազըմ օլմուշ օլաճագ։

Խնդրական

Ներկայ։

Il faudroit, ի ֆօտրէ, պարտ էր, լազըմ օլսայ ըտը։

Անցեալ։

Il auroit fallu, էլ օռէ ֆալիւ, պարտ եղեալ էր, լազըմ օլմուշ օլսայ ըտը։

Հրամայականն որ ոչ է 'ի կիր։

Ստորադասական

Ներկայ կամ Ապառնի։

Qu'il faille, ք'ի ֆայլ, զի պարտ իցէ, քի լազըմ օլսուն։

Անկատար։

Qu'il faillût, ք'ի ֆայլիւ, զի պարտ էր, քի լազըմ օլսայ ըտը։

Անցաւորեալ։

Qu'il ait fallu, զի պարտ եղեալ իցէ,
ք'իլ է ֆալիւ, քի լազըմ օլմուշ օլսուն։

Գերակատար։

Qu'il eût fallu, զի պարտ եղեալ էր,
ք'իլ էօ ֆալիւ, քի լազըմ օլմուշ օլսա։

Աներևոյթ

Ներկայ։

Falloir, պարտ, կամ հարկ լինել,
ֆալուար, լազըմ օլմաք։

Ընդունելութիւն

Անցեալ։

Fallu, ֆալիւ, պարտ եղեալ, լազըմ օլմուշ։

Խոնարհումն դիմազուրկ բային՝ Y Avoir, է այսպէս։

Սահմանական

Ներկայ։

Il y a, իլ ի ա, է, կամ գոյ, ւըր, կամ վար ւըր։

Անկատար։

Il y avoit, իլ ի աւէ, էր, կամ գոյր, ըտը, կամ վար ըտը։

Անցաւորեալ։

Il y eut, իլ ի իւ, եղև, օլտու։

Ըստ այսմ յամ ժամանակս և յեղանակս օժանդակ բային avoir առնու հանդերձ մասնկաւն y։

Օտարին նշանակութիւն ունին և բայքս՝ il est, իլ է, և c'est, ս'է, մինչև երբեմն և 'ի տեղի միմեանց վարին. և ըստ օրինակի որ՝ խոնարհին յամ եղանակի երրորդ դէմք օժանդակ բային être, յաւելլով 'ի վերայ զմասնիկս il իլ, կամ c' ս'։

Խոնարհումն դիմազուրկ բայի՝ On Dit, օն տի:

Սահմանական

Ներկայ:

On dit, օն տի, ասի, տէնիլիր:

Անկատար:

On disoit, օն տիզէ, ասէր, տէնիլիր իտի:

Կատարեալ:

On dit, օն տի, ասացաւ, տէնիլտի:

Յարակատար:

On a dit, օն ա տի, ասացեալ է, տէնիլմիշ տիր:

Անցեալ յառաջագոյն:

On eut dit, օն իւ տի, ասացեալ եղեւ, տէնիլմիշ օլտու:

Ապառնի:

On dira, օն տիրա, ասասցի, տէնիլէճէք:

Անցեալ ապառնի:

On aura dit, ասացեալ եղիցի,
օն օրա տի, տէնիլմիշ օլաճաք:

Ըղձական

Ներկայ:

On diroit, օն տիրէ, ասէր, տէնիլսէ իտի:

Անցեալ:

On auroit dit, ասացեալ էր,
օն օրէ տի, տէնիլմիշ օլսայ ըտը:

Հրամայական:

Qu'on dise, ք'օն տիզ, ասասցի, տէնիլսին:

Ստորադասական

Ներկայ:

Qu'on dise, ք'օն տիզ, զի ասիցի, քի տէնիլսին:

Անկատար:

Qu'on dît, ք'օն տի, զի ասէր, քի տէնիլէ իտի:

Կատարեալ :

Qu'on ait dit, զի ասացեալ իցէ,

ք'օն է տի, քի տէնիլմիշ օլսուն.

Գերակատար :

Qu'on eût dit, զի ասացեալ էր,

ք'օն իւ տի, քի տէնիլմիշ օլայ ըտը.

Յօդուած Ժ.

Սակաւաւոր գիտելիք ինչ 'ի վերայ լծորդութեանց բայից.

Գիտել պարտ է նախ, զի 'ի գաղղիական լեզուի 'ի լծորդութիւն բայից՝ 'ի սահմանական եղանակին գոյ և ժամանակ ինչ, որ կոչի Անցեալ անորոշ յառաջնագոյն, և է ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ,

J'ai èu aimé, ժ'է իւ էմէ,

tu as eu aimé, թիւ ազ իւ էմէ,

il a eu aimé, իլ ա իւ էմէ,

nous avons eu aimé, նուզ ավօնզ իւ էմէ,

vous avez eu aimé, վուզ ավէզ իւ էմէ,

ils ont eu aimé, իլզ օնթ իւ էմէ,

որոյ նշանակութիւն 'ի հայս և 'ի տաճկական բարբառս լինէր իբր թէ այս,

սիրող	լեալ	եղէ,	սէվմիշ	օլմուշ	օլտում,
"	"	եղեր,	"	"	օլտուն,
"	"	եղև,	"	"	օլտու.
"	"	եղաք,	"	"	օլտուք,
"	"	եղէք,	"	"	օլտունուզ,
"	"	եղեն,	"	"	օլտուլար :

Այլ քանզի ես և առ Գաղղիացիս ոչ է 'ի գործածութեան այս ժամանակ, մինչև չյիշել ևս բնաւ ոմանց 'ի քերականաց, զանց արարաք և մեք դնել 'ի լծորդութիւնսն՝ առ չծանրաբեռնելոյ զմիտսն՝ շատ համարելով զայս հարևանցի յիշատակութիւն :

Գիտել պարտ է երկրորդ, զի Գաղղիացիք յորժամ կամին բացասութեամբ լծորդել զբայս, կրկին մասնիկս 'ի կիր առնուն, այսինքն՝ ne նը, և pas բա, զորոց զառաջինն դնեն յառաջ քան զբայն, և զերկրորդն զկնի բային. որպ՝

Խոնարհումն դիմազուրկ բային՝ On Dit, օն դի։

Սահմանական

Ներկայ։

On dit, օն դի, ասի, տէնիլիր։

Անկատար։

On disoit, օն դիզէ, ասէր, տէնիլիր իտի։

Կատարեալ։

On dit, օն դի, ասացաւ, տէնիլտի։

Յարակատար։

On a dit, օն ա դի, ասացեալ է, տէնիլմիշ տիր։

Անցեալ յառաջագոյն։

On eut dit, օն իւ դի, ասացեալ եղև, տէնիլմիշ օլտու։

Ապառնի։

On dira, օն դիրա, ասասցի, տէնիլէճէք։

Անցեալ ապառնի։

On aura dit, օն օրա դի, ասացեալ եղիցի, տէնիլմիշ օլաճաք։

Ըղձական

Ներկայ։

On diroit, օն դիրէ, ասէր, տէնիլսէ իտի։

Անցեալ։

On auroit dit, օն օրէ դի, ասացեալ էր, տէնիլմիշ օլսայ իտի։

Հրամայական։

Qu'on dise, ք'օն դիզ, ասասցի, տէնիլսին։

Ստորադասական

Ներկայ։

Qu'on dise, ք'օն դիզ, զի ասիցի, քի տէնիլսին։

Անկատար։

Qu'on dît, ք'օն դի, զի ասէր, քի տէնիլէ իտի։

Անցաւորեալ ։

Qu'on ait dit,	զի ասացեալ իցէ,
ք'օն է տի,	քի տէնիլմիշ օլսուն ։

Գերակատար ։

Qu'on eût dit,	զի ասացեալ էր,
ք'օն իւ տի,	քի տէնիլմիշ օլայ իտի ։

Յօդուած Ժ.

Սահմանաւոր Գերունտիւ ինչ 'ի վերայ ընդունելութեանց բայից ։

Գիտել պարտ է նախ, զի 'ի գաղղիական լեզուի 'ի լծորդութիւն բայից՝ 'ի սահմանական եղանակն գոյ և ժամանակ ինչ, որ կոչի Անցեալ անորոշ յառաջադոյն, և է ըստ օրինակիս ըստ այսմիկ,

J'ai èu aimé,	ժ'է իւ էմէ,
tu as eu aimé,	թիւ ազ իւ էմէ,
il a eu aimé,	իլ ա իւ էմէ,
nous avons eu aimé,	նուզ աւօնզ իւ էմէ,
vous avez eu aimé,	վուզ աւէզ իւ էմէ,
ils ont eu aimé,	իլզ օնթ իւ էմէ,

որոյ նշանակութիւն 'ի հայս և 'ի տաճկական բարբառս լինէր իբր թէ այս,

սիրօղ	լեալ	եղէ,	սէվմիշ	օլմուշ	օլտում,
"	"	եղեր,	"	"	օլտուն,
"	"	եղև,	"	"	օլտու.
"	"	եղաք,	"	"	օլտուք,
"	"	եղէք,	"	"	օլտունուզ,
"	"	եղեն,	"	"	օլտուլար ։

Այլ քանզի ես և առ Գաղղիացիս ոչ է 'ի գործածութեան այս ժամանակ, մինչև չյիշել ես բնաւ ումանց 'ի քերականաց, զանց արարաք և մեք դնել 'ի լծորդութիւն անդ՝ առ չծանրաբեռնելոյ զմիտսն՝ շատ համարելով զայս հարևանցի յիշատակութիւն ։

Գիտել պարտ է երկրորդ, զի Գաղղիացիք յորժամ կամին բացասութեամբ լծորդել զբայս, կրկին մասնիկս 'ի կիր առնուն, ըստ՝ ne նը, և pas փա, զորոց զառաջինն դնեն յառաջ քան զբայն, և զերկրորդն զկնի բային. որպ՝

Je ne parle pas, ոչ խօսիմ, սէօյլէմէմ,
ժը նը փառլ փա,
tu ne parles pas, ոչ խօսիս, սէօյլէմէզսին,
թիւ նը փառլ փա,
il ne parle pas, ոչ խօսի, սէօյլէմէզ.
ի նը փառլ փա,
nous ne parlons pas, ոչ խօսիմք, սէօյլէմէյիզ,
նու նը փառլօն փա,
vous ne parlez pas, ոչ խօսիք, սէօյլէմէզսինիզ,
վու նը փառլէ փա,
ils ne parlent pas, ոչ խօսին, սէօյլէմէզլէր։
ի նը փառլ փա,

Ըստ այսմ օրինակի յամ պարզ ժամանակս բային, այ՝ յայնոսիկ ժամանակս, յորս բայն ինքնին առանձինն առանց օժանդակ բայի խոնարհի։

Իսկ 'ի բաղադրեալ ժամանակս, այ՝ յորս օժանդակ բայիւ խոնարհի, մասնիկս pas փա՝ դնի ընդ մէջ օժանդակ բային, և ընդ մէջ ընդունելութ. ուր և ծանիր, զի յորժամ բայն՝ որ զհետ գայ ne նը մասնկանս՝ սկսանի ձայնաւոր տառիւ կամ անձայն h գրովս, յայնժամ յապաւի տառս e 'ի ne մասնկանէս, և փոխանակ նր դնի ապաթարց մի 'ի վր n գրոյս, որպ յայսմ՝

Je n'ai pas parlé, չեմ խօսեալ, սէօյլէմէմիշ իմ,
ժը ն'է փա փառլէ,
tu n'as pas parlé, չես » » սին,
թիւ ն'ա փա փառլէ,
il n'a pas parlé, չէ » » տիր.
ի ն'ա փա փառլէ,
nous n'avons pas parlé, չեմք » » իզ,
նու ն'ավօն փա փառլէ,
vous n'avez pas parlé, չէք » » սինիզ,
վու ն'ավէ փա փառլէ,
ils n'ont pas parlé, չեն » » տիրլէր։
ի ն'օն փա փառլէ,

Այնպէս և յայլ ամ բաղադրեալ ժամանակս, զորս առ չերկարելոյ ոչ գնեմք մի առ մի. այն զի՝ կարող ես ինքնին իսկ դիւրաւ խոնարհել ընդ առեալ կանոնաց։

Յաներեւութին ներկային միայն դնին երկոքին մասնիկքս եւս յառաջ քան զբայն, որպէս՝

Ne pas parler, ոչ չ՛ մի՛ խօսել, սէօյլէմէմէք:
նը բա բարլէ,
ne pas aimer, ոչ չ՛ մի՛ սիրել, սէվմէմէք.
նը բազ էմէ,

Գիտել պարտ է երրորդ, զի 'ի գաղղիական լեզուի՝ յորժամ բայ ինչ խոնարհի 'ի ձեւ հարցման նախ՝ դերանունն անձնական 'ի պարզ ժամանակս դնի զկնի բային, իսկ 'ի բաղադրեալս՝ մտանէ 'ի մէջ օժանդակ բային, եւ 'ի մէջ ընդունելութեն, որպէս՝

Անկատար:

Mangeois-je? ուտէի՞ արդեօք, եէ՞րմի իտիմ,
մանժէ-ժը?
mangeois-tu? ուտէի՞ր » » իտին,
մանժէ-թիւ?
mangeoit-il? ուտէ՞ր » » իտի.
մանժէթ-իլ?
mangions-nous? ուտէա՞ք » » իտիք.
մանժիօն-նու?
mangiez-vous? ուտէի՞ք » » իտինիզ,
մանժիէ-վու?
mangeoient-ils? ուտէի՞ն » » իտիլէր.
մանժէթ-իլ?

Անցեալ յառաջագոյն:

Eus-je mangé? կերի՞ արդեօք, եէմի՞շ մի օլտում,
իւ-ժը մանժէ?
eus-tu mangé? կերե՞ր » » » օլտուն,
իւ-թիւ մանժէ?
eut-il mangé? եկե՞ր » » » օլտու.
իւթ-իլ մանժէ?
eûmes-nous mangé? կերա՞ք » » » օլտուք.
իւմ-նու մանժէ?
eûtes-vous mangé? կերի՞ք » » » օլտունուզ,
իւթ-վու մանժէ?
eurent-ils mangé? կերի՞ն » » » օլտուլար:
իւրթ-իլ մանժէ?

Երկրորդ՝ պարտ է միաւորել զնախադաս բայն ընդ յետադաս դերանուան գծիւ ինչ, որ 'ի գաղղիական բարբառ ասի trait-d'union, թրէ-տ'իւնիօն, գիծ միաւորութեան, որպէս տեսանես 'ի վերոյ գրեալ օրինակս։

Նաեւ զսոյն պարտ է առնել միշտ, յորժամ դերանունն յետադաս լինի բային, թէեւ չիցէ 'ի ձեւ հարցական. որպէս՝

Eussions-nous la sagesse de Salomon, եւն. — Թէ եւ ունէաք զիմաստութիւն Սողոմոնի, եւն.
Էուսիօն-նու լա սաժէս տը Սալօմօն. — Սիւլէյմանըն իլիմի պիլէ օլսայ ըտըը պիզտէ։

Երրորդ՝ յորժամ եզակի երրորդ դէմք իւիք բայի յանգի 'ի ձայնաւոր՝ ընդ մէջ նորա եւ ընդ մէջ դերանուան դնի գիր t, որպէս՝

Mange-t-il? մանժ-թի-լ? ուտէ՞, եէ՞րմի.
mangea-t-il? մանժա-թի-լ? եկե՞ր, եէտի՞մի.
a-t-il mangé? ա-թի-լ մանժէ? կերեա՞լ է, եէմի՞շմի տիր.
mangera-t-il? մանժըրա-թի-լ? կերիցէ՞, եէյէճէ՞քմի։

Չորրորդ՝ յորժամ առաջին դէմք բայի յանգի 'ի համր e, 'ի լինելն հարցական պարտ է փոխել զայն 'ի փակ é, վասն քաղցրացուցանելոյ զհնչումն. ուստի չէ պարտ ասել Mange-je? մանժ-ժը? Marche-je? մարշ-ժը? Parle-je? փարլ-ժը? այլ ասել պարտ է,

Mange-je? մանժէ-ժը? ուտե՞մ, եէ՞րմիյիմ.
Marche-je? մարշէ-ժը? գնա՞մ, կիտէ՞յօրմույում.
Parle-je? փարլէ-ժը? խօսի՞մ, սէօյլէ՞յօրմույում։

Զսոյն իմանալ պարտ է յայնմ՝ յորժամ դերանունն դնի զկնի առաջին դիմի՝ որ յանգի 'ի համր e, թէեւ չիցէ 'ի ձեւ հարցական. որպէս՝

Dusse-je mourir, — Թէեւ մեռանել ինձ հասցէ.
տիւսէ-ժը մուրիր, — էօլէճէք պիլէ օլսամ։

Այլ աստանօր գիտել պարտ է, զի 'ի մեր այսր ժամու՝ առ Գաղղիացիս ոչ է այնչափ յաճախ 'ի գործածութեան դնել զդերանունն je զկնի առաջին դիմի՝ որ յանգի 'ի համր e, թէեւ փոխեսցես զայն 'ի փակ é. այլ զի՝ եւ ոչ զկնի առաջին դիմաց՝ որք այլ ինչ գրով յանգին, եւ ոչ

Հայի e տառին. այլ պարտ է այլով իմիք եղանակաւ բացատրել զայն Հարցումն. որպէս՝

Est-ce que je mange?	ուտե՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը մանժ?	եէ՞յօրմույում.
Est-ce que je marche?	գնա՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը մարշ?	կիտէ՞յօրմույում,
Est-ce que je parle?	խօսի՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը փառլ?	սէօյլէ՞յօրմույում.
Est-ce que je dors?	ննջե՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը տօռ?	ույու՞յօրմույում.
Est-ce que je cours?	ընթանա՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը քուռ?	քօշա՞յօրմույում:

Այլ այս եղանակ հարցման է յաւէտ 'ի գործածութեան առ Գաղղիացիս, մինչև ոչ միայն յեզակի առաջին դէմն, այլ և յամ դէմս և 'ի թիւս 'ի կիր առնուլ նոյ զայն: Իսկ խոնարհումն բայի ընդ այսմ եղանակի՝ ոչ այլ ինչ է. բայց եթէ նոյն իսկ հասարակ խոնարհումն բային յիւրաքանչիւր ժամանակս յաւելլով 'ի վերայ զմասնկունս Est-ce que, է-ս քը՝ յամ դէմս, և 'ի թիւս. որպէս՝

Est-ce que je mange?	ուտե՞մ արդեօք,
է-ս քը ժը մանժ,	եէ՞րմիյիմ,
Est-ce que tu manges?	ուտե՞ս արդեօք,
է-ս քը թիւ մանժ,	եէ՞րմիսին,
Est-ce qu'il mange?	ուտէ՞ արդեօք,
է-ս քի՛լ մանժ,	եէ՞րմի.
Est-ce que nous mangeons?	ուտե՞մք արդեօք,
է-ս քը նու մանժօն,	եէ՞րմիյիզ,
Est-ce que vous mangez?	ուտէ՞ք արդեօք,
է-ս քը վու մանժէ,	եէ՞րմիսինիզ,
Est-ce qu'ils mangent?	ուտե՞ն արդեօք,
է-ս քի՛լ մանժ,	եէրլէ՞րմի:

Est-ce que j'ai mangé?	կերեա՞լ եմ արդեօք,
է-ս քը ժէ մանժէ,	եէմի՞շմի իմ,
Est-ce que tu as mangé?	կերեա՞լ ես արդեօք,
է-ս քը թիւ ա մանժէ,	եէմի՞շմի սին.

Est-ce qu'il a mangé? — կերեա՞լ է,
Է-ս քի՛լ ա մանժէ, — եէմիշմի տիր.
Est-ce que nous avons mangé? — կերեա՞լ եմք,
Է-ս քը նուզ ավօն մանժէ, — եէմիշմի իզ,
Est-ce que vous avez mangé? — կերեա՞լ էք,
Է-ս քը վուզ ավէ մանժէ, — եէմիշմի սինիզ,
Est-ce qu'ils ont mangé? — կերեա՞լ են,
Է-ս քի՛լզ օն մանժէ, — եէմիշմի տիրլէր:

Ըստ այսմ յամ ժամանակս սահմանականին, և թէականին. քանզի հարցական բայն ոչ կարէ ունել ոչ զհրամայական, և ոչ զաներևոյթ. իսկ ստորադասականն սո ոչ է 'ի կիր:

Աստանօր զայս ևս արժան է գիտել, զի յորժամ և իցէ ոճս ասից, յորս անձնական դերանունն յետադասի բային, չէ պարտ երբեք 'ի բաց թողուլ զդերանունն երրորդ դիմաց, թէպէտ և անունն՝ 'ի տեղի որոյ եդեալ է այն՝ իցէ ներգործութեան եդեալ. որպ՝

Ma mère est-elle à la maison? — 'Ի տա՞ն է մայրն իմ.
Մա մէռ էթ-էլ ա լա մէզօն. — Վալիտէմ էվտէ՞միր:
A peine vos Frères étoient-ils arrivés. — Հազիւ հասեալ էին եղբարքն քո.
Ա փէն վօ ֆռէռ էթուէթ-իլ առիվէ: — Կիւճիւլէ եէթիշմիշլէր իտի քարտաշլարըն:

Գիտել պարտ է չորրորդ, մանաւանդ թէ և մակաբերի յասացելոցս յերկրորդ և յերրորդ գլուխսն, զի յորժամ բայ լինի է 'ի ձև հարցական, և միանգամայն բացասական, 'ի պարզ ժամանակս մասնիկս ne նը դնի յառաջոյ, յետ այնորիկ բայն, և կից նմա դերանունն, և ապա միւս բացասական մասնիկս pas փա. զորօրինակ՝

N'entends-je pas? — Ո՞չ լսեմ,
Ն'անթանտ-ժը փա, — անլամա՞մմը.
n'entends-tu pas? — Ո՞չ լսես,
Ն'անթանտ-թիւ փա, — անլամա՞զմըսըն.
n'entend-il pas? — Ո՞չ լսէ,
Ն'անթանթ-իլ փա, — անլամա՞զմը.

n'entendons-nous pas? ո՞չ իմանամք ,
ն'անթանտօն - նու փա , աղնամա՞զմըյըզ ,
n'entendez-vous pas? ո՞չ իմանայք ,
ն'անթանտէ - վու փա , աղնազմա՞զմըրըընըզ ,
n'entendent-ils pas? ո՞չ իմանան ,
ն'անթանտ - իլ փա , աղնամազլա՞րմը ·
Այնպէս յամ պարզ ժամանակս ։

Իսկ 'ի բաղադրեալ ժամանակս՝ դնի նախ՝ բացասական մասնիկս ne նը , յետ այնորիկ օժանդակ բայն հանդերձ դերանուանմբն՝ որ կից է նմա , ապա միւս բացասական մասնիկս pas փա , և հուսկ յետոյ ընդունելութիւն բային . որպէս՝

N'ai-je pas entendu? չէ՞ իմ իմացեալ ,
ն'է - ժը փաղ անթանտիւ , աղնա՞մամըշմըյըմ ,
n'as-tu pas entendu? չէ՞ քո իմացեալ ,
ն'ա - թիւ փաղ անթանտիւ , աղնամամըշմըսըն ,
n'a-t-il pas entendu? չէ՞ նո՛ր իմացեալ ,
ն'ա - թ - ի փաղ անթանտիւ , աղնամամըշմը ·
n'avons-nous pas entendu? չէ՞ մեր իմացեալ ,
ն'ավօն - նու փաղ անթանտիւ , աղնամամըշմըյըզ ,
n'avez-vous pas entendu? չէ՞ ձեր իմացեալ ,
ն'ավէ - վու փաղ անթանտիւ , աղնամամըշմըսընըզ ·
n'ont-ils pas entendu? չէ՞ նոցա իմացեալ ,
ն'օնթ - ի փաղ անթանտիւ , աղնամամըշմըտըրլար ։
Ըստ այսմ յամ բաղադրեալ ժամանակս ։

Եւ այսուհետև շատ [illegible] է [illegible] , [illegible] համառօտել [illegible] ։

ԳԼՈՒԽ Ե։

Ի վերայ Ընդունելութեան։

Ընդունելութիւն է մասն բանի՝ միջին ՚ի մէջ անուան, և բայի. և ասի ընդունելութիւն, իբր զի ընդունի յերկոցունց եւս. քանզի որպէս զածական անուն՝ ունի զսեռ և զթիւ. և որպէս զբայ՝ ունի զսեռ, զժամանակ, և զնշանակութիւն. Օրօրինակ՝ ընդունելութիւնս՝ aimée Էմէ, սիրեալ. սեվիլմիշ՝ է իգական, և եզակի՝ որպէս զանուն. և է կրաւորական, և անցեալ՝ որպէս զբայ, և առնու զնշանակութիւն իւր կամ ածանցի ՚ի բայէս՝ aimer, Էմէ, սիրել, սեվմէք. Ըստ այսմ և այլք։

Ընդունելութիւն բաժանի յերկուս՝ ՚ի Ներկայ, և յԱնցեալ։

Ներկայ ընդունելութիւն ելանէ ՚ի ներգործական, ՚ի չէզոքական, և ՚ի փոխադարձ բայից, ըստ որոց և նշանանակէ, այսինքն՝ կամ ներգործապէս, կամ չէզոքապէս, եւն. որպէս տեսեր ցայսվայր յիւրաքանչիւր բայից խոնարհմունս։

Այս միշտ յանգի ՚ի ant ան, և է անհոլով, այսինքն՝ յամ սեռս և ՚ի թիւս մնայ մի և նոյն ձայնիւ, ուստի և ասի միօրինակ

Un homme lisant,	Այր մի ընթերցօղ,
Էօն օմ լիզան,	Պիր օքույան ատէմ.
Des hommes lisant,	Արք ոմանք ընթերցօղք,
Տէզ օմ լիզան,	Պիր քաչ օքույան ատէմլէր.
Une femme lisant,	Կին մի ընթերցօղ,
Իւն ֆամ լիզան.	Պիր օքույան քարը.
Des femmes lisant,	Կանայք ոմանք ընթերցօղք,
Տէ ֆամ լիզան,	Պիր քաչ օքույան քարըլար.

Այլ աստանօր չէ պարտ շփոթել ընդ ընդունելութիւն՝ զբայանուն ածականս ինչ, և կամ զնոյն իսկ ընդունելութիւն՝ բայց ոչ իբր ընդունելութիւն վարեալս, այլ իբր սոսկ ածականս, որք համաձայնին սեռիւ, և թուով. որպէս՝

Un homme obligeant,	Այր մի քաղցրաբարոյ,
Էօն օմ օպլիժան.	Պիր միւրվէթլի ատէմ.

Des hommes obligeants, Արք ոմանք քաղցրաբարոյք,
Տէզ օմ օպլիժան. Բիր քաչ միւրվէթլի ատէմլէր.
Une femme obligeante, Կին մի քաղցրաբարոյ,
Իւն ֆամ օպլիժանթ. Բիր միւրվէթլի գարը.
Des femmes obligeantes, Կանայք ոմանք քաղցրաբարոյք,
Տէ ֆամզ օպլիժանթ. Բիր քաչ միւրվէթլի գարըլար:

Իսկ թէ որպ որոշել պարտ է զընդունելութիւնս 'ի բայանուն ածականաց ստորի, մտադիր ընթերցումն գրոց, և վարժութիւն յաւէտ ուսուցեն:

Գիտել պարտ է և ս, զի Գէրէնտիֆն (Gérondif ժէրօնտիֆ,) առ Գաղղիացիս է սոյն այս ընդունելութիւն ներկայ, յորոյ վե՛ր դնի և մասնիկս en ան, 'ի. որպ՝

Aimant, կա՛մ en aimant, Սիրելով, կա՛մ 'ի սիրելն,
Էման, կա՛մ ան էման. Սէվմէ իլէ, կա՛մ սէվմէքտէ.
Lisant, կա՛մ en lisant. Ընթեռնլով, կա՛մ յընթեռնուլն,
Լիզան, կա՛մ ան լիզան. Օքումաղ իլա, կա՛մ օքումաքտա:

Անցեալ ընդունելութիւնքն եղանեն յամ բայից, և յանգին այլ և այլ եղանակաւ՝ ըստ այլ և այլ ծորդուեցն բայից, յորոց բղխին, որպ տեսեր 'ի ցուցակս նախնական ժամանակաց եթէ կանոնաւոր, և եթէ անկանոն բայից:
Սոքա են հոլովելի, ըստ՝ փոփոխին՝ եթէ ըստ սեռին, և եթէ ըստ թուոյն:
Ըստ սեռին՝ լինին իգական՝ ըստ ընդհանուր կանոնի ածական անուանց՝ ընդունելով 'ի վերջս իւրեանց զհամր e տառս. որպ՝

Արական:	Իգական:		
Aimé, էմէ,	aimée, էմէ,	սիրեալ,	սէվմիշ.
écrit, էգրի,	écrite, էգրիթ,	գրեալ,	եազմըշ.
mort, մօր,	morte, մօրթ,	մեռեալ,	էօլմիշ.
fini, ֆինի,	finie, ֆինի,	աւարտեալ,	պիթմիշ.
connu, գօնիւ,	connue, գօնիւ,	ծանուցեալ,	թանըլմըշ:

Ըստ թուոյն՝ լինին յոգնակի՝ ըստ հասարակ կանոնի անուանց՝ ընդունելով 'ի վերջս իւրեանց զ s տառս՝ եթէ 'ի վե՛ր արականի, և եթէ 'ի վե՛ր իգականի. զորօրինակ կամելով յոգնակի առնել զվերոյգրեալ անցեալ ընդու-

նելութիւն, յաւելեալ լինի 'ի վե՛ր իւրաքանչիւրոց գիր s. այսպէս՝

aimés, էմէ, aimées, էմէ.
écrits, էքրի, écrites, էքրիթ.
morts, մօռ, mortes, մօռթ.
finis, ֆինի, finies, ֆինի.
connus, քօնիւ, connues, քօնիւ:

Միայն անցեալ ընդունելութիւն օժանդակ բայիս être, է անհոլով, և անփոփոխ՝ յամ՛ սեռս և 'ի թիւս, մնալով յամ՛ été էթէ, ոչ՛ տեսեր, և տեսցես ևս 'ի բազում օրինակս:

Զհամաձայնութեանց ոչ՛ ունիմք խօսել յերկրորդում մասին: Այսչափս առ այժմ շատ լիցի:

ԳԼՈՒԽ Զ:

'Ի վերայ Մակբայի:

Յօդուած ա:

Ի՞նչ է մակբայ, և քանի՛ տեսակ է:

Մակբայն է մասն բանի, որ եդեալ 'ի վե՛ր բայի կամ ածականի՝ զպարագայս ինչ նշանակէ. ո՛չ յորժամ ասեմ՝

Dieu infiniment juste punira sévèrement les pêcheurs.
Յանսահմանս արդարն ԱԾ խստագոյնս պատժեսցէ զմեղաւորս:

Տիէօ էնֆինիման ժիւսթ փիւնիռա սէվէռման լէ փէշէօռ:
Նիհայեթսիզ հաքթէալէ սէրթլիք իլէ կիւնահքեարլարը ղազէպ վէրէճէք:

մակբայս՝ infiniment, յանսահմանս, նիհայէթսիզ՝ ցուցանէ զպարագայս կամ զորպիսութիւն ածականիս juste, արդար, հաք. և մակբայս՝ sévèrement, խստիւ, սէրթլիքլէ իլէ՝ ցուցանէ զպարագայս կամ զորպիսութիւն բայիս՝ punira, պատժեսցէ, ճէզա վէրէճէք:

Արդ՝ այնչափ են տեսակք մակբայից, որչափ եղանակաւ մարթ է ցուցանել, կամ բացատրել զպարագայս բայի կամ ածականի: Եւ քանզի գլխաւորաբար ինն

եղանակաւոր։ Մարթ է զայս առնել, մեք և յետս ասնակս որոշեմք զմակբայս, որք և են՝

Ժամանակականք։

Maintenant, մէնթընան, } այժմ, շիմտի.
A présent, ա փռէզան, }
Aujourd'hui, օժուրտ'իւի, այսօր, պու կիւն.
Ce matin, ըս մաթէն, յայսմ առաւօտու, պու սապահ.
Cette nuit, սէթ նիւի, յայսմ գիշերի, պու կէճէ.
A midi, ա միտի, ի կէս աւուր, էօյլէին.
Demain, տըմէն, վաղիւ, եարըն.
Après demain, յեկիր աւուր,
ափրէ տըմէն, եարըն տէյիլ օ պիր կիւն.
Hier, իէռ, յերեկ, տիւն.
Avant-hier, յեռանդն,
ավանթ-իէռ, տիւն տէյիլ իլէրիսի կիւն.
De bonne heure, վաղ քաղ, էրքէն.
տը պօն էօռ,
Déjà, տէժա, արդէն, այլընտան.
Jamais, ժամէ, երբեք, ասլա.
Quand, քան, երբ, նէ զէման.
Quelquefois, քէլքըֆուա, երբեմն, պազըքէրրէ.
Allors, ալօռ, յայնժամ, օլ զէման.
Toujours, թուժուռ, միշտ, տայիմ.
Tantôt, թանթօ, տակաւ մի յառաջ, պիր աղ էվվէլ.
Souvent, սուվան, բազում անգամ, չօք տէֆա.
Rarement, ռառըման, սակաւ անգամ, սէյրէկ.
Jusqu'à présent, մինչև ցարդ, շիմտիյէտէք.
ժիւսք'ա փռէզան,
Aussitôt, օսիթօ, իսկոյն, օլ սահաթ.
Dernierement, տակաւ մի յառաջ, տէմին.
տէռնիէռըման,
Anciennement, ի հնումն, էսքի զէմանտէ.
անսիէննըման,
Depuis, տըփիւի, ապա, սօնրա.
Demain matin, վաղիւ ընդ առաւօտն, եարըն սապահ.
տըմէն մաթէն,
Dès-à-présent, այժմէն իսկ, շիմտիտէն.
տէզ-ա-փռէզան,

De tems en tems, [illegible] երբեմն երբեմն, պատըը պատըը.
Dorénavent, [illegible] յայսմհետէ, շիմտէն սօնրա.
Hier au soir, [illegible] երեկ յերեկոյի, տիւն աքշամ.
Hier matin, [illegible] երեկ յառաւօտու, տիւն սապահ.
Sur le soir, [illegible] ընդ երեկոյս, աքշամա քարշը.
Tôt, [illegible] վաղվաղակի, թեզ.
Tout à-coup, [illegible] 'ի քթթել ական, անսըզըն.
D'abord, [illegible] վաղ, թեզ.
Tard, [illegible] անագան, կէճ.
Autrefois, [illegible] յայլում նուագի, պաշգա քէրրէ.
Présentement, [illegible] այժմ, շիմտի.
Pour le présent, [illegible] առ այժմ, շիմտիլիք.
D'aujourd'hui en quinze, [illegible] այսօր մինչև ցհնգետասան օր, պուկիւնտէն օն պէշ կիւնէ տէք.
Jusques à quand? [illegible] մինչև ցե՞րբ, նէ՛չէյէ՞ տէք.
Sur l'heure, [illegible] 'ի նմին վայրկենի, պու թաքիքէտէ.
Vite, [illegible] երագ, չապուք.
Soudain, [illegible] անդէն և անդ, աքապինտէ.
Plutôt, [illegible] յաւէտ, զիատէ.
Fréquemment, [illegible] յաճախակի, սըք.
Derechef, [illegible] անդրէն, թէքրար.
Pour lors, [illegible] յայնժամ, օ վաքըթ.

[illegible]:

Prémièrement, [illegible] նախ առաջին, էվվէլա.
Enfin, [illegible] 'ի վախճանի, նէթիճէ.
A la fin, [illegible] հուսկ յետոյ, սօն սօնղունտա.
A la file, [illegible] ըստ կարգի, սըրայ իլէ.

Tour-à-tour, թուր-ա-թուր, } փոփոխակի,
Alternativement, ալթէռնաթիվման, } նէօպէթ իլէ.
Pêle-mêle, փէլ-մէլ, խառն 'ի խուռն, քարմաքարըշ.
Ensemble, անսանպլ, 'ի միասին, պէրապէր.
Devant, տըվան, յառաջ, էվվէլ.
Après, աբրէ, զկնի, սօնրա.
Ensuite, անսուիթ, յետ այնորիկ, օնտան սօնրա.
Successivement, սիւքսէսիվման, հետ զհետէ, պիրի-պիր-ար-տընճա.
Un à un, էօն ա էօն, մի առ մի, պիրէր պիրէր.
Sans dessus dessous, սան տըսիւ տըսու, վեր 'ի վայր, ալթ իւսթ.
De fond en comble, տը ֆօն ան քօնպլ, 'ի հիմանց, թէմէլլինտէն.

Քանակականք:

Une fois, իւն ֆուա, միանգամ, պիր քէրրէ.
Mille fois, միլ ֆուա, հազարիցս, պին քէրրէ.
Assez, ասէ, բաւական, եէթիշիր.
Trop, թռօ, յանչափս, զիյատէսինճէ.
Peu, փէօ, սակաւ, աղ.
Beaucoup, պօքու, բազում, չօք.
Bien, պիէն, բազմօք, չօք.
Fort, très, ֆօռ, թռէ, կարի, ծոյժ, փէք, չօք.
Quelque, քէլքը, որչափ և, նէքատար քի.
Encore, անքօռ, և ես, տահա.
Tant, թան, այնքան, օ քատար.
Autant, օթ[illegible] նոյնչափ, նոյնչափ ես, օլ քատար, օլ քատար տահա.
Plus, պլիւ, առաւել, զիյատէ.
Moins, մուէն, նուազ, տահա աղ.
Davantage, տավանթաժ, առաւել ևս, տահա զիյատէ.
Presque, փռէսքը, իբր, հէմէն.
Peu-à-point, փէօ ա փուէն, դրեթէ ոչինչ, հէմէն հիչ.
Tout-à-fait, թութ-ա ֆէ, բոլորովին, պիւսպիւթիւն.
Au-moins, օ-մուէն, գէթ, պարի.
Rien, ռիէն, ոչ ինչ, հիչ.
Combien, քօնպիէն, որչափ, նէ քատար.

De tems en tems, երբեմն երբեմն, պազը պազը.
դը թանզ ան թան,
Dorénavent, յայսմհետէ, շիմտէն սօնդրա.
դօռէնավան,
Hier au soir, երեկ յերեկոյի, տիւն աքշամ.
իէռ օ սուառ,
Hier matin, երեկ յառաւօտու, տիւն սապահ.
իէռ մաթէն,
Sur le soir, ընդ երեկոյս, աքշամա քարշը.
սիւռ լը սուառ,
Tôt, թօ. վաղվաղակի, թէզ.
Tout à-coup, 'ի քթթել ական, անիտէ.
թու-թա-քու,
D'abord, տ'աբօռ, վաղ, թէզ.
Tard, թառ, անապաղան, կէճ.
Autrefois, օթռը-ֆուա, յայլում ժամանակի, պաշկա քէրրէ.
Présentement, այժմ, շիմտի.
փռէզանթըման,
Pour le présent, առ այժմ, շիմտիլիք.
փուռ լը փռէզան,
D'aujourd'hui en quinze, աստի մինչև ցհնգետասան օր.
տ'օժուռտ'իւի ան քէնզ, պուկիւնտէն օն պէշկիւնէ տէք.
Jusques à quand? մինչև ցերբ, նէ չէյէ տէք.
ժիւսք ա քան,
Sur l'heure, սիւռ լէօռ, 'ի նմին վայրկենի, պու թաքիքէտէ.
Vite, վիթ, երագ, չապուք.
Soudain, սուտէն, անդէն և անդ, աքապինճէ.
Plutôt, փլիւթօ, յառաջ, զիատէ.
Fréquemment, յաճախակի, սըք.
ֆրէքամման,
Derechef, տըռըշէֆ, անդրէն, թէքրար.
Pour lors, փուռ լօռ, յայնժամ, օ վագըթ.

Դասականք:

Prémièrement, փռէմիէռման, նախ առաջին, էվվէլա.
Enfin, անֆէն, 'ի վախճանի, նիհայէթ.
A la fin, ա լա ֆէն, հուսկ յետոյ, սօն սօնունտա.
A la file, ա լա ֆիլ, ըստ կարգի, սըրայըլէ.

Tour-à-tour, թուռ-ա-թուռ, } փոփոխակի, նէօպէթ իլէ.
Alternativement, ալդէռնադիվըման, }
Pêle-mêle, փէլ-մէլ, խառն ՚ի խուռն, գարմագարըշ.
Ensemble, անսանպլ, ՚ի միասին, պէրապէր.
Devant, տըվան, յառաջ, էվվէլ.
Après, աբրէ, զկնի, սօնրա.
Ensuite, անսուիդ, յետ այնորիկ, օնտան սօնրա.
Successivement, սիւքսէսիվըման, հետ զհետէ, պիրի-պիր-ար-տընջա.
Un à un, էօն ա էօն, մի առ մի, պիրէր պիրէր.
Sans dessus dessous, սան տըսիւ տըսու, վեր ՚ի վայր, ալթ իւստ.
De fond en comble, տը ֆօն ան քօնպլ, ՚ի հիմանց, թէմէլլէրինտէն.

Քանակականք:

Une fois, իւն ֆուա, միանգամ, պիր քէրրէ.
Mille fois, միլ ֆուա, հազարիցս, պին քէրրէ.
Assez, ասէ, բաւական, եէթիշիր.
Trop, թռօ, յանչափս, զիատէսինճէ.
Peu, փէօ, սակաւ, ազ.
Beaucoup, պօքու, բազում, չօգ.
Bien, պիէն, բազմօք, չօգ.
Fort, très, ֆօռ, թռէ, կարի, յոյժ, փէք, չօգ.
Quelque, քէլքը, որչափ և, նէքատար քի.
Encore, անքօռ, և ևս, տահա.
Tant, թան, այնքան, օլ գատար.
Autant, օ[illegible] նոյնչափ, նոյնչափ ևս, օլ գատար, օլ գատար տահա.
Plus, փլիւ, առաւել, զիատէ.
Moins, մուէն, նուազ, տահա ազ.
Davantage, տավանթաժ, առաւել ևս, տահա զիատէ.
Presque, փռէսքը, իբր, հէմէն.
Peu à-point, փէօ ա-փուէն, գրեթէ ոչինչ, հէմէն հիչ.
Tout-à fait, թու-թ-ա ֆէ, բոլորովին, պիւսպիւթիւն.
Au-moins, օ-մուէն, գէթ, պարի.
Rien, ռիէն, ոչ ինչ, հիչ.
Combien, քօնպիէն, որչափ, նէ գատար.

Guère, գէռ,	ոչ կարի,	չօք աէյիլ.
Tant soit peu, թանդ սուա փէօ,	սակաւիկ ինչ,	ազաճըգ.
Un peu plus, էօն փէօ փլիւ,	սակաւ ինչ ա. աւելի,	պիր ազ զիատէ.
A peu près, environ, ա փէօ փրէ, անվիրօն,	շուրջ, իբր,	թախմինա, գատար.
A moitié, ա մուաթիէ,	կիսով չափ,	եարըմ.
Tout au plus, թուդ օ փլիւ,	առ աւաւելն,	փէքփէք:

Տեղականք:

Où, ու,	ուր,	նէրէտէ, նէրէյէ.
D'où, տ'ու,	ուստի,	նէրէտէն.
Par où, փառ ու,	ընդ որ, յո,	նէրէտէն, նէրէյէ.
Ici, իսի,	աստ, այսր,	պուրատա, պուրայա.
Par ici, փառ իսի,	ընդ այս, աստի,	պուրատան.
Ça, սա,	աստ,	պուրայա, պուրատա.
Là, լա,	անդ, անդր,	օրատա, օրայա.
Par là, փառ լա,	անդր, անտի,	օրայա, օրատան.
Là haut, լա հօ,	'ի վեր անդ,	եօգարը, եօգարըտա.
En deça, ան տըսա,	աստի,	պուրատան.
Là bas, լա պա,	'ի վայր անդ,	աշաղը, աշաղըտա.
Au-delà, օ-տըլա,	յայնկոյս,	էօթէ.
Dedans, տըտան,	'ի ներքս,	իչէրտէ.
Jusque là, ժիւսք լա,	ցայնվայր,	օրայատաք.
De hors, տը հօռ,	արտաքս,	[illegible]շարը.
En dehors, ան տըհօռ,	արտաքուստ,	[illegible]շարըտան.
Dessus, տըսիւ,	'ի վեր,	եօգարը.
Dessous, տըսու,	'ի վայր,	աշաղը.
A côté, ա քօթէ,	մերձ,	եագըն.
De côté, տը քօթէ,	'ի կողմանէ,	թարաֆընտան.
Derrière, տէռիէռ,	յետուստ,	արտընտան.
Devant, տըվան,	յառաջոյ,	էօնտէն.
Ailleurs, այյէօռ,	այլուր,	պաշգա եէրտէ.
A droite, ա տռուաթ,	ընդ աջմէ,	սաղտան.
A gauche, ա կօշ,	'ի ձախ, 'ի ձախմէ,	սօլա, սօլտան.

Par tout, փառ թու, ամէն ուրեք, հէր եէրտէ.
Près, փրէ, մերձ, եաքըն.
Loin, լուէն, հեռի, ուզաք.
Jusque-où? ժիւսք-ու, ցո՞ր վայր, նէրէյէտէք.
Y, ի, աստ, անդ. պուրատա, օրատա:

Աֆիրմաթիվնէր :

Certainement, սէրթէնըման, ստուգապէս, սահիհ.
Infailliblement, էնֆայլիպլըման, անշուշտ, թահքիք.
Sans doute, սան տութ, աներկբայաբար, շիւպհէսիզ.
Assurément, ասիւրէման, ապահովս, ստու-գի՛, էմինլիկ իլէ, կէր-չէք.
En vérité, ան վէրիթէ,
Vraiment, վրէման, } արդարև, կէրչէք քի,
Volontiers, վօլօնթիէ, յօժարութ, րաղպէթ իլէ,
Oui, ուի, այո, պէլի.
Effectivement, էֆէքթիվըման, ճշմարտի՛, կէրչէք.
Nullement, նիւլման.
En aucune façon, ան օքիւն ֆասօն,
En aucune maniere, ան օքիւն մանիէր, } ոչինչ ինչ, հիչ պիր վէչհ իլէ.
Non, ne, նօն, նը, ոչ, եօք, հայըր.
Jamais, ժամէ, ոչ երբեք, ասլա.
Point du tout, փուէն տիւ թու, ոչ բնաւ, հիչ.

Տիւպիթաթիվնէր, և Ինթէռօկաթիվնէր :

Peut-être, փէօթ-էթր, գուցէ, պէլքի.
Pourquoi? փուրքուա, ընդէր, նիչին.
Comment? քօման, որպէս, նասըլ.

Օրտինաթիվնէր :

A dessein, ա տըսէն,
Exprès, էքսփրէ, } դիտմամբ, մախսուս.
Sciemment, սիամման, գիտութի՛, պիլմէյ իլէ.
Bien, պիէն, բարւոք, էյի.

Très-bien, թրէ պիէն, 'կարի քաջ, փէք էյի.
Mal, մալ, ոչ բարւոք, չարաչար, ֆէնա.
Ainsi, էնսի, այսպէս, պէօյլէ.
Comment, քօման, որպէս, նասըլ քի.
Volontiers, վօլօնթիէ, յօժարութ̄բ, րաաէթ իլէ.
Passablement, փասապլըման, չափաւորապէս, էյիճէ.
A regret, ա րըկրէ, ակամայ, զօրաքի.
Bon gré mal gré, պօն կրէ մալ կրէ, կամայ ակամայ, խատէր խատէմէզ.
Gratis, կրաթիս, ձրի, ճապա.
Tout de bon, թու տը պօն, իսկապէս, լաթիֆէսիզ.
A propos, ա փրօփօ, յարմար, ույկուն.
Mal à propos, մալ ա փրօփօ, յանդէպս, եաքըշըքսըզ.
Modestement, մօտէսթըման, համեստութ̄բ, էտէպ իլէ.
Sagement, սաժըման, իմաստութ̄բ, աքըլլընէ.
Poliment, փօլիման, } վայելչաբար, գեղեցիկս.
Gentiment, ժանթիման, } զարիֆանէ, կիւզէլ.

Յօդուած Է:

Ինչ ինչ գիտելիք ՚ի վերայ մակբայից առ հասարակ:

Պիտել պարտ է նախ՝ զի առ Գաղղիացիս բազում են յոյժ մակբայք յանգեալք ՚ի ment ման, (որք և ըն մեծի մասին են որակականք,) և սոքա առ հասարակ ծագին յածականաց՝ ըստ երկուց կանոնացս այսոցիկ:

Կանոն Ա:

Յորժամ ածական անուանն յարականն յանգի ձայնաւորաւ, յաւելեալ լինի ՚ի վերայ նր մասնիկս ment ման, և լինի մակբայ. որպ՝

Aisé, էզէ. Aisément, էզէման, դիւրաւ, քօլայլըղ իլէ,
Désespéré, Désespérément, տէզէսփէրէ, տէզէսփէրէման, յուսահատաբար, ումուտսուզ.
Sage, սաժ, Sagement, սաժըման, իմաստնապէս, աքըլլընէ.

Gai, կէ, Gaiment, կէման, զուարթագին, շազ.
Ingénu, Ingénument, անմեղ, հիլլէօրէ.
էնժէնիւ, էնժէնիւման,
և այլ բազումք.

Կանոն Է.

Յորժամ ածական անունն յարականն յանգի 'ի բաղաձայն, լինի մակբայ՝ յաւելլով 'ի վր իգականի նր մասնիկս ment ման, որպէս՝
Doux, Douce, Doucement, քաղցրութք, թաթլըլըղ ըլա.
տու, տուս, տուսման,
Inhumain, Inhumaine, Inhumainement, անգթութք, մէրհամէթսիզ.
էնիւմէն, էնիւմէն, էնիւմէնման,
Naïf, Naïve, Naïvement, անկեղծ, տօղրուլուքըլա.
նաիֆ, նաիվ, նաիվման,
և այլք բազումք:

Ըստ այսմ կանոնիս լինի և յածականս յայսոսիկ՝
Beau, Belle, Bellement, յուշիկ, եավաշ.
պօ, պէլ, պէլման,
Fou, Folle, Follement, անմտաբար, աքըլսըզ.
ֆու, ֆօլ, ֆօլման,
Nouveau, Nouvelle, Nouvellement, նորոգ, եէնիտէն.
նուվօ, նուվէլ, նուվէլման,
և յայլ սակաւ սոյնպիսիս:

Ի կանոնէ աստի 'ի բաց առեալ լինին նախ՝ հետագայքս, յորս համր e գիրս փոխի 'ի փակ é 'ի լինել ածականին մակբայ, որպէս՝
Commun, Commune, Communément, առ հասարակ, գօմէօն, գօմիւն, գօմիւնէման. ալէսէվիէ.
Précis, Précise, Précisément, համառօտիւ, բրէսի, բրէսիզ, բրէսիզէման, քըսաճա.
Exprès, Expresse, Expressément, յայտնապէս, էքսբրէ, էքսբրէս, էքսբրէսէման, էշկեարէ.
Եւ այլ սակաւք:

Երկրորդ՝ 'ի բաց առեալ լինին ածականք յանգեալք

'ի ant, և 'ի ent, որք լինին մակբայ՝ փոխելով զգիրս nt, 'ի mment, որպ՝

Constant, Constamment, հաստատութիւ, քաջ(՝)ձէ.
 քօնսդան, քօնսդամման,

Elégant, Elégamment, վայելուչս, լաթափէ[illegible]ելէ.
 էլէկան, էլէկամման,

Diligent, Diligemment, փութոյ պնդութ, քայրէթ ելէ.
 տիլիժան; տիլիժամման,

Prudent, Prudemment, խոհեմաբար, աքըլանէ.
 բրիւտան, բրիւտամման,

և այլ բազումք:

Օանց առնեմք զայլ ևս դուզնաքեայ բացառութիւք, զորս յաւէտ վարժութի՝ քան կանոնօք ուսցիս:

Գիտել պարտ է երկրորդ՝ զի են բազում ձայնք կմ բառք, որք համարին մակբայ, և միանգամայն նախադրութի, այ՝ ուր առնուն զխնդիր՝ են նախադրութի, իսկ ուր առանց խնդրոյ յարին 'ի բայն և կամ յածականս, են մակբայ. որպ բառս loin լուէն, հեռի, ուզաք, է մակբայ յայսմ բանի՝

Il ne va pas loin, — ոչ գնայ հեռի,
 իլ նը վա բա լուէն, — ուզաք կիթմէզ:

Իսկ յայսմ է նախադրութի.

Elle loge loin de vous, բնակի հեռի 'ի քէն.
 էլ լօժ լուէն տը վու, — սէնտէն ուզաք օթուրուր:

Գիտել պարտ է երրորդ՝ զի երբեմն նաև ածական անուանք վարին իբր մակբայ, որպ՝

Parler bas, — խօսել ցած ձայնիւ.
 բառլէ պա, — ալչաք սէս իլէ սէօյլէմէք:

Voir claire, — պայծառ տեսանել.
 վուառ գլէր, — ըիւշան կէօրմէք:

Rester court, — ափիբերան մնալ.
 ռէսդէ գուռ, — լաքըրտըլըղը քալմաք:

Գիտել պարտ է չորրորդ՝ զի երբեմն անուանք ինչ հոլովմամբ իւիք, և կամ այլ և այլ անուանք կամ մասունք բանի 'ի միասին եկեալ՝ իբր մակբայ վարին, յորոց և զոմանս եդաք 'ի վերոյ. որպ՝

A souhait,	ըստ փափաքանաց,
Ա ՍՈՒԷ,	համրէթինէ կէօրէ.
Tout au plus,	առ առաւելն,
ԹՈՒԹ Օ ՊԼԻՒ,	էն չօղու.
A vue d'oeil,	ընդ տեսանելն,
Ա ՎԻՒ Տ'ԷՕՅԼ,	պիր կէօրիւշտէ.
Il peut se faire que,	հնար է զի, գուցէ.
Ի ՊԷՕ ՍԸ ՖԷՌ ՔԸ,	քապիլ տիր քի, պէլքի.

Գիտել պարտ է հինգերորդ՝ զի թէպէտ մակբայք ըստ բնութեան իւրեանց ոչ պահանջեն զխնդիր, սակայն քանակականք առ Գաղղիացիս բազում անգամ առնուն զխնդիր, ոչ եթէ զօրութեամբ իւրեանց, այլ զօրութեամբ քանակական գոյական անուան, որ ընդ նոքօք իմացեալ լինի:

Նոյն այսոքիկ մակբայք համառօտակօրէն բացատրին ՚ի մէջ իբր ածականք ՚ի վր խնդրոյ իւրեանց:

Այս խնդիր քանակական մակբայից է միշտ ՚ի հոլովս սեռական. զորօրինակ՝

Beaucoup d'argent,	բազում արծաթ,
ՊՕՔՈՒ Տ'ԱՌԺԱՆ,	չօք կիւմիւշ.
Tant d'embarras,	այնչափ խափան,
ԹԱՆ Տ'ԱՆՊԱՌԱ,	պու քատար էնկէլ.
Moins de plaisir,	նուազ հաճութի,
ՄՈՒԷՆ ՏԸ ՊԼԷԶԻՌ,	ազ սէֆա.
Peu de pain,	սակաւ հաց,
ՊԷՕ ՏԸ ՊԷՆ,	պիր ազ էքմէք.

Որպէս տեսանես՝ սմ խնդիրքս են անորոշ յօդիւ, որ է de տը. իսկ թէ երբ և ո՛յք առնուն զխնդիր սեռական՝ որոշեալ յօդիւ, որ է՝ du տիւ, կամ de la տը լա, են. վէճ է ՚ի մէջ նոյն իսկ Գաղղիացի քերականաց: Մտադիր ընթերցումն երևելի մատենագրացն գրոց՝ քաջ ևս ուսուսցէ քեզ:

ԳԼՈՒԽ Լ.

՚Ի վերայ նախադրութեանց:

Նախադրութիւն է մասն բանի, կամ բառ, որ եդեալ ՚ի վերայ անուան, կամ ՚ի վերայ այլ մասին բանի՝ երբ ՚ի վերայ անուան, զպարագայս նորին ցուցանէ. որպ՝

A côté de Monsieur,	Մերձ առ պարոնն,
ա քօթէ տը մօնսիէօ,	ադայա եանըն.
Après diné,	յետ ճաշուն,
ափրէ տինէ,	եօյլէն եէմէյինտէն սօնրա:

՚Ի սոցանէ ոմանք են պարզ, որպ՝ dans տան, ՚ի. avec ավէք, ընդ, իլէ. ևն: Եւ ոմանք բաղադրեալ յայլ և այլ բառից, որպ՝ vis-à-vis, վիզ-ա-վի, յանդիման, քարշըսընտա. à l'égard, ալէկառ, շուրջ, եօթիւրիւ. ևն:

Արդ՝ ՚ի նախադրութեանց ոմանք առնուն զխնդիր ՚ի սեռական կամ ՚ի բացառական հոլով, ոմանք ՚ի տրական, և ոմանք ՚ի հայցական, զորս ըստ կարգի դիցուք առաջի մի մի խնդրովք:

Նախադրութիւնք, որք առնուն զսեռական կամ զբացառական հոլով:

A côté de vous,	Մերձ առ քեզ.
ա քօթէ տը վու,	սանա եագըն:
à la réserve d'un seul navire,	Բաց ՚ի նաւէ միոջէ.
ա լա ռէզէռվ տ'էօն սէօլ նավիռ,	պիր կէմիտէն մաադա:
à raison de six florins l'aune,	կանգունն ընդ վեց ֆլորին.
ա ռէզօն տը սի ֆլօռէն լ'օն.	արշընը ալթը ֆլորինտէն:
à l'insu des parents,	գաղտ ՚ի ծնողաց.
ա լէնսիւ տէ փառան,	պէապէրի վէ վալիտէսինտէն կիզլի:

à cause de vous, — սակս քո.
ա քօզ տը վու, — սէնին իչին :

autour du bassin, — շուրջ զաւազանաւ.
օթուր տիւ պասէն, — Հաւուզուն էթրաֆընտա :

les uns au delà, et les autres au deça du fleuve, — ոմանք յայնկոյս, և այլք յայսկոյս գետոյն.
լէզ էօն օ տըլա, է լէզ օթր օ տըսա տիւ ֆլէօվ, — պազըլարը չայըն օ դիէր թարաֆընտա, վէ պազըլարը պու թարաֆընտա :

auprès du Roi, — առ Թագաւորին.
օփրէ տիւ Ռուա, — փատիշահըն եանընտա :

au dessus de vos forces, — 'ի վեր քան զկար զօրութ քո.
օ տըսիւ տը վօ ֆօրս, — սէնին քուտրէթինտէն եօգարը :

au dessous de son mérite, — ստորև քան զարժան իւր.
օ տըսու տը սօն մէրիթ, — քէնտի լայըքըղընտան աշաղը :

aller au devant de quelqu'un, — ընդ առաջ ելանել ումեք.
ալէ օ տըվան տը քէլքէօն, — պիրիսինէ քարշը կիթմէք :

au milieu des ennemis, — 'ի մէջ թշնամեաց.
օ միլիէօ տէզ էնմի, — տուշմանլարըն իչինտէ :

au bout de deux ans, — 'ի վախճան երկուց ամաց.
օ պու տը տէօզ ան, — իքի եըլըն պաշընտա :

à l'aide d'un Monsieur, — յօգնութեամբ պարոնի ումեմն.
ա լէտ տ'էօն մըսիէօ, — պիր աղանըն էլի իլէ :

au pied du mont, — առ ստորոտով լերին.
օ փիէ տիւ մօն, — տաղըն էթէյինտէ :

hors de danger, — հեռի 'ի վտանգէ.
հօռ տը տանժէ, — մուհաթարատան աւլաք :

près des remparts, — մերձ 'ի պատնէշս.
փրէ տէ ռանփառ, — Թապեայա եագըն :

loin de Constantinople, — հեռի 'ի Կոստանդինուպօլսոյ.
լուէն տը Գօնսթանթինօփլ, — Իսթամպօլտան աւլաք :

le long du fleuve, — ընդ երկայնութեն գետոյն.
լը լօն տիւ ֆլէօվ, — չայըն պօյունա :

dehors de l'Église, — արտաքոյ Եկեղեցւոյ.
տըհօռ տը լ'Էկլիզ, — Քիլիսէտէն տըշարը :

dedans du palais, — 'ի մէջ պալատան.
տըտան տիւ փալէ, — սարայըն իչինտէ :

proche de vous,	մօտ առ քեզ.
փռօշ դը վու,	եանընա եաքըն:
en présence du Rôi,	առաջի թագաւորի.
ան փրեզանս դիւ Ռուա,	հիւնքեարըն էօնիւնտէ:
à dessein de nuire,	առ ՚ի վնասել.
ա տէսէն դը նիւիր,	զարար վէրմէք իչիւն:
au lieu de songer,	փոխանակ խորհելոյ.
օ լիէօ դը սօնժէ,	տիւշիւնմէ եէրինէ:
en dépit des ennemis,	ընդ հակառակս թշնամեաց.
ան տէփի դէզ էնմի,	տիւշմանլարա նիսպէթ:
afin de rendre,	առ ՚ի յետս դարձուցանել.
աֆէն դը ռանտռ,	կէրի չէվիրմէք իչիւն:
avant que de promettre,	յառաջ քան զխոստանալ.
ավան քը դը փռօմէթռ,	սէօզ վէրմէտէն էվէլ:
avant de parler,	յառաջագոյն քան զխօսել.
ավան դը փառլէ,	սէօյլէմէտէն էվվէլ:

Նախադրութիւնք, որք առնուն զտրական հոլով:

Jusqu'à la montagne,	մինչև ցլեառն.
ժիւսք՚ ա լա մօնթանյ,	տաղա դէք:
jusques aux confins,	մինչև ՚ի սահմանս.
ժիւսքզ օ քօնֆէն,	սընըրլարա դէք:
par rapport à cette affaire,	յաղագս այսր գործոյ.
փառ ռափօռթ ա սէթ աֆէռ,	պու իշտէն էօթիւրիւ:
quant à moi,	յինէն կողմանէ.
քանթ ա մուա,	պէնտէն թարաֆը:

Նախադրութիւնք, որք առնուն զհայցական հոլով:

Après le deluge,	Զկնի ջրհեղեղի.
աբռէ լը տէլիւժ,	թուֆանտան սօնրա:
avant nous,	յառաջ քան զմեզ.
ավան նու,	պիզտէն էվէլ:
devant la porte,	առաջի դրան.
տըվան լա փօռթ,	քափունուն էօնիւնտէ:
attendu son infirmité,	վասն տկարութեան իւրոյ.
աթանտիւ սօն էնֆիռմիթէ,	հաստալըղընտան էօթիւրիւ:
avec moi,	ընդ իս.
ավէք մուա,	պէնիմ իլէ:

à travers les champs,
ա թռավէռ լէ շան,
ընդ մէջ դաշտաց.
օվալարըն եկէնէն:

chez lui,
շէ լուի,
առ նմա, կամ 'ի տան նր.
ծնունդ էանդընթա, կամ եկեղեցին:

contre la mort,
քօնթռ լա մօռ,
ընդդէմ մահու.
եօլիւմէ տարըշը:

d'après vos paroles,
տ'ապռէ վօ փառօլ,
ըստ բանից քոց.
սէնին սէօզլունէ կէօրէ:

dans ma chambre,
տան մա շամպռ,
'ի սենեկի իմում.
պէնիմ օտամըն իչինտէ:

dès l'enfance,
տէ լ'անֆանս,
անդուստի 'ի մանկութէ.
լեա չօճուգլուգտան պէրի:

depuis la ville jusqu'ici,
տըփիւի լա վիլ ժիւսք'իսի,
'ի քաղաքէ մինչև ցայսր.
շէհիրտէն պուրայատաք:

deça, par-deça le fleuve,
տըսա, փառ-տըսա լը ֆլէօվ,
յայսմ կողմանէ գետոյն.
չայըն պու եանթարաֆընտան:

delà, par-delà les monts,
տըլա, փառ-տըլա լէ մօն,
անդր քան զլեռինս.
տաղլարտան էօթէ:

dessus la maison,
տըսիւ լա մէզօն,
'ի վերայ տան.
էվին իւստիւնտէ:

dessous la table,
տըսու լա թապլ,
'ի ներքոյ սեղանոյ.
սուֆրանըն ալթընտա:

derrière lui,
տէռիէռ լիւի,
զկնի նորա.
օնուն արդընտան:

derrière le mur,
տէռիէռ լը միւռ,
յետևոյ որմոյն.
տուվարըն արդընտա:

durant la peste,
տիւռան լա փէսթ,
'ի ժամանակի անդ ժանտախտի.
թաունուն զէմանընտա:

en guerre,
ան կէռ,
'ի պատերազմի.
ճէնկտէ:

entre la France et l'Arménie,
անթռ լա Ֆռանս է լ'Առմէնի,
'ի մէջ Գաղղիոյ և Հայաստանեայց.
Ֆռանսանըն վէ Էրմէնիստանըն մաբէյնինտէ:

charitable envers les pauvres,
շառիթապլ անվէռ լէ փօվռ,
ողորմած առ աղքատս.
ֆուգարէլէրէ մէրհամէթլի:

environ douze personnes,
անվիռօն տուզ փէռսօն,
իբր երկոտասան անձինք.
օն իքի քիշի գատար:

hormis nous, — Բաց 'ի մէնջ ·
Հօռմի նու, — պիզտէն մաատա:

hors l'honneur, — Բայց 'ի պատուոյ ·
Հօռ լ'օնէօռ, — իզզէթտէն մաատա:

malgré nos prières, — Ընդդէմ աղաչանաց մերոց ·
մալկռէ նօ փռիէռ, — պիզիմ րիճամըզա ռաղմը:

moyennant la grace de Dieu, — 'Ի ձեռն շնորհացն Ա.Յ ·
մօայէնան լա կռաս տը Տիէօ, — Ալլահըն լութֆի իլէ:

nonobstant mes avis, — Ընդդէմ իմ ծանուցաք ·
նօնօպսթան մէզ ավի, — Ֆարզարը Հապէր վէրտիքը ·

outre les mers, — Անդր քան զծովս ·
ութռ լէ մէռ, — տէնիզլէրտէն էօթէ:

cent hommes outre les enfants, — Հարիւր այր՝ բաց 'ի տղայոց ·
սանթ օմ ութռ լէզ անֆան, — եիւզ ատամ՝ չօճուգլարտան մաատա:

par les prairies, — Ընդ մարգագետինս ·
փառ լէ փռէռի, — չայըրլարտան:

par les prières, — աղաչանօք ·
փառ լէ փռիէռ, — եալվարմագ իլէ:

parmi les morts, — 'Ի մէջ մեռելոց:
փառմի լէ մօռ, — էօլիւշլէրին իչինտէ:

pendant la guerre, — 'Ի ժամանակի անդ պատերազմի ·
փանտան լա կէռ, — ճէնկ վագթընտա:

pour le Roi, — Վասն թագաւորի ·
փուռ լը Ռուա · — փատիշահ իչին:

sans le pain, — առանց հացի ·
սան լը փէն, — էքմէքսիզ:

sauf les papiers, — Բաց 'ի թղթոց ·
սօֆ լէ փափիէ, — քեհաթլարտան մաադա:

selon les circonstances, — Ըստ պարագայից ·
սըլօն լէ սիռքօնսթանս, — թավըրլարա կէօրէ:

suivant l'Evangile, — Ըստ Աւետարանի ·
սուիվան լ'Էվանժիլ, — Ինճիլի շէրիֆէ կէօրէ:

sous les pieds, — 'Ի ներքոյ ոտից ·
սու լէ փիէ, — այաքլարըն ալթընտա:

sur la tête, — 'Ի վերայ գլխոյ ·
սիւռ լա թէթ, — պաշընըն իւսթիւնտէ, պաշընտա:

touchant cette affaire, — շուրջ զայսու գործով.
թուշան սէթ աֆէռ, — պու իշտէն պայլէ.
vers le ciel, — վերոյ 'ի յերկինս.
վէռ լը սիէլ, — կէօյէ դօղրու.
voilà votre mouchoir, — ահաւասիկ թաշկինակ քո,
վուալա վօթռ մուշուառ, — իշտէ մաղրամադըն:

Աստանօր գտանես զբազում նախադրութիւնս, զորս եդեալ եմք 'ի նախընթաց գլուխդ 'ի կարգս մակբայից, զորոց և սակաւ ինչ ծանուցաք անդանօր. և 'ի մակբայից զոմանս գտցես 'ի հետագայ գլուխս՝ եդեալս իբր շաղկապս. որոց վասն առ հասարակ գիտել արժան է, զի որովհետև այս անհոլով մասունք բանի բազում իմիք ունին զնմանութիւն ընդ միմեանս, վասն զի զանազան պարագայից՝ զանազան օրինակաւ վարին, է՝ զի իբր մակբայ, է՝ զի իբր նախադրութիւն, և է՝ զի իբր շաղկապ, ևն. այնպէս, որպէս տպաքէն տեսեր, նաև անուանք իսկ, և կամ այլ մասունք բանի ևս վարին երբեմն 'ի տեղի այսոցիկ անհոլով մասանց բանի: Այլ առ 'ի զայս ամ բարւոք որոշել՝ պարտ է քաջ միտ դնել այլ և այլ եղանակի նշանակութեան իւրեանց, ընդ որում եդեալ են 'ի կարգս այսոցիկ մասանց բանի: Այլ քանզի բաց 'ի կարգելոցդ 'ի մէնջ՝ գտանին և ևս անթիւք, զնոսին՝ որպէս բազում անգամ ասացաք՝ մնայ քեզ ուսանել միտադիր ընթերցմամբ գրոց. և անխոնջ վարժութեամբ լեզուին:

Այլ ևս գիտել արժան է, զի թէպէտ յայսոցիկ մասանց բանի՝ օրինակի աղագաւ 'ի նախադրութեանց՝ երկուք կամ երեք բազում անգամ 'ի մէջ ունին զմի նշանակութիւն, սակայն առ նոյն չէ մարթ ամ ուրեք 'ի տեղի միմեանց վարել, այլ 'ի միում տեղւոջ կամ պարագայի զմին, և յայլում զմիւսն. վասն յընթեռնուլն այսմ ևս պարտ է միտ դնել:

Օրօրինակ երկոքին նախադրութիւնքս ևս avec ավէք, և par փառ նշանակեն 'ի մէջ ընդ, սակայն չէ մարթ ասել՝ il est sorti avec cette porte-ci, իլ է սօռթի ավէք սէթ փօռթ-սի, այլ՝ par cette, ևն. փառ սէթ. որ է ել նա ընդ այս դուռն, պու քափուտան չըքտը: Այնպէս և յայլս՝ եթէ 'ի նախադրութիւնս, եթէ 'ի մակբայս, և

ներէ ՚ի շաղկապս: Նոյն զայսոսիկ և մնայ քեզ ուսանել ըստ վերոյգրեալ խրատուցս:

ԳԼՈՒԽ Ը.

՚Ի վերայ Շաղկապի:

Շաղկապն է մասն բանի, կամ բառ, որ միաւորէ ը միմեանս զայլ մասունս բանի, նաև զնոյն իսկ զբանս. օրինակի աղագաւ՝

Il pleure, et il rit en même tems, — լայ նա, և ծիծաղի ՚ի մի և ՚ի նոյն ժամանակի:

է փլէօռ, է է ռի ան մէմ թան. — կիւլէր, վէ աղլար պիր վաքըթտա:

et, է, վէ՝ է շաղկապ, որ միաւորէ զառաջին մասն il pleure, ը երկրորդին՝ il rit.

Այս բաժանի գլխաւորաբար ՚ի մետասան տեսակս, զորս յառաջիկայդ մի առ մի կարգեսցուք:

Միաւորականք:

Et, է,	և,	վէ.
aussi, օսի,	այլև, նմանս.	հէմ, վէ տախի.
tant . . . que, թան . . . քը,	այնչափ . . . որչափ.	օլ քատար . . . նէ քատար.
ni, նի,	ոչ,	նէ.
non plus, նօն փլիւ,	այլև ոչ, և ոչ.	տախի եօք.

Ներհակականք:

Mais, մէ,	բայց.	լաքին, ամմա.
cependant, սըփանդան, néanmoins, նէանմուէն, pourtant, փուռթան, toute fois, թուտ ֆուա,	՚ի վերայ այսր ամի, այլ սակայն,	վէ լաքին. անճաք.
quoique, քուաքը, bien-que, պիէն-քը,	թէպէտ և, թէև.	կէրչէ; փարաղը. կէրչէ քի.

Տրոհականք:

Ou, ու, } կամ, և կամ. եա, եախօտ.
ou bien, ու պիէն, }

soit, սուա, } եթէ, և թէ, կէրէք, եա,
soit que, սուա գը, } կամ թէ. եա քի.

Ենթականք:

Si, սի, եթէ, էյէր,
si non, սինօն, եթէ ոչ, ապա թէ ոչ. եօքսա.
pourvu que, փուրվիւ գը, միայն թէ, ֆագաթ.
à moins que, ա մուէն գը, բայց միայն, լաքին էյէր.

Մարանականք:

Si, սի, արդեօք, աճապա.
savoir si, Միայն արդ գիտել՝ արդեօք,
սավուառ սի, պիլմէլի՝ աճապա.

Մեկնականք:

Savoir, սավուառ, } այսինքն, այս է.
c'est-à-dire, սէ-թա-տիր, } եանի, եանի քի, մէսէլա.
comme, քօմ, } զորօրինակ, խիւլասէի քէ-
par exemple, փառ էկզանփլ, } լամ.

Նմանադրականք:

Comme, քօմ, } ոպ, զորօրինակ. նիճէ, նիճէ քի.
de même, տը մէմ, }
ainsi que, էնսի գը, }
aussi...que, օսի...գը, այնպէս...զի. էօյլէ...քի.
si, սի, այնպէս, էօյլէ.
en, ան, ոպ, կիպի.

Յաւելականք:

D'ailleurs, տ'այլէօր, } այլ և, և դարձեալ.
de plus, տը փլիւ, } վէ աախի, պիր տահա քի.
au surplus, օ սիւրփլիւ, } բաց յայսմանէ,
outre cela, ուտր սըլա, } պուննատան մաադա.
outre que, ուտր գը, }

pour le moins, փուռ լը մուէն, } գէթ, գոնէ. պարէ.
au moins, օ մուէն,
du moins, տիւ մուէն,

Պատճառականք:

Car, քառ, } քանզի, վասն զի, զի, որովհետեւ.
parce que, փառսը քը, } զիրա.
puisque, փիւիսքը, և զի. չիւն, չիւնքի.
pourquoi, փուռքուա, } ընդէ՞ր, զի՞ր վ.
d'où vient que, տ'ու վիէն քը, } նիչին, նէտէ՞ն էօթիւրիւ.
afin de, աֆէն տը, } առ 'ի, իչին.
pour, փուռ,
afin que, աֆէն քը, որպէս զի, օնուն իչին քի.
pour que, փուռ քը, վնզի, նիչին քի.

Հետեւողականք:

Or, օռ, արդ, իմտի.
donc, տօնք, ուրեմն, իմտի.
par conséquent, ապա, ուստի, օնտան էօթիւրիւ.
փառ քօնսէքան,
par tant, փառ թան, յայն սակս, օնիւն իչին.
ainsi, էնսի, և այսպէս, վէ պէօյլէ.

Ժամանակականք, և [illegible]ականք:

Quand, քան,
comme, քօմ,
lorsque, լօռսքը, երբ, մինչդեռ, նէ վագըթ քի,
pendant que, փանտան քը, յորժամ, նէ զէման քի,
tandis que, թանտի քը, այն ինչ, օլ վագըթ քի,
dans le temps que, հաչան.
տան լը թան քը,
du temps que, տիւ թան քը,
tant que, թան քը, } ցորչափ, { նէ գատար քի.
aussi long tems que, նէ գատար վագըթ
օսի լօն թան քը, քի.
avant que, ավան քը, յառաջ քան թէ, մինչչեւ. էվվէլ.
dès que, տէ քը, } նոյնհետայն իբ-
aussitôt que, օսիթօ քը, } րեւ, ընդ, կիպի.

depuis que, յետ որոյ, յորմէ հետէ.
տըփիւի քը, պէրի, սօնղրա.
à peine, ա փէն, հազիւ, կիւճիւլէ, կիւճպէլա.
après que, ափրէ քը, յետ որոյ, սօնղրա.
cependant, մինչդեռ, յայնմ պահու, այլ սակայն.
սըփանտան, իքէն, պու արասա, վէ լաքին։
enfin, անֆէն, } հուսկ յետոյ, 'ի վախճանի.
à la fin, ա լա ֆէն, } էն սօնղունտա, սօն սօնղունտա։

Արդ՝ գիտել արժան է, զի դոն և ևս բազում այլ շաղկապք, ըստ մեծի մասին բաղադրեալք յայլոց մասանց բանի, զորովք՝ առ չծանրաբեռնելոյ վայրապար՝ զանց առնեմք աստանօր։

Գիտել պարտ է ևս, զի ոմանք 'ի շաղկապից պահանջեն 'ի բանի զստորադասական եղանակ, և կէսք՝ է զի զստորադասական, և է՝ զի զհրամանականն. իսկ այլք առ հասարակ զհրամանական։

Աստանօր դիցուք միայն զայնս, որք պահանջեն զստորադասական եղանակ. և են այսք,

Afinque, աֆէնքը, որպ զի, օնուն իչին քի.
à moins que, ա մուէն քը, գէթ, պարէ.
avant que, ավան քը, Նախ քան թէ, օնտան էվվէլ քի.
bien que, պիէն քը, } թէպէտ և, ֆարազա.
quoique, քուաքը, }
de crainte que, տը քրէնթ քը, } առ երկիւղի զի,
de peur que, տը փէօռ քը, } քօրքուսունտան քի.
jusqu'à ce que, ժիւսքա' ս քը, մինչև, թա քի.
au cas que, օ քա քը, } դիցուք թէ, տէյէլիմ քի,
posé que, փօզէ քը, } գրեա թէ, քօ քի,
soit que, սուա քը, }
pourvu que, փուռվիւ քը, միայն թէ. շու քի, ֆաքաթ քի.
non pas que, նօն փա քը, ոչ եթէ, եօք քի.
sans que, բաց յայնմանէ՝ զի, թող զի.
սան քը, օնսուզ քի, օնտան մատէ քի.
և այլ սոցին նմանք. և առ հասարակ յորժամ 'ի բանի շաղկապս que, քը, քէ, դնի զկնի հարցական, կամ բացասական բայի, և կամ այնպիսի բայի՝ որ ցուցանէ, զեր-

կուղ, գլոյս, զերկբայութի, զբաղձանս, ևն. օրինակի աղագաւ՝

Il importe peu que je déplaise aux hommes, pourvu que je plaise à Dieu.

Իլ էնփօռթ փէօ քը ժը տէփլէզ օզ օմ, փուռվիւ քը ժը փլէզ ա Տիէօ։

Ոչ ինչ ինձ փոյթ, զի անհաճոյ լինիմ մարդկան, միայն թէ հաճոյ եղէց առաջի Այ։

Սագլիֆէմ տէյիլ, քի մաքպուլ տէյիլիմ ինսանլարա, ֆաքաթ քի մաքպուլ օլայըմ Ալլահա։

Իսկ թէ յոր ժամանակն ստորադասականին պարտ է դնել զբայն, որ զկնի շաղկապիս que, գիտել պարտ է՝

ՙԱռաջին՝ եթէ առաջին բայն՝ որ է յառաջոյ que շաղկապիս՝ է ներկայ, կամ ապառնի, զերկրորդ բայն՝ այ՝ որ է զկնի que շաղկապիս՝ պարտ է դնել հասարակօրէն 'ի ներկայն ստորադասականի. որպ՝

Il faut, կմ՚ il faudra que vous soyez plus attentif.

Իլ ֆօ, կմ՚ իլ ֆօտրա քը վու սուայէզ պլիւզ ատանթիֆ.

Պարտ է՝ կամ պարտ եղիցի, զի դու իցես առաւել մտադիր։

Լազըմ տըր, նէ լազըմ օլաճաք, քի սէն տահա մուքայէթ օլասըն։

Երկրորդ՝ յորժամ առաջին բայն է 'ի միում յանցեալ ժամանակաց. երկրորդ բայն, այ՝ որ է զկնի շաղկապին՝ դնի հասարակօրէն յանկատարն ստորադասականի. զորօրինակ

Il falloit Il fallut Il a fallu Il eût fallu Il auroit fallu	que vous fussiez plus attentif.	Պարտ էր „ եղև „ եղեալ է „ եղեւ էր	զի դու առաւել մտադիր լինէիր։
Իլ ֆալուէ Իլ ֆալիւ Իլ ա ֆալիւ Իլ իւ ֆալիւ Իլ օռէ ֆալիւ	քը վու ֆիւսիէ պլիւզ ատանթիֆ.	Լազըմ ըտը „ օլտու „ օլմուշ տըր „ „ ըտը „ „ օլմայ ըտը	քի սէն տահա մուքայէթ օլայ ըտըն։

Ոմանք 'ի քերականաց զբազում բացատրութիւն դնեն 'ի կանոնացս աստի, զորս լաւագոյն համարեմք վարժուիլ յաւէտ՝ քան երկար վարդապետութեամբ ուսանել։

ԳԼՈՒԽ Թ.

Ի վերայ միջարկութեան։

Միջարկութիւն է մասն բանի, կամ բառ, որ զկիրս և զշարժմունս հոգւոյ յայտ առնէ։ Այլ և այնչափ են տեսակք միջարկութեանց, որչափ են կիրք հոգւոյ։ Մեք ը գլխաւորայն աստանօր կարգեմք, որք և են ութն։

Խնդութեան։

Ah! ա, Ահ ոհ. վաշ. Հէյ, օխ.
Bon! պօն, Բարիոք. Նէ էյի։

Ցաւակցական։

Aye! այ, Helas! հէլաս, } Աւա՜ղ, եղուկ ինձ. Աղաղք, հայրքֆ պանա.
ô! ó, Ah! ա, Ouf! ուֆ, } Ո՜վ, ո՜հ. վա՜յ. Ա՜հ, ա՜խ, վա՜հ։

Զարմացական։

Ha! հա, Hé! հէ, } Ա՛ա, ո՛ ո. Ամա՜ն, վա՜յ.
Mon Dieu! մօն Տիէօ, Աստուա՜ծ. Ալլա՜հ։

Ներհակական, կամ պարսաւական։

Fi! ֆի, Fi donc! ֆի տօն, } Ո՜ն անդր, քա՛ւ, 'ի բաց տար. Հայտէ. Հաշշա։

Զարմացական։

Oh! օ, Ո՜վ. Վա՜յ հա՜յ.
Est-il possible! էս-դ իլ փօսիպըլ, Կարելի՞ ինչ իցէ. Օլամաք չէյլի։

Յորդորականք ։

Allons, ալօն, Ո՛ն արիք, հա՛մա․ Հա՛յդէ, տէ՛յնտի․
Courage, քուռաժ, Քաջացի՛ր․ Հա՛յ կէյրէթ ։

Կոչականք ։

Hola, հօլա, } Ո՛վ, իշա․ Հէ՛լա, պրէ ։
He, հէ, }

Լռութէ․

Chut, շիւտ, } Լուռ լեր․ Սո՛ւս, սո՛ւս օլ ։
Paix, փէ․ }

Վախճան առաջին մասին ։

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

՚Ի վերայ համաձայնութեան, եւ և ՚ի վերայ արտասանութեան։

Համաձայնութիւն՝ ըստ որում առեալ լինի աստ, է կարգաւոր շարամանութիւն և կապակցութիւն մասանց բանի կամ բառից ըստ միմեանս՝ ըստ կանոնաց քերականութեան։

Արդ՝ ըստ այսմ սահմանի՝ կապակցութիւնք ամենայն մասանց բանի՝ եթէ հոլովելեաց, և եթէ անհոլովից՝ անկանին ընդ համաձայնութեամբ։ Այլ քանզի որ ինչ միանգամ արժան էր գիտել զհամաձայնութենէ անհոլով մասանց բանի՝ խօսեցաք լիով յառաջին մասին, միայն մեզ արդ խօսել զհամաձայնութենէ հոլովելեաց և եթ, այն է՝ անուան, յորում պարունակի և յօդն, դերանուան, բայի, և ընդունելութեան՝ միով միով գլխով։

ԳԼՈՒԽ Ը.

Ի վերայ համաձայնութեան անուան:

Համաձայնութիւն անուան կրկնակի միածի, մի՝ ընդ անուան, և երկրորդ՝ է բայի: Զերկրորդն ունիմք խօսել յերրորդ գլուխն, աստանօր միայն մեզ խօսել զառաջնոյն և եթ:

Առաջինն է անուան կրկնակի համաձայնի, մի՝ է որում ածական է գոյականի, և երկրորդ՝ է որում գոյականն լինի խնդիր ածականի:

Յօդուած Ա:

Ի վերայ համաձայնութեան ածական անուան ընդ գոյականի:

Ամէն ածական անունն պարտի յամի համաձայնիլ է իւրում գոյականի թուով, սեռիւ, և հոլովիւ, այս՝ պարտի դնիլ ածականն այնպիսի թիւ, սեռ, և հոլով, յորպիսի է գոյականն՝ յորոյ վրայ եղեալ լինի. զոր օրինակ՝

Le bon père, լը պօն փէռ,	Բարի հայր, Լաւ պապա.
La bonne mère, լա պօն մէռ,	Բարի մայր, Լաւ անա.
Des beaux jardins,	Գեղեցիկ պարտիզաց,
տէ պօ ժառտէն,	Անուշ պահճէլերին.
Des belles fleurs,	Գեղեցիկ ծաղկանց.
տէ պէլ ֆլէօռ,	Անուշ չիչէքլերին:

Առանիկ bon ածականն՝ է ըստ թուոյն՝ եզակի, ըստ սեռին՝ արական, և ըստ հոլովին՝ ուղղական, վասն զի père գոյականն եւս՝ է եզակի, արական, և ուղղական: Այնպէս եւ bonne ածականն է եզակի, իգական, և ուղղական, վասն զի mère գոյականն եւս՝ է եզակի, իգական, և ուղղական. Des beaux է յոգնակի, արական, և սեռական. վասն զի jardins գոյականն եւս՝ է յոգնակի, արական, և սեռական: Նոյնպէս եւ des belles է յոգնակի, իգական, և սեռական, վասն զի գոյականն եւս fleurs, է յոգնակի, իգական, և սեռական:

Երկրորդ՝ յորժամ ածականն համաձայնի ընդ երկուց եզակի գոյականաց՝ ածականն պարտի դնիլ յոգնակի. քանզի երկու եզականք առնեն զմի յոգնական. զոր-օրինակ՝

Le roi et le berger sont égaux après la mort.
Թագաւորն և հովիւն հաւա-սար են զկնի մահուան:
Լը ռուա է լը պէռժէ սօնթ էկօ-զափրէ լա մօռ.
Փատիշահ վէ չօպան էօլիւմ-տէն սօնղրա պիր տիրլէր:

Ահաւանիկ le roi և le berger են երկու եզականք, իսկ ածականն նոցա égaux է յոգնական. և լինէր սխալ՝ եթէ ասէր égal էկալ, որպէս 'ի մեզ ասի:

Իսկ եթէ մին 'ի յեզակի գոյականաց իցէ արական, և միւսն իգական, ածականն դնի յոգնակի արական. զորօրինակ՝

Mon père et ma mère sont contents.
Հայր իմ և մայր իմ գոհ են.
Մօն փէռ է մա մէռ սօն.քօն-թան:
Փէտէրիմ վէ վալիտէմ հօշ-նութ 'տուրլար:

Ահաւանիկ contents եդեալ է յոգնակի արական. և ոչ լինէր ուղիղ, եթէ ասէր contentes քօնթանթ՝ յոգ-նակի իգական, ուր 'ի մեզ ոչ գոն այսպիսի զանազանութիւնք:

Երրորդ՝ յորժամ ածականն դնի անմիջապէս զկնի երկուց գոյական անուանց, որք նշանակեն զմի ինչ, յայնժամ պարտի համաձայնիլ ընդ վերջին գոյականին միայն՝ եթէ իցէ սեռին, և եթէ իցէ թուոյն. որպէս՝

Il s'était acquis un pou-voir, et une autorité absolue.
Նա ստացեալ էր զկարո-ղութիւն և զիշխանութիւն բացարձակ.
Իլ ս'էթէթ աքի ըն փու-վուառ, է իւն օթօրիթէ ապսօլիւ:
Պիր պէօյիւք հէօքիւմ վէ իք-թիտար էտինմիշ իտի:

Ահաւանիկ absolue եդեալ է եզակի և իգական, վասնզի վերջին գոյականն, որ է՝ autorité, է եզակի և իգական:

Չորրորդ՝ յորժամ ածականն համաձայնի ընդ գոյա-կանի՝ յօղն դնի 'ի վերայ նախադասին, որպէս է տեսանել 'ի վերոյեդեալ օրինակս:

K 2

Որդ՝ առ Գաղղիացիս ոմանք յածականաց նախադաս լինելով գոյականաց վարին, որպ՝

beau jardin, գեղեցիկ պարտէզ, կիւզէլ պաղճէ.
պօ ժառտէն.
grand arbre, մեծ ծառ, պէօյիւք աղաճ:
կռանտ առպռ,

Իսկ այլք՝ յետադաս լինելով. որպ՝

habit rouge, զգեստ կարմիր, քըրմըզը րուպա.
ապի ռուժ,
table ronde, սեղան բոլորշի, եուվարլագ սուֆրա:
թապլ ռօնտ,

Իսկ թէ որք հասարակօրէն նախադաս լինին, և որք յետադաս, չիք լաւագոյն կանոն և առաջնորդ՝ քան զսովորութիւն:

Սատանոր գիտել պարտ է ի բարդ անուանց, զի յորժամ անուն ինչ բաղկանայ 'ի միոյ ածականէ և 'ի միոյ գոյականէ, յայնժամ երկոքին ևս 'ի միասին լինին յոգնակի. որպ՝

Un gentilhomme, Ազնուազգուն ոմն,
էօն ժանթիյօմ, Պիր պէյզատէ.
Des gentilshommes, Ազնուազգունք ոմանք,
տէ ժանթիզօմ, Պազը պէյզատէլէր:

Սոր տեսանես, զի 'ի յոգնակին եթէ գոյականն՝ որ է hommes, և եթէ ածականն՝ որ է gentils, են փոփոխեալ: Ըստ այսմ և յայլս:

Իսկ եթէ երկոքին ևս են գոյական, և բարդին ընդ միմեանս 'ի ձեռն յօդի ինչ կամ նախադրութեան, յայնժամ առաջինն միայն փոփոխի 'ի յոգնականն. որպ՝

Un chef-d'oeuvre, Գործ ինչ ճարտար,
էօն շէ-տ'էօվռ, Պիր ուստա իշի.
Des chefs-d'oeuvre, Գործք ինչ ճարտարք,
տէ շէ-տէօվռ. Պազը ուստա իշլէրի:
Un arc-en-ciel, Ծիածան մի,
էօն առք-ան-սիէլ, Պիր սաղմա.
Des arcs-en-ciel, Ծիածանք ինչ,
տէզ-առզ-ան-սիէլ, Պիր քաչ սաղմալար:

Այլ եթէ մին իցէ նախադրութի, կամ բայ, և միւսն անուն, անունն լինի յոգնակի, իսկ այլքն մնան անփոփոխ. որպ՝

Un entre-sol,	Միջնայարկ մի,
էօն անթռ-սօլ,	Բիր թավան.
Des entre-sols,	Միջնայարկք ինչ,
տէզ անթռ-սօլ.	Բիր քաչ թավանլար:
Un garde-fou,	Անդակ մի (կամրջոց, ևն.)
էօն կառտ-ֆու,	Բիր քորքուլուք.
Des garde-fou,	Անդակք ինչ,
տէ կառտ-ֆու,	Բիր քաչ քորքուլուքլար:

Յայսմ վայրի գիտել արժան է ևս վասն թուական անուանց, զի 'ի մէջ նց՝ ընդարձակքն թեպէտ համարակօրէն վարին իբր ածական, այլ՝ (բաց 'ի բառէս un էօն, մի, պիր,) ամենեքին են անհոլով եթէ ըստ սեռին, և եթէ ըստ թուոյն. ուստի միօրինակ ասի՝

Deux hommes, տէօզ օմ, Երկու այրք, Իքի ատամ.
Deux femmes, տէօ ֆամ, Երկու կանայք, Իքի քարը:

Իսկ անուանքն, յորոց վերայ յարին, միշտ պարտին լինել յոգնակի. զորօրինակ՝

Quinze jours, Հնգետասան աւուրք, Օնպէշ կիւն.
քէնզ ժուռ,
Vingt ans, վէնթ ան, Քսան ամք, Եիրմի եըլ.
և ոչ՝ quinze jour, քէնզ ժուռ, Հնգետասան օր,
vingt an, վէնթ ան, քսան ամ, որպ 'ի մեզ կարէ ասիլ, և 'ի տաճկական բարբառ միշտ այսպէս ասի:

Իսկ բառս Un էօն, մի, պիր, ունի և զիգական, այն է՝ une իւն. և պարտի համաձայնիլ միշտ ընդ իւրում գոյականի, ուստի և ասի՝

Un fils, էօն ֆիս, Ուստր մի, Բիր էրքէկ էվլատ.
Une fille, իւն ֆիյլ, Դուստր մի, Բիր քըզ էվլատ:

Ըստ այսմ և բառս demi տըմի, կէս, խարըմ, պուչուք, ունի և զիգական, այն է՝ demie, տըմի. սակայն յորժամ դնի յառաջոյ իւրում գոյականի՝ մնայ անփոփոխ. որոյ և ասի՝

Une demi heure, . *կէս ժամ,*
իւն տըմի էօռ, *եարըմ սահաթ:*

Իսկ յորժամ դնի զկնի գոյականին, յայնժամ համաձայնի ընդ նմա. որպէս՝
Une heure et demie, *ժամ մի և կէս,*
իւն էօռ է տըմի, *պիր պուչուք սահաթ:*

Իսկ յայլ Թուական անուանց՝ որք միանգամ ածականօրէն վարին, ընդ ամի ընդ կանոնի ածականաց 'ի կիր առնեալ լինին, և որք գոյականօրէն վարին՝ ըստ գոյականաց 'ի գործ ածին:

Յօդուած Ը:

'Ի վերայ խնդրոյ ածական անուանց:

Ածական անուանք կրկնակի առնուն զխնդիր. ոմանք 'ի սեռական հոլով, իսկ այլք 'ի տրական. զոր օրինակ՝
Digne de récompense, *Վարձուց արժանի,*
տինեը տը ռէգօնփանս. *Մուքաֆէլէյէ լայըգ.*
Content de son sort, *Գոհ զվիճակէ իւրմէ,*
գօնթան տը սօն սօռ, *Նասիպընտան հօշնուտ.*
Propre à la guerre, *Յարուկ պատերազմի,*
փռօփռ ա լա կէռ, *Ճէնկէ մաքպուլ.*
Conforme à lui, *Համեմատ նմա,*
գօնֆօռմ ա լիւի, *Օնա ույկուն:*

Ահաւասիկ de récompense, de son sort, *են սեռական խնդիրք ածականացս* digne *և* content. *և* à la guerre, *և* à lui, *են խնդիրք ածականացս* propre *և* conforme.

Իսկ թէ ոյք ոմանք յածականաց առնուն զխնդիր 'ի սեռական հոլով, և ոյք 'ի տրական, սովորութիւն քաջ ուսուսցէ:

ԳԼՈՒԽ Բ։

'Ի վերայ համաձայնութեան դերանուանց։

Դերանուանք, որ ասացեալքս յառաջնում մասին, են քառապատիկ. անձնականք, ստացականք, ցուցականք, և յարաբերականք։ 'Ի սոսա յաւելեալ լինին և անորոշ կամ միջական անուանք ինչ, զորս Դաղղիացիք ընդ դերանուանս դասեն։

Դերանուանք առ հասարակ՝ որք յառաջնում մասին անդ ասացաք, դնին 'ի տեղի անուան. այլ սակայն ոմանք դոյականօրէն դնին, և ոմանք ածականօրէն. քանզի ոմանք դնին 'ի բանի բացարձակապէս առանց պահանջելոյ յարիլ յայլ անուն, որպէս՝

moi, մոա, ես, պէն.
vous, վու, դուք, սիզ.
qui, քի, ով, օլ քի. կիմ.

Իսկ այլք պահանջեն միշտ յարիլ յանուն ինչ ըստ օրինակի ածական անուանց, որպէս՝

mon père, մօն փէռ, հայր իմ, պէնիմ փէտէրիմ.
vos frères, վօ ֆռէռ, եղբարք քո, սէնին քարտաշլարըն։

Արդ՝ որք միանգամ դոյականօրէն վարին, ըստ օրինակի դոյական անուանց. լինին անուն բայի, խնդիր, ևն. և դնին կամ ենթադրին եղեալ յայն սեռ, և յայն թիւ, յոր սեռ, և յոր թիւ դնէին անուանքն, փոխանակ որոց եղեալ են դերանուանքն այնոքիկ. զորօրինակ յասելն տան ուրումն զդստերաց իւրոց՝

Je suis content d'elles, Ես գոհ եմ զնոցանէ,
Ժը սուի քօնթան տ'էլ, Պէն օնլարտան հօշնուտ ում.

դերանունս je եղեալ է անուն բայի, և է եզակի, և ենթադրի արական, վասն զի այրն՝ փոխանակ որոյ եղեալ է, է եզակի, և արական, վասն որոյ և ածականն content համաձայնեալ է ընդ նմա՝ գոլով եղեալ եզակի, և արական. իսկ d'elles է յոգնակի և իգական, վասն զի դստերքն՝ փոխանակ որոյ եղեալ է, է յոգնակի, և իգական։ Այնպէս և յայլս՝

Le cheval duquel je me suis défait. | Ձին, զոր չվաճառեցի.
Լը շըվալ տիւ քէլ ժը մը սիւի տէֆէ. | Օլ սաթտըղըմ աթ:

Նաանիկ դերանունս du quel, եղեալ է խնդիր 'ի սեռական հոլով, և եղեալ է եզակի և արական, վասնզի le cheval, զոր յարաբերէ, է եզակի և արական: Ըստ այսմ և յայլս:

Իսկ որք ածականօրէն վարին, ըստ օրինակի ածական անուանց համաձայնին ընդ գոյականս. որպէս՝

Mon mouchoir,	Թաշկինակ իմ,
Մօն մուշուառ,	պէնիմ եաղլըղըմ.
de vos vignes,	այգեաց ձերոց,
տը վօ վինեը,	սիզին պաղլարընըզըն.
ce livre,	այս գիրք,
սը լիվռ,	պու քիթապ:

Նաանիկ դերանուանքս mon, vos, ce, համաձայնեալ են որպէս ածական անուն ընդ գոյականս՝ mouchoir, vignes, livre:

Այսոսիկ խօսեցեալ ընդհանրապէս 'ի վերայ դերանուանց. այժմ տեսցուք համառօտիւ որ ինչ զիւրաքանչիւրոցն առանձինն է գիտելի:

Յօդուած Ա:

'Ի վերայ անձնական դերանուանց:

Ա. Յոգնակի դերանունս vous, վու, յորժամ 'ի գործ ածի փոխանակ եզականիս՝ tu, թիւ, թէպէտ խնդրէ և զբայն յոգնակի, բայց ածականն՝ որ գայ զկնի, եթէ գուցէ, դնի եզակի. զորօրինակ՝

Mon fils, vous serez estimé, si vous êtes sage. | Որդեա՛կ իմ, յարգոյ համարեսցիս, եթէ եղիցիս իմաստուն.
Մօն ֆիս, վու սըրէզ էսթիմէ, սի վու զէթ սաժ. | Օղլում, իհթիպարլը օլուրսուն, էյէր աքըլլը օլուրսան:

Բ. Moi, մուա, toi, թուա, յորժամ լինին խնդիր

հրամայական բայի, երբեմն ըստ զօրութեն բայիցն՝ դնին փոխանակ դերանուանցս me, մը, te, թը, զորօրինակ յայսմ՝

Dites-moi, տիթ-մուա, ասա ինձ, սէօյլէ պանա։

Գ. Me, մը, te, թը, se, սը, nous. նու, ևն, առ. Գործածեալս դնին միշտ յառաջոյ աներևութից, և ոչ երբէք զկնի. որպէս՝

Ayez la bonté de m'écouter. Շնորհս արա լսել ինձ.
Այէ լա պօնթէ տը մ'էգուդէ, Լութֆ էյլէ տինլէմէյէ պէնի։

Je désire vous voir. Ցանկամ տեսանել զքեզ.
Ժը տէզիր վու վուար, Արզու էտէրիմ սէնի կէօրմէք։

Դ. Le, la, les, լը, լա, լէ. որպէս տեսեր յառաջնում մասին, երբեմն յօդ են, և երբեմն դերանուն։ Ըստ որում յօդ՝ միշտ յարին յանուանս. զորօրինակ՝

Le roi, լը ռուա, la reine, լա ռէն, les hommes, լէզ օմ։

Ըստ որում դերանուն՝ պահանջեն միշտ յարիլ 'ի բայ ինչ. զորօրինակ՝

Je le connois, Ճանաչեմ զնա (արքն.) Թանըրըմ օնու.
Ժը լը քօնէ,

Je la respecte, Յարգեմ զնա (իգին.) Ռայէթ իտէրիմ օնա.
Ժը լա ռէսբէքթ,

Je les estime, Մեծ համարիմ զնս (արքն, և իգն) Իհթիպար իտէրիմ օնլարա։
Ժը լէզ էսթիմ,

Դերանունս le լը՝ ոչ փոփոխի ըստ սեռին և ոչ ըստ թուոյն՝ յորժամ դնի 'ի տեղի ածականի ինչ կամ բայի. զորօրինակ 'ի հարցանելն՝

Mesdames, êtes vous malades? Տիկնայք, հիւանդ էք.
Մէտամ, էթ-վու մալատ? Խանըմլար, հաստամըսընըզ։

պարտին տալ պատասխանի.

Oui, nous le sommes, Այո, հիւանդ եմք.
ուի, նու լը սօմ, Էվէթ հաստայ ըզ.

և ոչ՝ nous les sommes. Թէպէտ և անդամնօր դերանունս le, դնի 'ի տեղի ածականիս malades, որ յայնմ վայրի է իգական, և յոգնակի։

Է. Օգերանունս soi սուա պարտ է 'ի գործ ածել միայն զկնի անորոշ ընդհանուր ուղղականացս on, օն, chacun, շաքէօն, ce, սը. զորօրինակ՝

Chacun pense à soi, — Իւրաքանչիւր ոք զինքենէ, կամ զանձնէ խորհի.

Շաքէօն փանս ա սուա, — Հէր քիշի քէնտինի տիւշիւնիւր։

Յօդուած Բ.

'Ի վերայ ստացական դերանուանց։

Ա. Յորժամ կամիմք ասել. այս ինչ իմ է, քոյ է, ևն. ստացական դերանուամբս իմ, քո, իւր, մեր. ևն. փոխին 'ի գաղղիական լեզու օրինակ զայս.

A qui est ce chapeau-ci? — Ո՞յր է բեղլըրս այս.
Ա քի է սը շափօ-սի? — Բիմի՞ն տիր պու շափքա.
Il est à moi, à toi, à lui կամ à elle. — Իմ է, քո է, նր է.
Իլ էթ ա մուա, ա թուա, ա լիւի կամ ա էլ, — Պէնիմ տիր, սէնին տիր, օնուն տուր։
A qui sont ces ciseaux? — Որո՞ց են մկրատքս այսոքիկ.
Ա քի սօն սէ սիզօ? — Պու մաքասլար քիմի՞ն տիրլէր.
Ils sont à nous, à vous, à eux, կամ à elles. — Մեր են, ձեր են, նոցա են.
Իլ սօնթ ա նու, ա վու, ա էօ, կամ ա էլ. — Պիզիմ տիրլէր. սիզին տիրլէր. օնլարըն տըրլար։

Յորժամ կամիմք ասել՝ օրինակի աղագաւ. Այս բարեկամ մի է իմ, պու պէնիմ պիր տօստում տուր. սա ծառայ մի է քոյ, պու սէնին պիր հըզմէթքեարըն տըր. ևն. 'ի գաղղիական լեզուի ասի,

C'est un de mes amis, — C'est un de tes domestiques.
Սէթ էօն տը մէ զամի. — Սէթ էօն տը թէ տօմէսթիք։

Բ. Չէ մարթ 'ի կիր առնուլ զստացական դերանուանս son, sa, ses, leur, leurs, սօն, սա, սէ, լէօռ, 'ի բանի, յորժամ ոչ է եղեալ ներգործութի̃ 'ի նմին

բանի անունն, զորոյ զստացուած, կմ՝ զվերաբերութիւն ցուցանեն: Այդ չէ պարտ ասել,

Vienne est belle, j'admire ses bâtiments.
Գեղեցիկ է Վիեննա, սքանչանամ ես ընդ շինուածս իւր.

Վիէն է պէլ, Ժ՚ատմիր սէ պաթիմա՛ն.
Պէչ կիւզէլ տիր, մայիլ օլուրում պէն քէնտի պինալարընա:

Այլ պարտ է փոխանակ նր՝ դնել զդերանունս en, ան, և ասել

J'en admire les bâtiments,
Սքանչանամ ընդ նր՝ շինուածս.

Ժ՚ան ատմիր լէ պաթիմա՛ն,
Պէն օնուն պինալարընա մայիլ օլուրում:

Իսկ եթէ ներգործութիւն եղեալ է անունն 'ի նմին բանի, յայնժամ մարթ է 'ի կիր առնուլ զվերոյասացեալ դերանուանս. որպ՝

Cet homme aime tendrement son père, sa mère, ses enfants, եւն.
Այրս այս խանդաղակաթ սիրով սիրէ զհայր իւր, զմայր իւր, զորդիս իւր, եւն.

Սէթ օմ էմ թանտրըման սօն փէր, սա մէր, սէզ անֆա՛ն.
Պու ատամ իֆրաթ մուհապէթ իլէ սէվէր քէնտի պէտէրինի, քէնտի վալիտէսինի, քէնտի էվլատլարընը:

Աստանօր գիտել արժան է, զի դերանուանքս՝ notre, votre, նօթր, վօթր, յորժամ են բացարձակ ստացականք՝ ամենեւին ոչինչ շեշտ ունին, վզ և յարտասանելն են կարճ. իսկ յորժամ են առնչական ստացականք՝ ունին 'ի վր՝ O տառին զպարոյկ, վզ և են երկար. զորօրինակ՝

De ces épées la plus courte est la vôtre.
Ի սուսերացս աստի առաւել կարճն է քոյդ.

Տը սէ էփէ լա փլիւ գուրթ է լա վօ՛թռ.
Բու քըլըճլարըն էն քըսասը սէնինքի տիր:

Յօդուած Գ:

Ի վերայ ցուցական դերանուանց:

Ը. Ցուցական դերանունս՝ ce սը՝ յորժամ վարի առանձինն առանց գոյականի, երբեմն յառաջ բերէ զնախընթացն, և անփոփոխ մնալով դնի ևս և փոխանակ իգականի, և յոգնականի. զորօրինակ՝

Les Astronomes, qui prétendent connoître la nature des étoiles fixes, assurent, que ce sont autant de soleils.

Լէզ Աստրօնօմ, քի փրէթանտ քօննէթր լա նաթիւր տէզ էթուալ ֆիքս, ասիւր, քը սը սօն օթան տը սօլէյլ.

Աստեղաբաշխք, որք համարին ճանաչել զբնութիւն հաստատուն աստեղաց, հաստատեն, եթէ նքք ևս են մի մի այլ արեգակունք.

Ինճի հէյեթիլէր, քի մուքավէլի եըլտըզլարըն թապիյէթին թանըրմաք քըլըարընտա տըրլար, թէքտիր խանէրլէր, քի անլէրին հէր պիրի տախի՝ պիր սայըը կիւնէշ տիրլէր:

Աւանիկ ce սը յարաբերէ զétoiles, էթուալ, որ է յոգնակի, և իգական:

Իսկ երբեմն յառաջ բերէ զհետևեալն. բայց յայնժամ ըն մեծի մասին դնի թարմատար. որպ՝

Ce fut l'envie qui occasiona le premier meurtre dans le monde.

Սը ֆիւ լ'անվի քի օքազիօնա լը փրէմիէ մէօրթր տան լը մօնտ:

Նախանձն եղև առիթ առաջին մահուան յաշխարհի:

Տիւնեատա իլք էօլիւմէ քըրկանճլըք սէպէպ օլտու:

Ահաւասիկ ce սը յարաբերէ զհետևեալ l'envie լ'անվի, և է եդեալ իբր թարմատար:

Է. Սոյն այս դերանունս ce սը յարեալ յէական բայս être էթր, պահանջէ զնա յերրորդ դէմս եզականի, ևս և յորժամ եդեալ է ի նքն փոխանակ առաջին կամ երկրորդ դիմի, նաև փոխանակ յոգնականի. զորօրինակ՝

C'est moi qui ai fait ces belles actions, et c'est toi qui t'en attribues la gloire. — Ես արարի զայս մեծագործութիւնս, և դու զրաւես անձին զփառս նր:

Ս'է մուա քի է ֆէ սէ պէլզ աքսիօն. է ս'է թուա քի թ'ան աթրիպիւ լա կլուառ: — Պէն պու պէցյիւք իշի կեօրտիւմ, վէ սէն իզզէթինի սանա չեքեյօրսուն:

C'est nous, qui avons toute la peine, et c'est vous qui en retirez tout le profit. — Մեք կրեմք զամ աշխատութիւս, և դուք ժողովէք զամ արդիւնս:

Ս'է նու քի ավօն թութ լա փէն, է ս'է վու քի ան ռէթիրէ թու լը փրօֆի. — Պիւթիւն զահմէթի պիզ չեքեյօրուզ, վէ պիւթիւն ֆայտայը սիզ ալըյօրսունուզ:

Իսկ յորժամ եղեալ է փոխանակ յոգնակի երրորդ դիմի, յայնժամ բայն ևս դնի յոգնակի. որպէս՝

Ce sont vos ancêtres, qui ont bâti ce château. — Նախնիք քո կառուցին զայս ամրոց.

Սը սօն վօզ անսէթռ, քի օն պաթի սը շաթօ: — Սէնին աթալարըն պու քալէյի եափտըլար:

Յօդուած Դ:

'Ի վերայ յարաբերական դերանուանն:

Զսմանէ որինչ էր գիտելի խօսեցաք յառաջնում մասին, և յայսմ մասին ևս՝ 'ի խօսելն 'ի վր դերանուան ընդհանրապէս:

Մնայ աստ միայն գիտել, զի չէ պարտ շփոթել զշաղկապս que, քը, ընդ հայցական յարաբերականս que, քը: Այս և պարտ է առնել՝

C'est en Dieu que nous devons mettre notre espérance. — Յած պարտիմք դնել զյոյս մեր:

Ս'էթ ան Տիէօ քը նու տըվօն մէթռ նօթռ էսփէռանս. — Ումուտումուզու Ալլահա քօմալըյըզ:

Նաստանօր բառս que է շաղկապ, և ոչ յարաբերական, յայն սակս և չէ հնար առնել en que, ան քը, որ ոմանք անմտադրութեամբ առնեն։ Որա այսմ և յայսմ .

C'est à vous que je veux parler.	Քեզ կամիմ խօսել.
Սէ՛ թ ա վու քը ժը վէօ բառլէ.	Սանա ունիմք խաղերիմ։

Բառս que է շաղկապ, զի և չէ մարթ առնել à que.

Նոյն մանրամասն գիտելիք այսր դերանուանն են յաւէտ վարժութեամբ ուսանելի, քան կանոնօք աւանդելի։

Յօդուած Ե։

'Ի վերայ անորոշ դերանուանց, կամ անուանց։

Ոչ նշանակութեան, և զգործածութեան նոցա ասպաքէն խօսեցաք յառաջնում մասին. ստանօր զմասնաւոր գիտելեաց ինչ ոմանց և եթ 'ի նոցանէ ունիմք խօսել։

ա. Բառս personne փէռսօն՝ յորժամ վարի իբր դերանուն, է միշտ արական. և հասարակօրէն ունելով 'ի վերա զմասնիկս ne նը՝ նշանակէ՝ ոչ ոք, հիչ քիմսէ, զորօրինակ եղաք և յառաջնում մասին. իսկ յորժամ ոչ ունի զայն մասնիկ՝ նշանակէ՝ ոք, քիմսէ. զորօրինակ՝

Personne n'est plus heureux que lui.	Ոչ ոք է առաւել երջանիկ քան զնա.
Փէռսօն նէ բլիւ էօռէօ քը լիւի։	Հիչ քիմսէ օնտան զիատէ թալէհլի տիր։
Ces habits vous siéent mieux qu'à personne.	Հանդերձքս այսոքիկ յաւէտ քեզ են վայելուչ քան այլում ումեք.
Սէզ ապի վու սիէ միէօ քա փէռսօն.	Բու ռուպալար սանա սահա էյի եաքըշըյըրլար, նէչէ քի պիր պաշքա քիմսէյէ։

Իսկ յորժամ վարի իբր անուն գոյական; է միշտ իգական, և նշանակէ՝ անձն, քիշի. որպէս՝

Cette personne est très-heureuse	Անձն այս է յոյժ երջանիկ.
Սէթ փէռսօն է թռէզ-էօռէօզ։	Բու քիշի չօք թալէհլի տիր։

Է. Դերանունն même, **մէմ**. բազում անգամ յարի յանուանս և ՚ի դերանուանս (որպ ՚ի մեզ դերանուանս իսկ,) առ ՚ի տալ նչ առաւել զօրութիւն, համաձայն է նա յանմի. որպ՝

Dieu est la bonté même.	Ա̄ծ է նոյն ինքն բարութիւն.
Տիէօ է լա պօնթէ մէմ.	Ալլահ օլ քէնտի էյլիք տիր:
Les saints mêmes ont craint la mort.	Սրբքին իսկ սոքքն երկեան ՚ի մահուանէ.
Լէ սէն մէմզ օն քռէն լա մօռ.	Էվլիալէր պիլէ էօլիւմտէն քօրքարլար:
Moi-même, vous-même, lui même, elle-même, eux-même, elles-mêmes.	Ես ինքն, դու ինքն, նա ինքն, նք ինքեանք.
Մուա մէմ, վու մէմ, լիւի մէմ, էլ մէմ, էօ մէմ, էլ մէմ.	Պէն քէնտիմ, սէն քէնտին, օլ քէնտի, օնլար քէնտիլէր:

Զ. Tout **թու**, նշանակէ և՝ **[illegible]**, **[illegible]**, **[illegible]**, **[illegible]**, և յարեալ յանուանս՝ համաձայնի ընդ նոյն միայն յորժամ անունն է իգական, և սկսանի բաղաձայնիւ, կամ հագագային h գրով. որպ՝

Votre belle-mère et la mienne sont toutes malades.	Սկեսուր քո, և սկեսուրն իմ ևս են բոլորովին հիւանդ.
Վօթռ պէլ-մէռ է լա միէն սօն թութ մալատ.	Սէնին քայնանան, պէնիմ քայնանամ տահա պիւթիւն հաստա տուրլար:

Իսկ ՚ի յարիլն ՚ի վն յոգնակի արականաց, կամ ևս և իգական անուանց՝ սկսելոց ձայնաւորաւ, կամ անձայն h գրով՝ նոյն միօրինակ՝ tout. որպ՝

Ces hommes sont tout aimables.	Արքս այսոքիկ են բոլորովին սիրելի.
Սէզ օմ սօն թութ էմապլ.	Պու ադամլար պիւթիւն սէվիմլիւ տիրլէր:
Cette Demoiselle est tout autre.	Օրիորդս այս է բոլորովին փոխեալ.
Սէթ Տըմուազէլ է թութ օթռ.	Պու քըզճըղազ պիւթիւն տէյիշիլմիշ տիր:

Ma mère et mes tantes sont tout interdites.	Մայր իմ և մօրաքորք իմ բոլորովին շփոթեալ են.
Մա մէռ է մէ թանթ սօն թութ 'էնթէռտիթ.	Սալխաէմ վէ թէյզէլէրիմ պիւթիւն շաշըրմըշ տըր-լար ։

Գ. Օրինակ տասցաք զբառէս tout, զնոյն իմանալ պարտ է և զբառէս tout..que, թու..քը. զորօրինակ՝

Les enfans tout aimables qu'ils sont, ևն.	Մանկունք թէպէտ և սի-րելի են, ևն.
Լէզ անֆան թութ էմապլ ք'իլ սօն,	Չօճուքլար ֆարագը սէվ-կիւլիւ տիրլէր ։
Cette image tout amu-sante qu'elle est.	Նկարս այս թէպէտ և զուար-ճացուցիչ է.
Սէթ իմաժ թութ ամիւզանթ ք'էլ է.	Պու սուրէթ ֆարագը էյ-լէնտիրիր ։
Cette image toute belle qu'elle est.	Թէպէտ և գեղեցիկ է այս նկար.
Սէթ իմաժ թութ պէլ ք'էլ է.	Ֆարագը կիւզէլ տիր պու սուրէթ ։

Յաւելուկ յերկուս առաջին օրինակսն՝ բառս tout է անհամաձայն, վասնզի յառաջնումն՝ անունն, յորոյ վերայ է եդեալ՝ է արական՝ թէպէտ և է յոգնակի, իսկ յերկ-րորդն սկսանի ձայնաւորաւ, թէպէտ և է իգական ։ Իսկ յերրորդ օրինակն է համաձայն, վասնզի իգական անունն՝ յո-րոյ վերայ է եդեալ, սկսանի բաղաձայնիւ ։ Ըստ այսմ իմն և զայլոց ։

Ժ. Quelque...que, քէլք...քը ։ Սոթէ անկցի 'ի միջի ածական ինչ՝ մնայ անհոլով, և անհամաձայն. զոր-օրինակ՝

Les Rois quelque puissans qui'ils soient ne doivent pas oublier qu'ils sont hommes.	Որչափ և հզօր իցեն թա-գաւորք, չէ պարտ նց մո-ռանալ, թէ են մարդ ։
Լէ Ռուա քէլքը փիւիսան ք'ի սուա նը տուավ փա ուպլիէ ք'իլ սօնթ օմ ։	Նէ քատար քի պէօյիւք օլսալար փատիշահլար, ու-նութմամալը տըրլար ին-սան օլտուքլարընը ։

Իսկ եթէ անկցի 'ի մէջ գոյական անուն, յայնժամ համաձայնի ընդ նմա թուով. զորօրինակ՝

Quelques richesses que vous ayez, vous ne devez pas vous énorgueillir.
Քէլք ռիշէս քը վուզ էյէ, վու նը տըվէ բա վու զէ- նօրկէյլիր.

Քանի՛ հարստութիւնս և ունիցիս, չէ պարտ քեզ հպարտանալ.
Նէ քատար զէնկին էյին քի օլսա, լազըմ տէյիլ քի մաղրուրլանասըն:

Զայս մի ինչ 'ի վախճանի արժան է գիտել, զի տամ անորոշ դերանունանք հոլովին անորոշ յօդիւ, բաց 'ի բառէս même մէմ, որ հոլովի որոշեալ յօդիւ. որպ՝ le même, du même, au même, ևն:

ԳԼՈՒԽ Գ:

Ի վերայ համաձայնութեան բայի:

Համաձայնութիւն բայի գլխաւորաբար է ընդ անուան, կամ ընդ այն՝ որ դնի 'ի տեղի անուան, կամ իբր անուն վարի:

Արդ՝ կրկնակի համաձայնի բայն ընդ անուան. մի՝ ընդ այն՝ որ ասի անուն բայի, և երկրորդ՝ ընդ այն՝ որ ասի խնդիր բայի: Զերկաքանչիւրոցն խօսեսցուք համառօտիւ յառաջիկայդ:

Յօդուած Ա:

Ի վերայ համաձայնութեան բայի ընդ անուան բայի:

Անուն բային է այն, որ գործէ, և կամ կրէ. զոր- օրինակ՝

Jacques mange,
Ժագ մանժ,
Jean est aimé,
Ժան էթ էմէ,

Յակոբ ուտէ,
Եագուպ եէյօր.
Յովհաննէս սիրի,
Եահննա սէվիլիյօր:

Ահաւանիկ Jacques, և Jean են անուանք բայիցս mange, և est aimé. վասն զի առաջինն ցուցանէ զայն՝ որ

գործէ, ո՛ ուտէ, և երկրորդն ցուցանէ զայն՝ որ կրէ, ո՛ սիրի:

Կանոն:

Ամ բայ պարտի համաձայնիլ ընդ իւրում անուան՝ թուով, և դիմաւ, ո՛ պարտի դնել եզակի՝ եթէ անուն բային է եզակի, և յոգնակի՝ եթէ է յոգնակի. պարտի դնել յառաջին դէմն՝ եթէ անուն բային է առաջին դէմ, յերկրորդն՝ եթէ է երկրորդ դէմ, ևն. զորօրինակ՝

Je parle, Ժը բարլ. Ես խօսիմ, Պէն սէօյլէրիմ.

Vous parlez tous deux, Դուք երկոքին ևս խօսիք,

Վու բարլէ թու դէօ, Սիզ իքինիզ դէ սէօյլէրսինիզ.

Նաանիկ 'ի սոսա parle է եզակի և առաջին դէմ, վասն je, որ է անուն բայի՝ է եզակի և առաջին դէմ: Այնպէս և parlez է յոգնակի և երկրորդ դէմ, վասն vous է յոգնակի և երկրորդ դէմ: Նոյն այսմ և յայլս:

Այլ գիտել պարտ է նախ՝ զի յորժամ երկու եզակի անուանք լինին անուն բայի, բայն հասարակօրէն դնի յոգնակի. զորօրինակ՝

Mon frère, et ma soeur lisent, Եղբայր իմ, և քոյր իմ ընթեռնուն.

Մօն ֆրէր, է մա սէօր լիզ. Գարտաշըմ, վէ գըզգարտաշըմ օգույօրլար:

Գիտել պարտ է երկրորդ՝ զի յորժամ անուն բային է մասնական հաւաքական անուն, ո՛ որ զմասն իրիք քանակութեան կամ բազմութեան ցուցանէ, եթէ անուանն՝ որ զկնի նր գտանի՝ է յոգնակի, բայն ևս դնի յոգնակի. որպէս՝

La pluspart des enfans sont legers, Մեծ մասն տղայոց է թեթև.

Լա պլիւսբար տէզ անֆան սօն լէժէ, Չօճուգլարըն չօղու հաֆիֆ տիրլէր:

Une infinité de jeunes gens se perdent, parce qu'ils lisent des livres impies, Բազմութի յոյժ երիտասարդաց կորնչին յայն սակս՝ զի ընթեռնուն զամբարիշտ գրեանս.

[illegible]	Սէնձլէրին չօղու թէլէֆ օլուրլար, նիշինքի ֆէնա քիթապլար օքուրլար :

Աւանիկ քանզի զկնի մասնական հաւաքական անուանցս pluspart' և une infinité, յոգնակի եղեալ են սեռականքս des enfans և de jeunes gens, յայն սակս և բայքս sont, perdent, և lisent եղեալ են յոգնակի, ըստ որս և դերանունս ils :

Գիտել պարտ է երրորդ՝ զի յորժամ երկու անուանք բայի են 'ի զանազան դէմս, բայն դնի 'ի պատուականագոյն դէմն, (և է պատուականագոյն առաջին դէմն քան զերկրորդն, և երկրորդն քան զերրորդն.) զորօրինակ՝

Vous et moi nous lisons,	Դու և ես ընթեռնումք.
[illegible]	Սէն վէ պէն օքուրուզ :
Vous et votre frère vous lisez,	Դու և եղբայր քո ընթեռնուք.
[illegible]	Սէն վէ պիրատէրին օքուրսունուզ :

Գիտել պարտ է երրորդ՝ զի առ Գաղղիայիս անուն բային հասարակօրէն դնի յառաջոյ բային, ոչ տեսեր 'ի վերոյեղեալ օրինակս. բայց 'ի դիպուածս ինչ դնի և զկնի բային. ոպ՝

Նախ՝ յորժամ է 'ի ձև հարցման. զորօրինակ՝

Que pensent de vous les honnêtes gens?	Զի՞նչ խորհին զքէն առաքինի անձինք.
[illegible]	Նէ՞ տիւշիւնիւրլէր սէնտէն էօթիւրիւ ըրզէհլի ատէմլէր :

Ուր les honnêtes gens, որ է անուն բայի՝ եղեալ է զկնի բային խորհիլ pensent.

Երկրորդ՝ դնի անուն բային զկնի բային, յորժամ յառաջ բերին բանք ուրուք, և բայն գտանի եղեալ 'ի բանի իմն 'ի մէջ երկուց փակագծից. զորօրինակ՝

Je me croirai heureux, disoit un bon Roi, quand je ferai le bonheur de mes sujets.	Երջանիկ համարեցայց զանձն իմ, ասէր թագաւոր ոք բարի, յորժամ երջանկացուցից զհպատակս իմ.

Ժը մ'ըմպռասսըռէ էօսէօ, տրը-զէթ էօն պօն Ռուա, քան Ժը ֆըռուէ լը պօնէօռ տը Լը վուարէ. | Սու թլուլու սպարըմ քէնտիմի, տէր իմի պիր էյի փատիշահ, նէզէմանքի մութլուլանտըրըրըմ պայէլէրիմի:

Աւանիկ un bon Roi, որ է անուն բայի, եղեալ է զկնի բային իւրոյ` disoit.

Երրորդ` անուն բային գնի զկնի բային, յորժամ յառաջոյ բային գտանին բառքս tel, թէլ, ainsi, էնսի. զորօրինակ`

Tel étoit son dessein. | Այսպէս էին նր միտք.
Թէլ էթէ սօն տըսսէն. | Էօյլէ իտի օնուն ֆիքրի:
Ainsi mourut ce Roi. | Այսպէս մեռաւ այս Թագաւոր.
Էնսի մուռուիւ սը Ռուա. | Պէօյլէ էօլտիւ պու փատիշահ:

Չորրորդ` զկնի դիմազուրկ բայից. զորօրինակ`

Il est arrivé un grand malheur. | Դժբաղդութի մի մեծ դիպաւ.
Իլ էթ առիվէ էօն կռան մալէօռ. | Պիր պէօյիւք քազա զուհուր էթտի:

Յօդուած Թ:

Ի վերայ խնդրոյ Բայից:

Բայք թ պէսպէս ցեղից իւրեանց` պէսպէս խնդիրս պահանջեն: Զիւրաքանչիւրն համառօտիւ դիցուք առաջի:

Խնդիր ներգործական Բայից:

Ա. Ներգործական բայք առ հասարակ առնուն զխնդիր 'ի հայցական հոլով. զորօրինակ`

J'aime Dieu, | Սիրեմ զԱծ.
Ժ'էմ Տիէօ. | Սեվէրիմ Ալլահը:

Aime է ներգործական բայ, Dieu է հայցական խնդիր նորա: Այնպէս և յայլս:

Ի գաղղիական լեզուի հայցականն` եթէ է անուն` հասարակօրէն գնի զկնի բային, իսկ եթէ է դերանուն` գնի յառաջոյ բային. զորօրինակ`

Je vous aime, — *Ես սիրեմ զքեզ .*
Ժը վուզ էմ, — *պէն սէնի սէվէրիմ .*

Է. Ոմանք 'ի ներգործական բայից բաց 'ի հայցական խնդրոյ՝ առնուն և եւս զխնդիր 'ի տրական, կամ 'ի սեռական, և կամ 'ի բացառական հոլով. զորօրինակ՝

Il écrit une lettre à son ami. — *Նա գրէ զնամակ առ բարեկամն իւր .*
Իլ էքռի իւն լէթր ա սօն ամի. — *Տօսթունա օլ մէքթուպ եազար :*

J'accuse quelqu'un de mensonge. — *Ամբաստանեմ զոք վն ստասացութե.*
Ժ'աքիւզ քէլքէօն դը մանսօնժ. — *Շիքեայէթ իտէրիմ պիրիսինի եալանճըլըքտան էօթիւրիւ :*

Vous délivrâtes quelqu'un du danger. — *Ազատեցեր զոք 'ի վտանգէ .*
Վու դէլիվրաթ քէլքէօն դիւ դանժէ. — *Սու հաթարատան պիրիսինի քուրթարտըն :*

Սանիկ à son ami *է տրական խնդիր* écrire *բայիս,* de mensonge *է սեռական խնդիր* accuser *բայիս. և* du danger *է բացառական խնդիր* délivrer *բայիս :*

Խնդիրք կրաւորական բայից :

Ը. Կրաւորական բայք առ հասարակ առնուն զխնդիր նախադրութեքս de *դը, կամ* par *փառ. և քանզի նշանակութի կրաւորական բայից է հակադրեալ նշանակութե ներգործական բայից, այն՝ որ 'ի ներգործական բայս դնի խնդիր 'ի հայցական հոլով 'ի կրաւորականս լինի ուղղական անուն բայի. և որ 'ի ներգործականս էր անուն բայի՝ 'ի կրաւորականս լինի խնդիր նախադրութիս* de, *կամ* par. *որպ՝*

Un enfant sage est aimé de ses parents. — *Խոհական մանուկ սիրի 'ի ծնողաց իւրոց .*
Էօն անֆան սաժ էթ էմէ դը սէ փառան. — *Աքըլլը չօճուք աթալարընտան սէվիլիր :*

La souris est mangée par le chat. — *Մուկն ուտի 'ի կատուէ .*

Լա տառ է մոնտէ փառ Ալչան եէնիր քէտիանէ ։
ըէ շա.

Իսկ թէ երբ պարտ է 'ի կիր առնուլ զմասնիկս de, և երբ զ par, համառօտ կանոնն է, զի յորժամ գործողութիւն նշանակեալ բայիւ՝ է բոլորովին ներքին, ա̃յ՝ մտաց կամ կամաց միայն, յայնժամ դնի մասնիկս de. իսկ եթէ իւիք իրօք է արտաքին, յայնժամ դնի մասնիկս par. զորօրինակ՝

L'homme de bien est estimé de tout le monde.	Այր բարեկիր արգոյ համարի յամենեցուն.
Լ'օմ տըը պիէն էսթ էսթիմէ տըը թու լըը մօնտ.	Էյի ատամ հէփսինտէն իհտիպարլանըր ։
Le voleur a été puni par le Juge.	Գողն պատժեցաւ 'ի դատաւորէ.
Լըը վօլէօռ ա էթէ փիւնի փառ լըը Ժիւժ.	Հըրսըզ ջէզալէնտի հաքիմտէն ։

Իսկ ը̃ս անուանս Այ՝ միշտ պարտ է դնել de. ո̃պ՝

Les méchants seront punis de Dieu.	Պատժեսցին յԱյ չարագործք.
Լէ մէշան սըռօն փիւնի տըը Տիէօ.	Ֆէնա ինսանլար քաղէպլէնէճէքլէր Ալլահտան ։

Գիտել պարտ է առաւել, զի կրաւորական բայք բազում անգամ ամենևին առանց խնդրոյ վարին. ո̃պ՝

Rome fut plusieurs fois saccagée.	Բազում անգամ յաւարի առաւ Հռոմ.
Ռօմ ֆիւ փլիւզիէօռ ֆուա սաքքաժէ.	Ռոմա չօք քէրրէ եաղմա օլտու ։

Այս յոլովակի լինի, յորժամ բայն լինի կրաւորական՝ ոչ էական բայիւ, այլ մասնկամբս on օն, յորոյ վ̃ր յաւելեալ լինի երբեմն ը̃ս անեղունն և գիրս l'. և միշտ վարի եզականօրէն. ո̃պ՝

Peut-on ignorer que l'on corrige difficilement les vieilles habitudes?	Հնար է արդեօք անգիտանալ, եթէ դժուարաւ ուղղին հնացեալ սովորութիւնք.
Փէօթ-օն իննօռէ քըը լ'օն	Բիլինիր մի աճապա պիլմէ-

սօռթէժ տէֆինիթիֆ լէ վէ- ռպըր աքթիֆ?

մէք, քի էսկի ատէթլէր զօր իլէ տօղրուլուրլար։

Կօնսթռիւքսիօն տէ վէռպ։

Չեզոքական բայից ոմանք առնուն զխնդիր 'ի հոլովս տրական. որպէս՝

Nuire à la santé.	Վնասել առողջութեան.
Նիւիր ա լա սանթէ.	Սաղլըղա զարար վէրմէք։
Plaire au Souverain.	Հաճոյ լինել Թագաւորի.
Փլէր օ Սուվըրէն.	Փատիշահա մաքպուլ օլմաք։
Convenir à quelqu'un.	Պատշաճիլ ումեք.
Գօնվընիր ա քէլք'էօն.	Պիրիսինէ եաքըշմաք։

Իսկ այլք 'ի հոլովս սեռական կամ բացառական. զորօրինակ՝

Médire de quelqu'un.	Չարախօսել զումեքէ.
Մէտիր տը քէլք'էօն.	Պիրիսինտէնքայպէթ սէօյլէմէք։
Profiter des leçons.	Շահիլ 'ի դասուց.
Փռօֆիթէ տէ լըսօն.	Տէրսլէրտէնֆայտա էթմէք։
Jouir de la liberté.	Վայելել զազատութի.
Ժուիր տը լա լիպէրթէ.	Ազատլըղըն զէվքինի չըքարմաք։

Օրինակ ասացաք զչէզոքական բայից, զնոյն իմանալ պարտ է և զփոխադարձ բայից. զորօրինակ՝

Je me repens de mes pêchés.	Զղջամ 'ի մեղաց իմոց.
Ժը մը ռըփան տը մէ փէշէ.	Փիշմանըմ պէմ կիւնահլարըմտան։
Ils se revoltent à leur prince.	Ապստամբին յիշխանէ իւրեանց։
Իլ սը ռըվօլթ ա լէօռ փռէնս.	Պէյլէրինտէն պաշ չէքէրլէր։

Գիւռէլէս ինս 'դ դէ ինֆինիթիֆ վէռպ ընտէֆինիթիֆ։

Գիտել պարտ է նախ՝ զի բայք յորժամ առնուն զաներևոյթս իբր խնդիր՝ ոմանք 'ի նոցանէ առնուն զայնս առանց ինչ յօդի. որպէս՝

J'aime mieux mourir, que, ևն. — Կամիմ առաւել մեռանել, քան թէ, ևն.

Ժ'էմ միէօ մուրիր, քը. — Օհանտէ եօլմէք խոտէրիմ. նէչէ քի։

Je vais chercher, — Գնամ որոնել.

Ժը վէ շէրշէ. — Արամաղա կիտէրիմ.։

և այլք բազումք։

Ամանք de յօդիւ. զորօրինակ՝

Il commande de faire. — Հրամայէ առնել.

Իլ քօմանտ տը ֆէր. — Պույուրուր էթմէք։

Il s'efforce de venir. — Ջան գործէ գալ.

Իլ ս'էֆօրս տը վընիր։ — Ջ'ահթ իտէր կէլմէյէ։

և այլք բազումք։

Իսկ ոմանք à յօդիւ. զորօրինակ՝

Il se prépare à faire. — Պատրաստի առնել.

Իլ սը փրէփար ա ֆէր. — Խէտարիք կէօրիւր էթմէյէ։

Il exhorte à dire. — Յորդորէ ասել.

Իլ էկզօրթ ա տիր. — Նըսիհաթ վէրիր տէմէյէ։

և այլք բազումք։

Գիտել պարտ է երկրորդ, զի 'ի գաղղիական լեզուի յայնժամ միայն մի և նոյն անուն կարէ լինել խնդիր երկուց բայից, կամ երկուց ածականաց, յորժամ երկու բայքն այնոքիկ կամ երկու ածականքն պահանջեն զայն 'ի մի և 'ի նոյն հոլով. զորօրինակ՝

Cet homme est utile et cher à sa patrie. — Այս մարդ է օգտակար և սիրելի իւրումն հայրենեաց.

Սէթ օմ էթ իւթիլ է շէր ա սա փաթրի. — Պու ատամ ֆայտալը վէ սէվկիւլիւ տիր քէնտի վէթանընա։

Cet officier attaqua, et prit la ville. — Այս հարիւրապետ յարձակեցաւ 'ի վերայ, և էառ զքաղաքն.

Սէթ օֆիսիէ աթաքա, է փրի լա վիլ. — Պու եիւզպաշը եիւրիւյիւշ էթտի, վէ ալտը շէհիրի։

Սակայն ածականքս utile, և cher պահանջեն զտրական, որ է à sa patrie. և attaquer աթաքէ, (որ առ

Պաղղիացիս է ներգործական), և prendre փռանտր, պահանջէն զհայցական, որ է la ville.

Իսկ սխալ լինէր, եթէ ասէր՝

Cet homme est utile et chéri de sa famille.	Այս մարդ է օգտակար, և խանդակաթ սիրելի ընտանեաց իւրոց.
Սէթ օմ էթ իւթիլ է շէրի տը սա ֆամիյլ.	Պու ատամ ֆայտալը վէ փէք սէվիլմիշ տիր քէնտի էհլի պէյթինտէն։
Cet officier attaqua et se rendit maître de la ville.	Այս հարիւրապետ յարձակեցաւ 'ի վր, և տիրեաց քաղաքին.
Սէթ օֆիսիէ աթաքա է սը ռանտի մէթռ տը լա վիլ։	Պու եիւզ պաշը եիւրիւյիւշ էթտի, վէ զապտ էթտի շէհիրի։

Բանզի utile պահանջէ զտրական, և de sa famille է բացառական. attaqua պահանջէ զհայցական, և de la ville է սեռական։ Իսկ յայս դիպուած պարտ է կրկնել զխնդիրն հասարակօրէն 'ի ձեռն դերանուան այսպէս՝

Cet homme est utile à sa famille, et chéri d'elle.	Այս մարդ օգտակար է ընտանեաց իւրոց, և սիրեալ յոյժ 'ի նոցանէ.
Սէթ օմ էթ իւթիլ ա սա ֆամիյլ, է շէրի տ'էլ.	Պու ատամ ֆայտալը տըր քէնտի էհլի պէյթինէ, վէ չօք սէվիլմիշ օնտան։
Cet officier attaqua la ville, et s'en rendit maître.	Այս հարիւրապետ յարձակեցաւ 'ի վր քաղաքին. և տիրեաց նմա.
Սէթ օֆիսիէ աթաքա լա վիլ, է ս'ան ռանտի մէթռ.	Պու եիւզ պաշը եիւրիւյիւշ էթտի շէհիրին իւստիւնէ, վէ զապթ էթտի օնու։

ԴԼՈՒԽ Դ։

Ի վերայ համաձայնութեան ընդունելութեան։

Ընդունելութիւն է կրկին՝ ներկայ և անցեալ, որք տառացաք յառաջին մասին։

Համաձայնութի ներկայ ընդունելութն մտածի՝ ընդ որում ընդունի զխնդիր ընդ բայիցն, յորոց ելանէ. զոր օրինակ՝

Aimant Dieu.	Սիրող զԱծ.
Էման Տիէօ.	Ըլլահը սէվէն։
Obéissant à ses Supérieurs.	Հնազանդող մեծաւորաց իւրոց.
Օպէիսան ա սէ սիւփէրիէօր.	Բ.էնտէ պէյյիւքլէրինէ մուտիւ օլան։

Ասանիկ aimant ելանէ 'ի ներգործական բայէ, վասն զի և առեալ է խնդիր 'ի հայցական հոլով, այն է՝ Dieu։ Այնպէս obéissant ելանէ 'ի չէզոքական բայէ՝ որ խնդրէ զտրական հոլով, վասն զի և առեալ է խնդիր յայն հոլով. այն է՝ à ses Supérieurs։ Ըստ այսմ և յայլս։

Իսկ ընդ համաձայնութենն ընդ գոյականին՝ տառացաք ապաքէն յառաջնում մասին, թէ ներկայ ընդունելութիւն յորժամ իբր ընդունելութի վարի, է անհոլով, ուստի և անհամաձայն դնի ընդ գոյականին։ Իսկ հասարակօրէն իբր ընդունելութի վարի, յորժամ առնու զխնդիր ընդ վերոյ գրելոցդ։

Անցեալ ընդունելութիւն կրկնակի համաձայնի. մի՝ յարելով իբր ածական անուն 'ի վերայ գոյականի, և յայնժամ համաձայնի ընդ նմա թուով, և սեռիւ, և հոլովիւ յամի՝ ընդ կանոնաց ածական անուանց։

Երկրորդ՝ վարի շարայարեալ ընդ բայի, և յայնժամ պարտի համաձայնիլ ընդ առաջիկայ կանոնացս։

ա. Անցեալ ընդունելութիւն յորժամ միաւորի ընդ օժանդակ բայիս être, էթռ, պարտի միշտ թուով և սեռիւ համաձայնիլ ընդ անուան բային. ոպ՝

Ma soeur a été punie,	Քո՛յր իմ պատժեցաւ.
Մա սէօռ ա էթէ փիւնի.	Քըզքարտաշըմ ջէզալը-լէնտի:
Mes soeurs sont tombées,	Քորք իմ անկան.
Մէ սէօռ սօն թօմպէ.	Քըզքարտաշլարըմ տիւշ-տիւլէր:

'Ի բաց առեալ լինին 'ի կանոնէ աստի անցեալ ընդունելութիւք փոխադարձ բայից, որք ոչ համաձայնին ընդ անուան բայի. ո՛պ

Elle s'est proposé de partir.	Հաստատեաց նա 'ի մտի չուել.
Էլ ս'է փռօփօզէ տը փառ-թիռ.	Կիթմէյէ նիյէթ քօյտու:
Ils se sont donné la mort,	Մահ անձանց ետուն.
Իլ սը սօն տօնէ լա մօռ.	Քէնտի քէնտիլէրինի էօլ-տիւրտիւլէր:

Իսկ ոչ ասի proposée, կամ donnés.

Է. Ընդեալ ընդունելութիւք յորժամ միաւորին ընդ օժանդակ բային avoir ունել, ամենեւին ոչ համաձայնին ընդ անուան բայի. ո՛պ

Mes frères ont écrit une lettre,	Եղբարք իմ գրեցին զող-ջունագիր մի.
Մէ ֆռէռ զօնթ էքռիթ իւն լէթռ.	Քարտաշլարըմ պիր մէք-տիւպ եազմըշլար:
Mes soeurs ont écrit une lettre,	Քորք իմ գրեցին զողջու-նագիր մի.
Մէ սէօռ զօնթ էքռիթ իւն լէթռ.	Քըզքարտաշլարըմ պիր մէքտիւպ եազտըլար:

Գ. Ընդեալ ընդունելութիւն համաձայնի ընդ հայցական խնդրոյ իւրոյ՝ միայն յորժամ հայցականն այն եղեալ է յառաջ ընդունելութեան. ո՛պ

Les lettres que vous avez écrites je les ai lues,	Զնամակն, զոր գրեցեր, ընթերցայ ես զայն.
Լէ լէթռ քը վու զավէզ էքռիթ ժը լէ զէ լիւ.	Մէքտիւպլարը, քի եազտըն, օքուտում:

Նմանիկ écrites, և lues եղեալ են յոգնակի և իգական, վասնզի qué և les որք են հայցական խնդիրք նց՝ եղեալ են յառաջոյ նց, և են յոգնակի և իգական՝ յարաբերելով զles lettres:

Quelle affaire avez-vous entreprise? — Զի՞նչ գործ ձեռնարկեր.
Քէլ աֆֆէռ ավէ վու անթռափռիզ. — Նէ՞ իշէ էլ վուրտուն:

Entreprise է իգական, վասնզի հայցական խնդիր իւր նախադաս նմին՝ է իգական:

Նոյն կանոնիս ներքոյ անկանին նաև ընդունելութիւնք փոխադարձ բայից, յորժամ նշանակութի երկրորդ նախադաս դերանուան իւրեանց է հայցական, և ոչ տրական. որպ՝

Elle s'est proposée pour exemple, — Նուաջի եդ զանձն յօրինակ.
Էլ ս'է փռօփօզէ փուռ էկզանփլ, — Քէնտիսինի էօրնէկ օր-թայա կէթիրտի:
Ils se sont loués, — Պանծացին նք.
Իլ սը սօն լուէ. — Օնլար էօյիւնտիւլէր:

Նմանիկ proposée է իգական, վն զի դերանունս se, անդանօր է հայցական, և եզակի իգական: Այնպէս և loués է յոգնակի, վասնզի դերանունս se է հայցական, յոգնակի:

Ժ. Անցեալ ընդունելութիւնք յորժամ միաւորին Է դիմազուրկ բայս՝ միշտ դնին եզակի արական. որպ՝

Il m'est arrivé deux aventures. Quelles aventures vous est-il arrivé? — Պատահեցան ինձ երկու դիպուածք: Զի՞նչ դիպուածք պատահեցան քեզ:
Իլ մ'էթ առիվէ տէօզ ավանթիւռ: Քէլզ ավանթիւռ վու զէթ-իլ առիվէ: — Իքի քազա զուհուր օլտու պանա: Նէ՞ քազա զուհուր օլտու սանա:

ԳԼՈՒԽ Ե։

'Ի վերայ արտասանութեան։

Ըստ խոստմանս 'ի սկզբան անդ քերականութեանս՝ մնայ մեզ արդ խօսել ընդարձակագոյնս 'ի վ̃ր արտասանութեան գաղղիական լեզուի, զոր յիրաւի մարթ է դասել ը̃ն մի 'ի գլխաւոր ուսանելեաց այնր լեզուի։

Արտասանութիւն է ուղիղ և պարտուպատշած արտաբերութիւն բառից։ Եւ քանզի այս կախեալ կայ զուգիղ հնչմանէ տառից ը̃ն պէսպիսութեան տեղւոյ և պարագայից, զիյն կարծեմք անթերի վճարել, եթէ դիցուք առաջի մի առ մի զա̃մ հնչմունս տառից կամ գրոց գաղղիական լեզուի, նախ՝ ուրոյն զձայնաւորաց, ապա զոնգային ձայնից բաղկացելոց 'ի ձայնաւորաց, և 'ի բաղաձայնից, և հուսկ յետոյ զբաղաձայնից։ Եւ զայս ա̃մ գուն գործեսցուք ը̃ն կարի համառօտել՝ զանց արարեալ զդուզնաքեայ բացառութիւնք, յորոց վ̃ր չեն համաձայն նոքին իսկ Գաղղիացի մատենագիրք։

Ցուցակ Ա։

'Ի վերայ հնչմանց ձայնաւոր տառից։

A.

AI հնչի իբրև համր e ը միայն յայսոսիկ՝

faisant, ֆըզան, արարող, էտէն.
faisons, ֆըզօն, առնեմք, էտէրիզ.
faisois, ֆըզէ, առնէի, էտէրիտիմ.
faisions, ֆըզիօն, առնէաք, էտէրիտիք։

AI հնչի իբրև փակ é է, նախ՝ յա̃մ դէմս բայից՝ որք յանգին 'ի ai. որպ՝

je ramassai, ժը ռամասէ, կուտեցի, եըղտըրըմ.
je lirai, ժը լիրէ, ընթերցայց, օգույաճաղըմ։

Երկրորդ՝ 'ի սկիզբն բառի, որպ՝

aigle, էկլ, արծիւ, քարթալ.
aisé, էզէ, դիւրին, քօլայ։

՚Ի բաց առեալ լինին հետագայքս, որք հնչին իբրև բաց è, է. որպէս՝
aide, էտ, օգնութիւն, եարտըմ.
aise, էզ, դիւրութիւն, քօլայլըք.
aimer, էմէ, սիրել, սէվմէք. և նմ ածանցեալք նորա:

Նոյնպէս՝ ի բաղմաց և յայլ բառս ինչ. որպէս՝
je sais, ժը սէ, գիտեմ, պիլիրիմ.
je vais, ժը վէ, գնամ, կիտէյիմ:
AI հնչի իբրև բաց è է՝ հասարակօրէն յորժամ յառաջոյ ունի զբաղաձայն ինչ. որպէս՝
faire, ֆէռ, առնել, էթմէք.
palais, փալէ, պալատ, սարայ.
vrai, վրէ, ճշմարիտ, կէրչէք:
AIE, EI. հնչին իբրև բաց է. որպէս՝
plaie, փլէ, վէրք, եարա.
veine, վէն, երակ, տամար:
AY հասարակօրէն հնչի իբրև երկար է և ի, և կմ երկար է և յ ձայնաւոր. որպէս՝
pays, փէի, քաղաք, շէհիր.
rayer, ռէյէ, եղծանել (զգիրս), պօզմաք (եազըյը).
payer, փէյէ, վճարել, էօտէմէք:
AY երբեմն հնչի իբրև ա և ի կմ յ ձայնաւոր. որպէս՝
Bayonne, Պայօն, Բայոնեա, Պայօնա.
Mayence, Մայանս, Մագունտիա, Մակօնցա:
AO հնչի երբեմն իբր սոսկ ա. որպէս՝
faon, ֆան, մատաղ եղջերու, կէյիկ եավրուսու.
paon, փան, սիրամարգ, թաւուզ քուշու:
AO հնչի երբեմն իբրև սոսկ օ. որպէս՝
la Saône, Սօն, Սավոն գետ, Սավօն չայ.
taon, Թօն. բոռեղ, աթ սինէյի:
AOU հնչի հասարակօրէն ու. որպէս՝
aoûteron, ութռօն, հնձօղ, պիչիճի:

Բայց ՚ի բառս aoûté, որպէս այժմ և ՚ի բառս août, հնչի՝ ու. որպէս՝
aoûté, ութէ, հասունացուցեալ, եէթիշտիրիլմիշ.
août, ու, օգոստոս, աղօստոս:

AU, EAU հնչին իբրեւ մերս օ. ոպ՝
pauvre, փօվր, աղքատ, ֆուքարէ.
beau, պօ, գեղեցիկ, կիւզէլ:

Իսկ եթէ 'ի վր e տառիս իցէ շեշտ, յայնժամ հնչի է-օ յերկուս վանկս. ոպ՝
fléau, ֆլէ-օ, հարուած, ճէզա:

E.

Զորք են ազգ այսր տառի առ Գաղղիացիս:

Առաջինն կոչի համր կամ անձայն e, յորոյ վր ոչ երբէք դնի նշան, և հնչի երբեմն իբրև զմերս ը, մանաւանդ 'ի միավանկ բառս. իսկ երբեմն բնաւ ոչ հնչի, մանաւանդ 'ի վերջս բառից. ոպ՝
je, ժը, ես, պէն.
retenir, ռըթընիր, պահել, սաքլամաք.
mesure, մըզիւր, չափ, էօլչիւ.
arbre, արպր, ծառ, աղաճ:

Երկրորդն է փակ é, զոր պարտ է արտասանել փոքր ինչ սեղմեալ բերանով: Սա են նախ՝ այնոքիկ, յորոց վր գտանի շեշտ նշան. ոպ՝
bonté, պօնթէ, բարութի, էյլիք.
fécondité, ֆէքօնտիթէ, արգասաւորութի, պօլլուք:

Երկրորդ՝ այնոքիկ, զկնի որոց գտանի մի 'ի գրոցս d, z, այլ և երբեմն r. ոպ՝
pied, փիէ, ոտն, այաք.
assez, ասէ, շատ, չօք.
louer, լուէ, գովել, էօյմէք.
acier, ասիէ, պողպատ, չէլիկ:

Երրորդն է բաց è, որ նոյնանայ ընդ մերս է, և են՝ Նախ՝ այնոքիկ, յորոց վր գտանի բութ նշան. ոպ՝
kermès, քէրմէս, որդան կարմիր, քըրմըզ.
sonnète, սօնէթ, զանգակ փոքր, չընկըրաք:

Երկրորդ՝ որոց զկնի գայ գիրս r համր e տառիւ. ոպ՝
guerre, կէռ, կռիւ, ճէնկ.
jardinière, ժառտինիէռ, պարտիզպան, պահճէպան:

Երրորդ՝ հատարակօրէն յորժամ են 'ի վերջին վանկին բառից յանգելոց 'ի c, f, l, t, և 'ի միավանկս յանգեալս 'ի s որպ՝

bec, պէք, կտուց, քուշ պուռնու.
bref, պրէֆ, համառօտ, քըսսա.
autel, օթէլ, սեղան, միհրապ.
bidet, պիտէ, մտրուկ ձիոյ, թայ.
mes, մէ, իմք, պէնիմլէր։

Չորրորդ՝ որոց զկնի գայ գիր x, և կամ այլ ինչ բաղաձայն, ըստ որում կացուցանէ զմի վանկ 'ի մէջ բառից. որպ՝

Excellent, էքսէլան, գերազանց, ալա.
Reptile, ռէփթիլ, զեռուն, պէօճէկ։

Չորրորդն է բաց և երկայն e, որ հնչի իբր կրկին է, և են նախ՝ յորոց վր գտանի պարոյկ նշան. որպ՝

la fête, լա ֆէթ, տօն, զիյնէթ.
tempête, թանփէթ, մրրիկ, քայ։

Երկրորդ՝ որք ունին զբութ նշան, և գայ զկնի նց s գիր, որպ՝

accès, աքսէ, մատչումն, եանաշմա.
procès, փրօսէ, դատ, տավա։

EA, EO, EAI, EOI, EOIE. Յամենեսին 'ի սոսա գիրս e ամենևին է անձայն, և դնի միայն՝ որպ զի գիրս g հնչեսցի իբրև ժ, և ոչ իբր կ. իսկ միւս ձայնաւորքն պահեն զկանոն իւրեանց՝ որպ թէ լինէին առանց այսր e տառիս. որպ՝

il songea, իլ սօնժա, երազեաց, տիւշ կէօրտիւ.
geolier, ժօլիէ, բանտապետ, զընտանճը.
je changeai, ժը շանժէ, փոխեցի, տէյիշտիրտիմ.
il nageoit, իլ նաժէ, լողայր, իւզէրտի.
ils nageoint, իլ նաժէ, լողային, իւզէրտիլէր։

Իսկ եթէ ունիցին 'ի վր զնշան ինչ, յայնժամ հնչի և ձայն նց ըստ նշանացն. որպ՝

géant, ժէան, հսկայ, կէօվտէլի.
géographie, ժէօկրաֆի, աշխարհագրութի, իլմի արզ։

EU, OEU ասացաք թէ բաւականին 'ի ներածութեան քերականութեան, տես անդ։

I.

I յորժամ ոչ ունի յառաջոյ իւր այլ ինչ ձայնաւոր, հնչի իբրև մերս ի. ոպ՝

diable, տիապլ, դև, չէյթան.
je prie, ժը փրի, աղաչեմ, եալվարըրըմ.
crieur, գրիէօռ, աղաղակօղ, պաղըրան.
ciel, սիէլ, երկին, կէօյ.
violette, վիօլէթ, մանուշակ, մէնէքշէ.
lion, լիօն, առիւծ, ասլան։

O.

O առանձինն, այս՝ յորժամ յառաջոյ կամ զկնի ոչ ունի այլ ինչ ձայնաւոր, հնչի իբրև մերս օ, երբեմն փակ, երբեմն բաց, և երբեմն երկայն. ոպ՝

olive, օլիվ, ձիթապտուղ, զէյթին.
homme, օմ, մարդ, ատամ.
côte, գօթ, կող, քապուրկա։

OE երբեմն հնչի ոա յերկուս վանկս. ոպ՝
moelle, մոալ, ուղեղ, իլիկ.
poêle, փոալ, քօղ, տուապ։

OE երբեմն հնչի փակ é, է. ոպ՝
oesophage, էզօֆաժ, որկոր, պօղազ.
oenas, էնաս, վայրի աղաւնի, եապանի կէօյէրճին։

OEU ոպ EU. տես 'ի ներած. քերակ։

OI հնչի իբրև պարզ օ 'ի հետևեալս՝
oignon, օնեօն, սոխ, սօղան.
oignonet, օնեօնէ, ազգ ինչ տանձի, պիր տիյ արմուտ.
encoignure, անգօնեիւռ, անկիւն, քէօշէ։

OI հնչի իբրև բաց è, է, նախ՝ յանկատար, 'ի գերակատար, և 'ի թէական ժամանակս բայից. ոպ՝
je lisois, ժը լիզէ, ընթեռնուի, օքուրտում.
ils aimeroient, իլզ էմըռէ, սիրէին, սէվէ իտիլէր։

Երկրորդ՝ 'ի բայս յանգեալս 'ի oître, որք ունին առաւել քան զերկու վանկս. ոպ՝

connoitre, քօնէթր, ճանաչել, թանըմագ.
disparoître, դիսփառէթր, աներևոյթ լինել,
միւղմահիլ օլմագ:

Երրորդ՝ 'ի բազում ազգային անուանս, և յայլս ամանս. որպ՝

Anglois, Անկլէ, Անգղիացի, Ինկիլիզ.
François, Ֆռանսէ, Գաղղիացի, Ֆռանսըզ.
Polonois, Փօլօնէ, Պողոնիացի, Լէհլի.
Lyonois, Լիօնէ, Լիօնացի, Լիօնլու.
harnois, հառնէ, զէնք (հեծելոյ), ռահտ.
foible, ֆէպլ, տկար, զայիֆ.
affoiblir, աֆֆէպլիր, տկարացուցանել, զայըֆլաթմագ.
roide, ռէտ, խիստ, սէրթ:

Oi հնչի ոա՝ յերկուս վանկս, նախ՝ 'ի միավանկ բառս. որպէս՝

moi, մոա, ես, պէն.
noix, նոա, ընկոյզ, ճէվիզ.
froid, ֆռոա, ցուրտ, սօվուգ.
doigt, դոա, մատն, փարմագ.
voir, վոառ, տեսանել, կէօրմէք:

Երկրորդ՝ 'ի բազմավանկ բառս, որք յանգին 'ի oi, oie, oir, oire, և 'ի բազում ազգային անուանս. որպ՝

emploi, անփլոա, գործառնութի, մասլահաթ.
j'envoie, Ժ'անվոա, առաքեմ, եօլլարըմ.
vouloir, վուլոառ, կամել, իսթէմէք.
écritoire, էքռիթոառ, կաղամար, տիվիթ.
François, Ֆռանսոա, փռանկիսկոս, Ֆռանչէսգօ.
Bavarois, Պավառոա, Բաւարացի, Պավիէրալը.
Chinois, Շինոա, Չինացի, Չինիմաչինլի.
Danois, Տանոա, Դանեցի, Տանիմարքալը.
Suédois, Սիւէտոա, Սուեդացի, Շվէտ.
Viennois, Վիէնոա, Վեննացի, Պէչլի:

Երրորդ՝ 'ի մէջ բառից, և 'ի միավանկ կամ յերկավանկ բայս յանգեալս 'ի oître. որպ՝

poisson, փոասօն, ձուկն, պալըգ.
poison, փոազօն, թոյն, զէհիր.

angoisse, անկուաս, անձկութիւն, սըքլէթ.
croitre, քռուաթռ, աճել, պէօյիւմէք:

OY
OU } տես 'ի ներած. քերականութեան:

U.

U հնչի իւ որպ 'ի տաճկական բարբառ. որպ`
usure, իւզիւռ, վաշխ, մամէլէ.
puce, փիւս, լու, փիրէ.
ambigu, անպիկիւ, երկդիմի, չալթալ (սէօզ):

UA, UE, UEU, UI, UO, զկնի բաղաձայնիցս g, q. հնչին՝ ա, է, էօ, ի, օ, կորուսեալ զձայն U տառին, զորմէ տեսցուք 'ի ներած. քերակ. եր. 4. տես անդ:

'Ի բաց առնուլ պարտ է նախ՝ ua, որ զկնի q բաղաձայնին երբեմն՝ գլխաւորաբար 'ի լատին բառս՝ հնչի ու-ա յերկուս վանկս. որպ`
quadrangulaire, քառանկիւնի,
քուադրանկիւլէռ, տէօրտ քէօշէ.
quinquagenaire, յիսնամեայ,
քիւէնքուաժէնէռ, էլլի եըլլըք:

Երկրորդ՝ ue և ui, որ զկնի բաղաձայնիցս g և q երբեմն հնչեն իւ-է և իւ-ի յերկուս վանկս. որպ`
liquéfier, լիքիւէֆիէ, հալել, էրիթմէք.
quinquennal, քիւէնքիւէննալ. հնգամեան, պէշ եըլլըք.
ambiguité, անպիկիւիթէ, երկդիմութիւն, չալթալըք.
équiangle, էքիւիանկլ, հաւասարանկիւն:

UA, UE, UEU, UI, զկնի այլ ամ բաղաձայնից, որ՝ 'ի բաց առեալ զ g և զ q, հնչեն զկրկին վանկ կամ ձայն, որ զձայն U տառին, և զձայն զհետ եկեալ ձայնաւորին, այսպէս՝ իւ-ա, իւ-է, իւ-էօ, իւ-ի. որպ`
il tua, ի՛լ թիւա, սպան, էօլտիւրտիւ.
écuelle, էքիւէլ, սկաւառակ, չանաք.
sueur, սիւէօռ, քիրտն, թէր.
puits, փիւի, ջրհոր, քույու.

UEI հնչի էօյ 'ի հետևեալս:
accueil, աքէօյլ, մեծարանք, իլթիֆաթ.
cercueil, սէռքէօյլ, դագաղ, թապուտ.
orgueil, օռկէօյլ, գոռոզութիւն, մաղրուրլուք:

Y.

Y յորժամ է առանձինն և կամ եղեալ է 'ի մէջ երկուց բաղաձայնից՝ հնչի իբրև սոսկ i, ի. որպէս՝

y viendrez-vous? եկեսցե՞ս անդ,
ի վիէնտրէ-վու? կէլի՞րմիսին օրայա.
Ypres, Իփռ, Իւպրէս քաղաք, Իպրէ.
Acolyte, աքօլիթ, ջահընկալ, շէմմաս:

Իսկ յորժամ գնի 'ի մէջ երկուց ձայնաւորաց՝ հնչէ իբրև կրկին ii, որոց մին 'ի մեզ հնչի իբրև յ ձայնաւոր. որպէս՝

moyen, մուայէն, միջին, օրթա.
essayer, էսէյէ, փորձել, տէնէմէք.
ennuyeux, աննուիյէօ, ձանձրացուցիչ, սըգընթըլը:

Յօդուած Ը:

'Ի վերայ ռնգային ձայնից:

Ռնգային ձայն կոչի ձայնաւոր տառն, որոյ միաւորեալ է տառիս m կամ n, հնչի կամ արտաբերի սակաւ ինչ ընդ ռնչն: Դիտցուք առաջի մի առ մի:

AM, AN, EAN, EM, EN:

Սորա առ հասարակ հնչին ան ընդ ռնչն. որպէս՝

Ambassadeur, անպասատէօռ, դեսպան, էլչի.
ambition, անպիսիօն, փառասիրութիւն, մանսըպ հըրսը.
ange, անժ, հրեշտակ, մէլայիք.
lisant, լիզան, ընթերցող, օքույան.
songeant, սօնժան, երազող, տիւշ կէօրէն.
embarras, անպառա, խափան, էնկէլ.
emmener, անմընէ, տանել, կէօթիւրմէք.
cent, սան, հարիւր, եիւզ.
ennui, աննուի, ձանձրոյթ, սըգընթը.
envie, անվի, նախանձ, քըսքանճլըք:

'Ի հասարակ կանոնէ սորա 'ի բաց առնուլ պարտ է Am 'ի բառս ինչ հնչի ամ. որպէս՝

Amsterdam, Ամսթէրտամ, Ամստերտամ, Ամստըրտամ.
Amble, ամպլ, ընթացք ինչ ձիոյ, եօրղա.
Ammon, Ամմօն, Ամմոն, Ամօն:

AM, և AN, յորժամ զկնի ն̃ց գայ գիրս n, հնչին հա-տարակօրէն սոսկ ա՛ երկար. որպ՝
damner, դամնէ, դատապարտել, քաթլիլամ էթմէք.
anneau, անօ, մատանի, իւզիւկ.
année, անէ, ամ, եըլ:

'Ի բաց առեալ լինելն ոմանք, յորս հնչին ամ, և ան. որպ՝
amnistie, ամնիսթի, ընդհանուր թողութի զօրայ.
annuel, աննիւէլ, տարեկան, եըլլըք.
annotation, աննօթասիօն, ծանօթութի, վուքուֆլուք.
annuller, աննիւլլէ, 'ի չիք դարձուցանել, եօղ էթմէք:

EM, և EN, հասարակօրէն յայլազգական բառս, և ևս՝ յորժամ են 'ի վերջին վանկս բառից՝ հնչին էմ և էն. որպէս՝
Jérusalem, Երուսաղէմ, Քուտուս շէրիֆ. Ժէրիւզալէմ,
Emmanuel, Էմմանիւէլ, Էմմանուէլ, Ամանուէլ.
Doyen, դուայէն, գահերէց, պաշ.
Examen, էկզամէն, քննութի, թէֆթիշ.
Européen, էօրօփէէն, եւրոպացի, էվրուփալը:

EM 'ի մակբայս յանգեալս, emment, և յայլ բառս ինչ՝ հնչի սոսկ ա. որպ՝
éloquemment, էլօքամմա, ճոռոմութք, տիլպազլըղ ըլա.
femme, ֆամ, կին, տիշէհլի.
solemnité, սօլամնիթէ, հանդիսութի, զինէթ.

Իսկ յոմանս լինի ամ. որպ՝
indemniser, հատուցանել զվնասն,
էնտամնիզէ, զարարը էօտէմէք:

EN յորժամ զհետ գայ նմա ne, հնչի սոսկ է 'ի վերջա-ւոր բառից, և 'ի բառս ennemi. որպ՝
antenne, անթէն, առագաստակալ, սէրէն.
qu'il comprenne, զի իմանայցէ, քի աղնայըն.
քի'լ քօնփրէն,
ennemi, էնմի, թշնամի, տիւշման:

IM, IN, AIM, AIN, EIM, EIN.

Սորա առ հասարակ հնչին՝ էն՝ բաց Է ունչն. որպ՝
imprévu, էնփռէվիւ, անակնկալ, ախանսըզ.
ingrat, էնկռա, ապերախտ, նանքէօր.
faim, ֆէն, քաղց, աճլըք.
pain, փէն, հաց, էքմէք.
ceinture, սէնթիւռ, գօտի, քուշակ:
'Ի բաց առեալ լինին 'ի հասարակ կանոնէ աստի՝

IM և IN, յորժամ զկնի նց կրկնին m, կամ n տառքս, հնչին իմ և ին. որպ՝
immoler, իմմօլէ, զոհել. քուրպան էթմէք.
innovation, իննօվասիօն, նոր սովորութի, եէնի ատէթ:
Innombrable, և innocent հանդերձ ածանցելովքն՝ հնչին միով ն տառիւ միայն, որպ. եղաք 'ի ներած. քե-րականութեանս:

Ien 'ի վերջս բառից, և 'ի բայս tenir, և venir, և յածանցեալս նոցին, այլև յայլազգական բառս՝ հնչէ իէն. որպ՝
Chrétien, քռէթիէն, քրիստոնեայ, քրիստիան.
Chretiénté, քռէթիէնթէ, քրիստոնէութի, քրիստիանլըք.
il vient, ի՛ վիէն, գայ, կէլիր.
nous nous souviendrons, յիշեմք, զիքր էտէրիզ.
նու նու սուվիէնտրօն,
triennal, թռիէննալ, եռամեայ, իւչ եըլլըք:

Ien 'ի բառս յանգեալս ence և ent, հնչէ իան. որպ՝
science, սիանս, գիտութի, իլիմ.
expédient, էքսփէտիան, եղանակ, թարզ.
inconvenient, անպատշաճութի, եաքըշըքսըզլըք:
էնքօնվընիան,
'Ի բաց առնուլ պարտ է զյոգնակի երրորդ դէմս բայից, յորս՝ որպ տեսեր 'ի լծորդութիւս բայից, ամենևին ոչ հնչի մասնիկս ent. որպ՝
ils expédient, իլ էքսփէտի, առաքեն, եօլլարլար:

OM, ON, EON.

Սորա հնչեն միշտ օն. որպ՝
complet, քօնփլէ, կատարեալ, թամամ.

prison, փրիզօն, բանտ, հապիս.
pigeon, փիժօն, աղաւնի, կէօյէրճին:

OM, յորժամ կրկնի m գիրս, հնչի ոմ.. ո՛րպ՝
Commandant, քօմանտան, հրամանատար, պոլյուքպաշը.
Commerce, քօմէրս, վաճառականութիւն, պազիրկեանլըք:

OIN, OUIN, և UIN.

Սորա՝ հնչին ուէն, ուէն, և իուէն. ո՛րպ՝
besoin, պըզուէն, պէտք, իհտիյաճ.
babouin, պապուէն, կապիկ ինչ, պիր սօյ մայմուն.
Juin, Ժիւէն, Յունիս, Հազիրան:

UM, UN, EUN.

Սորա հնչին առ հասարակ էօն. ո՛րպ՝
parfum, փառֆէօն, բուրումն անուշից, պուհուր.
importun, էնփօռթէօն, նեղիչ; պաշ աղրըտըճը.
à jeun, ա ժէօն, անսուաղ, աճ քարընընա:

UM 'ի լատինական բառս հնչի երբեմն օն, և երբեմն օմ. ո՛րպ՝
factum, դատաստանական գրուածք, շէրահաթ քէ-ֆագթօն, հաթլարը.
centumvir, հարիւրապետ (առ Հռովմայեցիս), սանթօմվիր, եիւզ պաշը:

Նսատանօր գիտել արժան է ընդհանրապէս, զի յորժամ 'ի բառի զկնի ունգայինն վանկիցս այսոցիկ գայ ձայնաւոր ինչ, յայնժամ հնչին այնպէս, ո՛րպ և գրեալ են, թէև ձայնաւորն այն իցէ e համր, կմ՝ անձայն. ո՛րպ՝
inutile, ինիւթիլ, անօգուտ, ֆայտասըզ.
une, իւն, մի, պիր.

Յօդուած Դ.

'Ի վերայ հնչման բաղաձայնից.

Յառաջ քան զխօսել մեր զիւրաքանչիւրոցն մի առ մի՝ գիտել պարտ է նախ՝ զի բաղաձայնքս b, d, g, p, s, t, gt, հասարակօրէն ոչ հնչին 'ի վերջս բառից, եւ և չընդունին նշ 'ի վեր 'ի յօգնակին զտառս s:

Գիտել պարտ է երկրորդ՝ զի յաւել մեր զբաղաձայնէ ինչ, թէ ոչ հնչի 'ի վերջս բառից, ենթադրի միշտ՝ թէ յորժամ ընդ առաջ եղանէ նմա առանց միջահատութեն կէտի՛ ինչ՝ բառ ինչ սկսեալ ձայնաւորաւ, յայնժամ ձայն բաղաձայնին այնորիկ հնչի յեցեալ 'ի վր զհետ եկեալ բառին։

Գիտել պարտ է երրորդ՝ զի յորժամ 'ի բառի երկու նոյնատեսակ բաղաձայնք գտանիցին մի զկնի միւսոյ եդեալ՝ երկոքին 'ի միասին հնչեն հասարակօրէն իբրև զմի։

Այսոքիկ են հասարակական կանոնք, զորոց զօրինակս տեսեր արդեօք 'ի ներածութ. և յընթացս քերականութես։ Իսկ ուր ուրեք եղանեն արտաքս 'ի կանոնաց բառի, նշանակեսցուք խօսեցեալ զիւրաքանչիւրոցն մի առ մի։

B.

B հաւասարի գրեթէ մերումս պ տառի։

Սա 'ի վերջս բառից՝ միայն 'ի յատուկ անուանս, և յերկուս բառս յայսոսիկ radoub, և rumb հնչի. ո՛պ՝

Caleb, Քալէպ, Քաղեբ.
Jacob, Ժագօպ, Յակովբ, Եաղուպ.
radoub, ռատուպ, նորոգութիւն, կէմի մէրամէթի.
rumb, ռէօնպ, գիծ ինչ հողմոյ, պիր րիւզկեար։

C.

C. Օսմանէ տես 'ի ներածութեն քերականութեն։

Այսանօր գիտել պարտ է՝

C 'ի վերջս բառից ինչ մնայ անձայն. ո՛պ՝
blanc, պլան, սպիտակ, պէյազ.
tabac, թապա, ծխախոտ, թիւթիւն. ևն։

Cc յառաջի ձայնաւորացս e, i, հնչի քս. ո՛պ՝
accident, աքսիտան, պատահար, քազա.
succès, սիւքսէ, հանդիպումն, էհվալ։

CH թէպէտ հասարակօրէն հնչէ շ, ո՛պ ասացաք 'ի ներածութեն, այլ յառաջի տառիցս l, n, r, և յայլ բազում բառս ևս, յաւէտ յայլազգականս, հնչի ո՛պ ք. զորօրինակ՝
Chrême, քրէմ, դրոշմ, նշան.
Archêtype, արքէթիփ, նախատիպ, ռէսմ.
Echo, էքօ, արձագանգ, եանքօ։

D.

D Հաւասարի գրեթէ մերումս դ տառի ։

'Ի վերջն բառից՝ միայնակ յստակ անոմանս հնչի . որպէս՝

David, Տավիտ. Դաւիթ, Տավուտ.

Obed, Օպետ, Ովբեթ ։

Յորժամ d գրով յանգեալ բառից ը առաջ նմանէ բառ ինչ սկսեալ ձայնաւորաւ, տառս d յարեալ 'ի մի ձայնաւորին՝ հասարակօրէն հնչի՝ տ . որպէս՝

grand-ami, կռան-թամի, մեծ բարեկամ, ազիզ դօստ.

comprend-il? քօմփռանթիլ? իմանայ նա, անլարմը օլ ։

Իսկ 'ի սակաւ բառս ինչ ամենեւին ոչ հնչի՝ եւս և յարեալ 'ի մի ձայնաւորի, յորոց սակի են

blond enfant, խարտեաշ մանուկ, սարը չօճուք.

պլօն անֆան,

chaud, շօ, ջերմ, սըճագ.

fond, ֆօն, յատակ, տիպ.

laid, լէ, տգեղ, չիրքին.

nid, նի, բուն, եուվա.

sourd, սու, խուլ, սաղըր.

verd, վէռ, կանաչ, եէշիլ ։

Յորժամ 'ի միում բառի են կրկին dd, երկոքին եւս հնչին . որպէս՝

addition, ատտիսիօն, յաւելուած, քաթմա.

reddition, ռէտտիսիօն, անձնատուութի, վէրմա ։

F.

F. Հաւասարի մերումս ֆ տառի ։

Հասարակօրէն հնչի 'ի վերջն բառից . որպէս՝

boeuf, պէօֆ, եզն, էօքիւզ.

chef, շէֆ, գլուխ, պաշ.

nerf, նէռֆ, ջիղ, սինիր.

neuf, նէօֆ, նոր, եէնի.

oeuf, էօֆ, ձու, եումուրթա ։

'Ի բաց առնուլ պարտ է նախ՝ զյոգնակիս les beufs, les oeufs, les nerfs, neufs, որք հնչին՝ լէ պէօ, լէզ էօ, լէ նէռ, նէօ ։

Երկրորդ՝ զհետագայս,
clef, գլէ, բանալի, անահթար.
cerf, սէրֆ, եղջերու, կէյիկ:
chef d'oeuvre, շէ դէօվրը, ճարտար գործ, ուսթա իշի.
un oeuf frais, ձու մի թարմ, պիր թազէ եումուրթա.
էօն էօ ֆրէ,
և զայլ սոցին նման բարդեալս:

Թուական անունս neuf, նէօֆ, յորժամ նախադասի ձայնաւորաւ սկսեալ բառի՝ հնչի նէօվ. որպէս
neuf-ans, նէօվ-ան, ինն ամ, տօքուզ եըլ.
dix-neuf hommes, ինն և տասն մարդ,
դիզ-նէօվ օմ, օնտօքուզ ատամ:

G.

G. Տես զորինչ միանգամ 'ի ներածութեն քերակ. ասացաք:

Աստանօր գիտել պարտ է նախ՝ զի 'ի վերջս բառից՝ 'ի յատուկ անուանս միայն, և յերկուս հասարակ անուանս՝ հնչի, և այն իբրև մերս կ. որպէս
Agag, Ակակ, Ագագ.
Bamberg, Պամպէրկ, Բամբերգ, Պամպէրկա.
bourg, պուրկ, գիւղաքաղաք, քասապա.
joug, ժուկ, լուծ, պօյունտուրուք:

Իսկ յայսոսիկ բառս՝ long, bourg, joug, rang, sang, 'ի գալ զկնի նց ձայնաւորաւ սկսեալ բառի, գիրս g, հնչի ք յեցեալ 'ի վր հետագայ ձայնաւորին. որպէս
long hiver, լօնք իվէր, երկար ձմեռն, ուզուն քըշ.
de rang en rang, դասս առ դասս, սըրա սըրա:
դը ռանք ան ռան,
sang et eau, սանք է օ, արիւն և ջուր, քան վէ սու:

GG, նախադասեալ 'ի բառի e կմ i ձայնաւորացս՝ մին հնչի կ, իսկ միւսն ժ. որպէս
suggerer, սիւկժէրէ, թելադրել, ֆիքիր վէրմէք:

GN 'ի սկիզբն բառից, և 'ի սակաւ բառս՝ յաւէտ յայլ-ազգականս՝ 'ի մէջն՝ հնչի իբրև կն. որպէս
gnomique, կնօմիք, խրատալից, աքըլլը.
agnation, ակնասիօն, արենակցութի, աքրապալըք:

H.

H տե՛ս 'ի ներածութեան քերականութեանս ։

J.

J հնչի իբրեւ մեր ժ, որպէս տեսեր 'ի բազում օրի-նակս ։

K.

K հնչի իբրեւ մեր ք, եւ 'ի գործ առնի միայն յայլ-ազգական բառս ։

L.

L, հասարակօրէն հնչի 'ի վերջս բառից գրեթէ իբրեւ զմերս լ. որպէս՝

mortel, մօռթէլ, մահաբեր, էօլտիւրիւճիւ.
animal, անիմալ, կենդանի, հայվան ։

Բայց 'ի վերջս բառից ինչ ամենեւին ոչ հնչի. որպէս՝

baril, պարի, տակառ փոքր, վարօլ.
fils, ֆի, որդի, էվլատ.
fusil, ֆիւզի, հրացան, թիւֆէնկ.
gentil, ժանթի, չքնաղ, տիլպէր.
outil, ութի, գործի, ալէթ.
pouls, բու, զարկ, նաբզ.

L, կամ LL յետադասեալ i տառին՝ հասարակօրէն հնչի կակուղ որպէս յլ 'ի միասին. զորօրինակ՝

Avril, Ավրիյլ, Ապրիլ, Նիսան.
gentilhomme, ժանթիյյօմ, քաջազուն, պէյզատէ.
périlleux, փէրիյյէօ, վտանգաւոր, մուհաթարալը.
brillant, պրիյյան, փայլուն, փարլաք ։

Բայց 'ի սակաւ բառս ինչ հնչի իբրեւ սոսկ լ. որպէս՝

Achille, Աշիլ, Աքիլլէս,
anguille, անկիլ, օձաձուկն, ելան պալըղը.
mille, միլ, հազար, պին.
tranquille, թռանքիլ, հանգիստ, րահաթ.
ville, վիլ, քաղաք, շէհիր ։

LL, հնչի կրկին լ յամս բառս սկսեալս ill վանկիւ, եւ յայլ սակաւ ինչ բառս. որպէս՝

illimité, իլլիմիթէ, անպայման, նամահդուտ.
illustre, իլլիւսթռ, պայծառ, րիւշան.

allégorie, ալլէկօրի, այլաբանութիւն, թէմսիլ.
flagellér, ֆլաժէլլէ, ծաղկել, քամչըլամագ.

M. N.

Տես 'ի նախընթաց յօդուածն 'ի վրա ռնգային ձայնից:

P.

P. հաստատուն մնալ է սորա: Հասարակօրէն 'ի վերջս բառից ամենևին ոչ հնչի, ևս և յընդառաջ երթանել նմին առանց ինչ կետի՝ ձայնաւորաւ սկսեալ բառի. որպէս՝

loup affamé, լու աֆամէ, գայլ քաղցեալ, աճ գուրթ.
le sirop est bon, բարուրք է շաքարային,
լը սիրօ է պօն, էյի տիր շըրուպ:

Բայց 'ի բառս beaucoup, և trop, նախադասեալ առանց ինչ կետի՝ ձայնաւորաւ սկսեալ բառի՝ հնչի. որպ՝

trop attentif, կարի մտադիր,
տռօփ ատանդիֆ, փէք մուքայէթ.
il a beaucoup écrit, նա բազում գրեաց,
իլ ա պօգուփ էգրի, օ չօք եազտը:

P 'ի վերջս յատուկ անուանց, և կարի սակաւուց հասարակ անուանց՝ միշտ հնչի. որպ՝

Alep, Ալէփ, Բերիա, Հալէպ.
Gap, Կափ, Գափ՝ քաղաք 'ի Գաղղիա.
cap, գափ, սարաւանդ, պուրուն.
cep, սէփ, որթն, քիւթիւկ.

PT.

P գիրս հնչի 'ի սոսա,

Septembre, Սէփթանպր, սեպտեմբեր, սիթէմպրիս.
septénaire, սէփթէնէր, եօթնեակ, եէտի.
septentrion, սէփթանթրիօն, հիւսիս, շիմալ.
septuagénaire, եօթանասնամեայ,
սէփթուաժէնէր, եէթմիշ եըլլըք.
accepter, աքսէփթէ, ընդունել, գապուլ էթմէք.
excepter, էքսէփթէ, 'ի բաց առնուլ, չըքարմագ.
contempteur, քօնթանփթէօռ, արհամարհօղ, խօրլայան.

և յածանցեալս սոցուն, և յայլ սակաւ բառս:

Իսկ 'ի սոսա · ոչ հնչի . զորօրինակ՝

Baptême, պադէմ, Մկրտութիւն, Սաֆթիս.
prompt, փրոն, պատրաստ, հազըր.
sept, սէթ, եօթն, եէտի.
compte, քօնթ, համրիւ, հիսապ.
temps, թան, ժամանակ, զէման.
և յածանցեալս սոցին, և յայլ սակաւ բառս։

PF.

Pf հնչի իբրև ֆ. որպ՝
philosophe, ֆիլօզօֆ, իմաստասէր, ֆէյլէսուֆ.
éphémère, էֆէմէր, առօրեայ, պիր կիւնլիւք։

Q.

Q. 'ի վերջս բառից հասարակօրէն հնչի ք. որպ՝
coq, քօք, հաւ, խորոզ.
cinq, սէնք, հինգ, պէշ։

Այլ գիտելի պարտ է, զի coq d'inde, հնչի՝ քօ տ'էնտ, հնդկահաւ, հինտ թաւուղու։ Իսկ բառս cinq, յորժամ յարի 'ի վերայ գոյականի սկսելոյ բաղաձայնիւ՝ հնչի սէն. զորօրինակ՝ cinq livres, սէն լիվր, հինգ գիրք, պէշ քիթապ։ Իսկ առանձինն, կամ յարեալ 'ի վերայ գոյականի սկսելոյ ձայնաւորաւ՝ հնչի սէնք. որպ՝ trois et deux font cinq, թռուազէ տէօ ֆօն սէնք. երեք և երկու առնեն հինգ. իւչ իքի տէ պէշ էտէր։

R.

R հաւասարի մերումս ռ տառի։ 'Ի վերջս միավանկ բառից միշտ հնչի. իսկ 'ի վերջս բազմավանկ բառից հասարակօրէն հնչի. որպ՝
Air, էռ, օդ, հաւա.
sur, սիւռ, ապահով, էմին.
coquemar, քօքմառ, ջրկիճ. երպրիք.
trésor, թռէզօռ, գանձ, հազնա.
sieur, սիէօռ, տէր, աղա.
désir, տէզիռ, բաղձանք, արզու.
amer, ամէռ, դառն, աճը.
cuillier, քիւյլիէռ, դդալ, քաշըք.
enfer, անֆէռ, դժոխք, ճէհէննէմ։

hiver, իվէռ, ձմեռն, քըշ.
Esther, Էսդէռ, Եսթեր, Էսթէր։

'Ի բաց առնուլ պարտ է նախ՝ զնմ բայս յանգեալս 'ի er, և զայլ բառս ինչ յանգեալս 'ի ier և er. ոպ՝
marier, մառիէ, ամուսնացուցանել, էվլէրմէք.
pleurer, փլէօռէ, լալ, աղլամաք.
acier, ասիէ, պողպատ, չէլիկ.
boucher, պուշէ, մսագործ, քասապ.
taillandier, Թայլանտիէ, դարբին, չէլինկիր։

Երկրորդ՝ 'ի բաց առեալ լինին հետագայ բառքս յանգեալք 'ի ir. ոպ՝
plaisir, փլէզիռ, հաճոյութիւն, զէֆք.
déplaisir, տէփլէզիռ, նեղութի, ճէֆա.
loisir, լուազիռ, պարապ, զաման.
repentir, ռըբանդիռ, զղջացումն, փիշմանլըգ.
souvenir, սուվընիռ, յիշատակ, զիքր։

'Ի թուականն անուն quatre, և 'ի բացարձակ ստացական դերանուանս notre, votre, ի ոմանց գիր r հնչի, և ի այլոց ոչ հնչի. մեք զմիջինն կալեալ՝ եդաք զատուս՝ ր, այսպէս՝ գաթր, նօթր, վօթր. իսկ առնչականքն հնչին նօթռ, վօթռ։

S.

S հնչի իբրև զմերս ս, նախ՝ յորժամ է կրկին ss. ոպ՝
passer, փասէ, անցանել, կէչմէք.
ressembler, ռըսանպլէ, նմանել, պէնզէմէք։

Երկրորդ՝ 'ի սկիզբն բառի. ոպ՝
sable, սապլ, աւազ, քում.
scorpion, սքօռփիօն, կարիճ, աքրէպ։
Սոքա 'ի բարդիլն ևս հնչեն նոյնօրինակ։

Երրորդ՝ 'ի վերջս բառից առեալց 'ի Լատինականէ, և սակաւ ինչ հասարակ անուանց. ոպ՝
Argus, Առկիւս, Արգոս,
Fabius, Ֆապիիւս, Փաբիոս,
as, աս, միակ թիճ նարտի, եէք.
aloès, ալօէս, հալուէ էօտ աղաճը.
vis, վիս, պտուտակ, պուրմա։

Իսկ 'ի վերջս այլ բառից ամենևին ոչ հնչի՝ բայց եթէ յընդ- առաջ եկանել նմա ձայնաւորաւ սկսեալ բառից, և յայնժամ հնչի որպէս զմերս զ. որպէս՝

mes amis, մէզ ամի, բարեկամք իմ, պէնիմ տօսթլարըմ։

S հնչի որպէս զ 'ի բառս 'ի մէջ երկուց ձայնաւորաց. որպէս՝

rasoir, ռազուառ, ածելի, ուստուրա.
fraise, ֆրէզ, ելակ, չիլէկ։

Իսկ 'ի մէջ ձայնաւորի և բաղաձայնի հասարակօրէն հնչի ս, բայց ուրեք ուրեք և հնչի զ։ Այլ թէ ուր հնչի ս և ուր զ, սովորութիւն ուսուսցէ։

S նախադասեալ տառիցս ce, ci, che, ամենևին ոչ հնչի. որպէս՝

sceau, սօ, կնիք, մէօհիւր.
scier, սիէ, սղոցել, թէստէրէլէմէք.
schisme, շիզմ, հերձուած, իթիզալ։

T.

T հաւասարի մերումս Տ գրոյ։

Թէպէտ հասարակօրէն 'ի վերջս բառից ոչ հնչի, բայց 'ի սակաւս ոմանս հնչի. որպէս՝

brut, պրիւթ, անգործ, իշլէնմէմիշ.
Crist, Քրիսթ, Քրիստոս, Հրիսթօս.
correct, քօռէքթ, ուղղեալ, խալաս օլունմուշ.
dot, տօթ, օժիտ, ճէհէզ.
lest, լէսթ, նաւախիճ, զաֆրա.
est, էսթ, արևելք, կիւն տօղուսու.
ouest, ուէսթ, արևմուտք, պաթը։

Թուական անուանք sept և huit 'ի լինելն նոցա առան- ձինն կամ 'ի յարիլն 'ի վերայ ձայնաւորաւ սկսեալ անուան՝ հնչին սէթ, իւիթ. իսկ 'ի յարիլն 'ի վերայ բաղաձայնիւ սկսեալ անուան, հնչին սէ, իւի։

Vingt-un, vingt deux, ևն հնչին վէնթ-էօն, վէնթ տէօ, ևն. իսկ quatre-vingt-un, quatre-vingt-deux, ևն. հնչին քաթր-վէն-էօն, քաթր-վէն-տէօ. ևն։

Et շաղկապս միշտ հնչի է, եթէ յընդդառաջ եկա- նել նմա բաղաձայնիւ սկսեալ բառի, և եթէ ձայնաւո- րաւ սկսելոյ։

T յառաջեալ առաջի՝ ia, ie, ion, 'ի բազում բառս հնչի ոպ զմերս Թ. ոպ՝

tiède, թիէտ, գաղջ, ըլըճաք.
pitié, փիթիէ, գթութիւն, մէրհամէթ.
bastion, պասթիօն, մենարանոց, հիսար:

Այլ յայլ բազում բառս հնչի իբրև Ս. ոպ՝

nation, նասիօն, ազգ, միլլէթ.
partial, փարսիալ, կուսակից, թարաֆտար.
patience, փասիանս, համբերութիւն, սապըր:

Իսկ թէ յորս Թ հնչէ, և յորս Ս. 'ի սկիզբն բառի և յանկատար ժամանակս բայից միշտ Թ հնչէ. իսկ յայլս սովորութիւն ուսուսցէ:

V.

V հաւասարի մերումս Վ տառի. ոպ՝

vivre, վիվր, կեալ, եաշամաք:

W. Սա ևս հնչի Վ, և միայն 'ի յայլազգական անուանս վարի. ոպ՝

Wolga, Վօլկա, Վոլգա (գետ), Վօլկա (չայ):

X.

X նախադասեալ 'ի բառի ce, ci, s տառից՝ հնչի Ք. ոպ՝

excès, էքսէ, գերազանցութիւն, ֆազլը.
exciter, էքսիթէ, գրգռել, քըշքըրթմաք.
exsuder, էքսիւտէ, քրտնել, թէրլէմէք:

X 'ի մէջ բառի հասարակօրէն հնչի քս. ոպ՝

axe, աքս, առանցք, միհվէր.
axiome, աքսիօմ, առած, մէսէլ.
explication, էքսփլիքասիօն, մեկնութիւն, մանա.
excommunier, էքսքօմիւնիէ, նզովել, լանէթլէմէք:

'Ի բաց առնուլ պարտ է զոմանս, յորս հնչի ս. ոպ՝

Bruxelles, Պրիւսէլ, Բրուսել, Պրուսէլ.
soixante, սուասանթ, վաթսուն, ալթմըշ.
dix-sept, տիս-սէթ, եօթն և տասն, օն եէտի:

Այլ դարձեալ՝ Ex նախադասեալ 'ի բառի ձայնաւորի՝ հնչի կզ. ոպ՝

examiner, էկզամինէ, քննել, թէֆթիշ էթմէք.
exhorter, էկզօրդէ, յորդորել, էօյիւթ վէրմէք.
exemple, էկզանփլ, օրինակ, էօրնէկ.
exhiber, էկզիպէ, մատուցանել, սունմաք:

X 'ի վերջս բառից ոչ հնչի. բայց նախադասեալ ձայնաւորաւ սկսեալ բառի՝ հնչի զ. որպ՝

heureux ami, երջանիկ բարեկամ,
էօռէօզ ամի, մութլուլու-տօստ.
la paix est faite, խաղաղութիւն եղեւ,
լա փէզ է ֆէթ, պարըշ օլտու:

'Ի բաց առնուլ պարտ է զյատուկ անուանս, և զումանս 'ի հասարակ անուանց, յորոց 'ի վերջս հնչի քս. որպ՝

Pollux, փօլլիւքս,. Պողղուքս.
borrax, պօռաքս, ոսկեբորակ, պօռա.
index, էնտէքս, ցուցամատն, շէհատէթ փարմաղը.
onix, օնիքս, եղնգնաքար, պալղամի թէշիմ.
phenix, ֆէնիքս, փիւնիկ, անքա քուշու.
perplex, փէրփլէքս, վարանամիտ, շիւփէլի:

Dix և Six առանձինն առանց յարելոյ 'ի վր գոյականի, և կամ յարեալ 'ի վր ձայնաւորաւ սկսեալ գոյականի, և ևս յածանցեալսն իւրեանց՝ հնչին տիզ, և սիզ. որպէս՝

six enfants, սիզ անֆան, վեց մանկունք, ալթը չօճուք.
dix hommes, տիզ օմ, տասն մարդ, օն ատամ.
dix-neuf, տիզ-նէօֆ, ինն և տասն, օն տօքուզ.
sixième, սիզիէմ, վեցերորդ, ալթընճը, ևն.
Է սոյն և deuxième, տէօզիէմ, երկրորդ, իքինճի:

Իսկ 'ի վերջս բանից, կմ իմաստից՝ հնչին սիս և տիս:

Z.

Z հնչի իբրև զմերս զ. որպ՝

la zizanie, լա զիզանի, որոմն, տէլիճէ:

'Ի վերջս յատուկ անուանց միայն հնչի. որպ՝

Achaz, Ագազ, Աքազ:

Այսչափ ինչ շատ լիցի յաղագս արտասանութե. ատամանօր յաւելցուք համառօտիւ և ինչ ինչ վր յարմարագրութե, որ այնպէս հարկաւոր է 'ի գրուածս, որպ արտասանութիւն 'ի խօսուածս:

Յօդուած Դ.

Ի վերայ յարմարագրութեան:

Յարմարագրութիւն է ուղիղ կարգումն բառից՝ ըստ տառից, ըստ նշանագրութեանց, ըստ կետադրութեանց, և ըստ գրելոյ մեծ և փոքր գրովք:

Յաղագս առաջնոյն՝ չէ մարթ զայլ կանոն աւանդել բաց 'ի յուշադրութենէ, որով միտ դիցի 'ի գրել զիւրաքանչիւր բառ ըստ իւրում սեփական տառի, որ թէպէտ առ մեզ լեզու է հարկաւոր, բայց 'ի գաղղիականն է առաւել ևս հարկաւոր, զի որովհետև 'ի սմա բազում բառք նոյնանան ընդ միմեանս ըստ հնչման, և զանազանին ըստ գրոցն միայն, դիւրին է յոյժ յայսմ մասին վրիպիլ, և զայլ ինչ ընդ այլոյ գրել. զօրօրինակ comte նշանակէ՝ կոմս, սանճագ պէյի. compte նշանակէ՝ հաշիւ, հեսապ. և conte նշանակէ պատմութիւն, հիքեայէթ. բայց երեքին ևս հնչին միօրինակ՝ կօնթ: Արդ եթէ ոչ միտ դիցես, 'ի կամելն ասել կոմս, ասես պատմութիւն, կամ հաշիւ: Ըստ այսմ և յայլս բազումս:

Ի վերայ նշանագրութեանց խօսեցաք 'ի ներած. քերակ: Այն ապաթարցին միայն դիտել պարտ է և ևս առաւել, զի յապաւի մին 'ի ձայնաւորացս՝ a, e, i, և դնի ապաթարց, նախ՝ 'ի բառս je, me, te, se, la, le, ce, que, de, ne, յորժամ յարին 'ի վերայ ձայնաւորաւ կամ անձայն h գրով սկսեալ բառի. որպէս՝

j'apprends,	ժ'աբրան,	ուսանիմ,	էօյրէնիրիմ.
vous m'aimez,	վու մ'էմէ,	դու սիրես զիս,	սէն պէնի սէվէրսին.
je t'invite,	ժը թ'էնվիթ,	հրաւիրեմ զքեզ,	տավէթ իտէրիմ սէնի.
il s'ennuye,	իլ ս'անիւյը,	ձանձրանայ,	օսանըր.
l'abeille,	լ'աբէյլ,	մեղու,	առը.
l'honneur,	լ'օննէօռ,	պատիւ,	իզզէթ.
c'est la vérité,	ս'է լա վէրիթէ,	այս է ճշմարտութիւն,	պու տօղրու կէրչէկլիք.
qu'avez-vous fait?	ք'ավէ-վու ֆէ?	զի՞նչ գործեցեր,	նէ էթթին.

beaucoup d'ignorance, տգիտութիւն բազում,
պօգու տ'ինեօռանս, չօք իլլիմսիզլիք.
je n'aime pas, Ես ոչ սիրեմ,
ժը ն'էմ բա, պէն սէվմէմ:

2. 'Ի շաղկապս, si, յառաջաւոր ձայնաւորս i, միայն յորժամ յարի յօրականն դերանունս il, ils. ոպ՝
s'il vient, ս'իլ վիէն, եթէ գայ, էյէր կէլիրսէ.
s'ils viennent, ս'իլ վիէն, եթէ գան, էյէր կէլիրլէրսէ:

3. 'Ի բառս quelque, յառաջաւոր ձայնաւորս e, յոր- ժամ յարի 'ի վր̃ բառիցս՝ un, autre. ոպ՝
quelqu'un m'a dit, et ոմն ասաց ինձ, և այլ ոմն
quelqu' autre assure, Հաստատէ,
քէլք'էօն մ'ա տի, է քէլք' պիրի տէտի պանա, վէ օ պիրի
օթռ ասիւռ, սաՀիՀլէր:

4. 'Ի բառս entre, յառաջաւոր ձայնաւորս e, յորժամ յարի 'ի բառս՝ eux, elles, autres. ոպ՝
entr' eux, entr' elles, 'ի մէջ ն̃ց, օնլարըն իչինտէ.
անթռ'էօ, անթռ'էլ,
entr' autres, 'ի մէջ այլոց, սայիրըլարըն մապէյնին-
անթռ' օթռ, տէ:

5. 'Ի բառս jusque, puisque, quoique, յառաջաւոր ձայնաւորս e, յորժամ յարին 'ի բառս կմ՛ 'ի մասնկունս a, au, aux, il, elle, où, ou, ici, autre. ոպ՝
Jusqu' ici, ժիւսք'իսի, մինչև ցայսվայր, պուրայատէք.
Puisqu'il écrit, և քանզի նա գրեաց,
փիւիսք'իլ էգրի, չիւնքի օ եազտը.
Quoiqu' elle dise, Թէպէտ և նա ասաց,
քուաք'էլ տիզ, Ֆարազը օ տէտի:

Յաղագս կէտադրութեն՝ գիտել արժան է, զի վեց ազգ են կէտից առ Գաղղիացիս:

ա. Ստորակէտ՝ Virgule, վիրկիւլ (,), որ դնի յորոշել զպէսպէս ևս և զանկատար մասունս միոյ անդամոյ պարբերութեն, այլև 'ի մէջ երկուց ածականաց, ևն:

բ. Կէտ և ստորակէտ՝ Point-virgule, փուէն-վիրկիւլ (;), որ դնի 'ի մէջ երկուց կատարեալ անդամոց պարբերութեն, որոց մին կախի 'ի միւսմէ:

գ. Երկկին կէտ՝ Deux points, տէօ փուէն (:), որ

դնի 'ի վախճան միոյ պարբերութեան, որում զհետ գայ այլ պարբերութիւն մի ևս՝ իբր բացատրութիւն, կամ ընդարձակումն նորա:

Զ. Վերջակէտ՝ Point, փուէն (.), որ դնի 'ի վախճան պարբերութեան, որոյ իմաստն բոլորովին է աւարտեալ:

Է. Հարցական կէտ՝ Point d'interrogation, փուէն դ'էնթէռօկասիօն (?), որ դնի յաւարտ հարցական բանի:

Ը. Զարմացական կէտ՝ Point admiratif, փուէնթ ատմիռաթիֆ (!), որ դնի 'ի վերջ զարմացական բանի:

Գլխագիր պարտի լինել նախ՝ առաջին գիրն՝ որով սկսանի բանն, կամ պարբերութիւն:

Երկրորդ՝ ամ յատուկ անուանք մարդկան, քաղաքաց, աշխարհաց, գետոց, ազգաց, ևն. ոպ՝

Pierre, փիէռ, Պետրոս, Պէտրուս.
Rome, Ռօմ, Հռովմ, Քըզըլ էլմա.
Allemagne, Ալմանյէ, Գերմանիա, Նէմցէստան.
Petersbourg, Պետէրսբուրգ, Պէթրօպուրկ.
փէթէրսպուրկ,
Rhein, Ռէն, Հռենոս (գետ), Ռէնօ (չայ).
Italien, Իթալիէն, Իտալացի, Իթալիան:

Երրորդ՝ անուանք իշխանութեան, կամ պատուոյ, և հասարակութեան, ևն. ոպ՝

Archevêque, Արշըվէք, Արքեպիսկոպոս, Արքիմ փիսքուփօս.
Roi, Ռուա, Արքայ, Փատիշահ.
Collège, Գօլէժ, Դպրոց, Մէտրէսէ:

Այսչափս բաւեսցէ վասն յարմարագրութեան, որում՝ առաւել քան զկանոնս՝ օգուտ ընծայեսցէ մտադիր ընթերցումն կարի քաջ յարմարագրութեան տպագրեալ գաղղիական գրոց: Իսկ աստանօր վախճան տուեալ համօրէն քերականական կանոնաց՝ առ վարժուն նոցին կարգեմք զընտանեկան զրուցատրութիւս, եդեալ նախ՝ զհամառօտ բառգիրք մի ընտանեկան բառից:

Վախճան Երկրորդ մասին:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ Ա.

Քաղուածք առաւել հարկաւոր անուանց։

Ա

Անուանք վերաբերեալք առ Աստուած, և առ եկեղեցին պաշտօն

Dieu, Տիէօ,	Աստուած,	Ալլահ.
la Sainte-Trinité, լա Սէնթ-Թրինիթէ,	Ամենասուրբ Եր-րորդութիւն,	Ճէրիֆ Թէսլիս.
le Père Eternel, լը Փէր Էթէռնէլ,	Հայր Ած,	Փէտէր Ալլահ.
Jésus-Christ, Ժէզիւ-Քրիստ,	Յիսուս Քրիս-տոս,	Իսա Մէսիհ.
le Saint Esprit, լը Սէնթ Էսփրի,	Հոգի Սբ,	Ռուհ ուլլահ.
la Sainte Vièrge, լա Սէնթ Վիէռժ,	Ամենասբ Կոյս,	Ազիզ Պիքիր.
les Anges, լէզ Անժ,	Հրեշտակք,	Մէլայիքլէր.
les Saints, լէ Սէն,	Սուրբք,	Էվլիյալար.
les Martyrs, լէ Մարթիռ,	Մարտիրոսք,	Շէհիտլէր.
les Prophètes, լէ Փռօֆէթ,	Մարգարէք,	Փէյղամպէրլէր.
les Apôtres, լէզ Աբօթռ,	Առաքեալք,	Հավարիունլար.
leParadis, լըՓառատի,	Արքայութիւն,	Ճէննէթ.
le Purgatoire, լը Փիւռկաթուառ,	Քաւարան,	Արաֆ.
l'Enfer, լ'Անֆէռ,	Դժոխք,	Ճէհէննէմ.

l'Eglise, լ'Էկլիզ,	Եկեղեցի,	Քիլիսէ.
la Religion, լա Ռըլիժիօն,	Կրօն,	Իման.
la Foi, լա Ֆուա,	Հաւատք,	Տին.
le Christianisme, լը Քրիսթիանիզմ,	Քրիստոնէութիւն,	Քրիստիանլըք.
les Chrétiens, լէ Քրէթիէն,	Քրիստոնեայ,	Քրիստիան.
les Catholiques, լէ Քաթօլիք,	Ուղղափառ,	Կաթօլիկ.
la Bible, լա Պիպլ,	Աստուածաշունչ,	Թէվրաթ.
l'Evangile, լ'Էվանժիլ,	Աւետարան,	Ինճիլի շէրիֆ.
les Prières, լէ Փրիէր,	Աղօթք,	Տուա.
le Sermon, լը Սէրմօն,	Քարոզ,	Վաղ.

Տիեզերք և տարերք։

le Monde, լը Մօնդ,	Աշխարհ,	Տիւնեա.
le Ciel, լը Սիէլ,	Երկինք,	Կէօյ.
les Etoiles, լէզ Էթուալ,	Աստեղք,	Եըլտըզլար.
les Planètes, լէ Փլանէթ,	Մոլորակք,	Սէյեարէլէր.
le Soleil, լը Սօլէյլ,	Արեգակն,	Կիւնէշ.
la Lune, լա Լիւն,	Լուսին,	Այ.
le Globe terrestre, լը Կլօպ թէռէսթր,	Գունտ երկրի,	Քիւրէն.
la Mer, լա Մէռ,	Ծով,	Տենիզ.
la Terre, լա Թէռ,	Հող, Երկիր,	Թօփրագ, Եէր.
l'Eau, լ'Օ,	Ջուր,	Սու.
le Feu, լը Ֆէօ,	Հուր,	Աթէշ.
l'Air, լ'Էռ,	Օդ,	Հավա.
les Nuages, լէ Նիւաժ, / les Nues, լէ Նիւ,	Ամպք,	Պուլութլար.
le Vent, լը Վան,	Հողմ,	Իւրիւզկեար.
la Pluie, լա Փլիւի,	Անձրև,	Եաղմուր.
la Grêle, լա Կրէլ,	Կարկուտ,	Տօլու.
la Glace, լա Կլաս,	Սառն,	Պուզ.
la Neige, լա Նէժ,	Ձիւն,	Քար.
le Brouillard, լը Պրուեար,	Մէգ,	Փուս.

la Rosée,	լա Ռօզէ,	Ցօղ,	Չիյ.
le Froid,	լը Ֆրուա,	Ցուրտ,	Սօուգ.
le Chaud,	լը Շօ,	Տօթ,	Սըճագ.
le Tonnère,	լը Թօննէր,	Որոտումն,	Կէօյ կիւռլէմեսի.
la Foudre,	լա Ֆուտր,	Կայծակն,	Եըլտըրըմ.
l'Eclair,	լ'Էքլէր,	Փայլակն,	Շիմշէգ.

Ժամանակք և եղանակք.

Le Tems,	լը Թան,	Ժամանակ,	Զէման.
un Siècle,	էօն Սիէքլ,	Դար,	Եիւզ եըլ.
un An,	էօն Ան,	Ամ, Տարի,	Սենէ, Եըլ.
une Année,	իւն Աննէ,		
un Mois,	էօն Մուա,	Ամիս,	Այ.
Janvier,	Ժանվիէ,	Յունվար,	Իքինճի քեանունի.
Février,	Ֆէվրիէ,	Փետրվար,	Շուպաթ.
Mars,	Մարս,	Մարտ,	Մարթ.
Avril,	Ավրիլ,	Ապրիլ,	Նիսան.
Mai,	Մէ,	Մայիս,	Մայիս.
Juin,	Ժուէն,	Յունիս,	Հազիրան.
Juillet,	Ժուիլլէ,	Յուլիս,	Թէմմուզ.
Août,	Ու,	Օգոստոս,	Աղուստոս.
Septembre,	Սէփթանպր,	Սեպտեմբեր,	Էյլիւլ.
Octobre,	Օքթօպր,	Հոկտեմբեր,	Թէշրինի էվվէլ.
Novembre,	Նօվանպր,	Նոյեմբեր,	Թէշրինի սանի.
Décembre,	Դէսանպր,	Դեկտեմբեր,	Քեանունի էվվէլ.
une Semaine, իւն Սըմէն,		Եօթնեակ,	Հաֆթա.
un Jour,	էօն Ժուր,	Օր մի,	պիր կիւն.
Dimanche,	Դիմանշ,	Կիւրակէ,	Փազար.
Lundi,	Լէօնդի,	Երկուշաբաթի,	Փազար էրթէսի.
Mardi,	Մարդի,	Երեքշաբաթի,	Սալը.
Mercredi,	Մէրքրըդի,	Չորեքշաբաթի,	Չարշամպա.
Jeudi,	Ժէօդի,	Հինգշաբաթի,	Փէրշէմպէ.
Vendredi,	Վանդրըդի,	Ուրբաթ,	Ճումա.
Samedi,	Սամդի,	Շաբաթ,	Ճումա էրթէսի.
une Heure,	իւն Էօր,	Ժամ մի,	պիր Սահաթ.
une Minute, իւն Մինիւթ,		Մանրերան մի,	պիր Տագիգէ.

l'Aurore, լ'Օռօռ, } Արշալոյս, Ձին սապահ.
l'Aube, լ'Օպ, }
le Matin, լը Մադէն, Առաւօտ, Սապահ.
le Midi, լը Միտի, Կէսօր, Էօյլէն.
le Soir, լը Սուառ, Երեկոյ, Աքշամ.
le Minuit, լը Մինուի, Կէս գիշեր, Եարը կէճէ.
le Printems, Գարուն, Իլք պահար.
լը Փռէնթան,
l'Eté, լ'Էթէ, Ամառն, Եազ.
l'Automne, լ'Օթօն, Աշուն, Կիւզ.
l'Hiver, լ'Իվէռ, Ձմեռն, Քըշ.
le Jour de l'an, Տարեգլուխ, Նեվրուզ, կամ
լը Ժուռ տը լ'ան, կմ Կաղանդ, Եըլպաշը.
l'Epiphanie, Աստուածայայտնութիւն, Խաճէլի, կմ
լ'Էփիֆանի, Ճուշան.
leCarnaval, Բարեկենդան, Էթ քեսիմի.
լը Քառնավալ,
le Carême, լը Քառէմ, Քառասնօրեայ պահք, Գէօյիւք օրուճ.
Pâques, Փագ, Զատիկ, Փասքալիա.
l'Ascension, Համբարձումն, Մինաճի հավրէ-
լ'Ասանսիօն, թի խսա.
la Pentecôte, Հոգեգալուստ, Կիւլ պայրամը.
լա Փանթըքօթ,
la Fête - Dieu, Տօն մարմնոյ Կիւլ փանայըրը.
լա Ֆէթ - Տիէօ, և արեան,
l'Assomption, Վերափոխումն.
լ'Ասօմփսիօն,
le Noël, լը Նօէլ, Ծնունդ, Մէվլուտ.

Եկեղեցական և աշխարհական աստիճանաւորութիւնք.

Le Pape, le Souverain Pontife, Պապ, Ծայրագոյն Քահանայապետ, Փափա.
լը Փափ, լը Սուվռէն Փօնթիֆ,
les Cardinaux, Կարտինալք, Քարտինալլար.
լէ Քառտինօ,
un Patriarche, Պատրիարգ, Փաթրիկ.
էօն Փաթռիառշ.

un Archevêque, Արքեպիսկոպոս, Արժիմ փիսքոպոս
  էօն Արշըվէք,
un Evêque, էօն Էվէք, Եպիսկոպոս, Մութրան.
un Vicaire, էօն Վիքէր, Աթոռակալ, Վէքիլ.
un Archiprêtre, Աւագերէց, Պաշ փափազ.
  էօն Արշիփրէթր,
un Abbé, էօն Աբէ, Աբբայ, Ռուհպան պաշը.
un Prêtre, էօն Փրէթր, Քահանայ, Քէշիշ.
un Souverain, Ինքնակալ, Հիւքիւմտար.
  էօն Սուվըրէն,
un Empéreur, Կայսր, Չեսար.
  էօն Անփէրէօր
un Roi, էօն Րուա, Արքայ, Փատիշահ.
un Prince, էօն Փրէնս, Իշխան, Պէյ.
un Duc, էօն Տիւք, Դուքս, Տուքա.
un Comte, էօն Քօնթ, Կոմս, Սանճագ պէյի.
un Baron, էօն Պարօն, Մեծատոհմ, Պէյզատէ.
un Ambassadeur, Դեսպան, Էլչի.
  էօն Անպասատէօր,
un Agent, Գործակալ, Մասլահաթկիւ-
  էօն Աժան, զար.
le premier Ministre, Եպարքոս, Վէզիր.
  լը փռէմիէ Մինիսթռ,
un Conseiller d'Etat, Խորհրդական տէ- Տէվլէթ մուշա-
  էօն Քօնսէյլէ տ'Էթա, րութեան, վէրէճիսի.
le Grand Chambellan, Մեծ Սենեկա-
  լը Կրան Շանպէ- պետ արքունի,
  լան,
le Chancelier, Ատենադպիր, Տիվան քեաթիպի.
  լը Շանսըլիէ,
un Président, Նախագահ, Պաշ.
  էօն Փրէզիտան,
un Conseiller, Խորհրդական, Մուշաւէրէճի.
  էօն Քօնսէյլէ,
un Juge, էօն Ժիւժ, Դատաւոր, Հաքիմ.
un Avocat, էօն Ավօքա, Փաստաբան, Տավա վէքիլի.
un Consul, Իդեշխ, Քօնսօլօզ.
  էօն Քօնսիւլ,

le Généralissime, լը Ժէնէրալիսիմ, Սպարապետ (ամ զօրաց), Սէրասքէրի էքրէմ.

un Maréchal de Camp, էօն Մարէշալ տը Քան, Մեծ զօրագլուխ, Սէրասքէր.

un Général, էօն Ժէնէրալ, Զօրագլուխ, Սէրտար.

un Amiral, էօն Ամիրալ, Զօրագլուխ նաւուց, Քափուտան փաշա.

un Contre-Amiral, էօն Քօնթր-Ամիրալ, Երրորդ ծովապետ, Իւչիւնճիւ քափուտան.

un Lieutenant Général, էօն Լիէօթընան Ժէնէրալ, Տեղակալ զօրագլուխ, Վէքիլի սէրտար.

un Brigadier, էօն Պրիկատիէ, Գնդապետ, Պէօլիւկ պաշը.

un Colonel, էօն Քօլօնէլ, Հազարապետ զօրաց, Պին պաշը.

un Major, էօն Մաժօռ, Պետ, Պաշ.

un Capitaine, էօն Քափիթէն, Հարիւրապետ, Եիւզ պաշը:

Արհեստք:

un Médecin, էօն Մէտըսէն, Բժիշկ, Հէքիմ.

un Chirurgien, էօն Շիռիւռժիէն, Վիրասպ, Ճէրահ.

un Apothicaire, էօն Ափօթիքէռ, Դեղագործ, Էճզաճը.

un Barbier, էօն Պառպիէ, Սափրիչ, Պէրպէր.

un Boucher, էօն Պուշէ, Մսագործ, Քասապ.

un Boulanger, էօն Պուլանժէ, Հացագործ, Էքմէքճի.

un Cabaretier, էօն Քապառըթիէ, Պանդոկապետ, Մէհանաճը.

un Cirier, էօն Սիրիէ, Մոմագործ, Մօմճու.
un Confiturier, Մծող և յօրի- Շէքէրլամաճի.
էօն Քօնֆիթիւրիէ, նող շաքրեղինաց,
un Cordonnier, Կօշկակար, Փապուճճու.
էօն Քօռտօնիէ,
un Crocheteur, Բեռնակիր, Համալ.
էօն Քռօշըթէօռ,
un Droguiste, Դեղավաճառ, Աթթար.
էօն Տռօկիսթ,
un Diamantaire, Ակնագործ, Ճէվահիրճի
էօն Տիամանթէռ,
un Douanier, Մաքսաւոր, Կէօմրիւկճի.
էօն Տուանիէ,
un Dentiste, Ատամնահան, Տիշ չէքիճի.
էօն Տանթիսթ,
un Forgeron, Դարբին, Չիլինկիր.
էօն Ֆօռժըռօն,
un Horloger, Ժամագործ, Սահաթճը.
էօն Օռլօժէ,
un Imprimeur, Տպող, Պասմաճը.
էօն Էնփռիմէօռ,
un Joaillier, Ակնավաճառ, Ճէվահիրճի.
էօն Ժօայլիէ,
un Jardinier, Պարտիզպան, Պաղճէպան.
էօն Ժառտինիէ,
un Libraire, Գրավաճառ, Քիթապճը,
էօն Լիպռէռ,
un Maçon, Որմնադիր, Տուվարճը.
էօն Մասօն,
un Miroitier, Հայելագործ, Այնաճը.
էօն Միռուաթիէ,
un Marchand, Վաճառական, Պազիրկեան.
էօն Մառշան,
un Marchand ferrant, էօն Մառ-շան ֆէռան, Պայտար, Նալպանդ.
un Matelot, Նաւավար, Կէմիճի.
էօն Մաթլօ,

un Menuisier, էօն Մ'ընիւիզիէ,	Հիւսն,	Տիւլկեր.
un Meunier, էօն Մ'էօնիէ,	Աղօրէպան,	Տէյիրմէնճի.
un Mercier, էօն Մ'էռսիէ,	Կրպակաւոր,	Խըրտավաթճը.
un Musicien, էօն Մ'իւզիսիէն,	Երաժիշտ,	Մուսիքիճի.
un Orfèvre, էօն Օ'րֆէվր,	Արծաթագործ,	Քույումճու.
un Oculiste, էօն Օ'գիւլիսթ,	Ակնաբոյժ,	Քէհալ.
un Papetier, էօն փափըթիէ,	Թղթագործ,	Քեաղըթճը.
un Patissier, էօն փաթիսիէ,	Քաքարագործ,	Պէօրէկճի.
un Pêcheur, էօն փէշէօռ,	Ձկնորս,	Պալըգճը.
un Peintre, էօն փէնթր,	Նկարիչ,	Թասվիրճի.
un Potier, էօն փօթիէ,	Բրուտ,	Չէօմլէկճի.
un Pelletier, էօն փէլթիէ.	Մուշտակագործ,	Քիւրքճիւ.
un Relieur, էօն Ռըլիէօռ,	Գրակազմ,	Քիթապ պաղլայըճը.
un Sculpteur, էօն Սքիւլթէօռ	Քանդակագործ,	Օյմաճը.
un Sellier, էօն Սէլիէ,	Թամբագործ,	Քալթաքճը.
un Tailleur, էօն Թայլէօռ,	Դերձակ,	Թէրզի.
un Teinturier, էօն Թէնթիւրիէ,	Ներկարար,	Պօյաճը.
un Tonnelier, էօն Թօնըլիէ,	Տակառագործ,	Ֆըչըճը.
un Tourneur, էօն Թուռնէօռ,	Խառատագործ,	Ճըգրըգճը.
un Tapissier, էօն Թափիսիէ,	Յօրինօղ օթոցաց,	Եօրղանճը, կ հալըճը.

un Tailleur de pièrre, Քարագործ, Թաշճը.
էօն Թայլէօռ տը
փիէռ,
un Vigneron, Այգեգործ, Պաղչպան.
էօն Վինէռօն,
un Vitrier, Ապակագործ, Ճամճը.
էօն Վիթռիէ,

Պաշտօնէայց դասն:

un Secrétaire, Քարտուղար, Սըր քեաթիպի.
էօն Սէքռէթէռ,
un Maître d'hôtel, Հազարապետ (տան), Քեահեա.
էօն Մէթռ տ'օթէլ,
un Cuisinier, Խոհարար, Աշճը.
էօն Քիւիզինիէ,
un Ecuyer, Զինակիր, Սիլահտար.
էօն Էքիւյէ,
un Palefrénier, Ձիադարման, Սէյիս.
էօն Փալըֆրէնիէ,
un Cocher, էօն Քօշէ, Կառավար, Արապաճը.
un Laquais, Սուրհանդակ, Շաթըր.
էօն Լաքէ,
un Valet de pied, Սպասաւոր, Չուհատար.
էօն Վալէ տը փիէ,
un Sommelier, Շտեմարանապետ, Քիլէրճի.
էօն Սօմըլիէ,
les Domestiques, Ծառայք, Հըզմէթքեար-լար.
լէ Տօմէսթիք,
les Servantes, Աղախնայք, Հալայըքլար.
լէ Սէռվանթ,
un Valet de Chambre, Սենեկապան, Իչ օղլանը:
էօն Վալէ տը Շամպռ,

Վերաբերեալք առ ուսումն :

Les Livres,	լէ Լիվր,	Գիրեանք,	Քիթաբլար.
le Papier,	լը Փափիէ,	Թուղթ,	Քեհատ.
le Parchemin,	լը Փարշըմէն,	Մագաղաթ,	Թիրշէ.
les Plumes,	լէ Փլիւմ,	Գրիչ,	Քալէմ.
le Canif,	լը Քանիֆ,	[illegible]	Քալէմթրաշ.
l'Encrier,	լ'Անքրիէ,	Կաղամար,	Տիվիթ.
l'Ecritoire,	լ'Էքրիթուար,		
l'Encre	լ'Անքր,	Թանաք,	Միւրէքքէպ.
le Poudrier,	լը Փուտրիէ,	Աւազնոց,	Ռիղտան.
le Sable,	լը Սապլ,	Աւազ,	Թօզ.
le Crayon,	լը Քրէյօն,	Մատիտ,	Գուրշուն քալէմ.
l'Ecriture,	լ'Էքրիթիւր,	Գրուած,	Եազը.
la Lecture,	լա Լէքթիւր,	Ընթերցումն,	Օքույուշ.
la Leçon,	լա Լըսօն,	Դաս,	Տէրս.
la Traduction,	լա Թրատիւքսիօն,	Թարգմանութիւն,	Թէրճիւմէ.
les Vers,	լէ Վէր,	Ոտանաւոր,	Շայիրլիք.
la Prose,	լա Փրօզ,	Արձակ բան,	Նէսր.
l'Adresse d'une lettre,	լ'Ատրէս տ'իւն լէթր,	Հասցէ նամակի,	Մէք[illegible]ուն ի[illegible]թիւ.
la Signature,	լա Սինեաթիւր,	Ստորագրութիւն,	Իմզա.
le Cachet,	լը Քաշէ,	Կնիք,	Մէօհիւր.
le Compas,	լը Քօմփա,	Կարկին,	Փէրկէլ.
une Régle,	իւն Րէկլ,	Քանոն,	Մասթար.
un Transparent,	[illegible]	[illegible]ծ,	Չըզկը.
une Feuille de papier,	իւն Ֆէօյլ տը փափիէ,	Թերթ թղթոյ,	Թապագա.
un Sablier,	էօն Սապլիէ,	Ժամացոյց աւազեայ,	Քում սահաթը.

Des Tablettes, Գրքոյկ յիշա- տակաց, Օխէր քիթապը.
տէ Թապլէթ,
de la Cire d'Espagne, Կնքամոմ, Լէօք.
տը լա Սիր տ'Էսբա- նեօլ,
du Pain à cacheter, Նշխար կնքոյ, Փուլ.
տիւ Փէն ա քաշըթէ,

Կերակրեղէնք, և ըմպելիք.

Du Pain տիւ Փէն, Հաց, Էքմէք.
de l'Eau, տը լ'Օ, Ջուր, Սու.
du Vin, տիւ Վէն, Գինի, Շարապ.
de la Bière, Գարեջուր, Արփա սույու.
տը լա Պիէր,
un Bouillon Արգանակ, Էթ սույու.
էօն Պույյօն,
la Soupe, լա Սուփ, Ապուր, Չօրպա.
de la Viande, Կերակուր, Թահըմ.
տը լա Վիանտ,
le Bouilli, Խաշու, Հաշլամա.
լը Պույլի,
un Ragoût, Համեմ, Մէզէ.
էօն Ռակու,
une Omelette, Ձուածեղ, Գայկանա.
իւն Օմլէթ,
du Saucisson, Երշիկ ինչ, Կէօտէն.
տիւ Սօսիսօն,
des Saucisses, Երշիկ խոզենի, Տօմուզ սուճու- ղու.
տէ Սօսիս,
du Jambon, Ապուխտ խոզենի, Տօմուզ փաստըր- մասը.
տիւ Ժամպօն,
des Cotellètes, Միս 'ի կանկա- ռայ, Իսկարա.
տէ Քօթլէթ,
un Pâté, էօն Փաթէ, Պղակաուր, Պէօրէկ.
une Tourte, Կարկանդակ ինչ, Պէօրէկ.
իւն Թուրթ,
de la Volaille, Հաւք, Թաւուգ.
տը լա Վօլայլ,

du Gibier, Միս վայրի որսոյ, Ավ էթի.
տիւ Ժիպիէ,
le Roti, լը Ռօթի Խորոված, Քէպապ.
de la Sauce, տը լա Սօս, Համեմունք, Թէրպիյէ.
la Salade, լա Սալատ, Աղցան, Սալաթա.
des Andouillètes, փաղկիդ, Քէօֆթէ.
տէզ Անտույլէթ,
les Mets, լէ Մէ, Կերակուրք, Թահամլար.
Entremets, Անթրըմէ, Չէրէզլէր.
le Désert, լը Տէզէր, Անուշեղէնք և պտղեղէնք, Ինճէ մանճա.
de la Confiture, Շաքարագործք, Շէքէրլամէ.
տը լա Քօնֆիթիւր,
des Compôtes, Քաղցրաւենի, Րէչէլ.
տէ Քօմփօթ,
du Fromage, Պանիր, Փէյնիր.
տիւ Ֆռօմաժ,
de la Crême, Սեր, Քայմաք.
տը լա Քրէմ,
du Beurre, տիւ Պէօռ, Կոգի, Թէրէ եաղը.
le Chocolat, Չօքօլաթ, Չիքօլաթ.
լը Շօքօլա,
une tasse de Caffé Սկահակ մի խահվէ, պիր Ֆինճան Քահվէ.
իւն թաս տը Քաֆէ,
de l'Eau de vie, Օղի, Րաքը.
տը լ'Օ տը վի,
une Limonade, Օշարակ ՚ի Լեմոնէ, Լիմօնատա.
իւն Լիմօնատ,
du Rossolis, Օղեշկ, Ամպէրիյէ.
տիւ Ռօսօլի,
des Glaces, Շաքարագործ սառուցեալ, Պուզլամա.
տէ Կլաս,
des Biscuits, Շերխան պաքսիմատ, Շէքէրլի կէվրէք.
տէ Պիսքուի,
les Liqueurs, Աղնիւ ըմպելիք, Ամպէրիյէ.
լէ Լիքէօռ,
les Boissons, Ըմպելիք, Իչքիլէր.
լէ Պուասօն,

un Repas, էօն Ռըբա, Կերակուր, Եէմէք.
un Festin, Կոչունք, Զիաֆէթ.
էօն Ֆէսթէն,
le Déjeûner, Նախաճաշակ, Գահվէալթը.
լը Տէժէօնէ,
la Collation, Թեթևաճաշ,
լա Քօլասիօն,
le Diner, լը Տինէ, Ճաշ, Էօյլէն Եէմէյի.
le Goûter, լը Կուտէ, Հետաճաշ, Իքինտի Գահվասը.
le Souper, լը Սուփէ, Ընթրիք, Աքշամ Եէմէյի.

du Poivre, տիւ Փուավռ, Պղպեղ, Պիպէր.
du Sel, տիւ Սէլ, Աղ, Թուզ.
du Sucre, տիւ Սիւքռ, Շաքար, Շէքէր.
de l'Huile, տը Լուիլ, Ձէթ, Զէյթին եաղը.
du Vinaigre, Քացախ, Սիրքէ.
տիւ Վինէկռ,
du Verjus, Աղոխ, Գօրուք.
տիւ Վէռժիւ,
de la Canelle, Կինամոն, Տարչին.
տը լա Քանէլ,
Noix Muscade, Ընկոյզ Հնդկաց, Հինտիստան Ճ'է-
վիզի.
նուա Միւսքատ,
des Clous de Girofle, Մեխակ, Գարէնֆիլ.
տէ Քլու տը Ժիռօֆլ,
des Câpres, Կապպար, Կէպէրէ.
տէ Քափռ,
de l'Ail, տը Լայլ, Սխտոր, Սարմուսաք.
des Oignons, Սոխ, Սօղան.
տէզ Օնեօն,
du Basilic, Ռեհան, Ֆէսլիյէն.
տիւ Պազիլիք,
du Romarin, Խնկունի, Պիպէրիյէ.
տիւ Ռօմառէն,
de la Sauge, Տիշ օթու.
տը լա Սօժ,
du Laurier, Դափնի, Տէֆնէ.
տիւ Լօռիէ,

un Citron, էօն Սիթռօն,	Լեմոն,	Լիմօն.
du Persil, տիւ Փէռսիլ,	Կարոսն,	Մաղտանօս.
du Céleri, տիւ Սէլըրի,	Քարոս,	Քէրէվիզ.
de la Chicorée տը լա Շիքօռէ,	Եղերդ,	Հինտիպա.
des porreaux, տէ փօռօ,	Պրաս,	Փրասա.
des Pommes de terre, տէ Փօմ տը Թէռ,	Գետնախնձոր,	Եէր էլմասը.
Mélongène, Մէլօնժէն,	Գորինձան,	Պատլըճան.
des Carotes, տէ Գառօթ,	Ստեպղին,	Հավուճ.
des Navets, տէ Նավէ,	Շողգամ,	Շալղամ.
des Choux, տէ Շու,	Կաղամբ,	Լահանա.
un Chou fleur, էօն Շու ֆլէօռ,	Կաղամբ ընգաւոր,	Քարնապիտ.
des Artichauts, տէզ Արթիշօ,	Շնտանի կանգառ,	Էնկինար.
des Cnampignons, տէ Շամփինեօն,	Սունկ,	Մանթար.
du Ris, տիւ Ռի,	Որիզ,	Փիրինճ.
des Epinards, տէզ Էփինառ,	Շոմին,	Իսպանաք.
des Olives, տէզ Օլիվ,	Ձիթապտուղ,	Զէյթին.
du Safran, տիւ Սաֆռան,	Քրքում,	Զաֆրան.
de la Menthe, տը լա Մանթ,	Անանուխ,	Նանէ.
un Concombre, էօն Գօնգօմպռ,	Վարունգ,	Խիյար.
des Pois verts, տէ Փուա վէռ,	Թարմ Ոլոռն,	Թազէ Պիզէլիա.

des Pois chiches, Սիսեռն, Նօհուտ.
տէ փուա շէշ,
des Haricots verts, Կանաչ Լուբիայ, Կանաչ Ֆասուլիա.
տէ Հառիքօ վէռ,
des Fèves, տէ Ֆէվ, Բակլայ, Փագլա.
des Asperges, Ծնեբեկ, Քուշքօնմազ.
տէզ Ասփէռժ,
des Laitues, Հազար, Մարուլ.
տէ Լէթիւ,
une Courge, Դդում, Քապագ.
իւն Քուռժ,
des Raves, տէ Ռավ, Բողկ, Թուրփ:

Պտուղ:

un Coin, էօն Քուէն, Սերկեւիլ, Այվա.
des Cerises, Կեռաս, Քիրազ.
տէ Սըռիզ,
des Amandes, Նուշ, Պատէմ.
տէզ Ամանտ,
une Grenade, Նուռն, Նառ.
իւն Կռընատ,
une Orange, Փորթուգալ, Փորթուքալ.
իւն Օռանժ, Թուրինջ, Թուրունճ.
des Grosseilles, Հաղարջ, Փուէնկ իւզիւմիւ.
տէ Կրօսէյլ,
un Abricot, Ծիրան, Քայսը, Զէրտալի.
էօն Աբրիքօ,
une Pêche, Դեղձ, Շէֆթալի.
իւն Փէշ,
du Raisin, Խաղող, Իւզիւմ.
տիւ Ռէզէն,
des Jujubes, Յունապ, Հիւննապ.
տէ Ժիւժիւպ,
des Prunes, Սալոր, Էրիկ.
տէ Փռիւն,
des Poires, Տանձ, Արմուտ.
տէ Փուառ,

des Bigarraux, դէ Պիկառօ,	Կեռաս կարմիր,	Տղաքանի քիրազ.
une Pomme, իւն փօմ,	Խնձոր,	Էլմա.
des Nèfles, դէ Նէֆլ,	Օզենար,	Մուշմուլա.
des Cormes, դէ Քօռմ,	Սին,	Իւվէզ.
des Châtaignes, դէ Շաթէնյը,	Շագանակ,	Քէսթանէ.
des Figues, դէ Ֆիկ,	Թուզ,	Ինճիր.
des Noix, դէ Նուա,	Ընկոյզ,	Ճէվիզ.
des Noisettes, դէ Նուազէթ,	Կաղին,	Ֆնտուգ.
une Datte, իւն Տաթ,	Արմաւ,	Խուրմա.
une Pistache, իւն Փիսթաշ,	Փստուխ դամասկեան,	Շամ Ֆըստըղը.
des Mûres, դէ Միւռ,	Թութ,	Թութ.
des Cerises griottes, դէ Սըռիզ կռիօթ,	Բալ,	Վիշնէ.
des Fraises, դէ Ֆրէզ,	Ելակ,	Չիլէկ.
un Melon, էօն Մըլօն,	Սեխ,	Գավուն.
une Pasteque, իւն Փասթէք, Melon d'eau, Մըլօն տ'օ,	Ձմերուկ, Սեղրապակ,	Գարփուզ.
un Ananas, էօն Անանաս,	Անանաս,	Անանաս.
des Raisins secs, դէ Ռէզէն սէկ,	Չամիչ,	Չամիչ, Քիշմիշ.
des Azeroles, դէզ Ազռօլ,	Ալոճ,	Ալըճ:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ Բ.

Հրահանգ գաղղիական խօսակցութեան։

Յ օ դ ո ւ ա ծ Ա.

Պիտոյից եղանակք այսց յաւէտ գործածականք ի խօսակցութեան։

Աղաչանաց, կամ խնդրուածոց.

Dites moi, s'il vous plaît. Ասա ինձ, եթէ հաճիս.
Տիթ մուա, սի՛լ վու փլէ. Սէօյլէյին պանա, էյեր քապուլ օլուրսանըզ։

Dites moi, je vous prie. Ասա ինձ, աղաչեմ.
Տիթ մուա, ժը վու փրի. Նիազ իտէրիմ, սէօյլէյին պանա։

Oserai-je vous prier de me dire? Համարձակեի՞ արդեօք աղաչել զքեզ, զի ասասցես ինձ.
Օզըրէ-ժը վու փրիէ տը մը տիր? Ճրզիւլէրտիմ նիազ իթմէյէ սիզէ, քի սէօյլէյեսինիզ պանա։

Pardon, si je vous interromps. Ներեա՛ ինձ, եթէ միջահատեմ զխօսս ձեր.
Փարտօն, սի ժը վու էնթէռօմ. Աֆֆ էյլէյին քուսուրունուզա, էյէր սէօհպէթինիզ պէօլիւյօրսամ։

J'ai une prière à vous faire. Խնդրեմ զմի ինչ ՚ի քէն.
Ժ՚է իւն փրիէռ ա վու ֆէռ. Պիր շէյ տիլէրիմ սիզտէն.

S'il vous plaisoit.	Եթէ հաճոյ է քեզ.
Սի՛լ վու պլէզէ.	Էյէր մագպուլ օլսա սիզէ ։
Faites moi ce plaisir.	Արա ինձ զշնորհս զայս.
Ֆէթ մուա սը պլէզիր.	Պու քէրէմի էյլէյին պանա ։
Je vous en supplie.	Աղաչեմ 'ի քէն.
Ժը վու զան սիւփլի.	Տիլէրիմ ճէնապընտէն ։
Ne refusez pas ma prière.	Մի մերժեր զխնդրուածս իմ.
Նը րըֆիւզէ փա մա փրիէր.	Խաթըրըմը րէտտ իթմէյին ։
Je vous en serai reconnoissant.	Շնորհապարտ եղէց քեզ.
Ժը վու զան սըրէ րըքօնէսսան.	Էֆգլուն մէմնուն օլայըմ սիզտէն ։
Je vous l'offre de bon coeur.	Մատուցանեմ քեզ զայն յօժար սրտիւ.
Ժը վու լ՚օֆր տը պօն քէօր.	Վէրիրիմ սիզէ օնու կէօնիւլ խօշլուղույլա ։
Permettez que je vous en fasse hommage.	Խնդրեմ ընդունել զհպատակութիւն ծառայութեանս.
Փէրմէթթէ քը ժը վու զան ֆաս օմաժ.	Տիլէրիմ քապուլ իտէսինիզ միւթի քուլլուղում ։
Acceptez-le comme une foible marque de ma reconnoissance.	Ընկալ զայն իբրև զապիկար նշան երախտագիտութեանս.
Աքսէփթէ-լը քօմ իւն ֆուապլ մարք տը մա րըքօնէսսանս.	Քապուլ էյլէյին օնու՝ էյլիք թանըրմամըմ պիր զայիֆ նիշան հիսապ ։

Հաւանութիւն ։

D'accord! Soit!	Արդ համայն ։ Եղիցի ։
Տ՚աքօր ! Սուա !	Ուզապընճէ ։ Օլսուն ։
J'y consens.	Հաւանիմ ընդ այն.
Ժ՚ի քօնսան.	Րազըյըմ օնա ։
Je ne m'y oppose pas.	Ես ոչ ընդդիմանամ այնմ.
Ժը նը մ՚ի օփօզ փա.	Պէն քարշը տուրմամ օնա ։
Passe pour cela!	Հնար է այնմ լինել.
Փաս փուր սըլա !	Գապիլ տիր օնուն օլմասը ։
Volontiers. Pourquoi pas!	Յօժարութեամբ ։ Ընդէր ոչ ։
Վօլօնթիէ։ Փուրքուա փա ։	Կէօնիւլիլէ ։ Նիչին եօք ։

Ordonnez. — Հրամայեա՛.
Օրտօննէ. — Պույո՛ւրուն.

Vous n'avez, qu'à dire. — Ասա՛ միայն.
Վու նա՛վէ, գ'ա տիր. — Հեմէն սէօյլէյին.

Je n'attends que vos ordres. — Մնամ հրամանաց ձերոց միայն.
Ժը նա՛թան գը վօզ օրտր. — Եալընըզ էմրինիզէ պագարըմ։

Quand il vous plaira. — Յո՛րժամ և կամեսցիս.
Քանթ իլ վու պլէրա. — Նէ զէմանքի խատէրսէնիզ.

Vous me faites beaucoup d'honneur. — Մեծապէս պատուես զիս.
Վու մը ֆէթ պօքու տ'օ-նէօր. — Չօք իզզէթ էտէյօրսունուզ պանա։

C'est un bien léger service que je vous rends. — Կարի փոքրիկ է ծառայութիւն, զոր քեզ մատուցանեմ.
Ս'էթ էօն պիէն լէժէ սէր-վիս գը ժը վու ռան. — Ճ'ենապինէ էթտիյիմ հըզ-մէթ փէք ազ տըր։

Je suis charmé de pouvoir vous être utile. — Ուրախ եմ, զի կարեմ լի-նել քեզ օգտակար.
Ժը սուի շարմէ տը պու-վուար վուզ էթր իւթիլ. — Շատ էմ, քի ճէնապինէ եարար օլմայա քատըր էմ.

Reposez vous sur moi. — Ապահո՛վ լեր 'ի վե՛ր իմ.
Ռըբօզէ վու սիւր մուա. — Էմին օլ պէնիմ իւզէրիմէ։

Je suis tout à vous. — Քո եմ ես բոլորովին.
Ժը սուի թու ա վու. — Սէնին էմ պէն պիւթիւն.

Je n' ai rien à vous refuser. — Չունիմ ինչ բացասել քեզ
Ժը ն'է ռիէն ա վու ռը-ֆիւզէ. — Սանա հիչ եօք տէյէմէմ։

Շնորհակալութիւն.

Merci! Grand merci! — Շնորհակալ եմ մեծապէս.
Մ'էրսի! Կռան մէրսի! — Մ'էմնուն էմ զիատէսինճէ.

Bien obligé.
Պիէն օպլիժէ.

Je vous remercie, — Շնորհ ունիմ զձենջ.
Ժը վու ռըմէրսի. — Թէշէքքիւր էմ սիզլէրէ.

Je vous suis infiniment obligé.	Կարի շնորհապարտ եմ քեզ.
Ժը վու սուիզ էնֆինիման օպլիժէ.	Չօք մէմնունիէթլէ պօրճլու էմ սիզէ:
Je l'accepte avec reconnoissance.	Ընդունիմ զայն մեծաւ երախտագիտութբ.
Ժը լ՚աքսէփթ ավէք ռըքօնէսանս.	Քապուլ էտէրիմ ալըմ էյլիք թանըրմայ լա:
Dieu vous le rende.	Աստ հատուսցէ քեզ.
Տիէօ վու լը ռանտ.	Հաք թէալա էյլէսին սիզէ մուքապէլէսին:
Vous avez bien de la bonté.	Բազում բարութիւն ցուցանես.
Վու ավէ պիէն տը լա պօնթէ.	Չօք էյլիք կէօսթէրիւրսիւնիւզ:
Vous me comblez d'honnêtetés.	Ազնուաբարութբ վարիս ընդ իս.
Վու մը քօնպլէ տ՚օնէթթըթէ.	Լաթիֆ միճազ էտիւրսիւնիւզ պիլէմճէ:
Vous êtes fort obligeant.	Կարի պարտաւորես զիս.
Վու էթ ֆօռ օպլիժան.	Չօք պօրճլու խոճայօրսունուզ պէնի:
Vous me rendez confus.	Յամօթ առնես զիս.
Վու մը ռանտէ քօնֆիւ,	Ութանտըրըյօրսունուզ պէնի:
Ce seroit abuser de votre complaisance.	Այս լինէր չարաչար ՚ի կիր առնուլ զշնորհս քո.
Սըռուէթ ապիւզէ տը վօթռ քօնփլէզանս.	Պու սիզին լութֆինիզ չէքէ քուլլանմաք հիսապ օլուրտու:
Je suis bien sensible à votre bonté.	Կարի երախտապարտ եմ քումդ բարութեանդ.
Ժը սուի պիէն սանսիպլ ա վօթռ պօնթէ.	Լըփզըն քէրէմ թանըրըմ սիզին էյլիյինիզ:
Permettez que je vous en témoigne ma vive reconnoissance.	Հայցեմ ընդունել զերախտագիտութիւն իմ.
Փէռմէթթէ քը ժը վու	Էյլիք թանըմասըն մաքպու-

ան ռըմէրսիման մա վիվ ռըքօնէսանս. | լըն տիլէրիմ:

C'est moi, au contraire, qui dois vous en remercier. | Այլ ընդ հակառակն՝ ինձ պարտ է շնորհս ունել զձէնջ.

Սէ մուա, օ քօնթրէր, քի տուա վու զան ռըմէրսիէ. | Խուսուսա զըլթտըր՝ պանա ֆարզ տըր մէմնուն օլմաք սիզտէն:

Je ne sais comment répondre à tant de civilités. | Չգիտեմ թէ զիա՛րդ հատուցից ընդ այսչափ մարդասիրութեանցդ.

Ժը նը սէ քօման ռէփօնտր ա թան տը սիվիլիթէ. | Պիլմէմքի նիճէ էտա էտէյիմ պուտէյնի շէհրիլէյինիզէ:

Je ne saurais assez vous en remercier. | Անհնար է ինձ ըստ բաւականին շնորհս ունել զձէնջ.

Ժը նը սօրէզ ասէ վու զան ռըմէրսիէ. | Մ՛ըւնքիւն տէյիլ տիր պանա քիֆայէթինճէզ մէմնուն օլմաք սիզտէն:

C'est une nouvelle preuve de votre amitié. | Այս է նոր իմն ապացոյց ձերումդ սիրոյ.

Սէթ իւն նուվէլ փրէօվ տը վօթր ամիթիէ. | Պու պիր եէնի նիշան տըր սիզին մուհապէթինիզին:

Procurez-moi l'occasion de vous rendre des services réciproques. | Տո՛ւր ինձ զառիթ հատուցանելոյ քեզ զփոխարէն ծառայութիւն.

Փրօքիւրէ-մուա լօքազիօն տը վու ռանտր տէ սէրվիս ռէսիփրօք. | Պանա վէսիլէ քէրէմ էյլէ քուլլուղումու մուքապէլէ էտա էթմէյէ սիզէ:

Հաստատութիւն, Ուրացութիւն, և Տարակուսանաց:

Cela est vrai. | Ճշմարիտ է.

Սըլա է վրէ. | Կէրչէք տիր:

C'est la pure vérité. | Այս է գլխովին ճշմարիտն.

Սէ լա փիւր վէրիթէ. | Պու տուր պիւթիւն սահիհի

Oui, en vérité. | Այո, յիրաւի.

Ուի, ան վէրիթէ. | Էվէթ, կէրչէք:

C'est un fait.	Իսկական է.
Ս'էթ էօն ֆէ.	Իշաահ տըր :
Sans contredit.	Անշուշտ.
Սան քօնթրըտի.	Խիլաֆսըզ :
Vous pouvez y ajouter foi.	Կարօղ ես հաւատս ընծայել այնմ.
Վու փուվէզ ի աժուդէ ֆուա.	Օնա իթիմաթ էթմէյէ քատըր սընըզ :
Soyez bien persuadé.	Լեր կարի հաւաստի.
Սուայէ պիէն փէրսուատէ.	Զիյատէ էմին օլ :
Je vous assure que cela est ainsi.	Հաւաստի առնեմ զքեզ, եթէ այդպէս է.
Ժը վու զասիւր քը սըլա էթ էնսի.	Ինանտըրըրըմ սէնի, քի պէօյլէ տիր :
Vous avez raison.	Իրաւունս ունիս.
Վուզ ավէ րէզօն.	Հաքըն վար :
Vous n'avez pas tort.	Դու չունիս զստգտանս.
Վու ն'ավէ փա թօր.	Սէնին քապահաթըն եօք տուր :
Je ne ments pas.	Ոչ ստեմ.
Ժը նը մանդ փա.	Խիլաֆ էթմէմ :
Il n'y a pas de doute.	Չիք ինչ տարակոյս.
Իլ ն'ի ա փա տը տութ.	Հիչ շիւպհէ եօք տուր :
Cela n'est pas vrai.	Չէ ճշմարիտ.
Սըլա նէ փա վրէ.	Տօղրու տէյիլ տիր :
Cela est faux.	Սուտ է այն.
Սըլա է ֆօ.	Խիլաֆ տըր օ :
Ce sont des paroles en l'air.	Հողմս արածեն բանքս այսոքիկ.
Սը սօն տէ փարօլ ան լ'էր.	Բու սէօզլէր րիւզկեար տըրլար :
C'est une calomnie.	Զրպարտութիւնք են.
Ս'էթ իւն քալօմնի.	Իֆտիրա տըրլար :
Cela ne se peut pas.	Անհնարին է այն.
Սըլա նը սը փէօ փա.	Միւմքիւնսիւզ տիւր օ :
Il n'en est rien.	Ոչ է այդպէս.
Իլ ն'ան է րիէն.	Էօյլէ տէյիլ տիր :

Est-il vrai?	Ճ'շմարիտ է արդեօք.
Էթ-իլ վրէ?	Ըճէպ կերչէքմի տիր.
Parlez-vous sérieusement?	Իսկութեամբ ասես.
Բարլէ-վու սէրիէօզմա՞ն?	Տօղրուսունումու սէյլէյօրսուն.
Vous êtes dans l'erreur.	Սխալիս.
Վու զէթ տան լէրրէօր.	Եանըլըշ սըն.
C'est un conte.	Առասպելք են.
Սէթ էօն գօնթ.	Մասալ տըրլէր.
J'en doute.	Երկբայիմ ը այն.
Ժ'ան տուտ.	Շիւպհէլի էմ օնա.
Je n'en crois rien.	Ամենեւին ոչ հաւատամ.
Ժը ն'ան գրուա րիէն.	Հիչ ինանմամ.
Vous plaisantez.	Ընդ կատակս ասես.
Վու բլէզանթէ.	Շագա էտէյօրսուն.
C'est incompréhensible.	Անհասանելի իմն է.
Սէթ էնգօմբրէանսիպլ.	Ագըլ էրմէյէճէք չէյ տիր.
Cela me passe.	Ոչ կարեմ իմանալ.
Սըլա մը բաս.	Գատըր տէյիլ էմ անլամայէ.

Մերժելոյ և անհնարին տանելոյ զանձն.

Cela m'est impossible.	Անկարելի է ինձ այս.
Սըլա մ'էթ էնբօսիպլ.	Գապիլսիզ տիր պու պանա.
J'en suis fâché, mais je ne puis le faire.	Ցաւիմ յոյժ, սակայն ոչ կարեմ առնել զայն.
Ժ'ան սուի ֆաշէ, մէ ժը նը բուի լը ֆէռ.	Անըրըմ գիտաէ, լաքին գատըր տէյիլէմ էթմէյէ օնու.
Je suis mortifié d'être obligé de vous le refuser.	Տրտմութիւն է ինձ, զի ստիպիմ բացասել քեզ զայն.
Ժը սուի մօրթիֆիէ տ'էթր օպլիժէ տը վու լը րըֆիւզէ.	Թասա տըր պանա, քի օնու ձէնաբընըզտէ եօք տէմէյէ մէօհթաճ էմ.
Cela ne dépend pas de moi.	Այս ոչ կախի զինէն.

Սըլա նը տէփան փա տը մուա. — Պու պանա պաղլը տէյիլ տիր:

Cela n'est pas de mon ressort. — Այս ոչ է յիշխանութե իմում.

Սըլա ն'է փա տը մօն ռըսօռ. — Պու պէնիմ հիւքիւմիւմտէ տէյիլ տիր:

Le moment n'est pas favorable. — Ժամանակս ոչ է պատեհաւոր.

Լը մօման ն'է փա ֆավօռապլ. — Մինասիպէթլի վագըթ տէյիլ տիր:

Cela sera pour une autre fois. — Յայլում նուագի.

Սըլա սըռա փուռ իւն օթռ ֆուա. — Պիր սայրը վագըթ:

Je regrette de ne pouvoir remplir vos désirs. — Ափսոսամ յոյժ, զի ոչ կարեմ կատարել զբաղձանս քո.

Ժը ռըկռէթ տը նը փուվուառ ռանփլիռ վօ տէզիռ. — Աֆուճէնիրիմ զիրա, քի սէնին արզուն թէքմիլ էթմէյէ քատըր տէյիլ էմ:

Pardonnez-moi. Excusez-moi. — Թողութի արա ինձ.

Փառտօնէ-մուա. Էքսքիւզէ-մուա. — Էֆֆ պույուրասընըզ պանա:

Ne vous fâchez pas. — Մի բարկանար.

Նը վու ֆաշէ փա. — Կիւճիւնիւզէ կէլմէսին:

Ne le prenez pas en mauvaise part. — Մի ինչ չար դներ 'ի մտի քո այսր.

Նը լը փռընէ փազ ան մօվէզ փառ. — Պունունը իչին հիչ պիր կիւճ քօմա ֆիքրինէ:

Je vous prie de m'en dispenser. — Աղաչեմ զքեզ, կալ զիս հրաժարեալ աստի.

Ժը վու փռի տը մ'ան տիսփանսէ. — Ռիճա էտէրիմ սիզէ՝ պէնի պու իշտէն կէչի սայըսընըզ:

'Ի վէր եղանակի։

Quel tems fait-il?	Որպիսի եղանակ է. զինչ ժամանակ է.
Քէլ թան ֆէթ-իլ?	Հավա նասըլ տըր. նէ վաքըթ տըր:
Il fait jour; il fait nuit.	Տիւ է. գիշեր է.
Իլ ֆէ ժուռ. իլ ֆէ նիւի.	Կիւնտիւզ տիր. կէճէ տիր:
Il fait beau tems. Il fait beau.	Գեղեցիկ է եղանակն.
Իլ ֆէ պօ թան: Իլ ֆէ պօ:	Հավա կիւզէլ տիր:
Le soleil étoit superbe en se levant.	Կարի գեղեցիկ էր արեգակն 'ի ծագել իւրում.
Լը սօլէյլ էթուէ սիւբէրպ ան սը լըվան.	Կիւնէշ չօք կիւզէլ իտի տօղուշունտա:
Il fait un tems doux.	Քաղցրախառն է եղանակն.
Իլ ֆէթ էօն թան տու.	Միլայիմ տիր հավա:
Il ne fait ni trop chaud, ni trop froid.	Ոչ կարի ցուրտ է, և ոչ կարի ջերմ.
Իլ նը ֆէ նի թրօ շօ, նի թրօ ֆրուա.	Նէ փէք սօղուք տուր, նէ տէ փէք սըճաք:
Le printems commence bien.	Գարունն բարւոք սկսանի.
Լը բրէնթան գօմանս պիէն.	Իլք պահար կիւզէլ պաշլայօր:
Le tems est changé.	Եղանակն փոխեցաւ.
Լը թան է շանժէ.	Հավա տէյիշիլտի:
Il fait un tems inconstant et variable.	Անհաստատ և փոփոխական եղանակ է.
Իլ ֆէթ էօն թան էնգօնսթան է վարիապլ.	Պիր քարարսըզ վէ տէյիշիքլիր հավա տըր:
Il fait du vent.	Հողմ լինի.
Իլ ֆէ տիւ վան.	Ռիւզկեար էսէյօր:
Fermez la fenêtre,	Փակեա զպատուհանդ.
Ֆէրմէ լա ֆընէթր.	Փէնճիրէյի քափայըն:
Il s'élève une bourrasque.	Մրրիկ յառնէ.
Իլ ս'էլէվ իւն պուռասք.	Պօյ չըքայօր:
Le vent s'abaisse.	Դադարի հողմն.

Լը վան ս'ապէզ.

Ռիւզկեար քեսիլիյօր։

Le ciel est entièrement couvert de nuages.

Լը սիէլ էԹ անԹիէրըման գուվէռ տը նիւաժ.

Երկինք բոլորովին պատեցան ամպօք.

Կէօյ պուլուԹլարըլա պիւԹիւն քափլանտը։

Il va pleuvoir.

Ի վա փլէօվուառ.

Ոտնաձայն անձրևոյ է.

Եաղմուր կելեճէք։

Il pleut à verse.

Ի փլէօԹ ա վէռս.

Հորդահոս անձրևէ.

Իֆրատ եաղայօր։

Il fait chaud.

Ի ֆէ շօ.

Ջերմ է.

Սըճաք տըր։

J'ai très-chaud.

Ժ'է Թրէ շօ.

Կարի ջերմ եմ.

Չօք սըճաղ եմ։

Je suis tout en nage.

Ժը սուի Թու Թան նաժ.

Բոլորովին քրտնեալ եմ.

ՊիւԹիւն Թէրլէմիշ էմ։

Nous approchons de l'automne.

Նու զափրօշօն տը լօԹօն.

Մերձենամք 'ի յաշունն.

Կիւզէ եաքլաշըյօրուզ։

Les jours décroissent, diminuent.

Լէ ժուռ տէգրուասս, տի-մինիւ.

Աւուրքն կարճին, նուազին.

Կիւնլէր քըսալըյօրլար։

Les matinées et les soirées sont fraiches.

Լէ մաԹինէ է լէ սուարէ սօն ֆրէշ.

Առաւօտս, և ը երեկոյս ցուրտ է.

Սապահլարը վէ աքշամլարը սօղուք էտէյօր։

Il fait froid.

Ի ֆէ ֆրուա.

Ցուրտ է.

Սօղուք տուր։

Avez-vous froid?

Ավէ-վու ֆրուա?

Մրսիս

Իւշիւյօրմուսուն։

J'ai bien froid. Je suis gelé.

Ժ'է պիէն ֆրուա. Ժը սուի ժըլէ.

Կարի ցրտացեալ եմ. Սառուցեալ եմ.

Չօք իւշիւմիւշ իւմ. Տօնմուշ ում։

Approchez-vous du feu, du poële.

Ափրօշէ-վու տիւ ֆէօ, տիւ փուալ.

Մերձեցիր 'ի հուրդ, 'ի ջերմավայրդ.

Եաքլաշ աԹէշէ, սօպայա։

Յօդուած Ը:

Պէսպէս ընտանեկան նորանոր խօսակցութիւնք:

Ողջոյն:

Bon jour, Monsieur. կմ | Բարի լոյս՝ Տէր. կմ
Je vous souhaite le bon jour Monsieur. | Բաղձամ քեզ զբարի օր՝ տէր:
Պօն ժուռ, Մօնսիէօ. կմ | Սապահըներըզ խայր օլսուն էֆէնտիմ. կմ
Ժը վու սուէթ լը պօն ժուռ Մօնսիէօ. | Արզուլէրիմ սիզէ խայրըլը կիւնլէր՝ էֆէնտիմ:
Bon soir, Monsieur. | Բարի երեկոյ, տէր.
Պօն սուառ, Մօնսիէօ. | Աքշամլարընըզ հայր օլա, էֆէնտիմ:
Soyez le bien venu. | Բարեաւ եկիր.
Սուայէզ լը պիէն վընիւ. | Սէֆա կէլտինիզ:
Comment vous portez-vous? | Ողջ կաս.
Գօմման վու փօռթէ վու? | Նիճէ սինիզ:
A vous rendre mes devoirs, très-bien. Et vous même? | Կարի բարւոք եմ, պատրաստ 'ի քո ծառայութի: Իսկ դո՞ւ:
Ա վու ռանտռ մէ տըվուառ, թռէ պիէն: Է վու մէմ? | Փէք էյի իմ, գուլլուղունուզա հազըր: Եա սիզ:
Dieu merci! je me porte assez bien. | Գոհութի Այ, յոյժ բարւոք եմ.
Տիէօ մէռսի! ժը մը փօռթ ասէ պիէն. | Շիւքիւր Թանրըյա, փէք էյի իմ:
Je suis charmé de vous voir en bonne santé. Et la chère Famille? | Մեծապէս խնդամ զի տեսանելս զքեզ 'ի քաջառողջութեան: Իսկ պատուական ընտանիքդ զի՞արդ կան:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Չօք սէվինիրիմ սիզլէ-րի սաղ սէլիմ կէօրմէմ իչլին: Սէ լաթիֆ ուշաքլարընըզ նասըլ տըրլար:

Vous leur faites bien de l'honneur Tout le monde se porte à merveille.

Բազում պատիւ առնես դու նց: Ամենեքին կարի բարւոք են:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Չօք իքրամ էտիյօրսուն օնլարա: Հիւմլէսի տէ փէք էյի հօշ տուրլար:

Je vous en félicite.

Ուրախակից եմ ընդ քեզ.

[illegible]

Մուշտէրէք էմ ֆէրահլըղը-նըզա:

Asseyez - vous.

Բազմեսջիր.

[illegible]

Օթուրուն:

Pardon, je ne puis m'arrêter: J'ai voulu seulement m'informer de l'état de votre santé.

Ներեսջիր. ոչ կարեմ մնալ: Կամեցայ միայն իմանալ զվիճակ առողջութեն քո:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Աֆֆ պույուրասըն ըզ. էյ-լէնէմէմ: Հէմէն սաղլըք խապէրինիզի ալմաք իս-տէտիմ:

Vous êtes bien honnète. J'ai été charmé de vous voir. Venez donc un de ces jours passer la soirée chez moi.

Կարի աղնուաբարոյ ես դու: Ուրախ եղէ յոյժ ընդ տեսանելս զքեզ: Արեմն էկ 'ի մի յաւուրցս այ-սոցիկ անցուցանել ընդ իս զերեկոյն.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Սէն չօք լաթիֆ մէշրէֆ սին: Մէսրուր օլտում զիյատէ սէնի կէօրիւնճէզ: Պօյ-լէ իսէ պու կիւնլէրտէ պիր կիւն Թէշրիֆ պույու-րասընըզ աքշամ վաքտըն պէրապէր կէչիրմէյէ:

J'aurai cet honneur-là, puisque vous me le permettez. — Կալայց զայս պատիւ, որովհետեւ տաս ինձ զհրաման։

Ժ'օռէ սէթ օնէօռ-լա, բիւիսքը վու մը լը բէռմէթթէ. — Պու իզզեթի քապուլ իտերիմ, չիւնքի իզնին վէրիրսինիզ պանա։

Vous me ferez toujours grand plaisir. — Խնդութի մեծ պատճառես ինձ հանապազ.

Վու մը ֆըռէզ թուժուռ կռան բլէզիռ. — Զօք մէսրուր վէ խոշնուտ էտէրսինիզ պէնի հէրտէմ։

Présentez, s'il vous plaît, mes respects à... — Եթէ հաճիս՝ մատուցեր ըզյարգութիս իմ առ...

Փռէզանթէ, սիլ վու բլէ, մէ ռէսբէքթ ա... — Էյէր քապիլ իսէ, սէլամըմը էտին...

Je suis votre serviteur. — Ծառայ ձեր եմ։

Ժը սուի վօթռ սէռվիթէօռ. — Քուլունուզ էմ։

Adieu! au revoir, — Բարեաւ մնա. միւսանգամ տեսցուք.

Ատիէօ! օ ռըվուառ. — Ալլահա ըսմարլատըք. կինէ կէօրիւշիւրիւզ։

Ի վերայ խահվէի։

Puis-je vous offrir une tasse de café? — Կարեմ մատուցանել քեզ զթաս մի խահվէ.

Փիւի-ժը վու զօֆռիռ իւն թաս տը քաֆէ? — Քապիլ մի տիր քի սիզէ պիր ֆինճան քահվէ թէքլիֆ էտէյիմ։

Je l'accepte avec plaisir. — Ընդունիմ զայն յօժարութեամբ.

Ժը լագսէբթ ավէգ բլէզիռ. — Մէմնունիլ րապեթի իլէ քապուլ իտէրիմ։

Le prenez-vous au lait ou à l'eau? — Կաթամբ ըմպես զայն, եթէ ջրով.

Լը բռընէ-վու օ լէ ու ա լօ? — Սիւտլի՞ միւ իչէրսինիզ, եօքսա սուտսուզ։

Après dîner je préfère de — Յետ ճաշու առաւել յօժա-

le prendre à l'eau, comme plus favorable à la digestion.

րութեամբ ըմպեմ պարզ, իբրզի է առաւել օգտակար մարսողութեն :

[illegible]

Այլէն եեմէյինտէն սօնրա զիատէ հազմ իտէրիմ սի. տասիւզ, զիրա սինտիրմէյէ զիատէ ֆայտալը տըր :

Permettez que je vous en verse une tasse. Voici le sucrier : sucrez vous.

Խնդրեմ հրաման, զի լցուցից քեզ զթաս մի : Ահաւասիկ անօթն շաքարի: Դիր զշաքար ըստ հաճոյից :

[illegible]

Իզնինիզ իլէ տօլտուրայըմ սիզէ պիր ֆինճան: Պույուրուն շէքէրտանը: Իստէտիյինիզ քատար շէքէր քօյուն :

Je n'y mets jamais de sucre. On goûte mieux cet arôme, cet esprit recteur qui constitue la bonté et la force du café.

Ես ոչ երբէք դնեմ զշաքար : Լաւագոյն առնու ոք զճաշակ համեմիցն, և զբնական զօրութեն, յորում է բարութին և ոյժն խահվէի .

[illegible]

Պէն հիչ շէքէր քօմամ : Պահարընըն, վէ ասըլ քուվէթինին չէշնիսի զիատէ ալըր ատամ, քի քահվէնին էյիլիյի վէ եօզլու օնտա տըր :

Il paroît que vous êtes connoisseur. Que dites vous de celui-là ? on me l'a vendu pour du véritable Mokka.

Երեւի թէ դու քաջ ճանաչես : Զի՞նչ կարծես զայսմանէ . գնեցի ես զայն, իբր թէ իցէ ճշմարտի Մէքքայի .

[illegible]

Կէօրիւնիւր քի սիզ աշնա սընըզ : Նէ տէրսին սէն պունտան եօթիւրիւ . ասըլ Եէմէն տիր տէյի սաթըլլար պանա :

A en juger par sa belle couleur jaune, il doit être très-bon. Ahi; qu'il est chaud; je me suis brûlé la langue.
[illegible]

Ըստ գեղեցիկ դեղին գունոյն դատելով՝ պարտ է լինել յոյժ բարի։ Ո՜հ զիա՜րդ ջերմ է. զլեզու իմ այրեցի.
Կիւզէլ սարը րէնկինտէն փայ պիչմէ իլէ՝ չօք էյի օլաճաք։ Օ՜հ նէ սըճագ տըր. տիլիմի եաքտըմ։

Versez-en dans la soucoupe.
[illegible]

Հեղ 'ի պնակդ.
Թապաղըն իչինէ պօշա՛լթ։

Je n'oserai pas; l'usage en France veut qu'on le prenne dans la tasse quelque brûlant qu'il soit.
[illegible]

Ոչ լիցի. 'ի Գաղղիա սովորութիւն պահանջէ ըմպել զայն 'ի թասէ քանի և ջերմ իցէ։
Հա՛շա. Ֆռանսանըն ատէթի իստէր քի՝ նէ քատար սըճագ օլսա՝ ֆինճանտան իչիլսին։

Eh bien, comment le trouvez-vous?
[illegible]

Արդ՝ որպէս է.
Ի՛մտի՝ նասըլ տըր։

Délicieux.
[illegible]

Կարի համեղ.
Փէք լէզզէթլի։

Je suis charmé que vous le trouviez tel. Prennez-en encore une tasse.
[illegible]

Ուրախ եմ, զի ախորժաճաշակ է քեզ։ Արբցես թաս մի ևս։
Չօք հազ էտէրիմ, քի լէզզէթլի պուլըյօրսունուզ։ Պիր ֆինճան տահա պույուրուն։

Je vous remercie; il est fort, et je crains qu'il ne m'échauffe trop.

Շնորհակալ եմ. կարի զօրաւոր է. և երկնչիմ՝ գուցէ յոյժ ջերմացուցանիցէ զիս։

Ժը վու ռըմէրսի. իլ է ֆօր, է ժը քրէն չ'իլ նը մ'էշօֆ թռօ. — Թէշէքքիւր էմ. չօք քէսկին տիր, գօրքարըմ քի պէնի փէք գըզտըրըր:

Une demi tasse du moins? — Գոնեա զկէս թաս.

Իւն տըմի թաս տիւ մուէն? — Պարէ եարըմ ֆինճան:

J'en ai pris suffisamment. — Ես բաւականին առի.

Ժ'ան է բրի սիւֆիզաման. — Օ խատէսինճէզ իչտիմ:

Դ. ՎՃ ճաշոյ:

On a servi; allons-nous mettre à table. — Պատրաստ է. բազմեսցուք 'ի սեղան.

Օն ա սէռվի. ալօն-նու մէթռ ա թապլ. — Հազըր տըր. օթուրալըմ սօֆրայա:

Comme il vous plaira. — Որպէս և հաճիք.

Քօմ իլ վու պլէռա. — Նասըլ քի խատէրսէնիզ:

Asseyez-vous je vous prie. — Աղաչեմ զքեզ բազմեսջիր.

Ասէյէ-վու ժը վու բռի. — Եալվարըրըմ սիզէ, պույուրուն օթուրուն:

Je vais me mettre ici. — Ես նստիմ աստ.

Ժը վէ մը մէթռ իսի. — Պէն պուրատա օթուրուրում:

Non pas, s'il vous plait, je ne vous y laisserai pas: voilà la place qui vous est destinée. — Ոչ ընաւ, եթէ հաճիս՝ ես ոչ թողում զքեզ անտանօր. աւանիկ տեղին սահմանեալ վս քո.

Նօն բա, սիլ վու բլէ. ժը նը վու զի լէսըռէ բա. վուալա լա բլաս քի վու զէ տէսթինէ. — Խայըր, էյէր կիւճ կէլմիզսէ սիզէ՝ պէն պըրաքմամ սիզի օրտա, իշտէ սիզին իչին հազըրլանմըշ եէր:

J'obéis, puisque vous le voulez ainsi. — Հնազանդիմ, որովհետև այնպէս կամք են քեզ.

Ժ'օպէի. բիւիսքը վու լը վուլէզ էնսի. — Միւթի օլուրըմ, չիւնքի ճէնապինիզ էօյլէ խատէրսինիզ:

Vous servirai-je du potage au riz? — Հաճի՞ս է ձեզ թան յօրիզոյ

Վու լէվու-ժը տիւ փօթաժ օ ռի?	Հազ իտէրմիսինիզ փիրինչ չորպասընտան :

Je vous en demanderai un peu. Խնդրեմ սակաւ ինչ .

Ժը վու զան դըմանտըրէ էօն փէօ. Բիր ազաճըք իսդէրիմ :

Voilà du bouilli qui a bonne mine. Ահաւասիկ խաշեալ միս, որ բարի երևի .

Վուալա տիւ պուիլի քի ա պօն մին. Պույուրուն խաշլամըշ էթ, քի էյի կէօրինիւշիւ վար :

J'en prendrai un petit morceau. Առից անտի զփոքրիկ պատառ մի .

Ժ'ան փրանտրէ էօն փըթի մօռսօ. Բիր լօքմա օնտան ալըրըմ :

Aimez-vous de la moutarde? Սիրես զմանանեխ .

Էմէվու տը լա մուդարտ? Խարտալ հազ իտէրմիսինիզ :

Je prendrai de ces cornichons. Առից 'ի փոքրիկ վարնգոց .

Ժը փրանտրէ տը սէ քօռնիշօն, Ուֆաք հիարլարտան ալըրըմ :

Mais je vois que vous n'avez pas de pain. En voilà; nous n'avons que du pain de ménage. Բայց տեսանեմ, զի չունիս զհաց : Ահաւասիկ առցես. զայլ հաց. ոչ ունիմք բայց միայն զտան .

Մէ ժը վուա քը վու ն'ավէ փա տը փէն : Ան վուալա . նու ն'ավօն քը տիւ փէն տը մէնաժ . Լաքին պաքայօրումքի էքմէյինիզ եօք դուր : Իշտէ պույուրուն . սայըր էքմէյիմիզ եօք՝ էվ էքմէյինտէն մաադա :

Je le préfère au pain blanc, sur tout quand il est tendre comme celui-ci. Ախորժելի է ինձ այն առաւել քան զսպիտակ հաց, մանաւանդ յորժամ է կակուղ, ոպ է այս .

Ժը լը փրէֆէռ օ փէն պլան, սիւռ թու քան թիլ է թանտր քօմ սըլիւի-սի : Պէն օնու խաս էքմէքտէն զիատէ հազ իտէրիմ . խուսուսա պէօյլէ եումուշաք օլուրսա .

Vous offrirai - je de ce pâté?
Վուզ օֆրիրէ - ժը տը սը պաթէ?
Կամի՞ք ՚ի կարկանդակէս.
Պէօրէքտէն իստէրմիսինիզ:

Je vous prierai de m'en donner un peu.
Ժը վու փրիրէ տը մ'ան տօնէ էօն փէօ.
Աղաչեմ տալ ինձ անտի սա-կաւ ինչ.
Եալվարըրըմ՝ օնտան պիր ազ վէրին պանա:

Me permettez - vous de vous servir des choux fleurs?
Մը փէրմէթէ-վու տը վու սէրվիր տէ շու ֆլէօր?
Խնդրեմ առնուլ ձեզ յըն-ղաւոր կաղամբից:
Եալվարըրըմ, պույուրուն գարնապիթտէն:

Je vous en serai obligé; j'aime beaucoup les légumes.
Ժը վուզ ան սըրէ օպլի-ժէ. ժ'էմ պօքու լէ լէ-կիւմ.
Շնորհս ունիմ զքեն. սի-րեմ ես յոյժ զբանջար.
Մէմնուն էմ սիզտէն. պէն զավզավաթտան չօք հազ էտէրիմ:

Mangerez-vous de ce brochet?
Մանժըրէ - վու տը սը պրօշէ?
Ուտե՞ս ՚ի կոնկաձկանէ աս-տի.
Պու թուրնա պալըղընտան եէրմիսինիզ:

Je crains trop les arêtes.
Ժը քրէն թրօ լէզ ա-րէթ.
Երկնչիմ յոյժ ՚ի փշոցն.
Քըլքէնլէրինտէն խէֆ իտէ-րիմ:

Prenez donc un morceau d'anguille.
Փրընէ տօն էօն մօրսօ տ'անկիյլ.
Առ ուրեմն զպատառ մի օձաձկն.
Էօյլէյ իսէ պիր լօքմա ելան պալըղընտան ալընըզ:

J'en mangerai un peu.
Ժ'ան մանժըրէ էօն փէօ.
Կերայց անտի սակաւ ինչ.
Օնտան պիրազ եէրիմ:

Aimez - vous le gibier? voilà du chevreuil: servez-vous s'il vous plait.
Էմէ - վու լը ժիպիէ? վուա-լա տիւ շէվրէօյլ. սէրվէ-վու, ս'իլ վու փլէ.
Ուտե՞ս զմիս որսոյ. ահաւասիկ միս այծեման. առցես ան-տի եթէ հաճիս.
Ավ էթի հազ իտէրմիսինիզ. իշտէ ճէյրան քէչէսի, պույ-րուն՝ էյէր իստէրսէնիզ:

Je vous remercie, je ne mangerai plus rien.	Շնորհակալ եմ, ոչ ևս կերայց բնաւ.
Ժը վու ռըմէրսի, ժը նը մանժըռէ փլիւ ռիէն.	Մէմնուն էմ, քայըը հիչ եէմէմ:
Vous ne buvez pas.	Ոչ ըմպես բնաւ.
Վու նը պիւվէ փա.	Հիչ իչմէյօրսունուզ:
Je viens de boire.	Արդ իսկ արբի.
Ժը վիէն տը պուար.	Իշտէ շիմտի իչտիմ:
Vous préfèrez peut-être le vin blanc au vin rouge. Voilà du Bourgogne, et voilà du vin du Rhin; choisissez.	Գուցէ յաւէտ զսպիտակ գինի ախորժես, քան զկարմիր: Ահաւասիկ գինի Բուրգոնեայ, և աւասիկ Հռենոսի, ընտրեա քեզ զո՛րն և կամիս:
Վու փրէֆէրէ փէօթ-էթրը լը վէն պլան օ վէն ռուժ: Վուալա տիւ Պուռկօնեը, է վուալա տիւ վէն տիւ Ռէն. շուազիսէ.	Իհտիմալ սըզ, պէյազ շարապը քըրմըզըտան զիյատէ հազ էտէրսինիզ: Իշտէ Պօրկօնեա վէ Ռէնօ շարապլարը, պա՛քըն՝ հա՛նկը-սըն իստէրսէնիզ:
Je m'en tiendrai à celui-ci.	Ես զայս առնում.
Ժը մ'ան թիէնտրէ ա սըլիւի-սի.	Պէն պունու ալըրըմ:
Ah, nous en gouterons d'autres. — Donnez nous du Tokai, du Champagne, et du Cypres.	Ճաշակեսցո՛ւք և զայլս: — Տո՛ւր մեզ զգինի Թօքայի, Շամբանիոյ, և Կիպրոսի.
Ա, նու զան կուտըռօն տ'օթռը: — Տօնէ-նու տիւ Թօքէ, տիւ Շանփանեը, է տիւ Սիփռ.	Սայըրլարըն տախի տատա-յըմ. Թօքա շարապը վէր պիզէ, Շամփանիա, վէ Գըպրըզ:
Vous allez me griser.	Արբեցուցանել կամիս զիս.
Վու զալէ մը կռիզէ.	Սէրհօշ իթմէք իստէրսինիզ պէնի:
N'ayez pas peur. Choquons! à votre santé.	Մ'ի երկնչիր: Յառողջութի քո:

[illegible] | Խնէֆ էթմէյինիզ ։ Սաղլըղը-նըզա ։

Ce vin est exquis, mais il est fort. Passez moi la caraffe, s'il vous plaît, j'y mettrai un peu d'eau. | Ազնիւ գինի է, այլ կարի զօ-րեղ ։ Տուր ինձ զշիշդ՝ եթէ հաճիս, խառնեցից յայն զանակաւ ինչ ջուր ։

[illegible] | Լաթիֆ շէրապ տըր, լաքին փէք սէրթ ։ Շիշէյի պա-նա վէրին՝ էյէր քապիլ իսէ, պիրազ սու քաթայ-ըմ ։

Vous ne refuserez pas un peu de compote de pommes? | Յուսամ, զի ոչ մերժես զդոյզն ինչ քաղցրաւենի խնձորոյ ։

[illegible]? | Ումարըմ քի եօք ռէտմէզսի-նիզ՝ պիրազ էլմա շէքէր-լամէսինէ ։

Je vous rends mille grâces. | Շնորհս ունիմ զքէն մեծա-պէս ։

[illegible] | Օխառէսինձէզ սիզտէն մէմ-նուն էմ ։

Ou de ces tartellettes? | Եւ կամ զփոքրիկ կարկան-դակս զայսոսիկ ։

[illegible]? | Եախօթ պու ուֆաձըք պէօ-րէքլէրի ։

Il me serait impossible de manger davantage. | Անկարելի է ինձ այլ եւս ու-տել ։

[illegible] | Բաշկալըմըզ տըր պանա տահա եէմէք ։

Mais en vérité, vous mangez bien peu. Je suis fâché de n'avoir rien à vous offrir qui puisse vous flatter. | Այլ յիրաւի, կարի սակաւ ուտես դու ։ Յաւիմ յոյժ, զի չունիմ ինչ առ 'ի մա-տուցանել, որ իցէ քեզ ախորժելի ։

[illegible] | Լաքին հաքիքաթ, փէք ազ եէյօրսունուզ ։ Աճըրըմ չօք՝ քի սիզէ լայըք թաա-

[illegible] | մըմ եօք, քի քօթարայ-
[illegible] | ըմ:

Tout est excellent, tout est très-bien apprêté, mais j'ai copieusement dîné. | Ամ ինչ է ազնիւ, ամէն է կարի քաջ յօրինեալ, այլ ես առատապէս ցյա-գուրդ ճաշեցի.

[illegible] | Հեփսի տէ փէք լաթիֆ, ճիւմլէսի տէ մարիֆէթլը տիւզիւլմիւշ, տօյուրմաան զիատէ խութիմալ էթտիմ:

Vous avez fait un mauvais repas. Buvons encore un coup! voilà des vins de liqueurs. Vive la joie. | Կարի ողորմելի եղև քեզ ճաշըն: Արբցուք զբաժակ մի ևս. աւանիկ անոյշ գինի: Կեցցէ ցնծութիւն:

[illegible] | Պու թաամ փէք եավան ուտու սիզէ: Պիր չէրապ տահա իչէլիմ. իշտէ թաթլը չէրապ: Շազըլըք տայըմ օլսուն:

Levons-nous de table, si vous voulez, et passons dans le salon pour prendre le café et la liqueur. | Յարիցուք 'ի սեղանոյս, եթէ կամիք, և անցցուք 'ի սրահն մեծ առ 'ի ըմպել զխահվէ և զքաղցր ըմպելի.

[illegible] | Այէր խատէրուէնիզ, քալքալըմ սուֆրատան, վէ կէչէլիմ պէօյիւք սուֆայէ' քահվէ վէ ամպէրլիյէ իչմէյ իչիւն:

[illegible]

Continuez de fumer, je vous en prie. | Խնդրեմ՝ շարունակել ըզ ծուխդ.

[illegible] | Տիլէրիմ՝ չըպուղունուզ պըրաքմայըն:

Je crains que la fumée du tabac ne vous incommode.

Երկնչիմ, գուցէ հոտն ծխախոտոյ վնասեսցէ քեզ.

[illegible]

Գօրքարըըմ քի թիւթիւնիւն քօքուսու հազըրեթինիզի պէօհիւզիւր էտէր։

Je l'aime beaucoup, au contraire ; je fume moi-même.

Այն զի՛ յոյժ սիրեմ. ես իսկ ՚ի կիր առնում զայն.

[illegible]

Նէ տէրսին՝ փէք սէվէրիմ օնու. պէն տէ չէքէրիմ։

Dans ce cas, vous me tiendrez compagnie peut-être ; voilà une pipe et du tabac.

Եթէ այդպէս իցէ, կարես ընկերութի առնել ընդ իս. աւասիկ ծխաքարշ, և ծխախոտ.

[illegible]

Նէ սէֆա՝ էօյլէյ իսէ պէնիմլէ այաքտաշ օլա պիլիրսինիզ. իշտէ չըպուք, վէ թիւթիւն։

Je l'accepte avec plaisir. — Vous avez là un superbe ambre, il est très-bien garni.

Ընդունիմ մեծաւ հաճութեամբ։ — Կայր ազնիւ է սաթդ, և պանծալի յոյժ յօրինուածն։

[illegible]

Գապուլ էտէրիմ ազիմ մեմնունիյէթլէ։ փէ՜հ՜ փէք թէմիզ քէհրիպար տըր, վէ փէք մարիֆէթլի իշ։

La matière en est assez bonne, mais la garniture pourroit être plus belle.

Նիւթն է ազնիւ, բայց յօրինուածն կարէ լինել գեղեցկագոյն.

[illegible]

Մատտէսի փէք խօշ. լաքին եափըսը տահա կիւզէլ օլա պիլիր։

Quel beau tuyeau de pipe !

Որչափ գեղեցիկ եղէգն ծխախոտոյ է.

[illegible]

Չըպուղուն քալէմի նէ կիւզէլ տիր։

Voici la bourse à tabac. Ահաւասիկ քսակն ծխախոտայ.
[illegible] Իշտէ թիւթիւն քէսէսի:

Ce tabac est fort bon; il est doux. Այդ բարի ծխախոտ է այս, և կակուղ ևս.
[illegible] Փէք էյի թիւթիւն տիւր պու, մէ եումուշագ տախի:

C'est du Levant. Արևելեան է.
[illegible] Օսմանլը թիւթիւնիւ տիր:

On n'en trouve pas de bon dans ce pays-ci. Յայսմ երկրի կողմանս ոչ գտանի ազնիւ ծխախոտ.
[illegible] Պու սէմթլէրտէ էյի թիւթիւն պուլունմազ:

Je vous céderai quelques livres de celui-là, si vous voulez. Եթէ կամիս՝ տաց քեզ սա-ւի զքանի ինչ լիտր.
[illegible] Իսթէր իսէնիզ վէրէյիմ սիզէ պիր քաչ օքքա:

Vous me rendrez un grand service. Մեծ շնորհս առնես ինձ.
[illegible] Պէօյլիւք քէրէմ էտէրսինիզ պանա:

Mais je m'apperçois que votre pipe est éteinte; voulez-vous la rallumer? Այլ երևի ինձ, եթէ շիջեալ է ծախախոտն քո. կամիս վերստին լուցանել զայն.
[illegible] Անճա պանա կէօրիւնիւր, քի սէօնմիւշ տիւր ճէնապընըն թիւթիւնիւ. խատէրմիւսինիզ թէքրար եագմաք:

Non, j'ai assez fumé; je ne suis pas grand fumeur, et la pipe fait mal quand on n'y est pas accoutumé. Ոչ, զի բաւականին ծխեցի. ես ոչ եմ կարի ծխօղ, և վնասէ ծխելն որում ոչ է ունակացեալ.

Նօն, մ'է տոն ֆիւմէ. Ժը նը սիւի բա կռան ֆիւմէօռ, է լա թէթ մը ֆէ մալ քանտ օն ն'ի է բա ագուդիւմէ.

Խայիր, քիֆայէթի բըռնար չէքտիմ, պէն չօք չէքմէմ. Վէ ալըշմայէնէ՝ թիւթիւն զարար վէրիր:

Ouvrons un peu la fenêtre pour chasser la fumée. — Բացցուք առ վայր մի զպատուհանն, զի ելցէ ծուխն.

Ուվռօնզ էօն փէօ լա ֆընէթռ փուռ շասէ լա ֆիւմէ.

Աչալըմ պիրազ փէնճարէյի, քի թիւթիւն չըքսըն:

'Ի վերայ ուսման գաղղիական լեզուին:

Y a-t-il long tems que vous apprennez la langue françoise? — Բազում ժամանա՞կ է, յորմէհետէ ուսանիս զգաղղիական լեզու.

Ի ա-թ-իլ լօն թան քը վու զաբռընէ լա լանկ ֆռանսուազ?

Չօք վաքի՞թ մը օլդի՝ քի պաշլատընըզ ֆըռանսըզճա էօյրէնմէյէ:

Non, Monsieur, il n'y a que six mois. — Ոչ տէր, վեց ամիս միայն է.

Նօն, Մօսիէօ, իլ ն'ի ա քը սի մուա.

Խայիր էֆէնտիմ, անճագ ալթը այ օլըր:

Cela n'est pas possible. Vous parlez trop bien pour si peu de tems. — Անկարելի է այս: Կարի գեղեցիկ խօսիս նկատմամբ այսչափ սուղ ժամանակի:

Սըլա ն'է բա փօսիպլ: Վու փառլէ թռօ պիէն փուռ սի փէօ տը թան.

Բաքիլսիզ օլըր պու: Փէք կիւզէլ սէօյլէյօրսունուզ պու ազ վաքըթտա կէօրէ:

Vous vous moquez, je ne sais presque rien. — Ծաղր առնես զիս. ոչ գիտեմ ես գրեթէ ինչ:

Վու վու մօքէ, ժը նը սէ փռէսք ռիէն.

Էգլէնիյօրսունուզ պէնի: Պէն սանքի հիչ պիլմէմ:

En effet, vous parlez joliment. — Արդարև գեղեցիկ խօսիս.

Ան էֆէ, վու փառլէ ժօլիման.

Հաքիքաթ կիւզէլ սէօյլէյօրսունուզ:

Je voudrois que cela fût vrai; je saurois ce que je ne sais pas.	Կամէի, թէ ճշմարիտ լինէր այս. յայնժամ գիտող լինէի այնմ, զոր բնաւ ոչ գիտեմ.
Ժը վուտրէ քը սըլա ֆիւ վրէ. Ժը սօրէ սը քը ժը նը սէ փա.	Քէշկէ սահիհ օլսայտը պու. օլտէմ հիչ պիլմէտիյիմի պիլիճի օլուրտում:
Croyez moi, parlez souvent.	Հաւատա ինձ. խօսեաց յոլովակի.
Քրուայէ մուա, փարլէ սուվան.	Իթիմաթ էյլէյին պանա. սըքճա սէօյլէշինիզ:
Pour parler il faut avoir plus de capacité que je n'en ai.	Առ ’ի խօսել՝ հարկ է ունել զաւել կարողութիւն, զոր ես ոչ ունիմ.
Փուռ փարլէ իլ ֆօթ ավուառ փլիւ տը քափասիթէ քը ժը ն'ան է.	Սէօյլէշմէյ իչին՝ զիատէ քատըրլըք օլմաք կէրէք, քի պէնտէ եօք տուր:
Vous en avez assez pour vous tirer d'affaire.	Ունիս դու լի բաւականին զկարողութիւն խօսելոյ.
Վու զան ավէզ ասէ փուռ վու թիրէ տ'աֆէռ.	Սէնին քիֆայէթի քատար քատըրլըղըն վար տըր սէօյլէշմէյէ.
Je m'aperçois encore tous les jours des fautes que je fais.	Տակաւին հանապազօր տեսանեմ զսխալանս՝ զորս սխալիմ.
Ժը մ'աբէռսուա անքօռ թու լէ ժուռ տէ ֆօթ քը ժը ֆէ.	Տահա մուտէմ կէօրիւրիւմ եանլըշլարըմ, քի էտէյորում:
Cela ne fait rien. Il ne faut pas être timide.	Այս ոչինչ վնասէ: Չէ պարտ մի այսր երկչոտ լինել.
Սըլա նը ֆէ ռիէն: Իլ նը ֆօ փա զէթռ թիմիտ.	Պու հիչ զարար էթմէզ: Պունուն իչին խէֆ իքտիզա էթմէզ:
J'ai peur qu'on ne se moque de moi.	Երկնչիմ՝ գուցէ ոք ծաղր արասցէ զիս.
Ժ'է փէօռ ք'օն նը սը մօք տը մուա.	Քօրքարըմ, քի մասխարա էտէ քիմսէ պէնի:

Il faudroit être bien malhonnête. — Ne savez-vous pas le proverbe?
Իլ ֆօտրուէթր էթր պիէն մալօնէթ. — Նը սավէ վու բա լը բռօվէրպ?

Կարի անմարդի պարտ է լինել այնմ: Ո՞չ գիտես զառածն.
Փէք ինսանիյէթսիզ փարզ տըր օնա օլմագ. Պիլմէզմիսինիզ օ մէսէլի:

Quel proverbe Monsieur?
Քէլ բռօվէրպ Մօնսիէօ?

Ո՞ր առած տէր.
Հանգը մէսէլի էֆէնտիմ:

Pour bien parler, il faut commencer à parler mal. — Entendez-vous tout ce que je vous dis?
Փուռ պիէն բառլէ, իլ ֆօ քօմանսէ ա բառլէ մալ. — Ա՛նթանտէ վու թու սը քը ժը վու տի?

Առ 'ի բարւոք խօսել՝ Հարկ է սկսանել չարաչար խօսել: — Հասկանա՞ս զամ, զոր ինչ ասեմ քեզ.
Էյլֆազ ըլա սէօյլէմէյ իչին՝ փարզ տըր էլֆազըրզ սէօյլէմէյէ պաշլամագ: Ա՛նլա՞րմըսընըզ Հէփսինի, նէքի տէրիմ սիզէ:

Je l'entends et le comprends fort bien: mais je n'ai pas la facilité de parler.
Ժը լ'անթան է լը քօմբռան ֆօռ պիէն. Մէ ժը ն'է բա լա ֆասիլիթէ տը բառլէ.

Հասկանամ և 'ի միտ առնում կարի քաջ: Բայց ոչ ունիմ զդիւրութիւն խօսելոյ:
Ա՛նլարըմ, մէ փէք էյի տույարըմ: Լաքին սէօյլէշմէյէ քօլայլըղըմ եօք տուր:

Cette facilité viendra avec le tems.
Սէթ ֆասիլիթէ վիէնտրա ավէք լը թան.

Դիւրութիւն այս եկեսցէ ընդ ժամանակին.
Բու քօլայլըք վաքըթըյլա կէլիր:

Je le souhaite de tout mon coeur.
Ժը լը սուէթ տը թու մօն քէօռ.

Յո՜յժ սրտէ փափաքիմ այնմ.
Ճանը կէօնիւլտէն արզու չէքէրիմ օնա:

'Ի վերայ գնելոյ չուխայ:

Je vous prie de me faire voir des échantillons de draps fins.

Աղաչեմ զքեզ՝ ցուցանել ինձ զօրինակս ազնիւ չուխայի.

Ժը վու բրի տը մը ֆէր վուար տէզ էշանթիյօն տը տրա ֆէն.

Եալվարըրըմ հազրէթինիզէ, քի էյի չուհա փարչալարըն կէօստէրէսինիզ պանա:

En voici la montre : vous y trouverez de quoi choisir. — En voilà un de couleur grise tirant sur le verd, qui est fort à la mode, et dont je vends beaucoup.

Ահանիկ օրինակքն. կարող ես գտանել անդ զինչ և խնդրես: — Ահաւասիկ մոխրագոյն մի, որ ձգի 'ի կանաչն, և է ըստ այժմեան վերջին սովորութեան, յորմէ և բազում վաճառեցի.

Ան վուասի լա մօնթր. վուզ ի թրուվըրէ տը քուա շուազիր: — Ան վուալա էօն տը քուլէօր կրիզ թիրան սիւր լը վէր, քի է ֆօր ա լա մօտ, է տօն ժը վան պօքու.

Իշտէ ճէնապինիզէ փարչաօնտա նէքի իստէրսէնիզ պուլա պիլիրսինիզ: Իշտէ պիր քիւլ րէնկլի, քի եէշիլէ պաքար, վէ էն եէնի չըքան մօտա տըր, պէն օնտան չօք սաթարըմ:

Faites m'en voir la pièce.

Ցո՛յց ինձ զպրակն.

Ֆէթ մ'ան վուար լա փիէս.

Կէօստէրին պանա փարչայըն:

La voici : je vais vous la déployer. Ce drap est de premère qualité, il est bien corsé. Regardez la trame et la chaîne.

Ահանիկ. պարզեցից քեզ զայն: Այս չուխայ է յոյժ ազնիւ, և է կարի սերտ հայեաց 'ի թեզանն, և 'ի պրօնն:

Լա վուասի. ժը վէ վու լա տէփլուայէ: Սը տրա է տը փրըմիէր քալիթէ, իլ է պիէն քօրսէ: Ռըկարտէզ լա թրամ է լա շէն.

Իշտէ. աչայըմ սանա: Պու չուհա փէք թէօվաֆ, վէ զիատէսինճէզ սըք տըր. Նազար էյլէ արղաճընա, վէ թիֆթիյինէ:

Mais la couleur ne m'en paroit pas durable, je crains qu'elle ne passe.	Այլ թուի ինձ՝ եթէ գոյնն ոչ է երկարատև. երկնչիմ, գուցէ կորուսցէ զայն.
[illegible]	Պանա կէօրինիւր՝ քի ռէնկի չօք տայանմազ, քօրքարըմ տէօքէր։
Je vous le réponds teint en laine. Voyez la lisière.	Հաւատի առնեմ զքեզ, եթէ ասրն որ է ներկեալ։ Տե՛ս զվերջմն.
[illegible]	Եանաթտըրըրըմ ճէնապինիզէ, քի պուռնու թիվթիկի պոյանմըշ տըր։ Նազար էյլէ քէնարընա։
Il a beaucoup d'apprêt, il sera gros quand il sera délustré.	Յոյժ փայլեցուցեալ է ի մամլով. եղիցի խոշոր՝ յորժամ կորուսցէ զփայլիւնն.
[illegible]	Չօք փարլանմըշ տըր մէնկէնէտէ. Ճիլասը տէօքիւլինճէ՝ քալըն պիր շէյ օլուր։
Pardonnez-moi, il est parfaitement bien tondu et bien cati, je vous en ferai voir le chef, ceci n'est que l'entame. — Vous le touchez à contre poil.	Ներողութիւն արա ինձ. կարի քաջ խուզեալ է, և բարւոք սեղմեալ. ցուցից քեզ զգլուխն, այս ծայր նոր է։ — Դու շօշափես զհերսն հակառակն։
[illegible]	Աֆֆ էտէրսինիզ պանա, փէք էյի քըրփըլմըշ, վէ փէք սըքըլաշմըշ տըր. կէօստէրիրիմ սանա պաշընը, պու օնուն ուճու տուր։ Սէն հավընը քարշը օքշայօրսուն։
Quelle est sa largeur?	Որչափ է լայնութիւն.
[illegible] ?	Էնի նէ քատար տըր։

Il porte deux aunes et trois huitièmes.

Երկու կանգուն և երեք ութերորդ.

Իլ փօռթ տէօզ օն է թռուա իւիթիէմ.

Իքի արշըն վէ իւչ ուրուպ տուր:

Combien vendez-vous l'aune?

Քանի՞ց վաճառես զկանգունն.

Գօմպիէն վանտէ վու լ'օն?

Քաչա վէրիյօրսունուզ արշընըն:

Vingt piastres.

Քսան դահեկանի.

Վէն փիասթռ:

Եիրմի ղուրուշա:

Cela est bien cher. Dites moi le dernier prix, je n'aime pas à marchander.

Կարի թանկագին է: Ա՛սա ինձ զվերջին գինն, ես ոչ սիրեմ երկարատակ լինել:

Սըլա է պիէն շէռ: Տիթ մուա լը տէռնիէ փռի, ժը ն'էմ փա ա մառշանտէ.

Չօք փահալը տըր: Սէօյլէյին պանա սօն փահասըն, պէն ուզուն փազարլըքտան հազ էթմէմ:

Il n'y a rien à rabattre, c'est un prix fixe. Mais considérez aussi la qualité, c'est du drap superfin.

Չէ հնար բնաւ նուաղեցուցանել անտի, այս է որոշեալ գինն: Այլ հայեաց միանգամ յորպիսութիւն. կարի քաջ ազնիւ չուխայ է:

Իլ ն'ի ա ռիէն ա ռապաթռ, ս'էթ էօն փռի ֆիքս: Մէ քօնսիտէռէ օսի լա գալիթէ, ս'է տիւ տռա սիւփէռֆէն.

Մումքուն տէյիլ տիր օնտան աշաղը վարմաք, պու տուր պէլլի փահասը: Հէլէ նազար էյլէյին պիր քէրրէ քումաշընա. էն պաշ չուհա տըր:

Je vous en offre quinze piastres.

Տաց քեզ հնգետասան դահեկան.

Ժը վու զ'ան օֆռ քէնզ փիասթռ:

Օնպէշ ղուրուշ վէրէյիմ արշընընա:

Il me seroit impossible de rien diminuer, je ne vous ai pas surfait : je

Անկարելի է ինձ տալ նուազ գնոյ, ես ոչ պահանջեցի 'ի քէն առաւել քան զար-

vous le donne au prix de fabrique. ժանն. տամ քեզ զայն ըստ գնոյ գործարանի.

Ի մը [illegible] [illegible] [illegible] ժը վու լը տօն օ բրի տը ֆապրիք.

Պատկըլըզ տիր պանա օ փահատան. աշաղը վերմէք, պէն ճէնապընըզտէն անկէրինտէն զիատէ իստէմէտիմ. սիզէ քերհանա փահասընա վերիյօրում:

Il faut donc en passer par où vous voulez. Coupez-en quatre aunes, et aunez bien.

Արեմն պարտ է առնել այնպէս, ոպ և կամիս: Կտրեա անտի չորս կանգուն, և չափեա բարւոք:

Իլ ֆօ տօն ան բասէ բառ ու վու վուլէ: Գուբէզ ան քաթր օն, է օնէ պիէն:

Նէյլէ իսէ իստէտիյին կիպի էթմէլի: Պէս օնտան տէօրթ արշըն, լաքին էյիճէ էօլչէ:

Ne vous faut-il pas aussi d'autre chose? Չունի՞ք պէտս այլ ինչ իրի ևս.

Նը վու ֆօթ-իլ բա զօսի տ'օթր շօզ?

Սայրը չէյ տախի իստէմէզմիսինիզ:

Pour le moment je n'ai besoin d'autre. Առ այժմ չէ ինձ պիտոյ այլ ինչ.

Բուռ լը մօման ժը ն'է պըզուան տ'օթր.

Շիմտիքի հալ սայրը չէյ իքտիզա տէյիլ:

Je vous prie de m'accorder votre confiance encore autre fois. Աղաչեմ զքեզ զի շնորհաբասցես յայլ նուագ ևս մեծարել առ իս.

Ժը վու բրի տը մաքօռտէ վօթր քօնֆիանս անքօռ օթր ֆուա:

Եալվարըրըմ հազրէթինէ սայրը տէֆա տախի քէրէմ էյլէյիփ՝ պիզէ պույուրասընըզ:

Առ ՚ի յողջունել զմեծապատիւ յանցանելն ընդ եզերս կողմանցոյ նոր։

Monsieur, je me reprocherois toute ma vie d'avoir passé si près de votre château, sans m'acquitter des devoirs aux quels on est engagé par votre rang, votre naissance, et votre mérite.

Տէր իմ, ստգտանէս անձին համարէի զ̃ բովանդակ կեանս իմ, եթէ յանցանել իմում այսպէս մօտ ՚ի դղեակն քո, ոչ լնուլ զպարտս իմ, որոց պարտաւորեալ եմ վ̃ն արժանապատուութեան, վ̃ն ազնուականութեան, և վ̃ն արդեանց.

Մօնսիէօ, ժը մը րըբրօշըրէ թուտ մա վի տ'ավուար բասէ սի բրէ տը վօթր շաթօ, սան մ'աքիթէ տէ տըվուար օ քէլզ օն էթ անկաժէ բար վօթր րանկ, վօթր նէսանս, է վօթր մէրիթ.

Էֆէնտիմ, քէնտիմէ պէօյլէ քապահաթ սայարտըմ պիւթիւն էօմրիւմ իչինտէ՝ մալիքեանէնըզը պէօյլէ եաքըն կէչիպ տէ, սիզին մէրթէպէնիզ՝ պէյզատէլիյինիզ՝ վէ լայըքըլըղընըզ իչին՝ ուղրամամըմ՝ պօրճումու էտա էթմիշ օլմատայըմ։

Monsieur, je suis charmé que l'hazard m'ait procuré la satisfaction d'avoir chez moi une personne aussi polie que vous: faites moi la grâce d'y demeurer long tems, afin que je puisse vous recevoir comme vous le méritez.

Խնդամ մեծապէս, տէր իմ, զ̃ բարեբաղդութիւն իմ, որ յաջողեաց ինձ զպատեհաւորութիս զայս ունելոյ առ իս զայր քաղաքավար՝ որպիսի ես դու. շնորհս արասցես ինձ մնալ աստ զե̃ կար ժամանակ, որպ զի կարող եղէց ը̃ արժանաւորութեդ հիւրընկալել զքեզ.

Մօնսիէօ, ժը սուի շարմէ քը լ'ազար մ'է բրօքիւրէ լա սաթիսֆաքսիօն տ'ավուար շէ մուա իւն բէր-

Էֆէնտիմ, չօք սէվինիրիմ քի թալէհիմ սաան էյլէտի պանա պու քըսմէթի՝ սիզին կիպի պիր չէհրի

սօն օսի փօլի քը վու. ֆէթ-մուա լա կրաս տ'ա- րէթէ իսի լօն թան, աֆէն քը ժը բիւիս վու թրէ- թէ քօմ վու լը մէրիթէ.

քիմսէ պէնտէ օլմայէ. քերեմ խնայէթ էտինիզ չօք վաքըըթ քալմայէ պուն- տա, քի քատըր օլայըմ լայըղընըզա կէօրէ միւսա- ֆիր իքրամը իթմէյէ սիզէ ։

Monsieur, je n'aurois jamais osé me flatter d'une si agréable réception, n'ayant pas l'honneur d'être connu de vous; c'est une faveur, dont je me souviendrai toute ma vie.

Տէր իմ, ոչ բնաւ կարող էի ակնունել սոյնօրինակ քաղցր ընդունելութե̃ հան- դիպել, ոչ ունելով իմ զպատիւ լինելոյ քեզ ծա- նօթ. ը̃ բովանդակ կեա- նըս իմ պահեցից անմոռաց զյիշատակ շնորհացս.

Մօնսիէօ, ժը ն'օռէ ժա- մէ օզէ մը ֆլաթէ տ'իւն սի ակրէապլը րէսէբսիօն, ն'էյան բա լ'օնէօռ տ'էթռ քօնիւ տը վու. ս'էթ իւն ֆավէօռ տօն ժը մը սու- վիէնտրէ թուտ մա վի.

Սուլթանըմ, պիր տիւրլիւ ումամազ ըտըըմ պու տէ- րէճէ թաթլը րաղպէթէ րասթ կէլմէք, սիզ էֆէն- տիմիզէ թանըշըղլըղա իթթի- պարըմ օլմատըղընտան. պու պիր քէրէմ տիր, քի պիւթիւն էօմրիւմտէ զիք- րին ունուտմամ ։

Խօսակցութի̃ ընդ նմին ուղեւորոյ ։

Monsieur, vous avez ici la plus charmante situation du monde, et le château est le mieux bâti, et le plus commode que j'aie encore vû.

Տէր իմ, աստանօր զլաւ [illegible] ախորժելի դիրս երկրի վայ- ելես, և շինուած դղեկիդ է գեղեցկագոյնն և վայել- չագոյնն յորոց իմ տեսեալ է ցայսվայր.

Մօնսիէօ, վու զավէզ իսի լա փլիւ շառմանթ սիթիւ- ասիօն տիւ մօնտ, է լը

Սուլթանըմ, տիւնեանըն էն կիւզէլ սէմթինէ մա- լիք օլմուշսունուզ, պուր-

[illegible]

տը, վէ քալէնին պինասը շիմտիյէ քատար կէօր- տիւքլէրիմին իչինտէ էն կիւզէլի, վէ էն րահաթ- լըսը տըր:

J'y serois assez bien, si j'avois souvent le plaisir de recevoir mes amis, et particulièrement des personnes de votre mérite.

Կարի բարւոք բնակէի աստ, եթէ յոլովակի յաջողէր ինձ հիւրընկալնուլ զբա- րեկամս իմ, և մանաւանդ զանձինս քումդ յարգուն.

[illegible]

Փէք կիւզէլ թէմէքքիւն օ- լուրտում պուՆտա, էյէր չօք քէրրէ րաստ կէլսէ իտի տօստլարըմը միսաֆիր քապուլ էթմէք, խուսու- սա ճէնապըիզզէթինիզէ մէ- նէնտ :

Je suis persuadé Monsieur, que votre politesse vous doit attirer de fréquentes et nombreuses compagnies.

Հաւատամ տէր իմ, եթէ բարեհոյն մարդավարու- թի քո քարշէ յինքն ան- պակաս զբազմաթիւ ըն- կերս.

[illegible]

Իսահ էմ էֆէնտիմ, քի հազրէթլէրինիզին չէհրիվա- րիլըղի էքսիքսիզ չօք տօստ չէքէճէ կէրէք քէն- տինէ:

Monsieur, je n'en reçois point qui me fasse plus de plaisir que la vôtre. Tout ce qui me fâche c'est que vous ne soyez pas traité comme vous le méritez.

Տէր իմ, ես ըզ ոչ արարուք կենակցութիւն այնպէս զուարճանամ, որպ ըզ քոյդ: Այն միայն տրտմեցուցա- նէ զիս, զի ոչ կարեմ պատուասիրել զքեզ ըստ արժանեացդ :

[illegible]

Էֆէնտիմ, պէն հիչ պիր քիմսէ իլէ կէօրիւշմէմտէ օլ քատար ֆէրահլան-

Խուա սը ժէ մը փուշ ս'է ժը վու-նը սատյէ փա րաէրէժօմ վու լը մէսէ-րէ։

մամ, ՚նէ քատար սիզին-լէ։ Նամըրըզ օլ դէմ օլուր պանա՝ քի լայըղը-նըզա կէօրէ սիզէ իզզէթ իքրամ իտէմէյօրում։

Et moi, Monsieur, je suis confus de toutes vos honnêtetés: peut-être que quelque jour je serai assez heureux pour trouver l'occasion de vous en marquer ma reconnoissance.

Իսկ ես, տէր իմ, մնամ ամօթով ը այնչափ մարդասիրութիւս քո. յուսամ, զի եկեսցէ օր, յորում յաջողեսցի ինձ բարեբաստօրէն գտանել զառիթ ցուցանելոյ քեզ զերախտագիտութի իմ.

Է՛ մուա, Մօսիէօ, ժը սուի քօնֆիւ տը թութ վօզ օնէթըթէ. փէօթ-էթր քը քէլք ժուր ժը սըրէ ասէզ էօրէօ փուր թրուվէ լ'օքազիօն տը վու զան մարքէ մա րըքօ-նէսանս.

Պէն դախի էֆէնտիմ՝ հազրէթինիզին ինսանիյէթլէյի իչին հիճապըը քալըրըմ. ումարըմ, քի պիր կիւն թալէհ տաան էյլէր պանա՝ ֆըրսանտ պուլուպ կյիքը թանըրըմանը հազրէթինիզէ կէօստէրիրիմքեր։

Monsieur, il est tems que nous nous mettions à table, vous aurez besoin de vous rafraîchir.

Տէր իմ, ժամ է արդ՝ զի բազմեսցուք 'ի սեղան. հարկ է քեզ առնուլ դոյզն ինչ կերակուր 'ի կազդուրումն սրտիդ.

Մօսիէօ, իլ է թան քը նու նու մէթիօն ա թապլ, վու զօրէ պը-զուէն տը վու րաֆրէշիր.

Էֆէնտիմ՝ թաամ էտէճէք վագըթ տըր. ֆարզ տըր հազրէթինիզէ պիր աղ չէյ եէմէք՝ միտէնիզ քուվէթլէնտիրմէկ իչին։

՚Ի հրաժարելն ՚ի նմին աւտղուհոյ ։

Monsieur, votre séjour est si charmant, et vous avez des manières si engageantes, que je ne penserois jamais à vous quitter, si mes affaires ne me pressoient absolument. Mais il est tems que je continue mon voyage, et que je vous remercie de l'honneur, que vous m'avez fait et dont je me souviendrai tant que je vivrai. Et à présent je vous supplie de m'honorer de vos ordres, afin que je puisse m'acquitter de ce que je vous dois.

Տէր իմ, այնպէս սիրալի է բնակութիւդ, և այնպէս քաղցր են կենցաղավարութիւնք քո, մինչ զի բնաւ ոչ կամէի հրաժարել ՚ի քէն, եթէ գործք իմ ոչ ստիպէին զիս յայն բացարձակապէս ։ Այլ արդ՝ ժամ է ինձ յառաջ խաղալոյ ՚ի ճանապարհս իմ, և շնորհս մատուցանելոյ քեզ վն մեծարանացդ, որովք մեծարեցեր զիս, զորս և ոչ մոռացայց ցորչափ կեցից ։ Եւ այժմ հայցեմ ՚ի քէն հրամայել ինձ ինչ, որով կարող եղէց լցուցանել զպարտականութիւն իմ, որ առ քեզ ։

Մօնսիէօ, վօթր սէժուռ է սի շառման, է վուզ աւէ տէ մանիէռ սի անկաժանթ քը ժը նը փանսըռէ ժամէ ա վու քիթէ, սի մէզ աֆէռ նը մը փռէսուաէ ապսօլիւմանթ ։ Մէ իլ է թան քը ժը քօնթինիւ մօն վուայաժ, է քը ժը վու ռըմէռսի տը լ'օննէօռ, քը վու մ'աւէ ֆէ, է տօն ժը մը սուվիէնտռէ թան քը ժը վիվռէ ։ Է ա փռէզան ժը վու սիւփլի տը

Սուլթանըմ՝ եօյլէ կիւզէլ տիր մէքեանընըզ, վէ եօյլէ թաթլը տըր մէշրէպինիզ. քի հազրէթինիզտէն հիչ այրըլմաք իստէմէզտիմ, էյէր մասլահաթլարըմ պիլ ճիւմլէ պանա զօր էթմէյէյտի ։ Լաքին շիմտի զէմանը տըր եօլումա կիթմէյէ, վէ հազրէթլէրինիզտէն թէշէքքիւր քըլմայա պանա էթտիյինիզ իզզէթ իքրամլարընըզ իչին. քի պիւթիւն եօմրիւմտէ ու-

Քօմանտէ սը քը վու վուտրէ, աֆէն քը ժը փիւիս մ'ա- քիթէ տը սը քը ժը վու տուա ։

նուամամ ։ Պէն շիմտի եալվարըրըմ սիզէ՝ պանա պիր հըզմէթ պույուրմա- նըզ իչին, քի անընլէ հաղրէթինիզէ պօրճումու- նու էթմէյէ քատըր օլայ- րըմ ։

Monsieur, je vous remercie de tout mon coeur, et je vous souhaite toutes sortes d'agrémens dans votre voyage.

Տէր իմ, շնորհս ունիմ զքեզ յամ սրտէ իմմէ, և մաղթեմ զամ քաղցրու- թիւն ճանապարհի քում.

Մօսիէօ, ժը վու ռը- մէրսի տը թու մօն քէօռ, է ժը վու սուէթ թուտ սօռթ տ'ագրէման տան վօթր վուայաժ ։

Էֆէնտիմ. քէմալի քալ- պիմտէն թէշէքքիւր քը- լարըմ հաղրէթինիզէ, վէ հէր թիւրլիւ խայըր ահվալլըք տիլէրիմ եօլու- նուզտա ։

ՎԵՐՋ.

